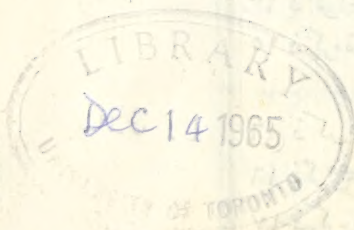
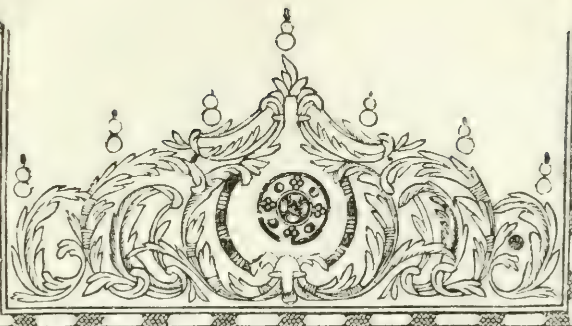

LIBRARY
DEC 14 1965
UNIVERSITY OF TORONTO

) فهرست سفينة الشعرا (

* سفينة الشعرا *

* (بيت) *

* افتتاح سخن آن به كه كند اهل كمال * بثنای ملك الملك خدای متعال * سپاس ستايش اخلاص آرايش بی آلايش اول خالق خارق اختراع بديع الابداع عزت اسمانه حضرتلرينه حقيق وشاياندر كه نوع انسانی تعليم و بيان هزاردستان زبانی آشيان دهانده لغات متنوعه ايله ترنمساز * و بيغای ناطقه‌يی اغصان شجرهٔ عيان اوزره السنهٔ مختلفه‌ده نغمه‌پرداز ايلدی *

* (نظم) *

* ای خدايی كه بركمال تويی * مالك الملك ذوالجلال تويی *

* كارخودرا كذاشتم برتو * كه معينم بكل حال تويی *

و صلوة وتحيات اول رفرف سوار عالم عليين * محرم قرب و يقين وماينطق عن الهوی مديحه سيله ستايش كردهٔ حضرت رب العالمين * جناب رسول صادق القول بديع النبيين * فخر الاولين والاخرين محمد الامين * عليه الصلوة والسلام ملاء السموات والارضين * افنديمز حضرتلرينه اولسونكه * مظهر سر لولاك * وباعث ايجاد انس وجن وملائك وافلاك در *

* (نظم) *

احمد و محمود نام * امیٔ صاحب كلام * منشق ماه تمام * قطب امم مصطفی
[illegible] آستان * واسطهٔ كن فكان * خسرو اقليم جان * پادشه انبيا

ودرود نامعدود * وسرود بیحدود * آل رسول شاهد ومشهود * واهل سودك اوزرینه اولسونکه هر بری متحیر ماندکان دیجور حیرته نجم هدایت * ورهبر طریق مستقیم سعادتدر *

* (فهم النجوم الزاهرات من اقتدیهم اهتدیهم) *

بعدذا بو نسخهٔ مقبوله‌یی سنه ثمان وتسعین وتسعمأه تاریخنده ترتیب ومنتظم رشتهٔ تهذیب ایدن شاعر معجز بیان دوریش دولتشاه بن علاء الدوله الشهیر بجتشاه الفارسی علیهما الرحمه نك مانند خزینهٔ جواهر * ودفینهٔ پرزواهر * اشبونده کره سی لوحهٔ طلسم نکاشتهٔ قلم عجمی اولمغین هرکس اول دراریٔ کرانمایه دن حصه مند اوله میوب اکثر کالای رعنای پرقیمت * وبهاسی مختوم ومکتوم قالمشیدی *

* (بیت) *

* پس از حمد خدای مستعان نعت پیغمبر *

* شود واجب دعای پادشاه معدلتکستر *

حامل لوای عالمبهای حبیب خدا ونشبث دامن خرقهٔ رسول کبریا ملاذ الوری ملجاء الخافقین خادم الحرمین الشریفین السلطان ابن السلطان السلطان الغازی محمود خان ثانی خلدالله خلافته الی یوم الدین افندیمز حضرتلرینك زمان عدالت نشان شاهانه لرنده اصحاب معارف وسخنور * وارباب فضائل وهنرپرور * علی قدر مراتبهم تقریب حوالهٔ بندرکاه مأمول وخیط الشعاع نکاه ذره پرورلریله مشمول اوله رق کل کریبان چاك دست خزان روزکار نسیم ناکه ظهور بهار فیضبار اعتبار ایله عنبر افشان هزار طرح ریاض امتیاز واشمام روایح مقبولیتله پذیرفتهٔ اهتزاز اولدیغنك شمیمه سیله معطر دماغ اولان ارباب کمالك سمند همتلری سمت تألیفه عطف لجام وطالب تحصیل علم اولنلره دخی تازیانهٔ شوق وغرام اولمقدن ناشی تمنا وتفألا بو عبد مستدیم کبضاعه * سلیمان فهیم * اذالم یدرك کله لایترك کله مؤداسی مع العجز والحیرة ترجمه سنه شروع وتذکرهٔ مزبوره ده مسطور سلاطینه دائر وقایع اطنابدن احترازا طی ومرفوع قیلنه رق سخن سنجان زمان * واصحاب نزاکت وعرفانه مطالعه سی مهیج شوق ومؤدیٔ ذوق اولور امنیه سیله خاصهٔ شعرایه

متدائر احوال وحكايات ولطائف ومضحكات بتمامها درج وتسطير ونفحات الانس وتذكرهٔ عليشير نوايى وتذكرهٔ سام مرزا ومجموعهٔ شهروكاى ومحاضرات وسائر معتبراتدن دخى محله مناسب مطالعه سيله بهره ياب اولديغم وارباب وقوفدن زيوركوش عاجزانهم اولان نوادر عجيبه ولطائف غريبه نظم والحاق ودرت طبقه و برذيل اوزرينه ترتيب وانساق ايله حامئ اقليم كمال ومعرفت * وواقف رموز ظاهر وحقيقت * داور كشور رحم وهمت * مشيت ساز مهام دولت مدار انتظام ملك وملت * اعنى به جناب محمد سعيد حالت افندى دام دولته وبقاه حضرتلرينك اسم ساميلرينه زبان فارسيدن لسان آسان تركى يه نقل وتحويل وامتعهٔ متنوعهٔ معارفله لبالب تحميل * وسفينة الشعرا نام نامبسيله تزيين وتبجيل * وباشرطهٔ توفيق ملك الجليل * ساحل ختامه تسبيل قيلندى *

* * (نظم) * *

* نوعروس فكرتم شد جلوه كر * درلباس ماتمى اى پر هنر *
* كرچه تركى است اين رشك بتان * مدح اوشايد بتركى در زبان *

* قصيده *

* سپاس بيقياس احسان بى پايان مولايه *
* ايرشدى ساحل اتمامه بو فلك هنروايه *
* زهى برنوعروس زيور كنج هنردر بو *
* ويروب مشاطهٔ كلك بلاغت زيب و پيرايه *
* بو بر خمخانهٔ صهباى نظم شاعراندركيم *
* ويرر كيفيت معناسى نشئهٔ طبع دانايه *
* هزاران ورد نظميله كلستان سخندر بو *
* اكر بوستان سعدى يه سزا اولورسه همسايه *
* بو برسلك هنركيم منتظم درر معانيله *
* فروغ نظمى رشك آور اولور عقد ثريايه *
* اولور مقبول ارباب سخن بو نسخهٔ زيبا *
* نكاه التفات ايلرمسه اول ذات همايه *

* مدار انتظام ملك وملت ناظر دولت *

* عطارد منزلت حالت افندی آسمان پایه *

* فلاطونی ایدرده بسته سرده‌های تدبیری *

* ایدر تعلیم حکمت رأی پاکی ابن سینایه *

* هزاران مرده‌کان فقری بر دمده ایدر احیا *

* دم لطفی مماثل فیض انفاس مسیحایه *

* تماشا ایلیوب نیسان ابر فیض الطافن *

* آچار تا قعر دریادن صدف احسانه آیه *

کل صد برك اولور پیدا سراسر خار خشکندن *

* نسیم حسن خلقی کروزان ایلرسه صحرایه *

* کوریدی کلشن آثار طبعن چشم نرکسی *

* کل روی سپید ایلردی نثرن باغ انشایه *

* فروغ خوشهٔ پروین شعری وصفی برجیس *

* یازوب زرین قلمله کوندرر تا انجم شعرایه *

* هنرپرور سخنور داور ملك معارفدر *

* مسلمدر دیار معرفت اول ذات والایه *

* خداوندا کریما عفوکه مغرور اولوب بنده *

* جسارت ایلدم بو تحفهٔ ناچیزی اهدایه *

* غریق لجهٔ احسانك اولدی خاص وعام جمله *

* اولوب جاری دمادم جوی جودك پست وبالایه *

* نه حدك ایلمك ایفا فهمیا وصف اوصافن *

* دعایه باشله ال آچ درکه فیاض مولایه *

* جهانده عرض کالای هنر ولدقجه اول ذاته *

* ویره باری تعالی عمر سرمد عز بی غایه *

جناب والای حاجتروای ولی النعملرندن امید واثق وتمنای صدق عاجزانم اولدر که بو نوعروس زیبا یعنی ترجمهٔ تذکرهٔ شعرانك هفوات وزلاتندن صرف انظار وعفوه صفحه سزاوار بیورمقله نظر ناظر حافظ وستار اوله

* مقـدمهٔ بیان اوصاف اشعار *

اتفـاق آرای نکته سنجان صاحب طبیعت ایله کلام موزون وسلیس وسخن پر مضمون ونفیس کوکله نشاط وفور وذهنه کشایش وانبساط مکثور ویردیکی تسلیمکردهٔ ارباب درایت وشعوردر وبوباب معرفتمآبده شعرای عرب بو الادبك فصاحت وبلاغتلری وبتخصیص علم بدیع وشعرده کمال مهارتلری حسبیله وجهامن الوجوه السنهٔ سـائره یه تفوق ورفعتلری ایراث شبهه دن بریٔ الجهتدر وشعرای عجم دخی قاعـدهٔ حکم فائدهٔ شعر مبین السحری قبل الاسلام وبعد الاسلام کشیدهٔ سلك اللآل انتظام اولان اشعـار معجز شعاری عربدن اخذوایثـار ایلدکلری بالنقل اولی الابصاره جای استتار دکلدر حتی علمـای متقدمین ومتأخرین رحمة الله علیهم اجمعین حضراتی همزبان اتحاد اولمشلردرکه شعری ابتدا حضرت آدم علیه السـلام سویلمشلردر بوسببله که قابل هابلی قتل ایلدکده آتش افتراق اولاد وفتنهٔ دنیـای دنائت بنیاد شرارهپاش غموم وموجب هجوم هموم اولوب بوعجوز داماد کش دنیانی مذمت واوغلنی مرثیه ومدحت ضمننده مبـارك لسـان

* معجز بیـانلرندن بووجهله صادر اولمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* تغـیرت البـلاد ومن علیها ⁑ فوجه الارض مغبر قبیح *
* تغیر کـل ذی لون وطعم ⁑ وقل بشاشة الوجه الملیح *

وبوخصوصی تأییدایچون شیخ علی مسکویه اداب العرب والفرس نام کتابنده نقل ایدرکه اهل شامدن برکیمسه کوفه جامعنده علی ابن ابی طالـبدن سؤال ایتمشکه یا امیر المؤمنین بو عالمـده ابتدا شعری سویلیان کیمدر امیر المؤمنین حضرتلری ابتدا حضرت آدمدر وشو ابیـاتی بیورمشلردر دیو جواب ویردکلرینی کتاب مزبوردن نقلا صاحب تذکرهٔ دولتشاه تأییـدا للاتحاد خامه کذار ایدلری اولمشدر انجق ابیات مذکوره عربی اللسـان اولوب اول زمانفیضنشانده ایسـه هنوز لسـان عربك عدم تداولی درکار وبوصورتده نظم مرقومك ایرادی اثبات مدعای مابه الغرضه فی نفس الامر منافی ایدوکی آشکار ایسه ده بعض مورخین ابیات مرقومه لسان سریانیدن

لسان عربه ترجمه اولنمشدر جواب منسوس صاحبنه تحریك براعة التعاب اولمشلردر امابو بابده کلام صواب اشبو ذکر اولنان جواب اولمیوب بلکه بومقوله خارقهٔ عقل وفکرت سوز سراپردهٔ قرب حقه محرم اولان اجلهٔ عظامدن حسب المراتب ظهور وبروز ایده کلمشدر حضرت آدم علیه السلام ایسه بر نبی ذیشان وبر پیغمبر جلاالعنوان اولمغین قوت قدسیهٔ باهر البرهانلریله اول باول زبان معجز آثارلرندن لسان عرب اوزره ابیات شریفهٔ ممز بوره نك بلاغت نثارزیبایش شعاری شان نبوتلرندن بعید اولمامق احتمالی مقرر وبو قولی آیت کریمهٔ وعلم آدم الاسماء کلها دخی تأیید اولدیغی معلوم اصحاب کیاست پروردر پس علی ابن ابی طالب حضرتلرینك نیجه اشعاری مضبوط ومشهوردر بناء علیه بعضا جزؤی عرب واولدخی عجم شعراسنك مسلم ومعتارولرندن بحسب الطاقه تذکره وکتابده صورت تحققله بولنه بیلدیکی قدر قلمه المغله مطالعه ایدنلر مستار الهی رحمت ایله یاد ایتمکه باعث اولور امنیه سیله درج وجمعه شروع اولندی الله ولی التوفیق وهو نعم الرفیق

* ⁂ (ذکر شعرای عرب) ⁂ *

* ذکر امام الشعرا لبید بن اسود *

فن شعرده فصاحت برجحانی جمله شعرای متقدمین ومتأخرین مقرر ومعترفلردر بعث حضرت رسول اکرم صلی الله علیه وسلمدن مقدم شعرا حصر ادعا ایله کشیدهٔ رشتهٔ نظم وانشا ایلدکلری شعرلرنی بیت مکرمه قپوسنه آویز ایدوب جمله ارباب بلاغت وفصاحت آمیزك امتحان وانتخابیله تمییز ومسلملری اولان شعرك معلق قالمسی تجویز اولنوردی شاعر فاضل لبید

* مرحومك قبل البعث معلق ومسلم قصیده سی که *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* الا کل شئ ما خلا الله باطل ⁂ وکل نعیم لا محالة زائل *

بعده جانب سنی الجوانب حضرت رسالتدن دخی تحسین وفیروسورهٔ اقرأ نزولنده سورهٔ مبارکه تحریر وقصیدهٔ مذکوره مقابلنده تعلیق اولنمسی امر دلپذیر بیورلدی سورهٔ مبارکه لبید هدایت رسیدك منظور عین حقیقتی کزیدی اولیجق اول امرده بو کلام مخلوق اولمیوب کلام خالق ایدوکی

اقرار ودر عقب اسلامله شرفدار اولدی بعضا کفار هجولرینه جواب ومقابله یه
رخصت حضرت فخر الانبیا صادر اولوردی بعضا امرء القیسی هجو ایلمشدر
* دیو مرویدر تاریخ تقویم مومی الیهك وفاتی قرق برسنه سی تحریر ایدر *

* (ذکر زبدة الفصحا فرزدق) *

فضلای عرب وکبار تابعیندن اولوب دیوان اشعاری حجاز وعراق عربده
مکرم ومشهور زوخاندان نبوتك مداحلغیله معروف ومذکوردر نقل
اولورکه امویه دن هشام بن عبد الملك حکومتی حالنده حجه کتمش واول سنه
امام زین العابدین حضرتلری دخی حج شریفده بولنمش برکون مکه مکرمه ده
حرم شریفده ایکیسی دخی موجود ایکن حجاجك کمال ازدحامندن هشام
حجر اسعدی استلامه یول بوله مامش برمقدار تنهالغنه انتظارا برکوشه ده
آرام اوزره اولمش بوهنکامده زین العابدین حضرتلری استلام ایچون حجر
اسعد طرفنه توجه ایتدکده درعقب حجاج شق اولوب امام حضرتلرینه
یول ویرملك وکمال تعظیم ورعایت وتکریم ایتمك حاللرینی هشامك اتباعلری
کورد کلرنده بو کیمدر که زوارك بوکا ایتدکلری توقیری سزه امیر المؤمنینه
ایتمیورلر دیدیلر هشام بلمم کیم اوله جق دیدیکی آنده فرزدق حاضر بولنغله
* بالبداهه برقصیده غرا انشا ایلمشدر که مطلعی بوابیاتدر *

* (نظم) *

* هذا الذی تعرف البطحاء وطئته * والبیت یعرفه والحل والحرم *
* هذا ابن فاطمة ان کنت جاهله * وجده انبیاء الله قد ختم *
* فلیس قولك من هذا بضائره * العرب تعرف من انکرت والعجم *

حاضر بولنان مؤمنین آفرین ایتملریله هشام متغیر اولوب فرزدق فاضلی
حبس ایلمشدر تا هشامك وفاتنه قدر محبوس قالوب صکره اطلاق
* اولندیغی مرویدر *

* (لطیفه) *

فرزدق مومی الیه سحبان عجم اولان خاقانی ایله برمجلسده ادارهٔ اقداح
مشاعره ومظارحه یه مشغول ایکن مجلسلرینه بیلمدکاری برحریف دخول
ایلدکده حریفی استثقال ایدرزدن بو مجلس شعرادر بوفنه آشنا اولان

بورایه دخول و بزمله مصاحبت ایدر دیدکلرنده حریف ظریف دخی بنده
بوفنده برمقدار مهارتم واردر بربدیهی شعر سویلیك بنده جوابنی ویره‌یم
دیدکده خاقانی بو مصرعی سویلر (ع) ان من باشم سخن باحق نکنم * درعقب
فرزدق دخی بو مصرعی سویلر (ع) جلاب سخن با آب خندق نکنم * حریف
* ظریف کوش ایدوب فی الحال بو بیتله جواب ویرر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

نامردم اگر کون زن خاقانی ⁂ مانند کس زن فرزدق نکنم

* فرزدق مذکورك وفاتی یوز اون سنه‌سی اولدیغی تاریخ تقویمده مسطوردر *

* ⁂ (ذکر ملك الشعرا دعبل بن علی الخزاعی) ⁂ *

ارباب فضل و بلاغتك ممتازی و اصحاب شعر و فصاحتك سرافرازی اولوب
دیوانی مشهور و قصائدی مذکوردر خواجه حمدالله مستوفی قزوینی
تاریخنده اشعارینی تذکار وایراد ایلمشدر هارون الرشید زماننده عربدن
بغداده عزیمت ونزد خلیفه‌ده قرین احترام ورغبت اولمشدر نقل اولنور که
امام علی بن موسی الرضا حضرتلری طرف خراسانه توجهلرنده شیخ
محمد اسلم طوسی محنل امامده الیس واسحق ابن راهویه حنظلی دونك
یولارینی ممسك ایدی بو سفرده دعبل دخی هم جلیس بولنمغله وقتا من
لاوقات امام حضرتلرینه بعض نوادر امثال واشعار بی همال ایله تسلیت
بخش دل پر ملال اولورلردی برکیجه نیرین آسمان ال بیت پیغمبری یعنی
عنیزین خاندان شرافت پروری مرثیه‌سی پیشکاه امامده اوقورکن موسی
* کاظم حضرتلرینه معنسوف اولان اشبو *

* فقبر ببغداد لنفس زکیة ⁂ تضمنها الرحمن للغرفات *

بیتی کلدکده امام حضرتلری بربیت دخی بن سویلیه‌یم قصیده‌که الحاق ایله
* تکمیل اولسون دیوب بالبداهه بو بیتی انشا بیوردیلر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* وقبر بطوس یالها من مصیبة ⁂ توقد الاحشاء منه الحرقات *

کوش ایلدکده دعبل یا امام بو بیت بر موحش بیت و بو قبر کیمك قبریدر دیدکده
حضرت امام بنم قبرمدر و یقینده طوسده اجداد عظامم متبعه لرینه

زیارتکاه اوله جقدر دیو بیوردیلرحاضرون فریاد وزاروغریو بیشماره آغاز ایلدیلردعبل مذکورك وفاتی تاریخ تقویم قولی اوزره ایکیوزقرق التی سنه سیدر

* ⁂ (ذکرافصح الشعر ابن الرومی) ⁂ *

اسمی علی بن جریج اولوب ادیب ترك ایله ملقب ایمش مولدی بغداد دینلور بعضیلرشام اولوب حمصده توطن ایتمش دیرلر دیوان اشعاری دیار عربده مشهور ومتداول واکثر اشعاری دقیق ومخیل ومشکل اولمغله شیخ ابو علی سینا مذکور ابن الرومینك کمال معتقدی اولدیغندن بو مشکل *مشکل اشعارینی شرح ایلدیکی مرویدر*

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* اذا ما اكلنا باقلة وكسيرة ⁂ وننما عراة فوق جص مرشش *
*تمنا امير المؤمنين مكاننا ⁂ بتلك القلايا والفرش المنقش *

* ⁂ (ذکرسلطان الافاضل متنبی) ⁂ *

اسمی احمد بن الحسین کنیه سی ابو الحسن فضل وبلاغتی وصف وتصوردن مستغنی براستاد کثیرالفن اولمغله رشید وطواط علیه الرحمه اقتباس ومصادف وتتانتده جمله شعرای اسلامیه متنبینك عیالیدر دیمش دیوان اشعاری عرب وعجم وروم ده مقبول ومتداول ومعتبر جمله افاضلدر سیف الدین حمدانك وقتنده اولوب اکثر آل حمدانك مدحنده نیجه قصائد انشا واکرام وفیره لر یله آزاده غم دنیا اولمشدر روایت اولنور که ابو المظفر بن یاقوت خروج ایتمزدن مقدم اصفهان حاکمی ایمش مرحوم متنبی مرقومك مدحنده برقصیده سویلمش دنائتی حسبیله لایق اوزره اکرام ایتمامش رکون ابو المظفر مستغرق زیب وزیور وزرین اسکوف معتبر ایله اصفهان جامعندن چیقارکن هجو یوزندن بالبداهه بو قطعه یی کشیدهٔ سلك نظم ایدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* لا یشرف الرذل بان یکتسی ⁂ من الغنی تاجا ودیباجا *
* وهل یجی هدهد من نتنه ⁂ بلبسه الدیباج والتاجا *

تاریخ تقویم قولی اوزره اوچیوز اللی درت سنه سی عالم بقایه رحلت ایلمشدر

* ⁂ (ذکر استاد ابو العلاء المعری) ⁂ *

شام توابعندن حمص جوارندن معره نام بلده دن رشد وروتی وعلم شعر ومعانی و بیانده مهارتی حسبیله تألیف وتصنیفی وباخصوص دیوان اشعاری دیار عربده زیاده مشهور وامیر المؤمنین قائم بامر الله العباسینک مکرم ومسروری ایدی خاندان عباسیه یه اولان قصائدی مقبول ومرغوب ارباب درایت شمولدر نقل اولنور که اکابر فضلا واعیان شعرادن ابو سعید رستمی ابو العلانک شاکردی اولوب ابو العلایه آخر حالنده علت عما پرده کش مشاهدهٔ روشنا اولمغین بعضا مدح خلیفه ده قصائد انشا ایتدکجه ابو سعید رستمی یدرک خلیفه حضورینه احضاره رهنما اولوردی اول زمان عملداران علمی اکمک ممنوع ومشؤم اولدیغنه بناءً علم طوغریجه کیرمک ایچون دار الخلافه ده بربیوک قپو اولمغین ابو سعید رستمی استادی ابو العلایی اول قپودن ادخال ایدرکن خواجه باشنی الدقپویه طوقماسون دیمکله اعتقادا انحناسی خلیفه ارکان دولتک منظوری اولیجق خنده ایتملریله ابو العلا فهم ایدوب بالبداهه

* بو قطعه یی دیمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ابو العلا یا ابن سلیمان ⁂ عماک قد اولاک احسانا *
* انک لو ابصرت هذا الوری ⁂ لم یر انسانک انسانا *

تاریخ تقویم رومی الیهک وفاتی درت یوز قرق طقوز سنه سی اولمق اوزره

* تحریر ایدر *

* ⁂ (ذکر مفخر الفضلا حریری) ⁂ *

اسمی حسن یاخود کنیه سی ابو منصور وابو محمد واصلی بصره وی اولوب بغدادده توطن ایتمشدر انواع علوم وفنونله مشهور آفاق و علم نحوده ومعانی وبدیعده تصنیفاتی و شعر وانشاسی رغبتکردهٔ ارباب اتفاق وبتخصیص مقامات نام کتابی فضل و بلاغتنه شاهد حق سیاقدر * حکایت اولنور که فاضل مذکور داء الثعلبه مبتلا اولوب صقالنی یولمغه مجبور یتندن اولاد واقرباسی منع ایدرلردی نهایت دستنه خریطه بند ایلدیلر وقتاکه کتاب مقاماتی تصنیف وتتمیم ومقتدر خلیفه یه تقدیم ایلدکده رهین تحسین عظیم اولوب

کندو یه کمال نوازش وتکریم جهتندن اکر بو ولایت حکومتنی استرسك تو جیه ایده لم مغتنم اولورسك دیدکلرنده حریری یا امیر المؤمنین بکا صقالم حکومتنی ویرکه تا اوغلانلرم صقالمه حاکم اولدیغمی بیلوب دست حکمیمه تسلیم ایدهلر دیو لطیفه کوو خلیفه خنده نادله لر زیاده اکرام وتلطیف واحترام ایلمشدر * بو قطعه دخی مرقومکدر *

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

* قنعت من الدنیا بقوت وشمـلة ⁂ وشرب بماء کوزها متکسر *
* فقل لبنی الدنیا غروا من اردتم ⁂ وولوا وخلوا ومن بعـد انظروا *
مومی الیهك ارتحالنی تاریخ تقویم بشیوزاون التی سنه سی اولمق اوزره تحریر ایدر

* ⁂ (ذکر ممدوح الشعرا ابو الفتح البستی) ⁂ *

سلطان محمود سبکتکین وقتنده اولمغله عصرینك فضلا ومتفطن بلغاسندن اولوب عربی وفارسی لسانلرنده اولان مجموع اشعاری متین و تصوف وزهدیاته دائر آثاری مرغوب ورنکین اولمغین اکابر عرب حسن اعتقـاد وشعرای عجم آثار یتی قیدایله جریده لرین زیور آباد ایدرلردی حتی کشیده سلك انشاری اولان سکسـان بیت برقصیده سیکه مطلع سحر بنیادی بودر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* زیادة المرء فی دنیـاه نقصان * وربحه غیر محض الخیر خسران *
زبدة الشعرا بدر الدین جاجرمی قصیدهٔ مزبوره یی تماما لسـان فارسی یه ترجمه ایلمش وملك الفضلا عمادزوزنی مرحوم ابوالفتحك تاریخ انتقالنی سویلمشدر

* ⁂ (تاریخ) ⁂ *

* شیخ عالی قدر مجد الدین ابو الفتح انکه بود *
* مقتدای اهل فضل وسرور اهل کلام *
* چارصد باسی چواز تاریخ احمد در کذشت *
* در مه شوال رحلت کرد نادار السلام *
*تاریخ تقـویم دخی مومی الیهك وفاتی درت یوز اوتوز سنه سی تحریر ایدر *

* ⁂ ذکر استاد معین الدین ابو نصر احمد بن عبد الرزاق طنطرانی) ⁂ *

شمس الکفاه خواجه نظام الملك وقتنده فحول علما واعاظم فصحادن اولوب

بغداد بهشت آباد شهرنده نظامیه مدرسه سنده مدرس بولنمش ایدی هر چند
شعرینه نسبتله نزدنده شعر لاشیء مثابه سنده ایکن انشا ایلدیکی اشعاری صنایع
و بدایعده یکتا اولدیغی خواجه نظام الملک مدحنده متجانس وذوقافیتین
* سو یلدیکی قصیده طنطرانیه سندن هویدادر که مطلعی بودر *

* * (بیت) * *

یاخلی البال قد بلبلت بالبلبال بال * بالنوی زلزلتنی والعقل فی الزلزال زال

* احوال اشعار فرس *

بو عالم پر الم طرف طرف انقلابی و وقت وقت طوفان حوادثک ظهور
واستعابیله السنه ولغاتک تبدل وانشعابی ملحوظ ارباب کیاست اکنسا بدر الحالة
هذه لسان عرب بعده لسان عجم ابلغ السنه سائره عداو لنمغله اولا اشعار لسان
عربدن ظهور ایلدیکی مقدمه ده کشیده سلک سطور قیلنمشیدی قبل
الاسلام زبان فارسیله شعر سو یلمدیکی متواتردر و شاید سو یلندی ایسه ده
موزون دوشدرک بر مصرع یاخود یالکز بر بیت سو یلنمشدر دیو بعضا
مرویدر که بهرام کورک دلارام چنکی نام بر جاریه معشوقه سی وار ایدی طبیعتی
موزون وظریفه اولمغله بهرام هرنه کلام سو یلسه آکا مناسب مفرح جواب
سو یلمک و بهرام دخی سیر وشکاره کتدکجه انی برابر کتورمک عادتی اولدیغندن
بر کون شکار کاهده جاریه مزبوره یاننده ایکن بیشه زاردن قضای اتفاق
بر ارسلان ظهور ایدوب بهرام فی الحال ارسلانک قولاقلرندن طوتوب ضبط
ایتمکله تفاخر یوزندن بو مصرعی سو یلمش (ع) منم آن پیل دمان ومنم آن شیر یله
جاریه دخی در عقب بو مصرعله جواب ویرمش (ع) نام بهرام تراو پدرت بوجبله
بهرام بو کلامک طرزندن وموقفا اولدیغندن محظوظ اولوب حکماسنه عرض
وانها ونوعا قانون شعری انشا ایلمشدر بو تقدیرجه دخی بر بیتدن زیاده رباعی
وغزل وسائر سو یلنمش دکلدر دیو متفق علیهدر بعد الاسلام دخی بر مدت ملک
اکاسره وعجم ایادی عربه کرفتار ودین وشریعت اظهاریله رسم عجمه
عدم اعتبار وبلکه وقت وحاله کوره شعرک دخی جایکیر وقرار اولمشدر
امویه وعباسیه زمانلرنده اکثر ممالک ایرانده حکام عربدن اولمغله انشا
واشعار امثله عربی لسانیله تذکار اولنوردی خلفای راشدین زماننده

تا سلطان محمود غزنوی وقتنه دك قانون ودفتر واوامر ومناشير دركاه
سلاطيندن عربی تحرير وتسيار وفارسی يازلمق عيب وعار ايدی صكره الب
ارسلان سلجوقينك وزيری عميد الملك ابونصر كندری زماننده قلـيل
البضاعه اولمق حسبيله بوقاعده يی لغو ايدوب قانون واحكام ودفاتر جمله
زبان فارسيله يازلمغه باشلدی حكايت اولنور كه خلفای عباسيه زماننده
خراسان حاكمی عبد الله بن طاهر نيشابورده ايكن بركون برحريف بركتاب
كتوروب تحفه اوله رق عرض ايلدكده حاكم مذكور بوكتاب نه اصل كتابدر
ديو سؤال ايلدی حريف وامق عذرا حكايه سيدر كه نوشروان نامنه جمع
اولنمشدر ديو جوابنده حاكم مومی اليه بيورديلر كه بز قرآن كريم اوقومغله
مشغولز قرآندن غيری كتاب بزم ايشمزه يارامز وبو كتاب مغان تأليفدر كه بزم
عندمزده مردوددر ديو همان امر يله كتاب مرقومی صويه اتديلر وكندو
قلمرو حكومتنده هر نقدر عجم ومغان تأليفی وار ايسه جمله يازولری محو اولنمسنی
فرمان ايلديكه مع هذا بوندن مقدم عجم شعراسی شعری مسموع دكل كبی ايدی
اولسه دخی احياناً بربيت ايكی بيت اولوب زياده اولمديغی مجزومدر نقل
اولنور كه يعقوب بن ليث صفار كه ديار عجمده خلفای عباسيه اوزرينه ابتدا
خروج ايدن بوكمسه در هنوز صبی براوغلی وار ايديكه زياده مسرور ايدی
بربيرام كونی چوجقلر ايله چوقوره براقه جوز اوينارديپدری يعقوب تماشا
ايدركن اوغلی چوقوره سكز جوز آتارديسی چوقوره دوشوب بردانه سی
طشره ده قالور بوحالله امير زاده مأيوس اولمشيكن تكرار جوز مذكور دخی
يوارلنه رق چوقوره دوشدكده چوجق كمال سرورندن غلطان غلطان
همی رود تا لب كور لفظ موزونيله تكلم ايدر بو كلام يعقوبه خوش كلوب
وزرا وندماسنه افاده ايلدكده بو شعر جنسندندر ديو تقطيع وتعريف
وتحقيقنه مشغول وبو وزنده بر مصرع دخی يابوب بيت ديديلر بعده مقابلنده
اكا موافق بربيت دخی انشاسيله اسمنی دو بيت اطلاق ايلديلر صكره بعض
فضلا بو درت مصراع اولديغندن بوكا رباعی اطلاقی صحيح اولور ديو رباعی
ديوب ارباب هنر اكثری رباعی انشاسيله مشغول اولديلر اما آل سامان زماننده
اشعار فارسی رونقپذير وتزايد اعتبار روشنضمير انله شعشعه كير اولوب

اول زمان استاد رودکی بو علمده مهارتله شهیر واندن اقدم صاحب دیوان
برشاعر مسموع صغیر وکبیر اولمامغله ابتدا استاد مذکوری یاد ایلمك لازم کلدی

* (طبقهٔ اولی) *

* (ذکر مقدم شعرای فرس استاد رودکی) *

کنیه‌سی ابوالحسن وسامانیه دولتی وقتنده تخمین ٣٠٠ تاریخلرنده نصر بن
احمدك ندیمیدر علم موسیقی وبربط دیدکلری که لاغطه تعبیر اولنان سازی اجرای
نغمات واصول ومقاماتیله چالمده مهارت تامی اولدیغندن یاخود بخاراده
برمحلك اسمی اولمغله اکا نسبت قیلندیغندن رودکی تخلص ایلمشدر بالجمله طبع
کریم وذهن مستقیم صاحبی اولوب کلیله ودمنه کتابنی نظم ایلمشدر کزیده نام
تاریخده محرردر که نصر بن احمد مملکت هراته کیدوب اول حوالینك آب
وهواسنی وفصول اربعه‌سنی جنت مثال بالجمله طبیعتنه موافقت واعتدال
اوزره بولدیغندن تختکاه قدیمی اولان دارالملك بخارا خاطرندن بالکلیه فراموش
وهراتده توطن جزمکردهٔ هوشی اولمغله عن اصل وطن ومسکن واملاك
وعقاری بخاراده اولان ارکان دولتی نصرك بووجهله هراتده مکثندن
ملول وبرطریق حیل ایله بوعزیمتدن نکول ایتدیروب نائل عزم مأمول
اولمه‌مدقلرندن استاد رودکی یه مراجعت ونیاز وعطیه‌لر عرضیله نصرك
بخارا طرفنه عزیمتنی تحریص ضمننده باب مراعیدی باز ایلدیلر برکون استاد
رودکی نصرك مجلسنده بخارانك مدحی سیاقنده مطول برقصیده که
موسیقی وسازایله اوقومغه آغاز ایلدکده نصر اول رتبه متأثر وسینه کداز
اولدیکه جزمه سز سوار اسب مرغ پرواز اولوب بخارایه سایه انداز اولدی
* دیرلر اول قصیده‌نك مطلعندن چند ابیات تحریر اولندی *

* (نظم) *

* باد جوی مولیان آید همی * بوی یار مهربان آید همی *
* ای بخارا شادباش ودیرزی * شاه سویت میهمان آید همی *
* ریك آمو بادرشتیهای او * زیر پاچون پرنیان آید همی *
* میرماهست وبخارا آسمان * ماه سوی آسمان آید همی *
* میرسروست وبخارا بوستان * سرو سوی بوستان آید همی *

اما شبو نظم فصاحت و بلاغتدن ساده و صنایع و کنایتدن آزاده لکی
حسبیله بو هنکامده بویله بر قصیده سلاطینه عرض اولنسه تردد درکاردر
دیو بعض عقلا تعریض ایلمشلر ایسه دخی رودکی مرحومك ساز
و موسیقی و آهنکده کمال مرتبه مهارتی باعث تأثیر اوله جغی بی اشتباهدر
دیمشلر والحاصل استاد مرقومه یالکز بو قصیده نك ساده لکیله تعریض
جائز اولمازیر دخی نیجه اشعاری و فنون و علومده وقوفی متعارف و معلومدر

** ذکر عضایری رازی) **

سلطان محمود سبکتکین عصرنده عن اصل ری ولایتندن اولوب غزنه ده
سلطان مشار الیهك خدمتنه عازم و اولطرفده دار الملك شعرا ایله مشاعره
و مباحثه یه قائم اولمشدر سلطان مذکورك مدحنده سویلدیکی قصیده نك
* ابیاتندندر که بو مجله یه ثبت و تحریر اولندی *

** (نظم) **

* اکر مراد بجاه اندر ست و جاه بمال * مرا ببین که ببینی جهان را بکمال *
من آن کسم که بمن تا بحشر فخر کند * هر آنکه بر سر یك بیت بر نویسد قال
ثواب کرد که پیدا نکرد هر دو جهان * یکانه ایزد دادار بی نظیر و همال
* وکرنه هر دو ببخشیدی بروز سخا * امید بنده نماندی بایزد متعال *

بو قصیده نك صله سی اولمق اوزره سلطان مشار الیه هفت بدره زر انعام
و احسان ایلمشدر که اون درت بیك درهم دیمکدر شاعر مذکور فن اشعارده
* صنعت اغراق و اشتقاقده مسلم جمهور بلغا و فصحای دوراندر *

* ذکر مفخر الشعرا اسدی طوسی *

سلطان محمود عصرنده زمرۀ شعرانك استاد محترمی و استقامت طبع و فضل
و مناظره ده همعنانلرینه تفوقی جمله نك مسلمیدر اکرچه مرتب دیوانی
منثور و مسموع اولیوب انجق آثاری مجموعه لرده مسطور و طرز کلامندن
فضل و علمی معلوم و مشهوردر شاهنامه کتابنی نظم ایلمك کندویه تکلیف
و ابرام اولندقده ایراد بهانۀ ضعف پیری یه قیامله استعفا اجرای مراملری
اولوب کندو شاکردی فردوسی طوسی یه تحمیله انجام و یردی روایت اولنور که

فردوسی شاهنامه‌یی نظم اثناسنده زیرده نقل اولنه‌جق صورتله سلطان محموددن استشعار وفا ایله بعده مدت طوسه کلدکده خسته اولوب حیاتدن مأیوس اولدیغی حالده استادی اسدی‌یی دعوت ایدوب دیمشکه بنم دنیادن رحلتم وقتی کلدی وشاهنامه‌دن جزؤی برشیء قالدی خوف ایدرمکه رحلتمدنصکره اتمامنه کیمسه قدرتیاب اوله میوب ناقص قاله اسدی ای اوغل کدر ایتمه اکر عمرم اولورسه ان شاالله تعالی بن تمام ایدرم دیو جواب ویروب فردوسینك یانندن قالقدی وبرکون وبرکیجه ده درت بیك بیت بقیه شاهنامه‌یی نظم وهنوز فردوسی حیاتده ایکن ارائه ایتدکده استادینك ذهننه ثنا ودست بوس ودعا ایله حق تلمیذی‌یی ادا ایلدی واول نظم عربك عجمه استیلاسی اوائلندن بدأ اولنمشه رکه اسدینك کلامی فراستله فهم اولنمق ممکندر اسدینك شب وروز مناظره‌سی قصیده‌سی جمله‌ٔ بلاغتنه شاهد اولوب کرچه مجموع قصیده تحریر اولنمه‌جق صفایاب اولمزانجق بو مجلدیه الی اخره ثبتی تحملی اولمامغله آرزوسی اولنلر شاهنامه‌دن مطالعه ایلمکده والا ایله همان مطلعندن چند بیت تحریر اولندی *

* (نظم) *

* بشنو ازحجت کفتار شب وروز بهم *
* سرکذشتی که زدل دور کند شدت وغم *
* هردو راخواست جدل ازسبب بیشی وفضل *
* درمیان رفت فراوان سخن ازمدحت وذم *
* کفت شب فضل شب ازروز فزون آمدازانك *
* روز راباز زشب کرد خداوند قدم *
* نزد یزدان زپرستنده واز عابد روز *
* ساجد وعابدشب راست فزون قدروقیم *
* قوم راسوی مناجات بشب برد کلیم *
* هم بشب کشت جدا لوط زبیدا دوستم *

* (ذکر ملك الکلام ابو الفرج سجزی) *

عن اصل سیستانی ومیر ابو علی سیمجور زماننده ظهور واول خاندانی جوق

مدحه صرف افكار وشعور ايلمشدر آل سمجور انعام واحسانيله محتشم وصاحب جاه ومحترم اولوب علم شعرده غايت مهارتي وبو فنده تأليفاتي واردر امامتعارف ديواني منظوردكل ايسه ده مجموعه لرده آثاري مسطور والسنه ده اشعاري مذكور اولوب اكابر عرفا ابياتيله استشهاد ايدرلر ايدي

* بو قطعه جمله اشعارندندر *

* ⁂ نظم ⁂ *

عنقاي مغربست درين دور خرمي ⁑ خاص از براي محنت ورنجست آدمي
چندانكه كرد عالم صورت برآمديم ⁑ غمخواره آدم آمد وبيچاره آدمي
هركس بقدر خويش كرفتار محنتست ⁑ كس رانداده اند برات مسلمي

عنصري ابو الفرجك شاكردي اولوب سلطان محمودك يانندة بولنمغله نقل اولنور كه آل سمجور ايله آل سبكتكين بيننده مخاصمه ظهور وآل سبكتكينك غلبه سيله آل سمجور مضمحل ومقهور وخراسان پادشاهلغي سلطنتيله سلطان محمود مسرور اولوب انجق سلطنت مذكور سلطان مشار اليهه رور ايمزدن مقدم ابو علي سمجور سامانيه طرفندن خراسان حكومتنه مأمور ايكن ابو الفرجه ال سبكتكينك نسبني تحقير ضمننده امر ايدوب اولدخي هجو ايتديكي حسبيله سلطان محمودك كندويي هلاكه نيتي استشعار وخفية شاكردي مرقومدن استعانه يه ابتدار واولدخي سلطان مشار اليهدن شفيع خونكذاري اولمغله اكرچه جرمني عفو ايدوب انجق جمله اموال وجهاتني عنصري يه اعطا ومرقوم دخي بنه نصفني استادينه اهدا ايتدكده ابو الفرج شاكردينی ثنا ما تنده بر قصيده غرا انشا ايلمشدر

* ⁂ ذكر فخر الافاضل منوجهر ⁂ *

عن اصل بلخي اولوب عصر سلطان محمود غزنويده غزنه شهرينه نقل وسلطان مشار اليه عندنده شاعر مقبول وابو الفرج سنجرينك شاكردندن خوشكو شاعر بي مثل وديوان اشعاري ارانده مرغوب اهل دل وشعر حاصلاتيله صاحب جاه ومتمول ايدي عنصرينك همعصري ومحب ومعتقدي اولوب مدحنده قصايد غرا انشا وعلى الخصوص شمعه خطاب واسنادبوز ندنسو يلديكي قصيده ده عنصري يي

مدح وثنا ایلمشدر بو محله یه مطالعه‌دن چند بیت تحریر اولندی

* * (نظم) * *

* ای نهاده بر میان فرق جان خویشتن *

* جسم ما زنده بجان وجان تو زنده بتن *

* کرنهٔ کوکب چرا زنده نه کردی جز بشب *

* ورنهٔ عاشق چرا کریی همی برخویشتن *

* کوکبی آری ولیکن آسمان تست موم *

* عاشقی آری ولیکن هست معشوقه لکن *

* اوستاد اوستادان زمان عنصری *

* عنصر دین ودلش بی عیب وبیغش وفتن *

* اشبو ذکر اولنان قصیده‌سی متانت طبعنه وفصاحتنه شاهد عادلدر *

* ذکر استاد شعرا ابو القاسم حسن ابن احمد عنصری *

مولدی بلخ ومسکنی غزنین وبالاده بیان اولندیغی اوزره سلطان محمود غزنوینك ندیمی وسلطان الشعراسی اولوب حتی سلطانك قلمرو حکومتنده اولان اطراف واکنافده هر نقد شعر اورایسه یابدقلری اشعاری اولا عنصری‌یه عرض وارائه وآنك تنقیح وتربیه‌سیله حضور سلطانه‌ تقدیمه اجترا ایدرلر دیو اوامر نشر واسرا اولنمشیدی بو وجهله عظیم مال وجاه پیدا اوحقنده حکیم دیو ایما اولنمشدر سلطان مشار الیهك عصرنده دار الخلافه‌ده متعین وملازم درت یوز مقداری شاعر موجود وقائم ایدیکه کافه‌سنك رئیسی عنصری وجمله‌سی آنك شاکردی اولدقلرینی مقر ومعترف ایدیلر فضل وعرفانی توصیف وتعریفدن خارج اولمغله همان سلطان محمودك یالکز جهاد وغزاسنه دائر یوز سکسان بیت قصیده‌سی واوج بیك بیت دیوانی وسائر آثاری وفردوسینك شاهنامه‌ده مرقومك حقنده اولان مدح وتحسینی مطالعه وملاحظه ایله ترجمهٔ کمالی معلوم اولور سلطان محمودك قرنداشی امیر نصرك مدحنده سویلدیکی مطول قصیده سندن چند

* بیت تحریر اولندی *

* (نظم) *

* هر سؤالی کز آن لب سیراب * دوش کردم مرا بداد جواب *
* کفتمش جز بشب نشاید دید * کفت پیدا بشب بود مهتاب *
* کفتم از تو که پرده دارد مهر * کفت از تو که پرده دارد خواب *
کفتم از شب خضاب روز مکن * کفت بر روز ز خون مکن تو خضاب *
* کفتم آن زلف سخت خوش بویست * کفت زیرا که هست عنبر ناب *
* کفتم آتش بران رخت که فروخت * کفت آن کو دل تو کرده کباب *
* کفتم از روی تو نتابم روی * کفت کس روی تابد از محراب *
* کفتم اندر عذاب عشق توام * کفت عاشق نکو بود بعذاب *
کفتم از چیست روی راحت تن * کفت هر دم ز روی خسرو شاب *
* کفتم از خدمتش مراخیرست * کفت از وجز بخیر نیست مآب *

مذکور عنصری درت یوز اوتوز برسنه‌سی بو خاکدان فنادن عالم قدسه
* انتقال ایلدی *

* (ذکر فخر الشعرا بندر رازی) *

قهستاندن فخر الدوله دیلمی عصرنده عربی وفارسی ودیلمی اسانلرنده
* اشعار آبداری اولمغله زبان فارسیده بو قطعه آنکدر *

* (قطعه) *

* از مرك حذر کردن دو روز روا نیست *
* روزیکه قضا باشد وروزیکه قضا نیست *
* روزیکه قضا باشد کوشش نکند سود *
* روزیکه قضا نیست در و مرك روا نیست *
* واسان دیلمیده بو قطعه دخی انکدر *

* (قطعه) *

* مرا کویند زن کن زنکه اندر دل هلاك آیی *
* عروسك پر چهیزك برزجان طمطراق آیی *
* نخواهی زن نخواهی زن که نه مه بکذرد خالی *
* دید بریش تو کرچه زمان دیك واك ایی *

* ⁂ (ذکر ملك الشعرا عسجدی) ⁂ *

عن اصل هروی و استاد عنصرینك شاکردلرندن سلطان محمود سبکتکینك شاعری اولوب اکرچه مرتب دیوانی کورلمامشدر انجق متین قصائد و اشعار کهرباری مجموعه‌لرده مسطوردر بو رباعی دخی مرقوملك آثارندندر

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* ازشرب مدام ولاف مشرب توبه ⁂ وزعشق بتان سیم غبغب توبه *
* دل درهوس کناه و برلب توبه ⁂ ازتوبهٔ نادرست یارب توبه *

* ⁂ (ذکر مفخر الشعرا مسعود بن سلمان) ⁂ *

عن اصل جرجانی و امیر عنصر المعالی منوچهر بن قابوس عصرنده اولوب عربی و فارسی اشعار دیوانی عراق عجم وطبرستان ودار المرزده مشهور وفضل ورشدی مسلم جمهوردر آخر عمرنده سلاطین وامرا مدحندن فراغت وزهدیات وتوحیده دائر قصائد واشعار سویلمکه مباشرت ایتمکله اکابر وفضلا مرقومك کلامنه معتقدلر ایدی فلکی شروانی مرقومك حقنده دیمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

کراین طرز سخن درشاعری مسعودرا بودی

بجان صد آفرین کردی روان سعد وسلمانش

بو اشعار دخی مرقومك جملهٔ آثارندندرکه قید اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* چون بدیدم بدیدهٔ تحقیق ⁂ که جهان منزل فناست کنون *
* آسمان چون حریف نامنصف ⁂ بره عشوه ودغاست کنون *
* دلفکارست همچودانه هرآنك ⁂ زیراین سبز آسیاست کنون *
* طبع بیمار من زپستر آز ⁂ شکر یزدان درست خواست کنون *
* وزعقاقیر خانهٔ توبه ⁂ نوش داروی صدق خواست کنون *

* ⁂ (ذکر سلطان شعراء عجم فردوسیٔ طوسی) ⁂ *

اسملری حسن بن اسحق بن شرف شاه ومولدی طوس قراسندن رزان نام قریه‌دن اولوب پدری برکسه‌نك طوس قربنده فردوس نام باغچه‌سنده

باعيان ايمش اول اجلدن بابامنه فردوسی دینلمش بعده مرقومه دخی
بو مخلص انتقال ایتمش دیرلر فضل ومعرفتی وصفدن بیرون ومبالغه دن
افزون اولدیغنه همان شهنامه کتابی شاهد عدل نموندر افاضلدن بریسی
* حقنده بو قطعه یی سویلمشدر *

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

* سکه اندر سخن فردوسی طوسی نشاند *
* کافرم کز هیچکس از جمله فرسی نشاند *
* اول از بالای کرسی برزمین آمد سخن *
* او در کردنش کرفت و برسر کرسی نشاند *

نثر) فردوسینك احوالندن بو وجهله روایت اولنور که طوس حاکمی
مومی الیهه شراره پاش شرور وازعاج اولمغین سلطان محمود غزنوی یه کیدوب
اشتکا برله استرحام حال مایحتاج ایتدکده بنه التیام جریحهٔ دردنه مفید
وعلاج اولمامغله یانده موجود خرجلغنی دخی لشکر مصارف تاراج واقوات
ضروریهٔ یومیه یه محتاج اولدیغندن بعض کسدلره قطعه وقصائد عرضیله
اولدجه دفع احتیاج اوزره اولوب انجق سلطان مذکورك رئیس شعراسی
استاد عنصری یه بر تقریب انتساب ایتمك هرچند آرزوسی ایسه ده
عنصرینك کمال جاه واحتشامندن مجلسیله شیرینکام اولمق ملاحظه زی
اوهام نوعندن اولمغله همان کون طریق حیله ایله استاد مومی الیهك اولدیغی
محله پرتاب دخول وعنصرینك شاکردلرندن عسجدی وفرخی مجلسده
حاضر ومشغول بولنمشلر استاد عنصری فردوسی یی بو صورت
بزمرده وقیافت فرویده کوردکده برادر بو مجلس شعرادر محل مصلحت
اولمیوب انجق مشاعره یه مخصوصدر دیو ظرافت ایله استنطاقنده فردوسی
بلی افندم بنده کزلك دخی بو فنه جزؤی شروعم وار درجوابنده عنصری
نك کوزل لکن البته درجه کز معلوم اولمق ایچون برمقدار مشاعره لازم
اولور دیدکده فردوسی همان مانع دکل فندم جوابیله سکوت ایلمش تیزالدن
عنصری دردنجیسی بولنمیه جق اوچ قافیه در خاطر ایلشکه فردوسی
قافیه ندارکنده عاجز اوله اولا عنصری بو مصرعی دیمش (ع) چون عارض
توکل نبود درکلشن * ثانیا عسجدی (ع) مانند رخت ماه نباشد روشن *

نالناوفرخی (ع) درگذشت همی کذر کند از جوشن * رابعده درعقب فردوسی
دخی (ع) مانند سنان کیو درجنك پشن * مصرعنی سویلدکده عنصری
تعجب وتحسین ایدوب سزك تاریخ سلاطینه وقوف تامكز وار در دیو بعض
مشكل ابیات واشعار ایله دخی لدی الامتحان بولنده کمال قدرت و بلاغتنی
فهم واعتذار ایدوب کندویه مصاحب ایلدی مقدما سلطان محمود ملوك
عجمك منظوم اوله رق تاریخنی تألیف ایلمسنی عنصری یه تكلیف ایتمشیدی
کثرت اشغالنی عذر و بهانه ایدرك وبلکه بوباب ده عدم قدرتنی بیله رك امرار
وقت ایتمکده و بو نظمك کما هو حقه حقندن کله جك اربابنی تحریده اولوب
مأیوس اولمشیدی فردوسیده بوقابلیتی درك ایتدکده شهنامه نظم ایلمكز
ممكن میدر دیو سئوالنده انشاالله همتكز ایله آسان در جوابی عنصری یه فرح
بخش اولوب درعقب سلطان محموده خراساندن برجوان کلمش ذهنی کشاده
صاحب سخن بر آدم اولمغله مطلوب بیوردیغكز عجم تاریخنی تنظیم ایده جكی
مأمولدر دیو مدح وتوصیه سنده سلطان محظوظ اولوب انجق تیز الدن
بنی مدح یوزندن برقاج بیت سویلسون کورهلم دیدی عنصری بو خصوصی
فردوسی یه افاده ایلدکده بروجه مأموریت برقاج بیت انشا ایلمشدر که
* مطلعی بودر *

* ⁑ (بیت) ⁑ *

چو کودك لب از شیر مادر بشست * بکهوار ه محمود کوید نخست

ابیات سلطانك منظوری اولیجق حظ ایدوب فردوسی یه شهنامه یه بدأ ایلمكی
امر وخاص حجره ومسكن ومستوفی معاش تعیین ایلدی درت سنه غزنه ده
وبعده اذن الوب وطن اصلیسی اولان طوسه کیتمکله درت سنه دخی طوسده
شهنامه نظمنه مشغول وینه غزنه یه رجوع ایله اومامور یتنه مداومت اثناسنده
شمس الکفاة خواجه احمد بن حسن میمندی فردوسی یی حمایت
ونزد سلطانده فضلندن بحثله نائل نوازش ورعایت ایدردی فردوسی مرحوم
مقربیندن اولان ایازه عدم التفات ورغبت اوزره اولدیغندن ایاز دلگیر
اولوب فردوسی رافضیدر دیو سلطانه غمز ایلدی سلطان محمود ایسه
دین ومذهب خصوصنده کمال تعصبی ورافضی طائفه سنه عداوتی خارج

ازدیاد انصاف ایدی بو ماده مسموعی اولیجق فردوسی یی احضار ایدوب
عتاب ایلدیکه سن قرمطی ایمش سن امر ایده جکم سنی فیللر ایاغی آلتنه
راغوب هلاک ایتسونلر دیدکده فردوسی سلطانک ایاغنه دوشوب بن قرمطی
دکلم اهل سنت وجماعتم بکا افترا ایلمشلردر دیدی تکرار سلطان بو بدعتک
مجتهدو اولولری جمله طوسدن اولورلر انجق سنی عفو ایدرم بعد ازین
بو مذهبدن توبه ورجوع ایله دیو کشاد ویردی بوندنصکره فردوسی
سلطاندن خوف اوزره اولوب هر نه ایسه شهنامه یی تکمیل دیو سلطانه
عرض ایلدکده التمش بیک بیت اولمغله التمش بیک درهم کموش اعطا ایلدی
عطیه مرقوم نزد فردوسیده احقر حقیر ومار الذکر غرضنه مبنی کندوسنی
تحقیر ایلدکلرینی فهم ایلدیسه ده قبول ایدوب همان چارسویه روان وحمامه
کیروب چقدقده حمامجی یه یکرمی بیک درهمی احسان وچارسودن برطاس
اشترا وبهاسی اولان دیگر یکرمی بیک درهمی اعطا و باقی قالان یکرمی بیک
درهمی دخی مستحقینه توزیعه سزا کوروب کندوسی غزنه شهرنده اختفا ایلدی
برقاج ایام مرورنده برحیله ایله سلطانک کتابخانه سندن شهنامه یی اله کتوروب
زیانه سلطان محمودی هجو ایله ورق الحاق ایلدیکی مشهور درهمان ابیات
* معلومه دن برقاج بیت بو محله تحریر اولندی *

* * (نظم) * *

بسی سال بردم بشهنامه رنج * که تا شاه بخشد مرا تاج و کنج
اکر شاه را شاه بودی پدر * بسر برنهادی مرا تاج زر
چو اندر تبارش بزرکی نبود * نیارست نام بزرکان شنود

(نثر) غزنه ده درت ماه اختفادنصکره هراته کیدوب ابو المعالینک خانه سنده
مسافر ایکن سلطان محمود طرفندن هراته آدملر کلوب شهرده فردوسی یی
تفحص ایچون دلاللر ندا ایتمکله هراتدن دخی هزار مشقتله قاچوب طوسه
دوشدی انده دخی قرار ایده میوب اهل وعیالیله وداع ورستمدار سمتنه فرار
ایدوب اول وقت رستمدارده حاکم منوچهر قابوس طرفندن اسپهداء جرجانی
ایدی فردوسی یه عظیم رعایت ایدوب سلطان محمودی هجو ایلدیکی ابیاتی
شهنامه دن محو واخراج ایلمک اوزره التمش مثقال آلتونه صاتون الدی

برمدتدخی انده مسافرتله مکث ایدوب کندویه پیرلك مستولی اولمغله تکرار
وطن اصلیسی اولان طوسه کلوب مختفی اولدی وقتا که سلطان محمود
هند سفرنده دهله پادشاهنه نامه تحریر وارسال ایدوب بومرسول نامه مزك
جوابی احتمال که مراممزك عکسنه ظهور ایدر ایسه تدبیرندر دیو خواجه
احمد میمندیدن استفسار ایلدکده خواجه شهنامه دن بو بیتی اوقومشدر

* * (بیت) * *

اکرجز بکام من آید جواب * من وکرز ومیدان افراسیاب

(نثر) سلطانه رقت کلوب فردوسی یه جفا وغدر ایلدکنه تأسفا قنقی حالده در
دیدکده خواجه فرصت بولوب فردوسی غایت پیر وعاجز وطوسده
مختفی ایمش دیو تکرار سلطانك عرق شفقتن تحریك ایتمکله اون ایکی دوه
یوکی چویت طوسه فردوسی یه کوندرمکه امر ایلدی وقتا که مذکور چویت
یوکلی دوه لر طوسك دودبار قپوسندن دخول ایدرکن فردوسینك جنازه سی
رزان قپوسندن چقاردی حسب الاقتضا بومالی فردوسینك قز قرنداشنه
ویرلمسی مناسب کوریلوب عرض اولندقده مرقومه غایت زاهده اولمغله
بنم سلطان مالنه احتیاجم یوقدر دیو قبول ایتمامشدر فردوسی مرحومك
مرقدی طوسده مزار عباسه جنبنده حالا متعین وملتجای زوار در پیرلکی
حالنده دیدیکی بیتدر

* * (بیت) * *

*چو برداشتم جام هشتاد وهشت * نکیرم جز از باده تابوت ودشت *

(نثر) مولانای مشار الیه سکسان سکز یاشنده اولدیغنی بو بیتله اشارت ایتمش
ومزار امت محمده واسع اولدیغیچون ظرفای عجم دشت دیو کنایه ایدر نقل
اونور که شیخ ابو القاسم کرکانی رحمه الله فردوسی مرحوم مجوسی مدح ایتمش
دیو جنازه نمازنه حاضر اولمامش اول کیجه رؤیاسنده جنتده درجهٔ علیاده
کورمش بو درجه یه نه جهتله نائل اولدك دیو سؤال ایلدکده توحید یوزندن
بو بیتی سویلمشدم بو عنایته بادی اولدی دیمش

* * (بیت) * *

جهان را بلندی وپستی تویی * ندانم چه ٔ هرچه هستی تویی

مولانا فردوسینك تاریخ وفاتی درت یوز اون برسنه سنده واقع اولمشدر

* (ذکر املح الکلام فرخی علیه الرحمه) *

عن اصل ترمذی اولوب عنصرینك شاکردلرندن ذهنی سلیم وطبعی مستقیمدر استاد رشید وطواط عربده متنبی عجمده فرخینك کلاملرینك متانت وبلاغتنه شعرا امضا کش مقرردیمش مؤلفاتندن اولان صنایع شعردن ترجمان البلاغه نام کتابی کمال فضلنه برهان وفضلا انکله استشهاد ایدرلر دیوانی ماوراء النهرده مشهور ومرغوب بدر انجق خراسان طرفلرنده نایاب اولمغله بلخ واهسنه * انشا ایلدیکی قصیده دن *

* (نظم) *

* تا پرند نیلکون برروی پوشد مرغزار *

* پرنیان هفت رنك اندرسر آرد کوهسار *

* خاك را چون ناف آهو مشك زاید بیقیاس *

* بید را چون پر طوطی برك روید بیشمار *

* دوش وقت نیم شب بوی بهار آورد باد *

* حبذا باد شمال وفرخا بوی بهار *

* (ذکر فخر الفضلا امیر معزی رحمه الله) *

عن اصل خراسان قربنده نسا شهرندن اول حالتده سپاهی اولوب سلطان ملکشاه خدمتنده ایدی سلطان مذکور خراساندن اصفهانه کتدکده مرقوم امارت رتبه سنه نائل اولدی نظامی سمرقندی جهارمقاله نام کتابنده امیر معزینك عقل ومروت وفراست وظرافتنده بحث وفیره ایتمشدر دیوانی مشهور ومتداول وامارتندن فضله ملك الشعرا دخی دینلمشدر سببی بووجهله روایت اولنور که براخشام رؤیت هلال ایچون سلطان وجمله اساطین وارکان قصردن ناظر ونکهبان اولوب رؤیتدن عاجز وبی درمان اولمشیکن ناه یالکز سلطان هلالی کوروب ارکان مشار بالبنانه ارائت ایچون تحریك ابروی فرمان ایلدکده میر معزی یاننده حاضر بولنمغله امر سلطانله بالبداهه بوقطعه یی سویلدیکندن ملك الشعرا تلقیب اولنمشدر

* (قطعه) *

ای ماه کمان شهریاری کویی * یا ابروی ان طرفه نکاری کویی

نعلی زده اززرعیاری کویی * درکوش سپهر کوشواری کویی

(نثر) میرمرقوم طرف سلطان مشار الیهدن رسالتله رومه کیدوب عودتنده قرق قنطاروکی قماش رومی اصفهانه کتورمکله جاه واحتشامی دخی مزداد وترقی بولشدر

(ذکر نظام عروضی سمرقندی رحمه الله)

امیرمعزی شاکردلرندن اهل فضل وهنر وطبعی لطیف ونازکترو علم شعرده فصاحت پرور اولوب داستان ویش ورامینی نظم وتألیف وکتاب چهار مقاله یی تصنیف ایلمشدر کتاب مذکور اداب معاشرت و حکمت وآیین ملوک وحرکت بیاننده بی نظیردر

(بیت)

* ازان کوینده ابرش را کمان کیر * که ازآمل برو انداخت او تیر *

(نثر) اشبو بیت مرقومکدر ابرش طهمورثك برادر زاده سنك اسمی اولوب شهر آملدن تاحدود مروده‌ك دیوار چکمکله بو وجهله تعبیرایلمش بعضیلر اولمقدار تیرانداز ایمش دیرلر

(ذکری زبدة العارفین حکیم ناصرخسرو)

عن اصل اصفهانی اولوب ابتداحالنده اصفهاندن کیلان ورستمداره هجرت واول دیارك علماسیله بحث وجدال وشماتت ایتدیکندن کندویه سؤ قصدهلرینی درك وفراست ایدوب فرار وخراسان جانبنه عزیمتی اثناسنده قطب ربانی شیخ همدانی ابوالحسن الخرقانی قدس سره درکاهنه اوغرایوب برمقدار خدمتلرنده اولمغی نیت ایلمشیدی شیخ حضرتلری خسروك بونیتنی وحال وکیفیتنی کشفله مریدلرینه شوشکل وشوصفتله خانقاهه بریسی کله جکدر اول کیمسه یه اعزاز وا کرام ایلیه سز اکرعلوم ظاهره ایله امتحان یوزندن برمقاله اجرا ایسه بزم شیخ کویلو وامی برآدمدر دیوب حضوره کتوره سزدیو تنبیه ایلمشیدی فی الواقع خسرو خانقاهه کلدکده شیخك تنبیهی اوزره اکرام وجوابدن صکره شیخك حضورینه کتوردیلر ناصرخسرو اول امرده شیخ حضرتلرینه براهل حالی پناه ایتمك ارزوسنده یم بوقیل وقالدن فراغت وسزك خدمتکزده اولمق استرم دید کده

شیخ تبسم ایدوب ابتدا کونکه بن بو درجه یه قدم باصدم همان عقل دیدکاری مکاره یی اوج طلاقله تطلیق ایلدم سز ایسه ابوعلی سینا ایله ناقص عقلکزه اسیر اولوب کویا عقل کل اثباتیله علمکزه مغرور اولارق کوهرکن فکان عقلدر دیمش سز مع هذا اول کوهر عشقدر حتی اخشام یاپدیغک قصیده ده بو خصوصی اشعار ایلدک دیو شیخک اوقومغه باشلدیغی قصیده دن بو ابیات تحریر اولندی

* * (نظم) * *

* بالای هفت طاق مقرنس دو کوهرند *

* کز کائنات هرچه در وهست برترند *

* پروردکان دایهٔ قدسند درقدم *

* کوهر نیند اکرچه باوصاف کوهرند *

* بی بال درمثبت سفلی کشاد بال *

* بی پر بر اشیانهٔ علوی همی پرند *

* از نور تا بظلمت وازاوج تاحضیض *

* از باختر بخاور و از بحر تا برند *

* هستند و نیستند و نماینده و آشکار *

* هم باتواند و باتو بیك خانه اندرند *

* بی دانشان اکرچه نکوهش کنند شان *

* اخر مدبران سپهر مدورند *

کو بی مراکه جوهر دیوان زآتشست *

* دیوان این زمان همه از کل مخمرند *

* جز ادمی نزاد زادم درین جهان *

* اینهاز آدم اند چرا جملکی خرند *

* دعوی کنند آنکه براهیم زاده ایم *

* جون نیك بنکری همه شا کرد آزرند *

* در بزمکاه مالك و طوق زبانی اند *

* این ابلهان که در طلب حوض کوثرند *

* خویشی کجا بود که از نجا برادران *
* از بهر لقمهء همه خصم برادرند *
* آن سنیان که سیرتشان بغض حیدرست *
* حقا که دشمنان ابو بکر و عمرند *
* وانان که هستشان بابو بکر دوستی *
* جون دوستند جون همکی خصم حیدرند *
* کر عاقلی زهردو جماعت سخن مکوی *
* بکذارشان بهم که نه افلح نه قنبرند *
* هان تا ازان کروه نباشی تو در جهان *
* جون کاو میخورند و جو کرکان همه درند *
* نه کافری بقاعده نه مؤمنی بشرط *
* همسایکان من نه مسلمان نه کافرند *

(نثر) فی الواقع خسرو بو قصیده یی یاپوب هنوز کمسه کورمامشیدی خسرو مبهوت اولوب شیخه کمال اعتقاد ومدت وفیره خدمتنده ریاضت وتصفیهء قلب ایدوب بعده اجازت شیخله خراسان جانبنه عزیمت واول دیارده دخی علوم عربیه و تسخیر سخنه اشتغال ومواظبت اوزره ایکن اول هنکامده خراسانك کبارندن قاضی القضاة ابوسهل صعلوکی خراسان علماسنك مومی الیهه سوء قصدلرینی فهم ایدوب خسروسنك صحبتك بو بلده علماسنه غایت بلند وصعب کوروندی همان بوندن کتمکز خیرلودر دیمکله اندن دخی بلخ جانبنه فرار واخر حالنه دك بدخشان کوهستاننده تمکن و قرار ایلدی خراساندن فرارنده سویلدیکی قصیده دن تبرکا چند بیت تحریر اولندی

** (نظم) **

* بنالم بتوای قدیم وقدیر * * زاهل خراسان صغیر و کبیر *
* چه کردم که ازمن رمیده شدند * * همه خویش و بیکانه برنا و پیر *
* مقرم بفرمان پیغمبرت * * نه انبا زکفتم ترانه نظیر *
* به امت رسانید پیغام تو * * محمد رسول بشیر و نذیر *
* که قرآن به پیغمبرت آورید * * مکر جبرائیل آن مبارك سفیر *

* مقرم بحشر و برك وحساب * كابت ز بردارم اندر ضمير *

(نثر) خسروه بعضيلرى طعن ايدوب طبيعى ودهرى وتناسخ مذهبنده در ديمشلركه غالبا يوقروده محرر قصيده وسائر انك امثالى كلاملرندن نشأت ايتمش اوله وبعضيلرى عارف وموحد ديمشلركه اشاغيده محرر ابياتنه قياس اولمق كرك لايق اولان بودر مدون ديوانى ومنظوم روشنايى نامه وسعادتنامه ومنثور اوله رق كنز الحقايق نام آثارى واردر ديوانى بيك بيت مقدارى اولوب هب حكمت وموعظه يه دائر در سلطان محمود غزنوى وقتنده ابو على سينا ايله همعصر و همصحبت اولديغى مر و يدر بدخشان وكوهستان اهاليسى خسروه كمال معتقدلر اولوب نسبى طاهر وشريف اولمغله بعضيسى شاه و بعضيسى سلطان تسميه ايدرلردى مرقوم درتيوز اوتوز برسنه سنده بدخشانده وفات ايلديكنى دولتشاه تحرير ايتمشدر اما تقويم التواريخ درتيوز سكسان برسنه سى ديو يازار والله اعلم بالصواب

* * (ذكر مفخر الشعرا عمعق) * *

عن اصل بخارادن اولوب سلطان سنجر زماننده مشهور شعرادن ايدى يوسف عليه السلام قصه سنى نظم ايلمشدركه ابياتى ايكى بحرله دخى اوقونمق ممكندر استاد رشيد و طواط حديق السحر نام كتابنده انك كلاميله استشهاد ايدر عمعقك شيوۀ مرثيه ده مهارت تامه سى اولمغله سلطان سنجرك قزى ماه ملك خاتون وفات ايتدكده سلطان مرقومك قزينه زياده محبتى اولديغندن مرثيه سويلمك ايچون بخارادن عمعق طلب واحضار ايلدكده مرقوم پير و نابينالك عجزندن بحث واعتذار ومطول قصيده انشاسندن

* استعفا ايدوب فصل بهار اولمغله همان بورباعى يى سويلمشدر *

هنكام انكه كل دمد از صحن بوستان * رفت آن كل شكفته ودر خاك شد نهان
هنكام انكه شاخ شجر نم كشد زابر * بى آب مانده نركس آن تازه بوستان

(نثر) عمعقك اوغلى حميد سوزينك وقتنده بو لمغله سوزينك حقنده

* بو هجوى سويلديكى مرويدر *

* * (نظم) * *

* دوش درخواب ديدم آدم را * دست حوا كرفته اندر دست *

* کفتمش سوزنی نبیرهٔ تست * کفت حو آبسه طلاق ارهست *

* (ذکر امام الشعر قطران اجلی) *

عن اصل ترمذی اولوب بلخده نقل ایلمشدر انوری ورشیدی سمرقندی وروحی بلخی وشمس سمکش وخمخانه زادهٔ عدنانی واکثر شعرا بلخ وماوراء النهر قطرانک شاکردلریدر رشید وطواط استاد قطرانک اشعارنه نظرا سائرینک اشعارینی هیچ مشابه سنده عد ایدرم دیمشدر سلطان سنجر طرفندن بلخ والیسی اولان امیر احمد بن قاجک نامنه قوسنامه نظم ایلمشدر مشکل ومصنع ترجیع ومربع ومخمس وذوقافیتین اشعار کثیره سی اولمغله برقصیده سندن * برمقدار ایراد اولندی *

* (نظم) *

* یافت زین درباد کربار ابر کوهربار بار *
* باغ و بوستان یافت دیکر زابر کوهربار بار
* هر کجا کلزار بود اندر جهان کلزار شد *
* مرغ شبکیران سرایان بر کل کلزار زار *
* بادبفشاند همی بر سنبل وعنبر عبیر *
* ابر بفرزد همی برلاله وکلنار نار *

* (ذکر افصح الفصحا فصیحی جرجانی) *

امیر کیکاوس بن اسکندر قابوسک همعصری وهمبزم وملازمی اولوب خاندان * قابوسک مداحی ایدیکه *

* (بیت) *

* چه فرخ وجودیکه از همتش * بمیرد بپای ولی نعمتش *

دیمش ووامق وعذرا قصه سنی نظم ایلمشدر امیر کیکاوس دخی فاضل وشاعر وزهد وورعله تصفیهٔ باطن وظاهر ایدوب آخر عمرلرنده علایق دنیادن روکردان وکیلانده طاعت وعبادتله سر بکریبان ایکن کنجه وبردع والیسی امیر ابو السواد کرجستان سفرینه عازم اولوب کیکاوس دخی غزا آرزوسیله والیٔ مرقومه همراه واول جنکده مجروح اولوب سعادت

رتبهٔ شهادتی جزم ایلدکده بو قطعه یی سویلمشدر

** (قطعه) **

*کاوس کی ای عاجز گرداب اجل * آهنك شدن کن کاجل از بام در آمد*
*روزت بنماز دگر آمد بهمه حال * شب زود در آید که نماز دگر آمد*

** (ذکر مختار الابرار فرخاری رحمه الله) **

فرخاردندر انجق فرخار اسمنده بربلده بدخشان سمتنده و بری خطا ایله کاشغر بیننده ختلان طرفنده اولمغله غالبا ختلان سمتنده اولان فرخاردن اولمق محتملدر هر نه ایسه استاد شاعر اولمغله بو ابیات جملهٔ آثارندندر

** (نظم) **

* اسبی دارم که هرگز ایزد * قانع ترازو نیا فریند *
*تا روز ز عشق جو همه شب * ازخر من ماه خوشه چیند*
*گفتند که جو نماند ازین غم * میخواست که تعزیت گزیند
*پوشید پلاس و پارهٔ کاه * میخواهد و تادر و نشیند *

** (ذکر فاضل معنوی ابو العلاء گنجوی) **

جلال الدین منو جهرك وقت و خدمتنده او لمغله و لایت شیروان ومضافاتنده واقع شعرایه رئیس نصب ایدوب ملك الشعرا وعظیم الشان صاحب جاه واعتلا ایلشیدی روایت اولنور که خاقانی وفلکی شیروانی نام شاعرلر ابو العلانك شاگردلری اولمغله مولانای مرقوم قزینی خاقانی یه تزویج ایلدی انجق فلکیٔ شیروانی دختر مرقومه کندو یه ویرلك امیدنده اولوب بو وجهله ظهورندن متغیر و قهرندن برطرفه کتمك اوزره اولدیغنی ابو العلا خبرالدقده فلکی یه یکرمی بیك درهم کش و یروب ای اوغل اشته بونکله بش جاریه اشترا ایله که هربری ابو العلانك قزندن گوزل اولسونلر دیو تطییب ایلدی چونکه بوندنصکره خاقانی مال و جاه وشهرت صاحبی اولوب مکابره واستادنه عدم التفات اوزره اولدیغندن ابو العلا خاقانی یی *هجو یوزندن بو ابیاتی سویلمشدر*

** (نظم) **

*توای افضل الدین اگر راست پرسی * بجان عزیزت که از تو نشادم*

* دروکر پسر بود نامت بشروان * بحاقانیت من لقب برنهادم *
* بجای تو بسیار کردم نکویی * ترا دخنز ومال وشهرت بدادم *
* چرا حرمت من نداری که نامن * ترا هم پسر خوانده هم اوستادم
* بمن چند کویی که کفتی سخنها * که زنبسان سخنها نباشد بیادم *
* بکفتم بکفتم نکفتم نکفتم * بکادم بکادم نکادم نکادم *

* * (ذکر ملك عماد زوزنی رحمه الله) * *

زیاده فاضل ودانشمند وشعرده سید حسن غزنوینك شاکردپسندی ومدت مدید شاعر الکده یکانه ایدی برکون سیا حتی حالنده طوسه اوغرادقده حجة الاسلام امام محمد غزالی رحمة الله علیهك صحبتنه آرزوکش اولوب زیارتلرینه دخوله وسیله اولمق ایچون بوقطعه یی انشا وحضور امامه دخول ایدر قطعهٔ مذکور بومحله قید اولندی *

* * (نظم) * *

* خرد را دوش کفتم که این کهنه جهان ازکی *
* شد ازغوغای شیطان وزسودای هوا خالی *
* خرد کفتا عجب دانم که میدانی ومیپرسی *
* بعهد علم غزالی بعهد علم غزالی *

(نثر) ابیاتی امام فراست یوزندن صاحب کمال اولدیغنی فهم ایدوب خطاب ایلدیکه دوستم شعرك ومنظرمك وسماك غایت لطیف وزیبادر انجق نیچون باطنکی تصفیه وقلبکی تعمیره سعی ایدوب زمرهٔ ابراره لاحق اولمزسك یارین قیامتده الشعراء یتبعهم الغاوون فرقه سندن اولورسك دیدی امامك بوپندی عمادی یه تأثیر ایدوب توبه وانابت ومشغول علم وعبادت اولدی وارثا مالك اولدیغی املاك وجهاتی علما وزهاده اعطا ایلمکی استیذان ایلدکده امام مانع اولوب اولادنه توزیعنی امر ایلدی

* * (ذکر مفخر الحکما استاد ازرقی) * *

فضل وحکمتده کمالی اولمغله حکیم تلقیب اولنوردی عن اصل مرودن وزمان دولت سلطان طغانشاه سلجوقیده مشهور ومعتبر اولوب پندیات وحکمتده سندباد نام کتابی سلطان مشار الیه نامنه تصنیف ایلمشدر نقل اولنورکه شاه

مذکورك رجولیتی کتر اولوب اولوقتك اطباو حکماسی بوخصوصده کمال جهد واعتنا ایله بذل سعی اونا ایندیلرسه ده بروجهله فائده بخشا اولمیوب آخر الامر حکیم ازرقی الفیه وشلفیه نام کتابی تألیف وتتمیم وحضور سلطانه عرض وتقدیم ایلمش هر نه زمان سلطان کتاب مرقومك اشکال وتصویرینه نظر ایلدیکه کسب شهوت ایلدیکندن حکیم مذکور اعتبار ورغبت وبزم خاصنده ندیم وصاحب جاه ورفعت ایتمش و برکون طغانشاه طاوله اوینارکن هر نقدر سه شش استدیسه ده سه یك کلمش سلطانك انفعالنی کوروب

* بالبداهه بو رباعیی دیمشدر *

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* کر شاه سه شش خواست سه یك زخم افتاد *
* تاظن نبری که کعبتین داد نداد *
* شش چون نکر یست حضرت شاه *
* ازهیبت شاه روی بر خاك نهاد *

* ⁂ (ذکر مفخر الفضلا عبد الواسع جبلی) ⁂ *

عن اصل جبال غرجستاندن اولوب اول حالنده هراته بعده غزنه یه سلطان بهرامشاه بن مسعود خدمتنه کتمشدر آل سبکتکین حقنده قصائد غرا و مدیحه لری واردر بهرامشاهك خاله زاده سی سلطان سنجرك

* مدحنده بو قصیده یی نظم ایلمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* زعدل کامل خسرو زامن شامل سلطان *
* تدرو کبك و کوروه و رکشته هم بکوهستان *
* یکی همخوابه طغرل دوم همخانهٔ شاهین *
* سه دیکر مونس ضیغم چهارم محرم ثعبان *
* خداوند جهان سنجر که همواره چهار آیت *
* بوددر رایت ورای وجبین وروی او پنهان *
* یکی پیروزی دولت دوم فیروزی ملت *
* سه دیکر زینت دنیا چهارم نصرت ایمان *

* بنان اوست در بخشش سنان اوست در کوشش *

* لقای اوست در مجلس لوای اوست در میدان *

* یکی ارزاق را باسط دوم ارواح را قابض *

* سه دیگر سعد را مایه چهارم فتح را برهان *

*شد اندر قرن او باطل شد اندر عصر او ناقص *

شد اندر فرق او حاصل شد اندر وقت او نقصان

* یکی ناموس کیخسرو دوم مقدار اسکندر*

* سه دیگر نام افریدون چهارم عدل نوشیروان*

* * (ذکر مفاخر الادبا ابو المفاخر رازی) * *

سلطان غیاث الدین محمد بن ملکشاه عصرنده شاعر و کاملی و ادیب و فاضل وجمیع علومده ماهر کمالی جمله عندنده مسلم وظاهر و اشعارینک صنعت ومتانتی وعلی الخصوص لغزفنده مهارتی مشهور و باهردر امام علی بن موسی رضا رضی الله عنه مناقبنده انشا ایلدیکی قصائدینی حل و عقدده کمال تام واقداماله استادان مضامیننه مطاع اولوب تحسین ایلمشلردر قصائد مذکوره دن بر بیت بو محله ثبت اولندی*

* * (بیت) * *

بال مرصع بسوخت مرغ طمع بدن * شد زلیخا برشت یوسف گل پیرهن

نقل اولنور که سلطان مسعود بن ملکشاه مازندرانه عزیمت نیتیله ریدن حرکتنده عسکرینی عدم ضبطدن ناشی ری اهالیسنک مزرعاسنی پازداوزره اولملریله *ابو المفاخر بو ابیاتی عرضله منع ایتدرمشدر*

* * (نظم) * *

* ای خسرویکه سایس حکم تو بر فلک *

* بر برز طاق طارم کیوان نشسته است *

* لطفت با آستین کرم پاک میکند *

* گردی که بر صحیفهٔ دوران نشسته است *

* بر تخت ری تو ساکن و زحکم نافذت *

* در ملک چین بمرتبهٔ خاقان نشسته است *

* شاها سپاه تو که مورند چون ملخ *
* بر گرد دخل دانهٔ دهقان نشسته است *
* باران عدل بار که این خاك سالها ست *
* تا بر امید وعدهٔ باران نشسته است *

* ذکر افضل الفضلا والشعرا افضل الدین خاقانی رحمه الله *

عن اصل شیروانی واسمی افضل الدین ابراهیم بن علی اولوب فنونی فضل وجاه واحتشامه وکمال رغبت سلاطین وحکامه نائل اولمشدر مقبول ومرغوب جملهٔ استادان اولمغله اصغر الضمیر نام قصیده ده بو وجهله ستایش اونمشدر

* * (نظم) * *

زدیوان ازل منشور کاول در بیان آمد * امیری جمله رادادند وسلطانی بخاقانی
برای حجت معنی براهیمی بدید آید * زپشت آزر صنعت علی نجار شیروانی

(نثر) مولانای مذکورك اسمی ابراهیم وپدر بنك نامی علی نجار اولمغله بو بیت اکا اشارتدر خاقان کبیر منوچهر عصرنده مذکورك ندیمی ومحبی اولدیغندن مقدم مخلصی حقایقی ایکن تعظیما استاد مرقومه خاقانی مخلصی ویرلمشدر لطائف خاقانیه دندر که برکون خاقان کبیره بر قصیده عرض ایدوب درونده بو بیت وارمش *

* * (بیت) * *

* وشقی ده که در برم کیرد * یا وشاقی که در برش کیرم *

(نثر) وشق معلوم حیوا نکه انك کورکی دیمك استروشاقی تازه محبوبدر خاقان بو بیتی اوقودقده دولت شاهك تحریرینه نظرا قتلنه امر ایتمش میرك مرحوم شهری وکلی نام کتابنده یازدیغی خاقان مذکور بر والطاف شاملهٔ سنه اغترارا ایکبسنیدخی بردن ویرمککده عاجز مسیوز دیو متأسف اولمش مع مافیه بو کیفیت خاقانینك مسموعی اولدقده درآن برسکك قنادینی قیروب خاقانه کوندرمش وبو کناه بنم دکلدر اشته بو سککدرکه بن یا وشاقی یازمشیدم سکك التنه برنقطه دخی وضع ایتمش انکیچون یا ایله یازلدی ظن ییورلمش دیمکله اشبو وقوعبولان تدارکندن خاقان زیاده محظوظ اولمش نزاکت بونده که خاقانی محبوب طلبنده خاقانك کوجنیه جکنی فهم

ایدوب انجق خاقانك علو جنابندن وشق باوشاق که برینی باخود دیکری طلب ومطلبنی قصرایله خاقانه نوعا دنائت عذوایلدیکندن باعث غضب اولدیغیدر ومرقومدنخی فی الحال بوسکك جیله سنی درپیش ایتدیکی ایکی قوله دخی ملایمتر خیلی ظریفانه واقع اولمشدر خاقانینك همعصری فضلادن اثیرالدین اخستکی فرغان وترکستان ولایتندن خاقانیله مشاعره قصدیله شیروانه کلورکن بولده سلطان ارسلان بن طغرل خدمتنده قالوب بو ایکی اوستاد بیننده بالمکاتبه چوق مشاعره ومعارضه کذران ایلمشدر

خاقانینك اثیره کوندردیکی نظمدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* خردخر بطه کش خامهٔ بنان منست *
* سخن جنیبه کش خاطر و بیان منست *
* بکرد کار که دور زمان بدید آورد *
* که دور دور منست وزمان زمان منست *
* بشرق وغرب رودنامهٔ ضمیرم از آنك *
* کبوتر فلکی پیك رایکان منست *
* منم که یوسف عهدم بقحط سال سخن *
* که میزبان کرسنه دلان زبان منست *
* ژاژ خایی هر ابلهی نترسم ازانك *
* هنوز در عدمست انکه همقران منست *
* منم بوحی معانی پیمبر شعرا *
* که معجز سخن امروز در بیان منست *

(نثر) اثیرالدین دخی بو وجهله جواب ویرمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* کرهشکای سخن خامهٔ توان منست *
* خزینه دار خرد خاطر روان منست *
* کشیده زین من این دائره هلال رکاب *
* ازانکه شهپر روح القدس عنان منست *

* کر استیم کان بحر پرور شد *
* که درولایت معنی گدای کان منست *
* کان من نکشد دست و بازوی شروان *
* که تیر چرخ یك اندازه از کمان منست *
* نه من قرین وجودم سفر بود کفتن *
* هنوز در عدمست انکه همقران منست *
* زمان زمان زمین کستر خرد بخش است *
* محال باشد کفتن زمان زمان منست *
* وکر زمان هنرمی سراید این دعوی *
* بحکم عقل سجل میکنم که آن منست *

(نثر) استاد خاقانی آخر حالنده سعادت فقر وصفوت قلب آرزوسیله عبادته اشتغال ایچون خاقان کبیردن عفو واجازت طلب ایلدکده مشارالیه مولانای مرقومك صحبت والفتنه دلبسته اولدیغندن رخصت ویرمامکله ناچار بلا اذن فرار ایتدیکی خاقانك معلومی اولدقده عقبنجه کیرلر ارسالیله اخذ وشابران قلعه سنده یدی ماه حبس ایتمش ومحبوس وملالتی حالنده ذکری آتی قصیده یی انشا ایلمشدر دیو دولتشاه تحریر ایدر ایسه ده مولانای مذکور اداء فریضهٔ حج نیتیله کعبه یه توجه ایتمش وناناربولیله کلورکن اوزی طائفه سنده اسیر اولمش طائفهٔ مسفوره برکلیسایه حبس ودرزنجیر ایدوب کافر اول دیو عظیم ابرام ایدرلر واولدخی بن مسلمان اوغلی مسلمانم وبوطریقیله جه ره روان اولدم وهفت قرادن قرأت قرآن ایدم کافراولمق نیجه اولور دیو انلرك تکلیفن قبول ایتمیوب چکدیکی الام وشدائدی قصیدهٔ مرقومه ده درج واورس شاهنك وزیری غایت سخن شناس اولمغله کذرکاهنده وزیر مزبوری وصف وقصیده یی اکا ارسال ایدروزیر قصیده یی کوربجك اصطلاح وعباراتندن حظ موفور ومولانای مومی الیهی حبسدن خلاصله مسرور وعظیم رعایت وهدایای مکثور ایله ولایت رومه کوندرمش دیو میرك مرحوم کتاب مزبورنده تحریر ایتمشدر اول قصیده دن برمقدار ابیات تحریر اولندی ابیات مشکله دن اولمغله شیخ عارف آزری جواهر الاسرار نام کتابنده شرح ایلمشدر اول اجلدن اطناب اولنمدی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* فلان گبر و بست از خط ترسا ⁂ مرا دارد مسلسل راهب آسا *
* روم زنار بندم زین تحکم ⁂ شوم ناقوس سوزم زین تعدا *
* پس از تعلیم دین از هفت مردان ⁂ پس از تنزیل وحی از عفت قرا *
* پس از میقات و حج وسعی و عمره ⁂ پس از تعظیم قربان و مصلا *
* مرا از بعد پنجه ساله اسلام ⁂ نزیبد چون صلیبم بند برپا *
* وگر قیصر سگالد راز زر دشت ⁂ کنم زنده رسوم زند واستا *
* بسر کین خر عیسی به بندم ⁂ رغاث جاثلیق نا شکیبا *
* چو روح الله دین دیرست خون شد ⁂ چنین دجال فعل این دیر مینا *
* تنم چون رشتهٔ مریم دوتا شد ⁂ دلم چون سوزن عیساست یکتا *
* چو قندیلم برآویزند وسوزند ⁂ سه زنجیرم نهاده دست اعدا *
* برآرم از دلی چون خون زنبور ⁂ چو زنبوران خوان الوده دا *
* پس از چندین چله در عهد سی سال ⁂ روم پنجاه کیرم آشکارا *

(نثر) بو حبسدن بعد الخلاص علا یقدن دامنگیر اولوب کریم جهان اولان جمال الدین موصلی رفاقتیله حج شریفه عازم و بادیهٔ حجازده کیدرکن سویلدیکی قصیده نك مطلع بیتی بو درکه تحریر اولاندی

* ⁂ (بیت) ⁂ *

سرحد بادیه است روان باش بسرش ⁂ تریاق روح کن زسموم معطرش

مولانای مومی الیه بشیوز سکسان ایکی سنه سی تبریزده مرحوم اولشدر رحمه الله

* ⁂ (ذکر افصح الشعرا اوحد الدین انوری) ⁂ *

عن اصل دشت خاورانڭ ابیورد ولایتنده بدنه نام قریه دن اولوب طوسده مدرسهٔ منصوریه ده تحصیل علومه مشغول اولمشدر بو خاك خاوراندن مشهور درت کسه ظهور ایتکاه حقلرنده بو وجهله مدح دینلمشدر

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

* تا سپهر صیت کردان شد ز خاك خاوران *

* باشبانکاه آمدش چار آفتاب خاوری *

خواجهٔ چون بوعلی شاهان وزیر نامدار
* عالمی چون اسعد مهنه زهر شری بری *
صوفیٔ صافی چو سلطان طریقت بوسعید
*شاعر قادر چو مشهور خراسان انوری *

في الحقيقه تحصیل علومده کمال جهد وسعیله ممتاز الاقران اولوب ادبیات وعلم نجوم وسائرهده مهارت وتألیفاتی واردر نقل اولنور که طوسده مدرسهٔ منصوریه ده فقر حالی اول درجه یه واصل اولمشیدیکه قوت یومیه تدارکندن عاجز وفرومانده مدرسه قپوسنده طوروب کندو حالنی تفکرده ایکن سلطان سنجرك اردوسی آلاینی کچرمش ایچلرنده برکسه اسب وغلاملر وطنطنه واحتشاملر ایله کچدکده انوری بوکیم اوله دیو سؤال ایلمش سلطان سنجرك شعراسندن اولدیغنی خبرویردکلرنده سبحان الله شاعرلکده بورتبه وار ایکن بن بویله نکوب ومفلس قالمق نه اوله دیو همان اول کیجه
* برقصیده انشا ایتمشدرکه مطلع قصیده بو بیتدر*

* * *(نظم)* * *

*کردل ودست بحر وکان باشد * دل ودست خدا یکان باشد *

سلطان مشار الیهه عرض ایلدکده کلامنك طرز ومتانتندن علو بلاغتی فهم ایدوب بو قصیده یی عرض ایلدك کوزل اولمش انجق مرامك عطیه میدر یوخسه خدمتمزده ملازمتمیدر دیدکده

* * *(بیت)* * *

جز آستان توام در جهان پناهی نیست
سر مرا بجز این در حواله کاهی نیست

بیتیله جواب ویرمکله درعقب اثواب ولوازمه ومعاش اعطا وتعیین وبرابر الوب هر سفرنه کیدرکن وقت وحاله ومحله کوره قصائد وابیاتی واردر حتی حین سفارتنده اخسیکت نام برقریه یه نزول ومقربان سلطانی وناقلری توزیع اولنوب انوری یه دخی برقوناق ویرمشلر خانهٔ مزبوره ده سیوری سکك وپیره زیاده اولدیغندن انوری صباحه دك بیخواب الم واضطراب چکوب ارتسی سلطان حضورینه کلدکده سلطان مولانا امشب حال

سما چون كذشت ديو سؤالنده تسكى يوزندز بالبداهه بو بيت ايله (زاول شب
تا بوقت صبح د رملك بدن * كيك رقاص ست و پشه نايى و من چنكزن)
جواب ويرمشدر حكايت اولنوركه چونكه انورينك علم نجومده مهارت وتأليفاتى
اولغله اتفاقا سبعهٔ سياره برج ميزانده اجتماعى وقوعيله بو ماهده بر عظيم
وشديد روزكار هبوبيله اكثر بنا واشجار خلع وخراب اوله جقدر ديو اشاعه
ايلمش بو خبردن عامه خوفه دوشوب سرداب وسائر محافظه تدارككده اولمشلر
روزكار مذكورك ظهورينى انورينك تعيين ايتديكى كيجه بر حريف موم ياقوب
مرولك مناره سنه چيقمشيكن مومى اطفا ايده جك هوا بروز ايلمديكندن
بين الناس كفتكو اولمغله صباح سلطان سنجر انورى يه نيچون بويله بيهوده
كلام سويلدك ديو عتابنده اعتذار يوزندن آثار قرانات فجأة اولمق لازم دكل
بلكه تدريجله دخى اوله كلمشدر ديه رك باصدردش انجق تدريجله دكل بلكه اول
سنه مرولك خرمنلرى صاوريله جك قدر روزكار اوليوب سنهٔ آتيه يه قالمشدر
انورى يه بو ماده دن حجاب كلوب فرار و بلخده كيدوب تكرار علوم تحصيلنه
ابتدار و بلخيلر عندنده مقبول ايكن حسب القضا بلخيدن بر مقبول كسه يى
هجو ايتمكله اول كسه انورينك باشنه منديل باغليوب شهرده تشهير
ايلمش قاضى القضاة حميد الدين اولجى كه فاضل زمان ايدى انورينك محب
وحاميسى اولمغله بو بلايه دن خلاص ايلدكده بو قطعه يى سويلمشدر

* * (نظم) * *

اى مسلمانان فغان ازدست چرخ چنبرى
* وزنفاق تيروسير ماه وكيد مشترى *
* برسردن مغفرى كردى كله واز دركذشت*
* بكذر دبر طيلسانم تيز دور معجرى *

مولاناى مومى اليه بشيوز قرق يدى سنه سى بلخده وفات ايدوب احمد
* خضرويه مزارى جنبنده دفن اولنمشدر *

* * (ذكر سند الفضلا رشيد وطواط) * *

اسمى رشيد الدين محمد بن عبد الجليل الكاتب العمرى جثه ده غايت كوچك
وقصير القامه وچابك وتيز زبان اولمغله كويا قرلنقج ديمك اوزره وطواط

دیمشلرعن اصلی بلخدن اولوب خوارزمده مسکن طوتمشدر اتسز بن محمد
خوارزمشاه عصرنده فرقهٔ فصحا وزمرهٔ شعرانك استادی فاضل وادیب
وذوفنون وصاحب جاه ومرتبهٔ معالی یه مقرون اولمغله استفادهٔ علوم وفنون
ضمننده اطراف واکافدن شعرا خدمتنده جمع اولورلردی علم معانی و بیانده
تصنیفات مرغوبه‌سی وحدیقة السحر نام کتاب تالیفی وصنایع علم شعر وکتابت
واستیفا وترسل کبی تألیفاتی واردر وامیرالمؤمنین حضرت علی کرم الله وجهه‌نك
صد کلمه‌سنی ترجمه وخلفاء راشدینك صد کلمه‌سنی جمع ایلمشدر اون بیك
بیت مقداری دیوانی وعربی وفارسی مصنوع ومرصع وذوقا فیتین
قصائدی واردر مرصع اوله‌رق یتمش بیت برقصیده‌سنك مطلع بیتی بودر
* نمونه اولمق ایچون بو محله تحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای منور بتو نجوم جمال ⁂ وی مقرر بتو رسوم کمال *
* حضرت تو معول دولت ⁂ ساحت تو مقول اقبال *

نقل اولنور که خوارزمشاه مجلسنده برکون علما مناظره ایدرکن رشید
وطواط اول مجلسده بولنوب پیشگاهنده بر دوات وار ایدی خوارزم شاه
رشیدك حاضرجواب وزباننك آتش فشانلغنی استماعله علی طریق اللطیفه
شو دواتك وراسندن بربلیغ کلام کلیوردوانی قالدیرك بقالم دیدکده رشید اکثر
مرغ اصغر نغمه سرالرك صوتی قلبندن وزبانندن معا اولمغله مؤثر اوله
کلمشدر جوابنی ویرمشدر خوارزمشاه رشیدك کیاست وبلاغتنی تحسینله
بی نهایه توقیر واحترام ایلمشدرو خوارزمشاه مدحنده سویلدیکی قصیده‌دن
* برقاچ بیت تحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* شاها به پایگاه تو کیوان نمی رسد ⁂ در ساحت تو گنبد گردان نمی رسد *
* جایی رسیدهٔ بمعالی ومرتبت ⁂ کانجا بجهد فکرت انسان نمی رسد *

رشید وطواط عمر طویله نائل اولوب اتسز بن محمدك وفاتندنصکره اوغلی
ایل ارسلان وانك اوغلی سلطانشاه وقتنده‌دك معمر اولمشدر سلطانشاه
رشیدك ملاقاتنه آرزوکش اولوب هر چند پیری وضعفندن بحثله اعتذار

واستعفا ایلدی ایسه ده کارکر اولمامغله تحفه ایله حضورینه کلوب اول
* نظرده بو تحریر اولنه جق رباعی‌یی سویلمشدر *

** (رباعی) **

* جدت ورق زمانه ازظلم بشست * عدل پدرت شکستکی کرد درست *
ای بر تو قبای سلطنت آمده جست * هان تا چکنی که نوبت دولت تست

بشیوز یتمش سکز سنه‌سی طغیان یدی یاشنده خوارزمده وفات ایلدیکنی دولتشاه
تحریر ایتمش ایسه ده تاریخ تقویمده بشیوز یتمش اوج سنه‌سی ترقیم اولنمشدر

** (ذکر فخر الشعرا الادیب صابر) **

عن اصل بخارادن اولوب سلطان سنجرو قتنده ترمددن مروده کلمشدر ورشید
وطواطله معارض وهیانه‌لرنده چوق هجولری واقع اولمشدر انوری وخاقانی
صابرك مداحلری ایدی حتی خاقانی صابر حقنده بو بیتی سویلمشدر
این همه بکذار باشعر مجرد آمدم * چون سنایی هستم آخر کرنه همچون صابرم
صابرك مربیسی سید ابو جعفر علی بن حسین که نیشابورده متوطن معزز
ومکرم وخراسانده رئیس السادات ونزد سلطان سنجرده محترم اولمغله سلطان
کندویه برادر دیو خطاب ایتمکین صابر بو خصوصی بر قصیده‌ده سویلمشدر که
* بر بیتی بو محله یازلدی *

** (بیت) **

اکرچه بهترین خلق عالم را پسر باشد * بزرکی را پدر شد نا برادر خواند سلطانش
(نثر) وینه صابر سید مشار الیه حقنده سوکند نامه انشا ایلمشدر که چند
* بیتی بو محله ثبت اولندی *

** (نظم) **

* تنم بمهرا سیر ست و دل بعشق فدی *
* همی بکوش من آید ز لفظ عشق ندی *
* دلم فدا شد و چشمم ندید روی خلاص *
* خلاص نیست اسیران عشق را ز فدی *
* من و تو ییم نکارا که عشق و خوبی را *
* ز نام لیلی و مجنون برون بریم همی *

* ملا منست از بن عشق عشق مجنـونرا *
* غرا منست از بن حسن حسن برايـلی *
* ازان قبل كه عسل را حلاوت ازاب تست *
* خدای عز وجل در عسل نهـادشفی *

(نثر) اديب صـابر سلطان سنجر وارکان دولتك صـادق ومعتمدی اولمغله انسزك سلطان طرفنه عصيانی فهم اولنديغنه مبنی صـابری خوارزمه بو خصوصی تفحص ضمننده کوندرمشلرایدی مکر انسز برفدايی تدارك وسلطانی جمعه کونی جامعده هلاك ايلمك اوزره ارسال ايلمشيدی صابر بو خصوصدن آکاه اولوب مروه سلطانی طرفنه خبر وشخص فدايينك عين تصويرينی کوندرمکله سلطان شخص مذکوری بولدروب فدای سری ايلدی ايمدی انسز بو خبر صـابر طرفندن محرر اولديغنی احساس ايتمکله مر قومی طوتوب دست وپايی بند ايله خوارزمده نهر جيحونه آتمش وبشيو زقرق التی سنه سنده
غريقـا وفات ايلمشـدر رحمه الله

* ⁂ (ذكر معجز كلام عثمان مختـاری) ⁂ *

عن اصل غزنه وی وسلطان ابرهيم بن مسعود عصرنده شـاعر دارالملك غزنه ايدی ارباب طبيعت وصاحب رشد وروبتـدن شيخ سنايی اقرانی برشاعر خوش صحبت اولمغله شيخ مرقوم مختارينك مدحنده قصائد سويلمشدر ازجمله

بربنك مطلعدر

بود پيش دو خو رشيد ودومه تاری تير ⁂ كه بود لمعهٔ از خاطر مختاری تير

نثر) شاعر مختاری سلطان ابراهيم مدحنده سويلديکی قصائددن برينك مطلعی

* ⁂ (بيت) ⁂ *

مسلمـانان دلی دارمکه ضايع ميشود جانش
* درافتـادم بدان درديکه پيدا نيست درمانش *

(نثر) خاقانينك حکمت وزهد بوزندن بو نظمه نظيره سويلديکی قصيده نك

* ⁂ (مطلعی بيت) ⁂ *

مرادل پير تعليمست ومن طفل زباندانش
* دم تسليم سر عشر وسر زانو دبستـانش *

ملا جامی حضرتلرینك تنظیر ایلدیکی قصیده لرینك مطلعی بیتی بو وجهله در

* * (بیت) * *

* دلم طفل نو آموزست وخاموشی دبستانش *

* سبق نادانی دانا دلم طفل سبق خوانش *

(نثر) بودخی دیکر بر عاشقکدر

* * (بیت) * *

*معلم عشق وپیر عقل شد دور از دبستانش *

* بود دوشیزکان طبع من طفل سبق خوانش *

ذکر سلطان المشایخ حکیم ابو المجد محمد بن آدم سنایی غزنوی رحمه الله

اشرف روزکار ومعتقد ودیندار اولوب فقر ایله وقار وترك وتجرد له افتخار ایدر ذات عالی تبار ایدی اوتوز بیك بیت مقداری دیوان حقیقت آثارنده کشیدهٔ رشتهٔ نظم واشعار بیوردیغی جمیع آثاری رموز معرفت الهی یه دائر اوداشا تحقیق طریق وسلوك ومذمت ماسوایه متدار اولوب وتالیفندن اولان حدیقه کتابی فی الواقع ریاض حقیقت ودوحهٔ کثیر الفوائد اهل توحید ومعرفت اولمغله اکثر ابیاتنی مصنفین رساله لرنده ایراد ایله استشهاد ایلمشدر حدیقهٔ مذکوره یه غزنه نك ظاهر علماسی اعتراض وطعن ایلملریله کتاب مزبوری بغداده کوندروب دار الخلافه یه عرض ایتدکده بغدادك ائمه وعلماسی کمال متانت عقیده سنه فتوی ویرمشلردر تبرکا حدیقهٔ مرقومه دن چند بیت بو محله یه تحریر اولندی

* مثنوی *

* داشت لقمان یکی وثاقی تنك * چون کلوکاه نای سینهٔ چنك *

* بو الفضولی سؤال کرد ازوی * چیست این خانه شش بدست وسه پی *

* بادم سرد و چشم کریان پیر * کفت هذا لمن یموت کثیر *

(نثر مولانا جلال الدین رومی حضرتلری مشهور آفاق اولان فضل

* وکمالیله کندوبی شیخ سنایی تبعه سندن عدایله بیورمش *

* * (بیت) * *

* عطار روح بود وسنایی دو چشم او * ما ز پی سنایی وعطار آمدیم *

* مثنوی معنویلرنده بویله بیورمشلر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* ترك خویشی کرده‌ام من نیم جام ⁂ از حکیم غزنوی بشنو تمام *

(نثر) سلطان بهرامشاه غزنوی همشیره‌سنی شیخ سنائی یه تزوج مراد ایلدکده اعتذار بر زندن بهرامشاهه بوقطعه‌یی سویلیوب حضورینه عرض ایلمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* من نه مرد زر وزن وجاهم ⁂ بخدا اکر کنم وکر خواهم *
* بسر تو که تاج نستانم ⁂ کر تو تاجی دهی زاحسانم *

(نثر) توحید یوزندن سویلدیکی قصائددن برینك چند بیتی تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* طلب ای عاشقان خوش رفتار ⁂ طرب ای شاهدان شیرینکار *
* در جهان شاهدی ومافارغ ⁂ در قدح جرعهٔ وماهوشیار *
* خیز تاز آب روی بنشانیم ⁂ کرد این خاك تودهٔ غدار *
* پس بجاروب لا فرو رو بیم ⁂ کوکب از سقف کنبد دوار *
* تاز خود بشنود نه از من وتو ⁂ لمن الملك واحد القهار *
* ای هواهای تو هوا انکیز ⁂ وی خدایان تو خدا آزار *

اشبو قصیده‌یی شیخ اوحد الدین کرمانی وشیخ فخر الدین عراقی وغیریلر تتبع وتنظیر ایلمشلردر دیکر برقصیده‌سنك مطلعی

* مکن در جسم وجان منزل که این دونست وآن والا *
* قدم ازهردو بیرون نه نه آنجا باش ونه اینجا *

(نثر) بو قصیده‌یه خواجه سلمان ساوجی نظیره سویلمشدر وحکیم سنائی آخر حالنده دنیادن ال چکوب حج نیتیله خراسانه کلدکده امام غزالینك شیخی ابو علی فارمدینك مریدیکه خانقاهی کعبهٔ خراسان عد اولنان یوسف همدانیدن انابت ایدوب تمام تربیه وصفوت واختیار خلوت وعزلتله ینه غزنه‌یه کتمشدر نقل اولنورکه غزنه‌ده لایخوار ایله ملقب که شراب طورطوسی ایچر دیمك اولور دائما شرابخانه لردن طورطوجمع ویارانلریله کلخنده نوش ایدردی ابو اسحق سلطان ابراهیم هند قلاعنی تسخیره

عزیمتنده حکیم سنایی سلطان مذکوره قصیده انشاسیله مشغولیتی حالنده
بر کون کلخن قپوسی اوکندن کچرکن ایچرودن آهنك استماعیله کلخنده خوانده
لایخوار مرقوم ساقیسنه قدحی طولدر ابراهیم جکن کورلکنه ایچه‌لم دیو
ترنم ایده‌یور ساقیسی نیچون بویله سویلدیکز ابراهیم خیراوو عادل پادشاهدر
دیدکده بلی اویله درلکن انصافسز وانسانیتسز آدمدر که هنوز غزنه‌یی
کماهو حقه ضبط ایده‌مامشکن بویله قیش هنکامنده قالقوب ممالك تسخیر
وتعذیبنه سعی ایده یوردیه‌رك قدحی نوش ایدر تکرار طولدرسنا ییچکن
کورلکنه دیرینه ساقیسی سنایی‌یه طعن ایلمك اولمز که سنایی ظریف وخوش
طبع وجمله‌نك مرغوبی آدمدر دیدکده لایخواراشنه بونده خلط ایتدك سنایی
کبی احمق آدم اولمزکه برطاقم لاف وکذافك اسمنی شعر وصنعیله وقتنی
هبا ایتمکده وطمع یوزندن برآلای ابلهلره خوش آمدلکله آب روی دوکدکده
اولوب هیچ ملاحظه ایلمزکه کندوسی شاعرلك وهرزه کولك
ایچون خلق اولنمامشدر یارین روز جزاده ایشه یارنه تحفه‌ك وار دیسه‌لر
جواب بولنماز بوتقدیرجه سناییدن احمق وبوالفضول کسه یوقدر
دیدککده بو کلام حکیم سنایی‌یه تأثیر وبالکلیه خلقدن انقطاع ایدوب
مدح ملوکه دائر موجودی اولان دیوانی صویه آتدی شول درجه‌یه وارديکه
غزنه‌ده یالین آیاق کزوب احباواقرباسی بوحالنه کریان اولورلر ایدی
دوستلری پاپوش عرض والبسنی رجا ایلدکلرنده قبول ایلیوب فرداسی ینه
اصحابنه‌ر دایله دونکی کورد یککزسنایی دکلم بوکون کندیمی خلاف بولده
بولدم غالبا بوپاپوش سدراه اولدی دیرایدی بو بابده خواجه خسرو دیمشدر

* * (بیت) * *

*نیست مدبر اهل ترك ارخود ندارد کفش اذانك *

هر شکافه از پاسنایش دین ودولت راد رست

(نثر) دیارر ومده نا ئلی دخی بومضمونی ادا ایتمشدر

* * (بیت) * *

*طریق فاقه ده‌هم کفش اولوب سنایی‌یه *

* جناب کلخنیء لا یخواره دك کیدرز*

(نثر) مولانای مومی الیه بشیوز یتمش التی سنه سی غزنه ده وفات ایدوب
*حالا مرقد وخانقاهی معموردر *

* ⁂ (ذکر حکیم سوزنی رحمه الله) ⁂ *

صلی سمرقند دن خوش طبع وظریف وتحصیل علومه مشغول اولوب انجق هزله مائل اولمغله مدرسه علماسی اتفاق ایله پسر خمخانه یی سوزنی یه هجو ایتدرمشلرد رکیك وناشایسته اولمغین ایراد اولنمدی لامعی وچینی وزنی وشمس حاله وشطرنجی مرقومك شاکردلریدر آخر وقتنده توبه کار اولوب حجه کتمشدر نصایح وزهدیاته وتوحید ومعارفه دائر قصائد غرالری اولمغله برقصیده سندن برمقدار ابیات تحریر اولندی

⁂ *(نظم)* ⁂

چون برهوای دل تن من کشت پادشاه
* آمد بپش سینهٔ من از سفه سپاه *
*لشکر که سفاهت من عرضه داد دیو *
من استاده همبر عارض بعرض گاه
* دیو سیه کلیم برآن بود تا کند *
همچون کلیم خویش لباس دلم سیاه
* رفتم براه دیو وفتادم بدام او *
وزدیو دیوتر شدم از سیرت تباه
*یك روزبی گناه نبودیم بعمر خویش *
گویا که بوده بی گنهی نزد من گناه
* درقدرت اله نگه کن بچشم عجز *
* تا عجز خویش بینی درقدرت اله *
ای خواجه این قصیده بخوان ومرا ببین
* السمع للمعیدی خیر لمن یراه *

بشیوز التمش طقوز سنه سی سمرقندده وفات ایتمشدر قبری ابو منصور ماتریدی وشهاب الدین ابوحفص عمر نسفی مرقدلری قربنده در رحمة الله علیهم

* * (ذکر سحبان ثانی فلکی شیروانی) * *

دیوان صاحبی غایت خوشکوی افضل الدین خاقانینك اقرانی که مقدم ذکر اولندیغی اوزره ایکیسی دخی ابو العلاء کنجوینك شاکردلری ایدی بعض کمسه خاقانینك استادیدر دیمشلر هرنه ایسه ارباب طبیعت واصحاب بلاغتد ندردیوانی الغیلك مطالعه وزیاده تحسین ایلیوب عجب مخلصی وار اما چندان خوش تقال اولمز دیمش شروانشاه منوجهرك مدحنده سویلدیکی قصیده یی خواجه عصمت الله بخاری پسندیده ایدوب تنظیر ایلمشدر قصیدهٔ مذکوره دن چند بیت تحریر اولندی

* * (نظم) * *

* سپهر مجد ومعالی محیط نقطهٔ عالم *

* جهان جود ومعانی چراغ دودهٔ آدم *

* خدیو کشور پنجم یگانه انجم هشتم *

* جم دویم بتعظیم خدا یگان معظم *

* زحل محل وقضاید قدر مراد وفلك کین *

* شمال طبع وصبا فر مسیح دین ملك دم *

* ستوده رای چوارش وسخافزای چو بهمن

* جهان کشای چو رستم هنرنمای چو نیرم *

* * (ذکر سید العلما سید حسن غزنوی) * *

فاضل ودانشمند واهل دل بی مانند اولوب غزنه ده وعظ ایتمکله مجلس وعظنده نیجه بیك آدم جمع اولدیغندن بهرامشاهك طبعنه خوش کلیوب سید حسنه ایکی قلیج کوندررکه برغلافه وضع ایلسون دیو بواشارتدن سید متألم اولوب حجه عزیمت وروضهٔ مطهره یی زیارتنده بو ترجیع بندی دیمشدر که بیتلرندن بومقدار تحریر اولندی *

* * (نظم) * *

* یارب این مایم این درکاه صدر انبیاست *

* یارب این مایم واین خاك جناب مصطفاست *

* سلموا یا قوم بل صلوا علی صدر الامین * مصطفی ماجاء الا رحمة للعالمین *

(نثر) فخریه قصیده سی دخی اولمغله مطلعی بودر*

** (بیت) **

*داند جهان که قرة عین پیمبرم * شایستهٔ میوهٔ دل زهرا وحیدرم *

(نثر) عامهٔ ناسك سیده اعتقاد وحسن ظنلری اولمغله حجدن عود تنده اثنای راهده معزز ومکرم حتی بغداده وصولنده سلطان مسعود کمال توقیر واحترام ومخصوص مطلا ومحتشم محفه ترتیب وتهیئیله غزنه طرفنه اعزام ایلدی جوینه یه وصولنده ازاد وار قصبه سنده بشیوز اوتوز بش سنه سی * فجأة وفات ایتمشدر *

* ذکر فرید کاتب *

طبعی لطیف وصحبتی ظریف انورینك شاکردی وسلطان سنجر درکاهنك ملازمی ایدی شیرین اشعاری اولمغله از جمله بو سؤال وجواب آنکدر *چند بیت تحریر اولندی*

** (نظم) **

* کفتم بدان نکار که خورشید انوری *

* کفتا زوی نکوترم ار نیك بنکری *

کفتم مه چهار دهی در سپهر حسن

* کفتا مه مراست زهر نوع مشتری *

* کفتم به بنده کئ نو اقرار می کنم *

* کفتا چونو بس است کنونم بچاکری *

** (ذکر سیفی نیشابوری) **

نکش خان خوارزم مشاهك شاعری وفرید کاتبك شاکردی اولوب علم شعرده متانتی مذکور در آثار طبعی اولان سنك وسیم قصیده سندن چند بیت * تحریر اولندی*

** (نظم) **

* ای نکار سنکدل وی لعبت سیمین عذار *

مهر تو در دل مرا چون سیم در سنك استوار*

*سنكدل يارى وسيمين برنكارى زانكه هست
همچو نقش سيم وسنكى دردل من پايدار *
من چو سنكم صلب درعهد تو چون سيمى وليك
همچو سيم ازسنك ناكاهم برفتى ازنكار
*من تراجويم چو سيم وتو مرادانى چو سنك
*زخم سنك وعهد سيم ازتست ماراياد كار *
* چند سيئى ديكر را ومرا هم بوده‌اند *
* تانكردانند در روز قيامت شرمسار *

ذكر روحانى سمرقندى

رشيدك شاكردى خوش صحبت وقلندر طبيعت آدم اولمغله تأهل ودين ايتمكى مذمت ضمننده بوقطعهٔ بيبدلى كشيدهٔ رشتهٔ فصاحت ايلمشدر

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

* مرد آزاده بكيتى نكند ميل دوكار *
* تاوجودش همه روزى بسلامت باشد*
* زن نخواهد اكرش دختر قيصر بدهند *
* وام نستاند اكر وعده قيامت باشد *

* ذكر ملك الكلام ظهير الدين فاريابى*

شعر وسخنده يد طولاسى وعلم حكمتده مرتبهٔ علياسى اولوب اولا حكماى اسلامده معلم اول مولاناى مومى اليه درز يرا علوم حكمت يوناندن اخذ اولنوب ديار اسلامده تحرير وتدوين ايدوب بعده مومى اليهك تحريراتندن ابو على سينا شفا نام كتابى تلخيص ايلديكى مرويدر مومى اليهك علم وفضلى مسلم جمهوردر مجير بيلقانى وكمال الدين نخجوانى وشرف الدين شقروه ومحمد بن على كرباج اصفهانى وجوهرىٔ زركر ايله معاصر در استاد رشيد سمرقندينك شاكردى اولمغله استاد مذكور قصهٔ مهر ووفا نظمنده مرقومك شعرى * حقنده بويله ديمشدر *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

ديوان ظهير فاريابى ⁂ در كعبه بدزد اكريابى

(نثر) ظهیر اول حالنده فاریابدن نیشابوره عزیمت وسلاجقه دن حاکم نیشابور اولان طغانشاه ثانینك خدمتنه ملازمت ایتمشدر طغانشاه برکون ظهیر ایله کان فیروزه نام تماشاکاهه کتدکده کوهر مناسبتیله بو قصیده یی سویلمشدر که چندبیت اندن تحریر اولندی *

* * (نظم) * *

* ترا ست لعل شکر بار ودر میان کوهر * میان لعل چرا کرده نهان کوهر *
* بخنده چون لب یاقوت رنك بکشایی * زشرم زرد شود همچو زعفران کوهر
رخم چو زر شد واز جزع دیده هر ساعت * فشانم ازغم آن لعل درفشان کوهر
(نثر) ظهیرك مدون دیوانی وافرا شعاری اولدیغی مشهور ومنظوردر کندوسی مائل سیاحت اولمغله نیشابوردن دخی حرکت واصفهانه عزیمت ایتمکله اولوقت اصفهانده قاضی القضاة صدرالدین عبداللطیف نجندی ایدی ظهیر صدرالدینك زیارتنه واردقده مجلسی علما وفضلا ایله مملو کوروب دبانه سلام ایله غریبانه اشاغی برمحلده اوتوردی چندان مناسب التفات اولنمدیغندن مغبراولوب همان اول محلده بدیهی بوقطعه یی یازوب *صدرالدینك یدینه صوندی *

* * (قطعه) * *

* بزرکواری دنیا ندارد آن عظمت *
* بهیچ کس نه زیبد بدان سرافرازی *
* شرف بفضل وهنر باشد وترا همه هست *
* بدین نعیم مزور چرا همی نازی *
* زچیست کاهل هنر را نمی کنی تمییز *
* تو نیز نه بهنر در زمان ممتازی *
* بدین نکه تو بسازی مکن ازآنکه بفضل *
* دلم بکیسوی حوران همی کند بازی *
* اکرچه نیست خوشت یك سخن زمن بشنو *
* چنانکه آن رادستور حال خود سازی *

* تواین سپر که زدنیا کشیدهٔ برروی *
* بروز عرض مظالم چنان بیندازی *
* که از جواب سلامی که خلق راپرتست *
* بهیچ مظلمهٔ دیگری نپردازی *

(نثر) مرقوم بو وجهله طعن ایتمشیکن بنه خواجه صدر الدینه کمال مراعات ایدوب انجق بوندن صکره اصفهانده طورمیوب اذربیجانه قزل ارسلان اتابك ایلدیکزك خدمتنه کیدوب مدحنده قصائد سویلمشدرکه برینك *چندبیتی تحریر اولندی*

* (نظم) *

* کیتی بیمن دولت فرمانده جهان *
* مانند روضهٔ آدم وعرصهٔ جنان *
* ازهرطرف که چشم نهی جلوهٔ ظفر *
* وزهرمحل که گوش کنی مژدهٔ امان *
* افسانه کشت قصهٔ دارا وکیقباد *
* منسوخ شد حکایت جمشید وارد وان *
* ملکی چنین مقرر وشاهی چنان مطاع *
* دیرست تا زمان ندارد زکس نشان *

بعده قزل ارسلانك خدمتندن دخی انفکاکله ابو بکر بن محمد بن ایلدکز یاننه کتمکله قزل ارسلان ظهیره رغما مجیر بیلقانی یه اعتبار وهرهفته انواع کمخا واطلس بخشیله فخر اتدیردی بوبابده ظهیر بو بیتی دیمشدر

* (بیت) *

* کر بدیباهای فاخر آدمی کردد کسی *
* پس در اطلس چیست کرك ودر عبایی سوسمار *

بوندن صکره ظهیر ملازمت سلاطین وحکامدن اعراض وعلم وطاعته اشتغال ایدوب بشیوز طقسان سکز سنه سی تبریزده وفات ایتمشدر رحمه الله

* (ذکر ملك الشعرا مجیر الدین بیلقانی) *

غایت فاضل وظریف وخوش طبیعت وحکیم ظهیر اقرانی ایدی قوت

استعداد وطالع مساعد ایله اتابك ایلدکزه تقرب تامه واول سبیله معاش کامله پیدا ایتمکله محسود الشعرا اولمشیدی اتابك مذکور طرفندن اصفهانه تحصیلدار نصب وارسال اولنمغله افاضل اصفهان مرقومی سائر تحصیلدارلر کبی توقیر وتکریم ایلمدکلرندن اصفهانیلری
* هجو ومذمت یوزندن بورباعی یی سویلمشدر *

* * (رباعی) * *

* گفتم زصفاهان مددجان خیزد *
* لعلیست مروت که دران کان خیزد *
* کی دانستم کاهل صفاهان کورند *
* با این همه سرمه کز صفاهان خیزد *

نثرا کابر اصفهان بوهجوندن انفعال ایدوب شرف الدین شفروه یه مجیرك هجوینی مقابله وطردا یلمسیچون حواله ایلدکلرینه بناء اشرف بویله مقابله ایلمشدر

* * (رباعی) * *

* شهری که به ازجملهٔ ایران باشد *
* کی لایق هجو چوتو کژخوان باشد *
* سرمه چکنی که از صفاهان باشد *
* میل تو بعیلست فراوان باشد *

(نثر) مجیرك هر بیتنده شمع لفظنی ایراد ایدرك یابدیغی قصیدهٔ غراسندن
* چند بیت بومحله قیداولندی *

* * (نظم) * *

* مهرهٔ عمرم ربوده شعبدهٔ آسمان *
* کشت چراغ دلم شمع سپهر الامان *
* برسرپایم کدداخت سفرهٔ خالی چوشمع *
* باسردستم فکند تیر فلك چون کمان *
* سردبودهمچوصبح بزم حریفان عمر *
* تانکشندم چوشمع شب همه شب درمیان *

* شمع دل کس نیم پس چه سبب همچو شمع *
* مرده نفس میرتم بر سر این خاکدان *
* دهر مرا همچو شمع بی کنه آو بختنست *
* کر بفروشد رواست کر بکدازد همان *

* ⁂ (ذکر جوهری زرکر) ⁂ *

سخن شناس وندیم وادیب صابرك شاکردی واثیر الدین اخسیکینك اقرانی اولوب سلطان سلیمان شاهك مدحنده قصائد غراسی ومنظوم امیر احمد ومهستی داستانی وارد راصلی بخارادن اولوب بعده سیاحت طریقیله عراقه کلوب اصفهانده شعرا خدمتنده اوله رق مال وثروت صاحبی اولمشدر جمله اشعارندن شراب وصفنده مدون قصیده سی اولمغله مطلع
* ⁂ ومقطعندن چند بیت تحریر اولندی ⁂ *

* ⁂ نظم ⁂ *

* چون صبح بر کشد علم ساده پرنیان *
* باید کشید رایت عشرت بر آسمان *
* زان پیش کا فتاب سر از کوه برزند *
* باید میی به بوی کل ورنك ارغوان *
* معیار عقل وداروی خواب وفروغ روی *
* درمان درد وقوت شخص وغدای جان *
* آن بادهٔ بنور مه وعکس آفتاب *
* کز آفتاب وماه دهد روز وشب نشان *
* اصل سخا وعنصر مردی وذات حسن *
* عین تواضع وتن لطف وسر بیان *
* هضم طعام ونفی غم ومایهٔ نشاط *
* قوت دل وتوان تن زار ناتوان *
* دارد بکاه انکه کنی رنکش آزمون *
* باشد ببوی انکه کنی بویش امتحان *
* تا جوهریٔ زرکر جام شراب بر *
* نوشد بیاد مجلس بزم خدا یکان *

ذکر سلطان الفضلا اثیرالدین اخسیکی

وقتنك عالم وفاضلی وعصرینك سخنور کاملی وحکیم خاقانینك اقرانی ایدی اصلی ترکستانده اخسیتك ناحیه سنده فرغانه دن اولوب عراق عجم وبلاد اذربیجانده ساکن وخلخال وماسوله حاکمی دعوت ایتمکله وقتی آنده کذران ایتمشدر اتابك ایلدکز اثیرك صحبتنه طالب اولمغله اکرچه ملاقات واقع اولوب خدمت وملازمت ایتمامشدر لکن اتابك مرقوم وقرنداشی قزل ارسلان حقنده قصائد کزیده لری واردر اخر عمرنده ترك *وتجرید اختیار وخاقانینك*

(بیت)

قحط وفاست درنیهٔ آخر الزمان * هسان ای حکیم پردهٔ عزلت برآرهان *مطالعه‌نده اولان قصیده سنه جواب برقصیدهٔ زیبا انشا ایلمشدر که *چند بیتی تحریر اولندی*

(نظم)

* ای عقل خنجر تو ناورد کاه جان *

* بیرون جهان سمندمراد ازپل جهان*

* عین زهیست دهر مده تاب در کمند *

* پیره زنیست چرخ منه تیر در کمان *

*ای عقل نازنین تو بی مقتدای نفس *

* تا کی سرای طغرل وتاکی درطغان*

* خلقان حرص وآز بکش ازسر اثیر *

وزنك مدح کفتن خلقانش وارهان

بعض سخنوران اثیر مذکوری علم شعرده خاقانی وانوری یه ترجیح ایدرلر وبعضیلر قبول ایتمزلر انجق حق کلام بودر که بو اوج دانه فاضل کندیلره مخصوص اولان وادیده بربرلرینه فائقدرلر اثیرمرقومك نظمی دانشمندانه اولوب انوری سیلقهٔ سخنه کوزل رعایت ایدر خاقانی طمطراق الفاظله سخنه رونق ویرر هر بری شیوه سنده ماهر وکاملدر مصراع هر خوش پسر *راحرکات دیکرست*حسبحال اولور*

* (ذکر املح الشعرا سیف الدین اسفرانکی) *

اسفرانك ماوراء النهرده بر محلك اسمیدر سیف الدین طالب علم واهل فضل وسخندان اون ایکی بیك بیت مقداری دیوانی واغزلری مقبول هنروران والغلك مجلسنده دیوانی علما دائم مطالعه ایدرلر ایدی اولا بخارادن خوارزمده ایل ارسلان خوارزمشاه یاننه کلدکده خوارزمشاه سیف الدینه عظیم مراعات وخاقانینك *

* (بیت) *

* صبحدم چون کله بندد آه دود اسای من *
* چون شفق در خون نشیند چشم شب پیمای من *

(نثر) مطلعنده اولان قصیده سنه نظیره انشا ایلمسنی مطلوب ایتمکله سیف الدین دخی زمین مزبورده یازدیغی قصیده دندر *

* (نظم) *

* نازاکسیر قناعت شد طلا سیمای من *
* کنج باد آورد کیتی کشت خاکپای من *
* از کلاه فقر تارکی مرا آمد نصاب *
* جبهۀ اکلیل ساید فرق کردون سای من *

(نثر) واکثر فضلانك قصائدینی تنظیر ایلمشدر خواجه ظهیر *

* (بیت) *

شرح غم تو لذت شادی بجان دهد * شکرلب تو طعم شکر باد هان دهد

(نثر) مطلعنده اولان قصیده سنه معارض مطلعی بو صورتده بر قصیده سویلمشدر *

* (بیت) *

* آن را که غمزۀ تو زکشتن امان دهد * اینست خونبها که بیاد تو جان دهد *

* ذکر عارف معنوی شیخ نظامی کنجوی *

اصل کنجه دن ولقبی نظام الدین وکنیه سی ابو محمد بن یوسف بن مؤیددر وقوامی نام شاعر استاد شیخ مذکورك برادر یدر هنوز عالم شبابنده و پس رامین

داستانی سلطان محمود بن محمد بن ملکشاه نامنه نظم ایلمشدر دیومرویدر
شیخ مومی الیهك فضل وکمال وعرفانی تقریر وتحریردن مستغنی ومشهور آفاق
اولان خمسه سی اعتلادرجه سنده شاهد کافیدر خمسه دن ماعدا
یکرمی بیك بیته قریب غزلیات مطبوعه وموشحات مصنوعه وسائر
دیوانی واردر اتابك قزل ارسلان التماسیله خسرو وشیرین قصه سنی نظم
ایلدکده اتابك مرقوم مکافات اوله رق درت قطعه معمور ومزروع قریه بخش
* ایتمکله شیخ حضرتلری بو اندامه تشکرده دیمشدر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* نظر برجدو بر اخلاص من کرد *
* ده جدا نیسان راخاص من کرد *

شیخ نظامی اخی فرخ ریحانی مریدلرندن اولمغله آخر حالنده انزوا وخلوتنشین
احتفا وسلاطین وحکام ایله اختلاطدن ابا ایتمکله اتابك قزل ارسلان شیخك
صحبت ومجالسنه آرزوسی اولدیغندن آدم کوندروب دعوت ایلدیکنده
انزوا وانقطاعنی عرضله اعتذار ایتدیکندن اتابك امتحان یوزندن شیخك
زیارتنه عازم اولدقده بو زیارت امتحان وتحقیر یوزندن اولدیغی شیخ
اهل الکشف کندوینی تاج وکمر وسائر لازمهٔ سلطنت زیب وزیور ایله تخت
نشین وپیشگاهنده خدمه وغلامان وحاجبان استاده وفرمان بین بواطوار
سلطنت زمین پادشاهانه یی بالکرامه اتابکه ارائه ایتمکله اتابك متحیر ومبهوت
شیخك پابوسنه واردیغی حالده درعقب بو اطوار تبدیل اولوب شیخی یالکز
بر پیرضعیف بر پارچه کچه اوزرنده اوکنده بر دوات وبر عصا وبر مصحف شریف
کورمکله بو دفعه تواضع وکمال اعتقاد یوزندن شیخك دستنی بوس ایتدکده
* بو بیتی سویلمشدر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* بکفتم بوسمش همچون زمین پای *
* چه دیدم آسمان برخواست ازجای *

(نثر) بوندن صکره جابجا کوریشوب انفاس طیبه سنه نائل اولوردی
بو مقام وکلامه مناسب شیخ حضرتلرینك تبرکا برقاچ ابیاتی تحریر اولندی

(نظم)

* ⁂ (نظم) ⁂ *

جهان تیره است وره مشکل جنیبت راعنان درکش *
* زمانی رخت هستی را بخلوتگاه جان درکش *
* چوخاص الخاص جان کشتی زصورت پای بیرون نه
* هزاران شربت معنی بیکدم رایکان درکش *
* کلاغان طبیعت را زباغ انس بیرون کن *
* همایان سعادت را بدام امتحان درکش *
* گرانجانی مکن هرگز تودر بزم سبکروحان
* چوساقی کرم روکرد دسبک رطل گران درکش *
* چومست حکمتش کشتی فلك راخیمه برهم زن *
* ستون عرش درجنبان طناب آسمان درکش *
* طریقش بیقدم میرو جمالش بی بصر می بین *
* حدیثش بی زبان بشنو شرابش بی دهان درکش *
* نظامی این چه اسرارست کزخاطر برون داری *
* کسی رمزت نمی داند زبان درکش زبان درکش *
(نثر) شیخ نظامی سلطان طغرل بن ارسلان زماننده بشیوزیتمش التی سنه‌سی وفات ایدوب مرقدی گنجه‌ده در شیخك حیاتنده خمسه بش جلد کتاب اولمغله * بعدالوفات فضلا جمع ونامنی خمسهٔ نظامی وضع ایتمشلردر *

* ⁂ (ذکره قبول ابرا رسید ذوالفقار شروانی) ⁂ *

علم شعرده غایت ماهر وفضل وکمالی باهر جمیع اشعاری صنایع وبدایعی شامل وبیت متلونه وبحر مختلفه اختراعنده کامل ایدی سلطان محمد بن تکش خوارزمشاه عصرنده اولمغله نزد سلطاننده مرعی ومنظوم تواریخی بابمشدر اوج بیتدن بربیت اخراج اولنمق اوزره تصنیع ایلدیکی قصیده‌دن اوج بیت * واندن مخرج بربیت تحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* چنین شد از گل صد برك تازه دابروار *
* بهار وباغ وبهاری چوباد درگلزار *

* نهال چون قد دلبر چمان شود در رقص *
* بسان فاخته چون بیدلان بنالد زار *
* ارم ز روی تنسخ ببوستان آمد *
* خزان خزان چو در آمد بباغ باد بهار *

* ⁂ (بیت مخرجدر) ⁂ *

* کل صد برك دابر وار چون در بوستان آمد *
* بهار و باغ در کلزار چون بیدل خزان آمد *

(نثر) نقل اولنور که سلمان ساوجی خواجه غیاث الدین محمد بن رشیده برقصیده انشا وعرض ایلدکده اولی مقدار اکرام ایلمدیکندن شکایت یوزندن سید ذوالفقار صدر سعید محمدالماستری یه برقصیده یاپوب عرض ایلدکده یدی مرکب یوکی ابریشم ویرمش مع هذا محمد الماستری یالکز شیروانده بر وزیر غیاث الدین ایسه ایران وتورانه حکم ایدر وبنم قصیده م ذوالفقارك قصیده سندن نقدر تفاوتی اولدیغی اظهر ایکن باری خواجه غیاث الدین آنك عشرینی ویرملو دکلمیدی دیمش بو اشتکا غیاث الدینك مسموعی اولمش کرچه محمد الماستری ایله بزم وسلمانك قصیده سیله سید ذوالفقارك قصیده سی بیننده تفاوت وار لکن سید ذوالفقار حضرت علی کرم الله وجهه نسبندن سیادت وشرافتی اولمق حسبیله سلماندن کلی فرق وتفاوتی * وشایستهٔ انعام ابدوکی تعریفدن بریدر دیمش رحمة الله علیهم اجمعین *

* ⁂ (ذکر ملك الکلام شاهفور شهر نیشابوری) ⁂ *

ظهیر الدین فاریابینك شاکردی خوش طبیعت وفاضل وشاعر وفن انشاده کامل وماهر وسلطان محمد بن نکشك دیوان کتابتیله فاخر ایدی علم استیفاده شاهفوری رساله سی ودخی القاب وانشایه متعلق * رساله لر تصنیف ایلمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* روزکار آشفته تر یا زلف تو یا کار من *
* ذره کمتر یا دهانت یا دل غمخوار من *

* شب سیه تر یادلت یاحال من باخال تو *

* شهر خوشتر یالبت یالفظ کوهر بار من *

* نظم پروین خوبتر ویادر یادندان تو *

* قامت توراستتر یاسرو یا کفتار من *

* وصل تو دلجوی‌تر یاشعرهای نغز من *

* هجر تو دلسوزتر یا نالهای زار من *

* مهروماه رخشنده تر یارای من یاروی تو *

* آسمان کردنده تر یاخوی تو یا کار من *

* وعدهٔ تو کوثر تر پشت من یاابرویت *

* قول تو بی اصل تر یاباد یاپند من *

* صبر من کم یاوفای نیکوان یاشرم تو *

* خوبیٔ تو بیشتر یاغصه وبیمار من *

* چشم تو خونریزتر یاچرخ یاشمشیر شاه *

* غمزهٔ تو تیزتر یاتیغ یا بازار من *

(نثر) شاهفورك جملهٔ اشعارندن بو برغزلدر التیوز سنه سی تبریزده وفات ایتمشدر قبری افضل الدین خاقانی وظهیرالدین فاریابی بیننده واقع اولمشدر * رحمه الله *

(ذکر ملك الفضلا محمد عبدالرزاق اصفهانی)

شعرانك کامل وماهری وعلمای اصفهانك اکابری خوش کلام وصاحب جاه واحتشام ایدی سلطان جلال الدین خوارزمشاه عصرنده ظهور ایدوب خاندان صاعدیه نك مداحیدر ونعت حضرت رسالتپناه صلی الله علیه *وسلمده بوترجیعی سویلمشدر*

---

* * (نظم) * *

---

* ای برسدره شاه راهت * وی قبهٔ عرش تکیه کاهت *

* ای طاق نهم رواق بالا * بشکسته زکوشهٔ کلاهت *

* هم عقل دویده دررکابت * هم شرع خزیده درپناهت *

* این چرخ کبودژنده دلقی * درکردن پیر خانقاهت *

* مه طاسك كردن سمندت * شب طرهٔ كيسوى سياهت *
* چرخ ازچه رفيع خاكپايت * عقل ارچه بزرك باركاهت *
* جبريل مقيم آستانت * افلاك حريم باركاهت *
خوددست قدر زروى تعظيم * سوكند بروى همچو ماهت
* ايزد كه رقيب جان خرد كرد * نام تو رديف نام خود كرد *

(نثر) بنده مرقومك صفت احوال قيامت بياننده مطول ومدون وبليغانه سويلديكى قصيدهٔ غراسندن تبركا چند بيت بومحله يه ثبت وتسطير اولندى

* * (نظم) * *

* چو درنورد دفراش امر كن فيكون *
* سراى پردهٔ سيماى رنك آينه كون *
* چو قلع كرد د ميخ طناب دهر دورنك *
* چهار طبع عناصر شود شكسته ستون *
* مخدرات سماوى تتق براندازد *
* بجاى ماندازين هفت قلعهٔ مدهون *
* نه كله بند دشام ازحرير غاليه رنك *
* نه حله بند دصبح ازنسيج سقلاطون *
* عدم بكيرد ناكه عنان دهر جموش *
* فناد رآرد ودر زيرآن حباله حرون *
* فلك بسر برداد و ار شغل كون وفساد *
* قر بر يزدا دوا رعاد كالعرجون *
* نه صبح بندد برسر عمامهاى قصب *
* نه شام كيرد برسفت حلهٔ اكسون *
* چهار مادر كون ازقضا عقيم شوند *
* بصلب هفت پدرتاسلالهٔ كردون *
* زروى چرخ بريزد قراضهاى منير *
* ززير خاك برآمد ذخيرهٔ قارون *

* زهفت بحر چنسان منقطع شودنم کاب *
* ڪند تیم در قعر چشمهٔ جیحون *
* نمود مرکز غبرا سوی عدم حرکت *
* چو یافت قبهٔ خضرا ازخود دوز سکون *
* نه خاك تیره بماند نه آسمان منیر *
* نه روح قدس بماند نه نجدیٔ ملعون *
* همه زوال پذیرند جز که ذات خدا *
* قدیم وقادر وحی ومدبر وبیچون *
* چو خطبهٔ لمن الملك برجهان خوانند *
* نظام ملك ازل تا ابد شود مقرون *
* چو درزد مندبنا قوس لشکر ارواح *
* چو خیل نحل شود منتشر سوی هامون *
* بقصر جسم برآرند باز هودج روح *
* سوار قالب باردکر شود مسکون *
* یکی بحکم ازل مالك النعم باشد *
* یکی بسبق قضا هالك عذاب الهون *
* هر آنکه معتقد اونه آن بود جاهل *
* وکر حکیم ارسطالس است وافلاطون *

* * (ذکر فخر الافاضل کمال الدین اسماعیل اصفهانی) * *

بوندن اقدم مجه مذکور محمد عبد الرزاقك اوغلیدر دیکری معین الدین عبد الکریم نام فحول وافاضلدن براوغلی دخی واردر اصفهانده خاندان محترملردر کمال الدین اسماعیلك کمالی ودیوانی نزد فضلاده مسلم ومقبول وجمیع اشعاری معانیٔ دقیقه یی مشمول اولمغله اکابر شعرا مومی الیهه خلاق معانی تلقیب ایلمشلردر واقع حال اشعارینه مطالعه ودقت اولندقجه نظیره قبول ایتمز درجه سنده بلاغت پیدا اولور اول حالنده صاحب ثروت اولمغله بعض اصحاب عیال افتادکانه قرض صورتنده مال ویرمکله تعیشنه مدار ودستکیر اولوردی اکابر صاعد یه نك معتبری اولمغین مدحلرنده سو یلدیکی قصیده دندر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* رکن دین صاعد مسعود که در نوبت او *
* جای تشویش خم زلف بتان بغماست *

(نثر) مولانا مومی الیهك بو ایکی بیتی بین الشعرا مشهور اولمغله تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بخاکپای تو کاب حیات از او بچکد *
* اکر مسودهٔ شعر من پیفشاری *
* سزد که خاری وحرمان کشد معانی من *
* بلی کشند غریبان هر آینه خواری *

(نثر) حکمت و موعظه یوزندن سویلدیکی مفصل قصیده سندن دخی چند * بیت تحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* وقت انست دلم را که بسامان کردد *
* کار دریابد واز کرده پشیمان کردد *
عشق بازی وهوس نوبت خود داشت کنون
* وقت آنست که دل تا بسر ایمان کردد *
* هر سیه دل که شد از جام هوا مست غرور *
* فتنه انکیزتر از غمزهٔ خوبان کردد *
* ای تن از حجرهٔ دل رخت خرد بیرون نه *
* تا دلت منظرهٔ رحمت رحمان کردد *
* بت شکن همچو براهیم شوار میخواهی *
* که ترا آتش سوزنده کلستان کردد *
* آدمی ازره صورت متساوی صفتند *
* متفاوت زهمین طاعت وعصیان کردد *
* کر تو در کار که صنع بنظاره زدی *
* از عجایب دهن فکر تو خندان کردد

* درقیامت نرسد شعر بفریاد کسی *
* درسراسر سخنت حکمت یونان کردد *
* جاودان رستی اکر حب رسول واصحاب *
* برسر نامهٔ اعمال تو عنوان کردد *

(نثر) کمال الدین آخر حالنده فقری اختیار ایدوب اصفهانك طشره سنده برزاویه ده خرقهٔ صوفیه ایله عبادته مشغول ایکن اوکتای قاان اصفهانی قتل عام ایتدکده اهالیٔ شهردن بعض کمسه لر اموال واشیاسنی قاچروب زاویهٔ رقومه ده برقیویه آتمشلرایدی اشکر مغول هر چند قتلده افراط ایتدیلرسه دخی کمال الدینه احترام ایدرلرایدی برکون برمغول جوجغی پرماغنده کمان زهکیری ایله زاویه ده کزرکن برقوش کوروب قوشه طاش آتدقده زهکیر پرماغندن چیقوب بوارانه رق قضای تفاق مارالذکر اموال وضع والنان قیویه برداك اولمغله اول دلکه دوشر مغول بچه اصرار یله قیویو آچیلوب اموال مزبوره روننما اولدقده دخی مکتوم مال واردر دیو کمال الدینه اشکنجه ایدرك التیوزاوتوز بش سنه سی جمادی الاولك ایکنجی کونی شهید ایتمشلر ووفاتی کونی قانیله بورباعی یی یازمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* دل خون شد وشرط جانکدازی اینست *
* درحضرت اوکمینه بازی اینست *
* باابن همه نمی هیچ یارم کفت *
* شاید که مکر بنده نوازی اینست *

* (ذکر شرف الدین شفروه اصفهانی) *

فاضل ذوفنون وتیز زبان وحاضر جواب اولمغله ملك الشعر السعید اولنور ایدی وبعضا هجوه دخی مائل ایدی اتابك سلطان طغرل بن ارسلان مدحنده ترجیع طور یله سویلدیکی قصیده سی بومحله یه تحریر اولندی

* ⁂ نظم ⁂ *

* پیش سلطانند در فرمانبری ⁂ آدمی و وحشی ودیو وپری *
* طغرل آن کز هفت سلطان داردا ⁂ تاج وتخت وافسر وانکشتری *

* مطرب وطباخ ونعل وكاتبش * زهره وخورشید وماه ومشتری *
* باد وخاك وآب وآتش بردرش * حاجب ودربان وپیك واشكری *
* در پناه عدل او با هم براز * شیر وكور وكرك ومیش ویوز وباز *
* در كف خدام وغلمانش بهم * نیزه وشمشیر وزوبین وقلم *
* باد فراش آسمانش تازند * باركاه وكندلان كوس وعلم *
* بر سر خوانش برای میهمان * كاو وماهی اشترو اسب وغنم *
* بحر وكان كرده نثار حضرتش * لولؤ وفیروزه وزر ودرم *
* مطربان در بزمكاه او بكف * بربط وچنك ورباب وناى ودف *
* كرده در بستان عیش او وطن * كلبن وشمشاد وسرو وناروَن *
* صید باز وچرغ ویوز او شده * كركس وسیمرغ وفیل وكركدن *
* بر تن بدخواه او خیره شده * خارپشت ولكلك وزاغ وزغن *
* اردوان آید روان بردركهش * تیغ بر كف كرده بر كردن كفن *
* رودها در بوستانش ساخته * بلبل وقمری وكبك وفاخته *
* باد در باغ مرادش جلوه كر * عندلیب وطوطی وطاوس نر *
* كرده از نعل سمندش خسروان * كوشوار ویاره وطوق وكمر *
* پاره پاره بر تن بدخواه او * جوشن وخوار وقزاكند وسپر *
* كاركر بر پیكر خصمان او * كرز وخشت وناجخ وتیر وتبر *
* بارور در صد هزارش شهر وده * سیب ونارنج وترنج ونار وبه *

* * (ذكر حسان ثانى رفیع لبنانى) * *

لبنان اصفهان قریه‌لرندن برمفرح قریه‌در اسناد مزكورك ذهن وطبیعتنی كمال تحسین ایدرلر ایدی انجق عمر وفا ایتمیوب عالم شبابده وفات ایتمشدر دیوانی خراسان وماوراء النهر ده هنوز نشر اولمیوب عراقده مشهور ومعتبردر اكابر ساداتدن سید اجل فخر الدین زید حسن الحسینی یی مدح ضمننده مطول برقصیده انشا ایتمكله تبركا چند بیت بو مجلسه قید وتحریر اولندی

* * (نظم) * *

* جانا حدیث عشق ندانی بكجا رسد *
* هركز بود كه دولت وصلت مرا رسد *

* من خود کیم که دولت وصلت طمع کنم *
* اینم نه بس که دوری هجرت بما رسد *
* خاک رهت بدیده رسدنی چه جای آن *
* هر کز چنین سزا بچنین ناسزا رسد *
* الحق رسید آنچه رسید از هوا بمن *
* آری بمردم انچه رسد از هوا رسد *
* فرخنده فخر دولت ودین زید بن حسن *
* کز لطف او بکوش امل مرحبا رسد *

* * (ذکر فاضل معنوی سعید هروی) * *

طبعی ظریف وکفتاری لطیف شاعر بی نظیر ایدی جنکیزخانك اولادی سلطنتی وقتنده خراسان دلنکده وزیرلان خواجه عزالدین طاهرك مداحی اولمغله قصائدندن برینك چندبیتی بومجله یه ثبت وتحریر اولندی

* * (نظم) * *

* ببر دروی نکارم زماه تابان کوی *
* دلم ربود سر زلف او چو چوکان کوی *
* بیا نسیم صبا پیش آن نکارین شو *
* حدیث درد دلم را بسوی درمان کوی *
* همان زمان که من این با صبا همی کفتم *
* در آمد از درم آن عیب جوی وبهتان کوی *
* چو دیدمش بخم زلف همچو چوکانی *
* فتاد در قدم او سرم چو چوکان کوی *

* * (ذکر مفخر الفضلا شمس الدین طبسی) * *

خراسانك علما وفضلاسنك کباری وکمال درجه علم وفضلندن بشقه شعرانك دخی خوش کفتاری وموصوف حسن خلق ومنظری ایدی عن اصل قاضی زادهٔ طبس ایکن دار السلطنهٔ هراتده مسکن طوتمشدر سلطان سعید بایسنغر شمس الدین طبسینك دیوانی شمس الدین خطاطه یازدیروب بوشعر وبوخط بوایکی شمسلره موهبهٔ الهیه ردیمش فضل وکمالی

وتصانيف وتأليفاتی معلوم عالم ومشهور امم اولان امام اجل همام سلطان العلما صدر الشريعه بخارانك اكابرندن مع العلم والفضل بی نظير اشعاری دخی اولمغله شمس الدين طلبهسی امام مشار اليهك طنطنهٔ فضل وكمالنی ایشیدوب ملاقاتند آرزواليه بخارايه عازم اولمغله امام حضرتلرينك مجلسنه كيد يجك ايدی حضرت امام اول كيجه برقصيده انشا ایتمكله لدی الملاقات طلبه سنك درسنی اتمامندن صكره امام حضرتلری یاپدیغی قصيده بی شمسه اوقور كه

قصيده بودر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

برخيز كه صبحست وشرا بست ومن وتو
* وآواز خروس سحری خاست زهرسو*
* برخيز كه برخاست پياله بيكی پای *
* بنشين كه نشست است صراحی بدوزنو *
* می نوش ازان پيش كه معشوقهٔ شب را *
* با صبح بكيرند و ببرندو كيسو *
* درشيشهٔ مينای رنكين خورو بنداز *
* سنكی تو درين شيشهٔ كردندهٔ مينو *
* ای آهوی رعنای ترا صيد دل من *
* وی زلف پريشان تو چون نافهٔ آهو *
* از حسرت شفتالوی سرخ لب لعلت *
* نيلی رخ سرخم زطپانچه است چو آلو*

شمس الدين امامك بزمندن فالقوب درعقب جواب اوله رق برقصيده انشا وحضور امامه عرض وتقديم ایتمشدر كه بعض ابياتی تحرير اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

*ازروی تو چون كرد صباطره بيكسو *
* فرياد برآورد شب غاليه كيسو *
* از زلف سياه تو مكر شد كرهی باز *
* كز مشك برآورد فلك نعيبه هرسو*

* ازشرم خط غالیه تأثیرتوماندست *

* دروای غم باجکر سوخته آه و *

* خواهی که صدف دیده کهر بازندارد *

* هنکام سحر عرضه مکن رشته لؤلو *

* ای زلف شب انکیزورخ روزنمایت *

* چون عنبروکافور بهم ساخته هردو *

* آخر دل رنجور مراچند برآری *

* زنجیرکشان تابسر طاق دوابرو *

* بستم در اندیشه که چیزی نکشاید *

* زین خانهٔ شش کوشه واین پردهٔ نه تو *

(نثر) امام صدر الشعر بعده بو قصیده یی مطالعه ایلدکده شعرلك ذهننه تحسین وفیروکندو به کمال احترام وتوقیر ایتکله مرقوم مدت مدیده امام حضرتلرینك حلقهٔ درسنه مشغول اولوب بعده بخارادن خراسانه عازم وسلطان جلال الدین وقتنده خراسانده وزیر اولان نظام الملك ندیم ومداحی اولوب حقنده قصائدسو یلمشدر ازجمله برندن چند بیت * تحریراولندی *

* * (نظم) * *

* خیزای کرفته روی کل از عارض توخوی

* تاباغ عمرتازه کنیم ازنسیم وی *

* پرخنده دارصبحدم ازمی لب طرب *

* تاکی دم زمانه خوری چون دهان نی *

* بلبل نکر که در طلب باغ عارضت *

* فرسوده کردعرصهٔ آفاق زیرپی *

* کل پارهٔ حریر فرورفته بیش نیست *

* بکذار تاعذار تونسبت کند بوی *

* ازنرکس سیه دل جادوسؤال کن *

* کین جورتاچه مدت واین عشوه تابکی *

* عدل خدایکان وزارت جهان کرفت *

* زان پیش تیغ جور مکش چون زمانه هی *

* فرخنده صدر دولت ودین انکه دست او *

* برهم شکست قاعدهٔ خاندان طی *

* عادل نظام ملك محمد که رأی او *

* برروی شهریار کواکب نهادکی *

(نثر) شمس الدینه کمال احتیاج مس ایدوب وزیر نظام الملکه برقطعه تمسك

* تحریر یوار سا ایله بیك التون طلب ایلمشدر *

* ⁂ (صورت تمسك بودر) ⁂ *

قال الله تبارك وتعالى واقرضوا الله قرضا حسنا مقصود ازین حکم آنست که خداوندان نعم وارباب علو همم ازانعام عام واکرام تام اهل الله را دستکیری کرده اندان رادرذمهٔ فیض الهی قرض شمرند برین مقدمه خزینه دار عطا وسخا ومخدوم اعظم افضل الوزرا فی العالم اشرف اصحاب الوزاره الطف ارباب الاماره صدر الحق والدین المخصوص بعنایة رب العالمین نظام الملك محمد اعز الله انصار دولته القاهره واعوان حضرته الزاهره ازنقرهٔ رایج من غضه واکواب به کاتب این حروف نادأ لوف بندهٔ ملهوف شمس طبسی راداد واو بمبلغ مذکور مدیون کشت هرچند عوض این مبلغ بحکم آیهٔ این کریمهٔ فله عشر امثالها بر کرم باریٔ عز شانه است امارهن مقر مذکور ومستقرض مسطور عوض این مال دریدمقرله عز نصره وابد عصره جملهٔ باغی جنة قطوفها دانیة درشهرستان بلدهٔ طیبه ود ر محکمهٔ الذین اوتوا العلم درجات مزارع ان کمثل الحرث اشجار آن شجرة مبارکة زیتونة لاشرقیة ولاغربیة موصوف باصلها ثابت وفرعها فی السماء نبات آن نبت سبع سنابل فی کل سنبلة مائة حبة هریك ازحساب سنابل آن کانها کوکب دری یوقد من شجرة مبارکة شرب آن از بحر کأساد هاقامدخل آن فادخلوها بسلام امنین بمساحهٔ عرضها کعرض السماء والارض واین باغ راچار حد است اول بسرابستان عقل حد دوم بحجرهٔ خیال حد سوم بشارع فکر حد چهارم بکوچهٔ وهم رهن درست وشرعی وبعد ازان راهن ملهوف باغ

معروف را ازمرتهن مذکور باجارت کرفت تابوقت استماع ندای یاایها النفس المطمئنة ارجعی الی ربك بحکم لهم اجرعظیم هرسال به پنجاه عقد کهرسلك نظم که هرعقد آن من الشعرلحکمة معدن عقود همین باغ محدود عبارت ازهرعقدی قصیدهٔ تین غرا کداکر برکوه خوانند لرأیته خاشعامتصدعامن خشیة الله ومستأجرملتزم ومتکفل شد که مال اجاره بی
امهال واهمال جواب کوید بشهادت وکفی بالله شهیدا

* ⁂ (ذکرملك الشعرا امامیٔ هروی) ⁂ *

اصلی هراتدن ونسلی هرات قضاتندن وعلماسنك اکابرندن وجملهٔ فضلای خراساندن علم وفضل وکمالی مسلم ومشهور مع هذا شاعربی نظیردهور اولوب شیخ مصلح الدین سعدیٔ شیرازی وخواجه مجدالدین همکرفارسی ایله همعصرایدی نقل اولنور که خواجه شمس الدین محمد صاحب دیوان وملك معین الدین پروانه ونورالدین رصدی وملك زوزن نسلندن افتخارالدین کرمانی که درت فاضل کسه لردر برکون اتفاقا استفسار یوزندن خواجه
* مجدالدین همکرفارسی به برقطعه کوندر دیلرکه بوقطعه‌در*

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* زشمع فارس مجد الملة والدین ⁂ سؤالی میکند پروانهٔ روم *
* زشاکردان توهستند حاضر ⁂ رهی وافتخار ونوروظلوم *
*چودولت حضرتترا هست لازم ⁂ دعا کو صاحب دیوان ملزوم *
* زاشعار توسعدی وامامی ⁂ کدامین راپسند نداند رین بوم*
توکن تعیین این چون ملك انصاف ⁂ بود دردست توچون مهرهٔ موم

(جواب مجدالدین قطعه)

* ماکرچه بنطق طوطیٔ خوش نفسیم *
* چون برشکرکفتهٔ سعدی مکسیم *
* درشیوهٔ اشعارچوباجماع امم *
* هرکزمن وسعدی بامامی نرسیم *

اکرچه امامی حقنده بومدح فی الحقیقه اشعارینك شیوه وصنایع وبدایعنه

نسبتله اولوب بوخسه شیخ سعدینك درجهٔ علیا ومرتبهٔ یکتا وطریقت وحقیقتی یوزندن نطق بی همتاسی تعریفدن معرادر امامی جابجا کرمان واصفهانده ساکن اولور ایدی وزرادن فخر الملك امامینك مریدیسی اولمغله *مدحنده سویلدیکی قصیده‌دن چندبیت تحریر اولندی*

* * (نظم) * *

* چون کبك شسته لب بشراب مروقی *
* کبکی ازان بطوق معنبر مطوقی *
* در بزم خو بستر زتذروملونی *
* واندر مصاف چره تراز باز ازرقی *
* بر آفتاب طنز کنی و مسلمی *
* برمشتری وماه بخندی وبرحقی *
* کرماه درلباس کبودی منقطاست *
* توشاه درلباس نسیج مفرقی *
* ماند همی بروشنی ماهتاب از آب *
* سیمین برت بزیر نعل طاق فستقی *
* برآب دیده پیش توزورق روان کنم *
* کرزانکه روز موج ما ئل بزورقی *
* کرشاه ملك خسنی واندربساط دهر *
* درصدر خواجه نبودت جای بیدقی *
* تاج امم خدیو جهان فخر ملك ودین *
* کز آدم اوست کوهر وسنکند مابقی *

منقولدر که فخر الملك استفتا صورتنده بو ابیاتی امامی‌یه کوندرمشدر

* * (نظم) * *

* سرا فاضل دوران امام ملت ودین *
* خدایکان شریعت درین چه فرماید *
* که کربهٔ سروه قری وکبوترا *
* بشب زتن زده ظلم وجور برباید *

خدایکان کبوتر زروی شرع وقصاص * اکر بریزد خون کر به راه‌ی شاید
(نثر) فخر الملکه جواب اوله رق امامینك کوندردیکی ابیاتدر

** (نظم) **

* ایا لطیف سؤالی که در مشام خرد *
* ز بوی نکهت خلقت نسیم جان آید *
* بکربه نیست قصاصی که صاحب ملت *
* چنین قصاص بشرع کزین نفرماید *
* نه کم زکر بهٔ بی دست کر بهٔ صیاد *
* که مرغ بیند و برشاخ پنجه بکشاید *
* اکر بساعد سیمین خود سری دارد *
* بخون کر به همان به که دست نالاید *
* بقای قمری وعمر کبوتر ار خواهد *
* قرار کاه قفس را بلند فرماید *

** (ذکر ملك الشعرا فرید احول) **

اصفهانده صاعدیه وقتنده شهرتیاب عالم وفاضل وشاعر کامل برآدم اولوب امامیٔ هروی اقرانی ایدی چرخ وکواکب وکردونك حال ووصفنی بیان ضمننده سکسان بیت مقداری سویلدیکی قصیده‌نك مطلعی تحریر اولندی

** (نظم) **

* نماز شام کز امواج این دریای دولابی *
* فروشد زورق زرین برآمد طشت سیمابی *
* زاوج موج این دریا برآمد صد هزار انجم *
* چو بر روی محیط کل شناور خیل مرغابی *
(نثر) سلطان سعید بایسنغر امر یله باباسودایی بو قصیده‌یی تنظیر ایلمشدر
* اشبو بیت قصیدهٔ مرقومه‌دندر *

** (نظم) **

* جم انجم چوزد برچرخ شادروان دولابی *
* برآمد شاه قاقم پوش ازین الوان سنجابی *

* (ذکر اثیرالدین اومانی) *

همدان ناحیه سندن اومان نام قریه دن اولوب خواجه نصیر طوسینك شاکردی فاضل وخوش طبع ودانشمند وکامل ایدی عربی اشعاری موفور ودیوانی مشهوردر ایام شتا دخولی حال وصفاتنی بیان ضمننده سویلدیکی * قصیده دن چند بیت تحریر اولندی *

* (نظم) *

بهار روارزاد بار برد در بهمن * چنین که دید بنفشه که ریخت برك سمن
بدود عود همی ماند ابروان عجب ست * کدود عود بکا فور باشد آبستن
چنین که جوشن سیمین آب می بینم * چکونه کار کند تیغ خود بر آن جوشن
بآب بنکر ویاد آور از شهان قدیم * بزال ماند در بند مانده از بهمن

* (ذکر رکن الدین قبایی) *

قبا مسکن مغول وقلماق اولان ترکستانده برمفرح ودلکشا شهر عظیم ایدی بعده خراب اولمشدر رکن الدین اثیرالدین اومانینك شاکردی و پوربهاء جامینك استادی کامل ومتعین شعرادن ایدی سیاحت طریقیله ترکستاندن عراق عجمه کلوب اصفهانده مجری جاجرمینك شاکردی بدرالدین جاجرمی * ایله مشاعره ومعارضه ایتکله بدرالدینك حقنده بو بیتی دیمشدر *

* (نظم) *

* فحل اشعارم قبایی زان سبب دارم لقب *
* چون زنان ای بدر جاجرمی رهین مجری *
* خواجه عزالدین طاهر حقنده قبایی بو ابیاتی دیمشدر *

* (نظم) *

* چه شد امسال آخر ای مخدوم * که منی رنج دیده مظلوم *
* بعد ده سال حق بدین دولت * کشتم از هر مراد دل محروم *
* را من بنده خد متست ودعا * واندرین هر دو بوده ام ملزوم *
* دهر ودوران همان ستمکارند * وآدمی همچنان جهول وظلوم *
* نه منم غافل از فنون وهنر * نه تو بی فارغ از فروغ علوم *

* نه تو مفلس شدی نه من منعم * نه تو خادم شدی نه من مخدوم *
* تو همان مالکی و من مملوك * تو همان حاکمی و من محکوم *
* هست این بیت نظم مالك فضل * رحمة الله سنائی مرحوم *
* رزق برتست هرچه خواهی کن * خواه احسان شمار و خواه مرسوم *

* (ذکر مجد الدین همکر فارسی) *

نوش روان عادل نسبندن اولوب فضل واستعدادی ظاهر وعلم شعرده ماهر ودیوانی فارس وعراق عجمده مقبول ومنتشردر وقتنده ملك الشعرا لقبیله یادوندکار وعلم شعرده مشکلات ظهور ایتدکجه مرقومدن استفسار اولنوردی خوش نویس وخوشکوی مؤدب باخصوص صاحب حسب ونسب اولدیغندن مجلس سلاطینده مصحوب ونزد حکام واشرافده مرغوب ایدی حتی اتابك ابو بکر سعد بن زنکی ایله دائما ساط ولهو بنارلر ایدی وقتا که اتابك لعب مز بوری ترك ایلدکده برسنه صکره خواجه * مجد الدین اتابکه بو ابیاتی ترقیم وعرض وتقدیم ایلمشدر *

* (نظم) *

*خسروا داشت سخای تو مرا پار چنانك *
* کان نیارست زند لاف زهیتی با من *
* آسمان با همه تعظیم و بلندی کورست *
* میزد از روی تواضع دم پستی با من *
* تا تو برداشتی اکنون زسرم دست کرم *
* میزند از سر کین تیغ دو دستی با من *
* یاد میدار از ان شب که رهی را کفتی *
* عمر باقی بنشین خوش چو نشستی با من *
*وان شب آن بود که در سر هوس نردت بود *
* نرد من بردم و عمدا تو شکستی با من *
* یارب امسال چه تدبیر کنم کر چون پار *
* شه نیازند ندت نرد بمستی با من *

اتابك دخی بو بیت ایله جواب ویروب علی الدوام ابقا ایلمشدر *

* از صبر ـ هـای مصری یك صبر ـ ه الف دینار
بی لعب نرد کـردم هر سـال بر تو اقرار *

* * (ذکر قدوة الشعرا پور بهای جامی) * *

آباواجدادی ولایت جامـده قضاتدن اولمغله بو پایه ایله سر فرازود اغـا مسـتعد کسـه لر ایله کورشمکله کمال استعداد و نزاکت و بلاغت حاصل ایدرك ممتـازاولمشیدی مرقوم رکن الـدین قباینك شاکردی ایمش مقـدما اکثراوقاتی هراتده کچمش بعده ارغون خانز مانده تبریزده خـواجه وجیه الـدین زنکی بن طاهر فریومدینك خدمتنه کتمش خواجـه همامله مشـاعره و بحور مشکله ده قصائد سویلمشـدر بو غزل جمـلهٔ اشعار ندندر

* * (غزل) * *

* بر بیـاض آفتاب از شب رقم خواهد کشید *
* ماه دارد صفحهٔ خوبی قلم خـواهد کشید *
* یارب این یك قطره خون کوراهمی خوانند دل
* تا کی از بیدادمه رویان ستم خواهـد کشید *
* امشب ای شمع از سر بالین بیمـاران مرو *
* بیـدلی سر در کر یبـان عدم خواهد کشید *
* بر حذر باش امشب ای همسایهٔ بیت الحزن *
* کز سر شك چشم من دیوارنم خواهد کشید *
* میکشـد بارغم محبـوب و میکوید بها *
هر که عاشق شد ضرورى بارغم خواهد کشید

(نثر) اصطلاحات واغـات مغولده جمله استادانه تفوقی اولمغله خواجه وجیه الـدین زنکینك مدحنده لسـان مغول ایله سویلدیکی قصیده دن * * چندبیت تحریر اولندی * *

* * (نظم) * *

* ای کرده روح بالب لعل تو نوکـری *
* محبوب از بـکی ونکارا خاوزی *

* تو بين نيكوانی وترغولب ترا *

* ازقند صدتغار بريزد بساوری *

* دريرلغ غم توزبس بأسهای سخت *

* خون شددل چريك ورعايا واشكری *

* هندوستان زلف ترا چشم ترك تو *

* بلغاق كرده همچو قوشون نكودری *

* قامان طرهای توچون كلك بخشيان *

* كردند مشق بررخ توخط ايغوری *

* ❊ (ذكرزبدة الشعرا عبدالقادر نابينی) ❊ *

نابين اصفهان توابعندن هواسی خوش برقصبه درنازك وفاضل شاعر وشيخ سعدی اقرانی كامل وشيخ مذكورك اشعارينی تتبع ايدر وهمواره قناعت ايله دمكذار برذات بزركوار اولمغله جملهء آثارندن بوغزل تحرير اواندی

* ❊ (غزل) ❊ *

ای كه بی چشم توچشم غيرچشم ترنديد

هيچ چشمی چشمی ازچشم تونيكوترنديد

* جملهء نوش تودارد چشمهٔ حيوان وليك*

چشم من زان چشمهٔ جزچشم پركوهرنديد

*باخيال چشم تورضوان چشم جنت است

* جوردرچشمش نبايد چشمهٔ كوثرنديد *

* چشم آن دارم كه ازچشم ترانی سالها *

*زانكه چشم جزبچشمت چشمهٔ انورنديد *

زآرزوی چشم توچشم من بی صبرودل*

چشم راخونبار كرددچشمه سارخورنديد*

ذكرسلطان المحققين شيخ فريدالدين عطارقدس الله روحه محمدابن ابراهيم

نيشابوره تابع كدكن نام قريه ده بشيوز اون اوج سنه سی تولد ايدوب يكرمی طقوز سنه نيشابورده وسكسان بش سنه شادباخ شهرنده ساكن اولمغله بوتقديرجه يوز اون درت سنه عمرسورمش اولور شيخك مولدی

اولان كدكن قريه سنده تركستان خانلری نسلندن سالور خان نام بر آدمك
مادرزاد جذبه وكراماتی ظاهر اولوب التیوز سنه سنه قریبه دك يوز اون سنه
مقداری معمر اولمش قطب الدين حيدر نام بر قطب عالم بر زاويه ده آرام اوزره
ايكن شيخ عطارك پدری ابراهيم بن اسحق عطار قطب مرقومدن انابه
وداخل حلقهٔ مريده سی اولمغله شيخ عطار دخی ايام صباوتنده پدريله قطبك
مجلسنه داخل ونظر وانفاس طيبه سنه نائل اولمش حتی حيدرنامه يی هنوز
كنجلكی حالنده قطب مذكوره حقنده يازمغله صكره يازديغی نظم ورساله لرك
طورينه بكزمزهرنه ايسه قطب الديندن اوقدرچه فيض اخذ و پدری ابراهيمك
وفاتندن صكره شاد باخ شهرنده پدرينك عطارد كاننه اوتوروب كيندرك
بر موجب استعداد تام دكانه زينت ونظام وكندويه رونق وانتظام وقارشوسنده
خدمه وغلام ايله احتشام اوزره ايكن بر كون ناكاه بر ديوانه دكان پيشكاهنه
كلوب وافر مدت نظر عبرتله نكاه وكمال حيرتله آه ايدرك متوقف اولدقده
عطار اى درويش تعجب تحيرانه بقه يورسين بوندن صكره تيز جه كچمكز
مصلحتندر ديدی درويش ای خواجه بن اولقدر سبكبار مكه بر خرقه دن
غيری شيئم يوق بن بو بازار دن بر پرتابده كچرم سن كندو احوالكی وبو اموال
وانقالی بصيرت اوزره ملاحظه ايله ديدی مجذوبك بو كفتاری شيخ عطاری
پردرد وقلبنی دنيادن سرد ايدوب همان دكان وطمطراقی تاراج وبازار ودنيايی
كوكلدن اخراجله اول وقتك عارف ومحققندن شيخ الشيوخ ركن الدين اكاف
قدس سره حضرتلرينك خانقاهنه رومال وپشكاه شيخده توبه وانابت ومدت
مديده حلقهٔ درويشانده معامله ومجاهده يه مواظبت ايدوب بعده زيارت
بيت الله الحرامه عزيمت ايلدی چوق اهل دل وعارفان وكبار ومشايخله
ملاقات ومألوف ويدی سنه يالكز درتيوز جلد اهل طريقت كتابنی مطالعه
ايدرك حكايات اهل الله واقطابی ومرموزات وحقايق ودقايق تصوفی
جمعه همتنی مصروف ايله دنيادن روكردان وغواص بحر عرفان اولوب كفتار
واشعاری واردات غيبيه درجه سنه واصل ونصح وپندندن ارباب سلوكه
تصفيهٔ قلب حاصل اولمشدر يالكز ديوانی قرق بيك بيت اولورك اون
ايكی بيك بيتی رباعيدر اخوان الصفا وسائر رسائلندن ماعدا منظوم اوله رق
مشهور لرندن اون اوچ كتاب بولنمشدر كه (اولكی اسرارنامه (ايكنجی الهی نامه

اوچنجی مصیبت نامه) دردنجی اشترنامه) بشنجی وصیت نامه) التنجی مختارنامه) (یدنجی جواهرلذات) سکزنجی منطق الطیر) طقوزنجی بلبل نامه) اونجی کل وهرمز(اون برنجی حیدرنامه) اون ایکنجی سیاه نامه) اون اوچنجی حلاجنامه قرق عدد رساله نظم ایلمشدر انجق باقیسی مجهول دیو نقل اولنور والحاصل غزلیات وقصائد ومقطعات ورباعیات ومثنوی جمله یوز بیك بیته بالغ اولدیغی متواتردر کرچه آثاری ایادی عامه ده متداول ایسه دخی تبرکا چند بیتی تحریر اولاندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* سبحان خالقی که صفاتش زکبریا *

* بر خاك عجز میفکند عقل انبیا *

* کر صد هزار سال همه خلق کائنات *

* فکرت کنند در صفت عزت خدا *

* آخر بعجز معترف آیند کای اله *

* دانسته شد که هیچ ندانسته ایم ما *

* آنجا که بحر نامتناهیست موج زن *

* شاید که شبنمی بکند قصد آشنا *

* وانجا که کوش چرخ بدرد ز بانك رعد *

* زنبور در سبوی نوا چون کند ادا *

* در جنب نو ذرات بود ظلمت وکدر *

* البدر فی الطلیعة والشمس فی الضحی *

(نثر) شیخ عطار آخر عمرنده اشعاری دخی ترك ایلیوب ندرت اوزره بعض رباعی سویلمشدر که بو ایکی رباعی انلردندر *

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* هرچیز که آن برای ما خواهد بود *

* آن چیز همی بلای ما خواهد بود *

* چون تفرقه در بقای ما خواهد بود *

* جمعیت ما فنای ما خواهد بود *

(رباعی)

مرغی بودم پریده ازعالم راز * تا بو که برم زشیب سفلی بفراز
چون هیچ کسی نیافتم محرم راز * زان در که درآمدیم برون رفتم باز

(نثر) جنکیزخان فترتی واول اطرافی قتل عام ایلدیکی هنکامده شیخ عطار مغوله اسیر اولمشیدی چونکه پیرلك هنکامی وعمر طبیعی تمامه رسیده اولمغله بو بهانه ایله سعادت شهادته نائل وروح پرفتوحی اعلای علیینه واصل اولمق آرزو واستعجالنده و بو بابده وسیله جوینده اولمق حسبیله برکون صاحبی اولان مغول شیخی قتل مراد ایلدکده دیکر بر مغول شو اختیاری قتل ایتمه سکا بیك درهم ویره یم دیدی شیخ صاحبنه بو بهایه ویرمه دخی چوق زیاده بهایه بنی آلورلر دیمکله مغول طمع ایدوب ویرمیوب آلیقودی برمدت صکره تکرار قتل ایدرم دیر ایکن دیکر مغول دخی ظهور ایدوب شو پیری اولدرمه سکا بر طوبره صمان ویره یم بکا ویر دیدی شیخ همان ویرمه بق دخی زیاده بها ایتم دیدکده صاحبی اغضاب اولوب شهید ایلمشدر شهادتی التیوز یکرمی یدی جمادی الآخرك اونیجی کونی واقع اولمشدر اما تاریخ تقویمده بشیوز سکسان التی سنه سی تحریر ایدرحتی بو تاریخ ابیاتی ایراد ایلمشدر

(تاریخ)

شیخ عطار آن خرید روزکار * مرشد شاهان شهنشاه فقر
سال عمرش جامع آمد زانکه بود * جامع اسرار وحدت شاه فقر
شد شهید در راه فقر آن رهنما * سال تاریخش ازان شد راه فقر

مولانای مشار الیهك مرقد پر انواری شادباخ شهرینك ظشره سنده معمور ودلکشا وزواره ملتجا در نقل اولنورکه شیخ عطارك رحلتندن برقاچ کون صکره نیشابور کبراسندن قاضی القضاة یحیی بن صاعدك براوغلی وفات ایتمکله نعشنی شیخك ایاغی اوجنه دفن ایتدکی بعض احبابی مناسب عد ایله پدرینه عرض ایلدکلرنده بن اوغلمی بر پیر افسانه کویك ایاغی اوجنه دفنی رواکورمم جوابیله بشقه محله دفن اولندی اول کیجه قاضی مجبارؤیاسنده شیخك مرقدینی پرنور ومشعله لر ایله مزین واطرافنده نورانی ذوات جمع ومراقب کوروب کرو عودتنده متوفی اوغلنه راست

كلوركه اغلیه‌رق ای پدر نیچون تقصیر ایدوب بنی قدم رجال اللهدن محروم
ایلدک دیر اول کیجه مرقد پای شیخ عطارده وجنتم اقدام ابرارده دردیدی
قاضی علی الصباح شیخک اقرباسنه واروب اعتذار والتماسله مأذون اولوب اوغلنی
شیخک ایاغی اوجنه دفن وتوبه وشیخه کمال اعتقاد ایله مرقد منورہ سنی تعمیر
* وتزیین ایلدی رحمة الله علیه *

* ذکر سلطان العارفین وسند المحققین مولانا جلال الدین رومی قدس سره العزیز وهو محمد بن محمد بن حسن البلخی البکری *

نسب شریفلری امیر المؤمنین ابابکر صدیق رضی الله عنه حضرتلرینه
رسیده در پیشوای محققان عالم ومقبول خواص وعوام امم قلب پاکلری
مخزن اسرار الهی وخاطر فیاضلری مهبط انوار نامتناهی اولمشدر
حالا شیوهٔ کفتارلری رموز واشارات عالم غیبی بیان وطریق عین الیقینی واسطهٔ
علم الیقین ایله عیان ایتمکده وطریقتلری وادیٔ طلبده تشنه اولنلری آب
زلال عرفانه قاندرمقده ومتیه جهالتده سرکشته قلانلری راه راسته قندرمقده در
نطق وکفتاری جملهٔ اقالیمده محترم ودائر وعلم عرفانی نزد افاضلده
مسلم وباهر واول درجه ده که حال وکمالی توصیف وتعبیرده وبیان
وتحریرده قلم عاجز وقاصر اولمغله

* * (بیت) * *

کر اولسه تخیل کاوله مدحتلری انشا
* صغمزدی خیاله نیجه درج اوله دقاله *

مأ انجه اتعاب وبتابدن عدول ودولتشاه قوانجه ظهور وماجراسنی تسطیره
دخول اولندی حضرت مولانانک اصل بلخدن اولوب پدرلری بهاء الدین
ولد علمای بلخک کزیده وسرآمدی وسلطان محمد خوارزمشاه عصرنده
نشر علوم ظاهره وتصوف ایله اهالیٔ بلخک کمال اعتبار واعتقادلری
اول رتبه‌یه وارمشدیکه وعظ ونصیح ودرسلرنده خواص وعوامدن
مجلسلرنده کلی جمعیت اولدیغندن سلطان محمد خوارزمشاه حسد واستشعار
ایله بهاء الدین حضرتلرینه معادات ابراز اولدیغی مشار الیهه استشمام
ایدوب متأثر اولمغله اولاد وعیال واصحابی ومتعلقاتندن جمع کثیر ایله بلخدن

هجرت وما امکه سلطان محمد بو شهرده پادشاه در بلخ و خراسانه کلمامك اوزره قسم ایدوب حجه نیت ایله رو براه اولدیلر اثنای راهده نیشا بوره ورودلرنده شیخ فرید الدین عطار مولانا بهاء الدینك زیارتنه کلدیکه اول وقت حضرت مولانا جلال الدینك هنوز صباوتی زمانی ایدی شیخ عطار بو سیرك اوغلکز آکاه اوله سر که سوختکان عالمه آتش اوره جقدر دیو مولانا بهاء الدینه افاده وتفهیم و مولانا جلال الدینه کندو اسرار نامه سنی اهدا وتقدیم ایلدی بعده نیشا بوردن رحلت و بیت اللهه احرام بندر عزیمت ایله خلال راهده هر شهره که اوغرارلر ایدی اول شهرك اکابری تعظیم وتکریم وعلوم ظاهری و باطنیدن استفاده وتعلیم ایدرلر ایدی علم باطنده بیهمتا وتصوفده یکتا سید برهان الدین محقق ترمذی همراهلری اولمغله مولانا بهاء الدین وجلال الدین برهان الدینه مریدلك یوزندن علم تصوفی مذاکره ایدرلر ایدی وقتا که حجاز معفرت طرازدن عودت وانبیا علیهم السلامی زیارت ارزوسیله شامه عزیمت ووصوللرنده سید برهان الدین شامده داربقایه رحلت ایتمشدر اثنای رحلتده مولانا بهاء الدینه سزك روم جانبنده اولمکز اقتضا ایده بوردیو وصیت ایتمکله عیال واصحابیله روم طرفنه عازم وسلطان علاء الدین کیقباد عصرنده قونیه یه داخل وشهره نذ کوری مأوی اختیار ایتمکین وعظ وافاده یه مشغول ونزد عامه ده مرغوب ومقبول اولوب بالنفس علاء الدین وواولاد وامراسی بهاء الدینك مریدی وجمله اهالی معتقدی اولدیلر وصفدن خارج درجه احترام ایلدیلر که سلطان ولد پدر وجدنه نظم ایلدیکی
* تاریخده بو ابیاتی تحریر ایلمشدر *

* * (نظم) * *

* چون بهاء ولد بروم رسید * حرمت از اغنیای روم بدید *
شد مریدش علاء الدین سلطان * نه همین شاه جمله ایشان *

مولانا بهاء الدین رومده علمایه رئیس وپیشوا اوله رق برقاچ سنه علم نشر وافاده ایلدکدنصکره فرزندی مولانا جلال الدینی نشر علوم وارشاد طریقده کندو یه جانشین واصحابنه پیشوا اولمقلغی وصیت وسپارش ایله

التیوز اوتوز برسنه‌سی قرب حقه انتقال ایلدی بوخصوصده سلطان ولد
حضرتلری بو ابیاتی سویلمشدر

* * (نظم) * *

* چون بهاء ولد زمان حیات *
* بسر آورد در ره حسنات *
* جان بجان بخش خویشتن بسپرد *
* رخت ازین کهنه دیر بیرون برد *
* هیچکس در جهان نداد نشان *
* که برون شد جنازهٔ زانسان *
* چون بها ازین جهان ملال آورد *
* دوانش روی در جلال آورد *

بوندنصکره مولانا جلال الدین علم وکمال وعظمت واجلالده پدرینک ضعفی رتبه‌سنه رسیده اولدی اویله نقل ایدرلر که حلقهٔ درسنده درتیوز طالب حاضر اولورلر ایدی بو حال اثناسنده علم ظاهر یدن صفایاب اوله میوب قید صورتدن سرحد معنایه وصلت ایچون برواسطه طلبیله صاحب کمالدن شیخ صلاح الدین زرکوبی وابدال واوتاددن اخی ترک کبی ذواتدن کسسه لر ایله مجالست ایدرک اخرالامر شیخ العارف المحقق چلبی حسام الدین قونویدن
* دست ارادت اخذ ایلمشدر که مومی الیه مثنویده *

* * (نظم) * *

* ای ضیاء الحق حسام الدین بیار * این سیوم دفتر که سنت شد سه بار *
* مدتی این مثنوی تأخیر شد * مدتی بایست تا خون شیر شد *

بویله ذکر و بیان ایلمشدر بعد مدت حضرت مولانانک صکره وقتلرنده حضرت شمس الدین تبریزی ظهور ایتمشدر واحوال حضرت شمس الدین دخی بو وجهله‌درکه پدرلری کبار بزرک امید نسلندن داعی اسما علیه دن خاند علاء الدین که اباواجدادینک مذهبی ترک وملاحده نک رسائل ودفاترینی احراق و بلاد وقلاع ملاحده‌ده اسلامی اشکار ایلمشدر اوغلی شاه شمس الدین مذکوری مخفیجه علم واداب تعلیمیچون تبریزه کوندروب

برمدت انده علم واداب تعلیمیله مشغول اولمشدر شمس الدین صباوت عالمنده
غایت حسنا اولمغله عورت بیننده نا اهله دوش اولمسون دیو احترازا دانوردی
تبریز عورتلرندن زردوزلق صنعتنی اوکرنمکله شمس زردوزی دینلور ایدی
اصاحب نظم سلسلة الذهب بو مسلمان نلقیب اولنان خاند علاء الدینك
اوغلیدر دیدکاری غلطدر بلکه تبریزده بر بزازك اوغلیدر دیمش بعضیلر دخی
عن اصل پدری خراسانده بازرنام ولایتدن اواوب تجارت طریقیله تبریزه
کلمش وشمس تبریزده تولد ایتمش دیرلرهرنه ایسه اعتبار صورتده دکل معنایه در
* ذوق عالم ارواح آشنالغنده در تولد اجساد دده کلدر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* انکس که زشهر آشنایست ⁂ داند که متاع ما کجا یست *

القصه چونکه شمس عالمده ظاهر وکمال قابلیتدن ناشی سلوك ذوقی وجداننده
ظاهر اولمغله شیخ شیوخ العارف رکن الدین سنجانی رحمه الله که شیخ الاسلام
ضیاء الدین ابو نجیب سهروردی نسبندندر ضیاء الدین دخی شیخ احمد
غزالینك مریدی واولدخی شیخ ابوبکر نساجك مریدی واولدخی شیخ
ابو القاسم کرکانینك مریدی واولدخی ابو عثمان مغربینك مریدی واولدخی
شیخ ابو علی کاتبینك مریدی واولدخی شیخ علی رودبارینك مریدی
واولدخی سید الطائفه شیخ ابو القاسم جنید بغدادینك مریدی واولدخی
کندو خالی یعنی دائیسی سری بن مغلس السقطینك مریدی واولدخی
شیخ ابو حفص معروف کرخینك مریدی اولوب اشبو معروف
کرخیدن سلسله ایکی اولور که برشقی علی بن موسی الرضا رضی الله عنه
ایله اباعن اب تا حضرت فخر کائنات علیه السلام منتهی اولور دیکر
شقی ینه معروف کرخیدن شیخ ابو سلیمان بن داود طاییه وآندن شیخ حبیب
عجمی یه وآندن شیخ حسن بصری یه وآندن حضرت امیر المؤمنین علی بن
* ابی طالب کرم الله وجهه جنابلرینه منتهی اولور *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* چون جوی بچشمهٔ ولایت برسید ⁂ این سلسلهٔ فقر بغایت برسید *

اشته بو سلسله ایله مشیختی مضبوط اولان بالاده محرر رکن الدینه شاه شمس

(الدین)

الدین منتسب ومریدی اولوب شیخنک کندو حقنده کمال توجه واهتمام واعتقادی وکندونک ریاضت واستعدادی حسبیله حقیقت ومعرفته نائل ومقام علیه یه واصل اولمشدر برکون شیخ رکن الدین مریدی شمس الدینه روده آتش عشقه کرفتار برذات وارسن واروب شعله زن اولمق اقتضا ایلدی دیدی فی الحال بو امره امتثال ایله شمس روم طرفنه عزیمت وقونیه شهرینه وصولنده کوردیکه مولانا برقاطره سوار اولمش رکابنده جمع کثیر ملالره مدرسه دن خانه سنه کیدرمش فراسته مطلوب ومحبوبی بو اولدیغن بیلوب ویاننه یناشوب کیدرکن بومجاهده وریاضت وتکرار بتکرار علم ظاهری یه اشتغال ومواظبتدن غرض نه اوله دیو مولانادن سؤالنده سنت واداب وطریقت وشریعت یولنجه کتمک دیو جواب ویردی شمس بونلردخی جمله ظاهر یوزیدر دیدکده مولانا بونک وراسنده دخی نه اولور دیدی تکرار شمس علم اودرکه معلومه واصل اوله سن دیو دیوان سنائیدن

* بو بیتی اوقودی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* علم کز تو ترا نه بستاند ⁂ جهل ازان علم به بود بسیار *

شاه شمس الدینک بو مقدار صحبتی حضرت مولانایه زیاده تأثیر ایتمکله همان علی الدوام شمسی مطالبه وصحبت ایتمکده وبرابر تنها صحرالره کتمکده اوله رق درس وافاده تعطیل اولدیغندن حضرت مولانانک طلبه واصحابی بو یله برباش وایاغی چپلاق کسه کلوب مسلمانلرک پیشواسنی بولدن چقاردی دیو طعن ودخللرندن ناشی شمس الدین مولانادن کیزلو تبریز طرفنه فرار ایلدی مولانا اول قطبک محبت واشتیاقندن بیطاقت اولوب تبریزه روان وتکرار شمسی بولوب معاودته کتوردی برمدت دخی همصحبت اوله رق وقت کچورمکده ایکن بو دفعه مولانانک مرده واصحابی شمسه عداوت اوزره اولملریله ضروری شام طرفنه عزیمت وایکی سنه شمس الدین شام نواحیسنده اقامت ایتمشدر حضرت مولانا شمسک آرزو واشتیاقیله کیجه وکوندوز سماعه مشغول اولوب قوالانه سرود عاشقانه سویلملرینی امر ایدر ایدی مولانانک منقولدرکه خانه سنده بر دیرک وار ایدی محبتی جوش ایلدکجه اول دیرکی طوتوب چرخ ایدرک

اشعارسو يلرويانده حاضر بولنانلر اول اشعاری تحرير ايدرلر ايدی والحاصل احوال حضرت مولانايی تحريره بو كتابك تحملی اولماغله ارزوسی اولان ذات والدنامه يه مراجعت ايدرسه اولدقجه ذوق تحصيل ايدر ديوان معارفعنوانی اوتوزبيك بيتدر مثنوی شريفلری قرق بيك بيت اولديغی روايت ايتمشلردر ديوانك اكثر ابيات مقاطعنده شاه شمس الدينی يادو تذكار ايدرلر

* * (بوغزل بيدل ديوانلرندندر) * *

* * (غزل) * *

* انانكه بسر درطلب كعبه دويدند *

* چون عاقبت الامر بمقصود رسيدند *

* ازسنك يكی خانه اعلای مكرم *

* اندر وسط وادی بی زرع بديدند *

* رفتند درو تا كه به بينند خدارا *

* بسيار بجستند خدار اونديدند *

* چون معتكف خانه شدند از سر هستی *

* ناكاه خطابی هم ازان خانه شنيدند *

* كای خانه پرستان چه پرستيد كل وسنك *

* آن خانه پرستيد كه خاصان طلبيدند *

* آن خانه دل خانه حق واحد مطلق *

* خوش وقت كسانی كه درانخانه خزيدند *

* خوشحال كسانی كه چوشمس الحق تبريز *

* درخانه نشستند وبيابان نبريدند *

* مثنوی شريفده شاه شمس تبريزی حقنده واقع اولان ابياتندر *

* * (نظم) * *

* خودعزيزی درجهان چون شمس نيست *

* شمس جان باقيست كورا امس نيست *

* شمس درخارج اكرچه هست فرد *

* مثل او هم ميتوان تصوير كرد *

* در تصور ذات اورا کنج کو *
* نادر آید در تصور مثل او *
* من چه کویم یك رکم هشیار نیست *
* شرح آن یاری که اورا یار نیست *

حضرت مولانانك من شریفلری التمش طقوز سنه یه رسیده اولدقده التیوز یتمش ایکی سنه سی قونیه ده وفات ایتمشلر در مرقد مبارکه لری نه در جه در عمار وملجأ صغار وکبار ومقصد محب وزوار اولدیغی خواص وعوامه وملل واناسه آشکار در حضرت مولانانك وفاتندنصکره سلطان ولد جانشینی اولمغله عالم وعارف ومحقق اولدیغی ولدنامه کتابندن مستنبطدر وشاه شمس تبریزی دخی حضرت مولانانك رحلتندنصکره وفات ایدوب قونیه ده مدفوندر بعضیلر دیرلر که حضرت مولانانك وجده کلوب درس وافاده یی ترك ایلمسنه سبب شمس الدین اولدی دیو اهالی قونیه شمسه عداوت ایتمکله مولانانك اوغلارندن برینه تعلیم ایله شمسك اوزرینه دیوار ییقوب هلاك ایلدیلر دیمشلر انجق بو قول هیچ بر نسخه و بر تاریخده کورلمامش اولوب درویشان صحبتی
* اولمغله بر وجهله اعتماد جائز دکلدر *

* ** (ابیت) ** *

* سر عارف بجزا زدیدهٔ عارف نشناخت *
* شمس تبریز کنند فهم که مولانا کیست *

اما ملاجامی نفحات الانس نام کتاب حقایقمأبلرنده دولتشاه قولنه مغایر تحریر بیورمش اولمغله کتاب مذکوردن دخی ترجمهٔ احوال حضرت مولانایی تحریره ابتدار اولندی مولانا حضرتلرینك ترجمه لری شو وجهله رقزدهٔ تسطیر اولنمشدر که مولانای مشار الیه هجرتك التیوز درت سنه سی شهر ربیع الاولینك التیسنده ولایت بلخده ولادت پرمیمنتلری واقع اولمشدر مرویدر که مولانا حضرتلرینه بش یاشلرندن برو قباب عزت ایچنده مسطور اولان صور روحانی واشکال غیبی یعنی ملائکهٔ رحمانی وبردهٔ جن وخواص انسانی ظاهر ونمایان اولوب تمثل ایتمشلردر مولانای مذکورك پدر بزرکوارلری مولانا بهاء الدین ولدك کندو خطلریله محرر مجموعه ده بو وجهله تحریر اولنمشکه

جلال الدین بلخ شهرنده ایکن برجمعه کونیدر کروه اطفال ایله
بم طاملری اوزرنده سیر ایدرلر ایدی اول اطفالدن بریسی برینه کل بو طامدن
قرشوکی طامه صحرایه لم دیدکده جلال الدین بو کونه حرکت وهنرسك
وکربه وسائر جانورلك کاریدر حیف که آدمی زاد بوکا مشغول ومعتاد اوله اکر
سیزك جانکزده قدرت وروح روانکزده قوت وار ایسه کلوکز سوی آسمانه
پرواز ایدهلم دید یکی آنده نظر اطفالدن غائب ونهان اولوب اطفال
فریاد وفغانه آغاز ایلدیلر برلحظهدن صکره لونی برکونه اولمش وچشمنه تغیر
کلمش معاودت ایلدکده اول ساعتکه سز کله مکالمه ایدردم مشاهده ایلدمکه
برجماعت سبز قبایان بنی سیزك اورته کزدن قاپدیلر ودائرهٔ افلاکی طولندردیلر
عجایب ملکوتی بکا کوستردیلر وچون سزك فریاد وفغانکز ایرشدی بنی کیرو
بومقامه ایندردیلردیو سویلمشلردر مولانا حضرتلری اول سنده ایکن هر
اوچ درت کونده برکره افطار ایدرلر ایدی کلام حکمت ارتسام مولانا دندرکه
بیورمشلردرکه بن بو جسم دکیلم که عاشقلر نظرنده منظورم بلکه اول ذوقم
واول خوشلغم که باطن مریداندهسر زنان او اوراللهچون اول دمی بوله سك
واول ذوقی طاده سن غنیمت طوت وشکرلر ایله که بن اولهم حضرت مولانایه
دیدیلرکه فلان کمسهدیر که دل وجان خدمتندهدر بیوردیلر اپسم ازل میان
مردمانده بود دروغ بیفروغ جاریدر بویله دیرلر اما اول کاذب انك کبی دل وجانی
قانده بولمشکه حتی ارنلر خدمتنده اوله بعده وجه مبارکلرین چلبی حسام
الدینه جویروب الله الله اولیاء حلقه زانو برزانو اوتوردق کرکدر که اول قرب
* عالینك عظیم اثرلری واردر *

---

* * نظم * *

---

* یکی لحظه ازدوری نشاید * که ازدوری خرابیها فزاید *
* بهرحالی که باشی پاش اوباش * که ازنزدیك بودن مهر زاید *

وبیوردمشلرکه برقرشکه روی زمیندن بالایه پرواز ایدهاکرچه آسمانه ایرشمزسه
یکی باری دامدن دور اولوب خلاص بولور اکر برکمسه درویش اولوب
درجهٔ کماله درویشلیکه واصل اولمزایسه ده باری زمرهٔ خلقدن واهل بازاردن
ممتاز ودنیا زحمتلرندن رهایاب اولوب خفت بولور که نجی المخففون وهلك المثقلون

ابناء جهاندن بری حضرت مولانانك پیشكاه معارفپناهلرنده عذر خواهلق
ایدوب خدمتده مقصرم دیدكده بیوردیلر كه اعتذاره حاجت یوقدر
غیریلرینك ورودكدن منت دارلردر بز عدم ورودكدن منتدارز
ركون اصحابدن برینی غمناك مشاهده ایلدكلرنده بیوردیلر كه جمیع كوكل طارلغی
بو عالمه دلبند اولمقدن نشئت ایدر هر دمكه بو جهاندن آزاد اوله سن
وكندوكی غریب بیله سن وهر رنكه نظر ایدرسن وهر مزه یی طادرسن
بیله سن كه باقی دكلدر و یره دخی كیدرسن هیچ دلتنك اولمزسن و بیورمشكه
آزاده م دشول كسه در كه هركز كسه نك انجندیكندن انجنمیه و جوانمرد
اولدر كه آزاره مستحق اولانی رنجیده قلمیه مرویدر كه سراج الدین قونویكه
صاحب صدر و بزركوار دهر ایدی اما حضرت مولانا ایله میانه لری خوش
دكل ایمش سراج الدین مذكورك یاننده تقریر اتدیلر كه حضرت مولانا
یتمش اوچ مذهبله بیرم دیمش چونكه سراج الدین اصحاب اغراضدن اولمغله
مراد ایلدیكه حرمتسزلك ایدوب حضرت مولانایی بحضور ایده اول محلده
حاضر اولان دانشمندلردن برینی كوندردیكه برجمع كثیر ایچنده حضرت
مولانادن بویله دیمش میسن دیو سؤال ایدوب اكر اقرار ایدرسه دشنام
ویره ور نجیده قیله دانشمند مرقوم حضور مولانایه كلوب سز یتمش اوچ مذهبله
بیرم دیمش سكز دیو استفسار ایلدكده حضرت مولانا حالا بو جوابدیم
دیدكده دانشمند مزبور دشنام كلان اوله رق سفاهته آغاز ایدنجه حضرت
مولانا تبسم ایله بونی كه سن سویلرسن آنكله دخی بیرم دیدكلرنده دانشمند
منكوب وشرمسار اولوب كیرویه عودت ایتمشدر شیخ ركن الدین
دیمشدر كه حضرت مولانانك بو كلامی بكا غایت خوش كلمشدر كه حضرت
مولانا دائما خادمندن خانه مزده بو كون هیچ نسنه وارمیدر دیو سؤال ایدرلر ایدی
اكر خادم هیچ نسنه یوقدر دیو جواب ویررسه بو كون خانه مز پیغمبرانك خانه
سنه بكزر دیو منبسط اولوب شكرلر ایدردی اكر خادم دیدیكه مالابد مطبخ
مهیادر بو خانه دن بوی فرعون كلیور دیو منفعل اولورلر ایدی و بزم انورلرنده
روغن چراغدن غیری شمع افروخته ایلمزلردی هذا للملوك و هذا للصعلوك
دیو بیورمشلردر مرویدر بركه كون انجمن شریفلرنده شیخ اوحد الدین

کرمانی یی حکایت ایدوب مرد شاهد بازدراما پاکباز اولمغله ناشا یسته
ایش اشلمزدی دیدکلرنده مولانا بیورمش که کاشکی اشلییدی کچیدی

* نظم *

* ای برادر بی نهایت درکهیست * هر کجا که میرسی بالله مه ایست *

بر کون آواز رباب بهشتک بابی صریریدر که بز استماع ایدرزدیو بیورمش برمنکر
بو سوزی کوش ایدوب بزدخی اول آوازی استماع ایدرز نیچون مولانانک کرم
اولدیغی کبی کرم اولمزز دیدکده حضرت مولانا بیورمشکه حاشا وکلا اوز
صدا یکه بز کوش ایدرز قپونک کشاد اولدیغی صدا سیدر و آنی که اول ایشیدر
قپونک قپاندیغی آوازیدر و حضرت مولانا بیورمشدر که بر کمسه بر درویشك
خلوتکاهنه کلوب نیچون تنها نشین سین دیدکده اول درویش جواب ویرمشکه
سن کلدك شمدی تنها قالدم زیرا بنی حقدن منع ایلدك حضرت مولانادن
بر جماعت امامت التماس ایلدیلر شیخ صدرالدین حضرتلری دخی انده
موجود ایمش مولانا بیوردیکه بز ابدال آدمز هر نه یره که ایریشرز اوتورر قلقارز
امامت ارباب تصوف وتمکنه لایقدر دیوب شیخ صدرالدینه اشارت ایلدیلر
امام اولدی من صلی خلف امام تقی فکانما صلی خلف نبی دیو بیوردیلر
بر کون حضرت مولانا سماع ایدرلر ایکن بر درویشك خاطرینه خطور ایلدیکه
فقر نه دردیو سؤال ایلیه حضرت مولانا اثنای سماعده بو رباعی یی اوقودیلر

* (رباعی) *

* الجوهر فقر وسوی الفقر عرض * والفقر شفاء وسوی الفقر مرض *
* العالم کله خداع وغرور * الفقر من العالم سر وغرض *

حضرت مولانادن سؤال ایتمشلر درویش کاه ایشلرمی بیورمشلر که مکر بی اشتها
طعام اکل ایده زیرا درویشه اشتهاسز طعام یمك کناه عظیمدر دیو بیورمشلر که
صحبت عزیزده بویله وارد اولمشدر لا تصاحبوا غیر ابناء الجنس دخی بو معناده
حضرت خداوندم شمس تبریزی بیورمشدر که علامت ونشان مقبول مریدان
اولدر که اصلا یاد کمسه ایله صحبت ایتمیه واکر ناکهان یاد کمسه نك صحبتنه دوشه
شویله اوتوره که منافق مسجدده وطفل مکتبده واسیر زندانده اوتورر کبی
حضرت مولانا مرض اخیرلرنده اصحابنه دیمشکه بنم بو جهان فانیدن انتقالمه

غمناك ومحزون اولمايكز منصورك نوری بوز اللی سنددنصكره شيخ فريد الدين
عطارك روحنه تجلی ايليوب آنك مرشدی اولمشدر هرحالده كه اولورسكز
بنله اولايكز وبنی يادايديكز بن سيزه هرنه لباسده اولورسم بنه امداد ايدرم عالمدن
بزه ايكی تعلق واردر بری بدنه وبری سيزه چونكه حق تعاليتك عنايتيله
فرد ومجرد اولوب عالم تجريد وتفريده روی نما اوله اول بدنه تعلق دخی سزك ايچون
اولسه كركدر شيخ صدر الدين حضرت مولانانك عيادتنه كلوب شفاك شفاء
عاجلا ديوب رفع درجات واميددركه صحت اوله زيرا حضرت مولانا روح بدن
عالمدر ديدكده حضرت مولانا بيور ديكه من بعد شفاك الله سزك اولسون
زيرا عاشق ومعشوق ميانده بر پيراهن موتدن بشقه نسنه قالمامشدر
استمزميسكز كه نورنوره واصل وتجلی وصال يارہ نائل اوله

* ⁑ (بيت) ⁑ *

من شدم عريان زتن اوازخيال ⁑ می خرامم تانهايات الوصال

شيخ مذكور جميع اصحابله برابر كريان ونالان اولدقلرندنصكره حضرت
مولانا بيورديلر بومصراعی (مصراع) چه دانی كه تو در باطن چه شاهی
همنشين دارم) وحضرت مولانا اصحابنه وصيتنده بويله جه بيورمشدر اوصيكم
بتقوى الله فی السر والعلانية وبقلة الطعام وقلة المنام وقلة الكلام وهجران
المعاصی والاثام ومواظبة الصيام ودوام القيام وترك الشهوات علی الدوام
واحتمال الجفاء من جميع الانام وترك مجالسة السفهاء والعوام ومصاحبة
الصالحين الكرام وان خير الناس من ينفع الناس وخير الكلام ماقل ودل
والحمد لله وحده حضرت مولانادن مسند خلافت شريفلرينه انسب وشايان
كيمدر ديو سؤاللرنده چلبی حسام الديندر ديو جواب ويرديلر تااوچ دفعه
استفسار ايلديلر بوجواب مكررواقع اولدقده دردنجی دفعه سلطان ولده
نه بيوررلر ديدكلرنده اول پهلوا ندر وصيته احتياجی يوقدر ديو بيور ديلر
چلبی حسام الدين سؤال ايلديكه نمازيكزی كيم قله بيور ديلركه
شيخ صدر الدين قيلسون يارانمز بوطرفدن چكرلر شمس الدين اوجانبه
دعوت ايدر ياقومنا اجيبوا داعی الله ناچار كتمك اقتضا ايتمشدر ديو
بيورمشلردر هجرتك التيوز يتمش ايكی سنه سی شهر جمادی الاخرك بشنجی

كونى وقت غروبده بو سما عجائبه جهاندن روح پرفتوحلرى پروازواوج بالاى عالم ملكوتده اشيا نساز اولمشدر رحمة الله عليه شيخ مؤيد الدين جنيديدن سؤال ايلديلركه شيخ صدر الدين حضرت مولانانك حقنده نه دير ايدى ديديكه والله بركون شمس الدين وفخر الدين عراقى وشرف الدين موصلى وشيخ سعيد فرغانى مثللو خواص يارانيله همنشين ايديلر حضرت مولانانك سيرت وسير تندن سوز آچيلوب شيخ صدر الدين بيورديكه اكر بايزيد وجنيد بوزمانده بولنه لر ايدى بو سلطان اقليم عشقك غاشيه مطاوعتن بردوش وحلقهٔ ارادتن دركوش ايتمكه جان وداددن طالب وراغب اولورلر ايدى خوانسالار فقر محمدى اودر بز آنك طفيلى اولوب سايه سنده ذوق وشوق ايدرز ديديكده جمله اصحاب انصاف كوستروب تحسين وآفرين ايلديلر بعده شيخ مؤيد الدين بن دخى اول سلطان كشور معنانك

نيازمندلرى زمره سنده نم ديوب بو بيتى اوقودى

* ⁂ (بيت) ⁂ *

*لوكان فينا للالوهة صورة ⁂ هى انت لا انتى ولا اتردد *

* ⁂ (ذكر شاه العارفين شمس الدين تبريزى) ⁂ *

مولانا جامى نفحات الانس نام كتابنده بو وجهله تحرير ايدر كه شمس الدين محمد بن على بن ملك افراد التبريزى قدس سره حضرتلرينك القاب كرامت نصابلرنده حضرت مولانا بو عنوانى يازمشدر المولوى الاعز الداعى الى الخير خلاصة الارواح سر المشكوة والزجاجة والمصباح شمس الحق والدين نور الله فى الاولين والاخرين جناب حقا ايمانا بلرى بيورمشلرها وزمكتبده ايدم ومراهق اولمامشدم اوزرمدن قرق كون كذران ايلسه ايدى سيرت عشق محمديدن ناشى بكا آرزوى طعام اولمزدى اكر طعام سوزينى سويلسه لر دست وسرمله رد منع ايدردم وشمس الدين شيخ ابو بكر سله باف تبريزينك مريديدر بعضيلر ديركه ركن الدين سنجانى مريديدر واوحد الدين كرمانى دخى انك مريديدر وبعضيلر ديمشكه باباكمال جنديك مريديدر بلكه جمله سنك صحبتنه ايرشمش وآبيارى همتلريله پرورش بولمش اوله وآخر حالنده سياه نمد پوش اولوب متصل سفرلر ايدر وهر برمحله وصوللرنده كاربانسرايه نزول ايلمك عادت مستحسنه لرندن ايمش

مرویدرکه چون خطهٔ بغداده واصل واوحدالدین کرمانی ایله ملاقات
حاصل اولدقده اوحدالدینه سؤال ایدرسن نه ایشده سن اودخی ماهی
صوالکنده کوردم دیو جواب ویردکده شمس الدین بیوردیکه اکر کردننده
چبانك اولمسیدی ماهی آسمانده مشاهده ایدردك وروایت ایدرلر که
شمس الدین بابا کمالك خدمت عالیلرنده وشیخ فخرالدین عراقی دخی
شیخ بهاءالدین ذکریانك امر واشارتلریله آنده موجود ایمش شیخ فخرالدین
عراقی یه ظاهر ورونما اولان هر برکشف وفتحی لباس نظم ونثرده عیان واظهار
وباباکمالك نظر معارف اثرلرینه عرض وایثار ایدردی شیخ شمس الدین اول
فتح وکشفدن هیچ نسنه اظهار ایلمدیکندن برکون باباکمال اکا خطاب ایدوب
اوغلم شمس الدین اول اسرار وحقایقدنکه فرزندمز فخرالدین اظهار ایلرسکا
هیچ لایح اولمزمی شمس الدین جواب ویردیکه بکا اندن زیاده مشاهده واقع
اولور امابعضی مصطلحات معلومی اولمدیغنه بناء قادرکه واقع اولان اسراره
محجوب لباسنده جلوه ویره بنده اول قدرت یوقدر باباکمال بیوردیکه حق سبحانه
وتعالی سکا بر مصاحب احسان وعنایت ایلدیکه معارف وحقایق اولین
وآخرینی سنك نامنه اظهار ایده وینابیع حکم آنك قلبندن لسانه جاری اوله
وحرف وصوت لباسنه کیره واول لباسك طرازی سنك نامك اوله مرویدرکه
شاه شمس الدین هجرتك التیوزقرق ایکی سنه سی اثناء مسافرتده قونیه
یه وصولنده شکرریزان خاننه نزول بیوردیلر حضرت مولانا اول زمانده تدریس
علومله مشغول ایدی برکون فضلای جماعتلریله مدرسه دن چقوب پیشکاه
خانه مذکوردن مرور ایدر ایکن شاه شمس الدین قارشو کلوب حضرت
مولانانك سوار اولدیغی مرکبك عنانی طوتوب یا امام المسلمین بایزیدمی بزرکتر
یوخسه مصطفی علیه السلامیمی دیو سؤال ایلدکده حضرت مولانا بیوردیکه
بو سؤالك هیبتندن کویاهفت آسمان بری برندن جدا وپریشان وروی زمینه
ریزان اولوب آتش عظیم بنم باطنمدن دماغمه دوقندی واول محلده مشاهده
ایلدمکه بردخان تاساق عرشه چقمش بعده جواب ویردم حضرت محمد صلی
الله علیه وسلم اشرف مخلوقات وسرورکائناتدرنه بایزید محلیدر شمس الدین
دیدی ایمدی نه معنایه مبنیدرکه حضرت محمد بیورمشلر ماعرفناك حق

معرفتك و بايزيد ديمش سبحانى ما اعظم شانى و انا سلطان السلاطين جواب
ويردمكه بايزيدك تشنكى وحرارتى بر جرعه دن ساكن واولمقدار ايله كوزه ادراكى
براولوب سيرابلقدن دم زنان واول نورآنك روزنه خانه سنجه ايدى اما محمد صلى
الله عليه وسلم عظيم استقاوار ايدى تشنكى در تشنكى اولوب سينهٔ مباركلرى
الم نشرح لك صدرك شرحيله ارض الله واسعه اولمغله لاجرم تشنكيدن دم
اوروب هر كون قربت زياده اولمق استدعا ايدرلر ايدى شمس الدين بر نعره اوروب
دوشدى حضرت مولانا قاطردن اشاغى اينوب شاكردلرينه بيوردى تا انى
مدرسه يه كوتوره لر تا كندونه كلنجه انك مبارك سرشريفلرين زانوى سعادتلرينه
قويوب بعده دستنى طوتوب برابر روان اولديلر اوج آى مقدارى بر خلوتده
ليل ونهار صوم وصال ايله اصلا طشره چقميه رق اوتورديلر وبركمسه نك
زهره سى يوغيدى كه انلرك خلوتنه دخوله بركون شاه شمس الدين حضرت
مولانادن بر محبوب التماس ايلدى حضرت مولانا كندو حرمنك دستنه يابشوب
كتوردكده شمس الدين بيوردى كه بو بنم جاندن عزيز قرنداشمدر ناز نين
پسر استرم ديدكده فى الحال اوغلى سلطان ولدى كتوروب عرض ايلدى شمس
الدين بيوردى كه بو بنم جان برابرى فرزند ور وحمدر اكر بر مقدار شراب اله كيرسه
ذوق ايدردك ديدى حضرت مولانا در عقب طشره چقوب محلهٔ جهوداندن
بر سبو بى طولديروب كتوردى شاه شمس الدين بيورمشدر كه بن مولانانك
قوت مطاوعتنى ووسعت مشربنى امتحان ايدردم انجق ديدكلرندن زياده بولدم
و بيورمشدر كه بومشايخدن استفسار ايدرز كه لى مع الله وقت بووقت مستمر
اولورمى ديرلر كه يوق مستمر اولمز و بيورمشكه امت محمددن برشخص بزدرويشه
خداى تعالى سكا جمعيت ويرسون ديو دعا ايلدكده درويش ديدى بودعايى بكا
ايتمه بكا دعا ايلكه يارب جمعيتى اندن دوروفع ايله اكا تفرقه ويزيرا بن جمعيتده
عاجز اولورم وديمشكه بركسه سقايه ده يعنى قدمكاهده حق اسمنى ديمك
وقرآن اوقومق اولمازمكر آهسته اوقويه ديدم انى نبليم كه كندمدن جدا
ايده مزم شاه آندن اشاغى ايمز بيچاره آت نيلسون و بعضلرك روايتنه كوره
شاه شمس الدين قونيه يه وصولنده مولانانك مجلس شريفلرينه واروب
حضرت مولانا بر حوض كنارنده و پيشكاهنده برقاچ جلد كتاب قومش اوتورر

ایدی شمس الدین بونه مثللو کتابلردر دیو استفسار ایتدکده حضرت مولانا
جواب ویردیکه بو کا قیل وقال دیرلر سنک انکله مناسبتک یوقدر شمس الدین
همان اول کتابلری صویه القا ایلدکده حضرت مولانا تمام تأسفله یوردی
بو درویش نه ایش ایلدک انارک بعضیسی والدمک فوائدی ایدیکه بو انور
دکللردر شاه شمس الدین دست شریفلرین صویه صوقوب کتابلری بر بر
طشره چقردی هیچ برینه آب اثر ایتمامش مولانا کورنجه دیدی بو نه سردر
شمس الدین جواب ویردیکه بو ذوق وحالدر سنک بوندن خبرک یوقدر
بعده ذکری مرور ایلدیکی وجهله طرح بنیاد صحبت ایتمشلر ایدی بر کیجه
شاه شمس الدین حضرت مولانا ایله بر خلوتده اوتورمشلر ایدی بر شخص
بیرون بابدن شاه شمس الدینک طشره خروجنه اشارت ایلدی فی الحال
یرندن قالقوب حضرت مولانایه بنی قتل ایتمکه دعوت ایده یورلر دیدکده
بر مدت توقفدن صکره حضرت مولانا بیور دیکه الا له الخلق والامر
تبارک الله رب العالمین یدی نفر کسه همدست اتفاق اولوب کمینکاهده
ایمشلر بچاق اوشردکلرنده شاه شمس الدین بر نعره اوردی شویلکه
اول جماعت بیهوش اولوب دوشدیلر وجماعت مذکوره دن بریسی حضرت
مولانانک فرزندلرندن علاء الدین بن محمد ایدیکه انه لیس من اهلک داغیله
علامتلنمشیدی وقتاکه اول جماعت هوشه کلدیلر برقاج قطره قاندن
غیری نسنه کورمدیلر اول آندن بو زمانه دک اول شاه معنادن نشان پیدا وعیان
دکلدر وبو امرک وقوعی هجرتک التیوز قرق بشنده ایدی واول ناکسلر ازدنی
مدتده بر بلایه مبتلا اولوب هلاک اولدیلر وعلاء الدین بن محمدده دخی بر عجب
علت ظاهر اولوب اول ایامده وفات ایلدی حضرت مولانا مرقومک
جنازه سنه حاضر اولمامشلردر وبعضلر روایت ایدرلر که شاه شمس الدین
مولانا بهاء الدین ولدک یاننده مدفوندر وبعضلر دیرکه اول ناکسلر بدن
مبارک شمس الدینی بر چاهه انداخته ایتمشلر ایدی بر کیجه سلطان ولد خوابده
کوردیکه شاه شمس الدین بن فلان چاهده یم دیو اشارت ایدرلر نصف اللیلده
سلطان ولد محرم یارانی ایله جمع اولوب قیودن اخراج وحضرت مولانانک
مدرسه سنده بانی مدرسه امیر بدر الدینک یاننده دفن ایلدیلر والله تعالی اعلم

* (ذکر مولانا چلبی حسام الدین) *

ملا جامی حضرتلرینك نفحاتنده بو وجهله رقزده تسطیر اولنمشدرکه
مولانای مومی الیه بن محمد الحسن بن اخی ترك اولوب وقتاکه شیخ صلاح الدین
جوار حقه واصل اولدی حضرت مولانانك محبتی حسام الدینه انتقال
ایتمکله حضرت مولانا انکله بنیاد زن عشقبازی و کتاب مثنوی شریفك
نظمنه مومی الیه باعث وبادی اولمشدر زیرا حسام الدین اصحابك الهی نامهٔ
حکیم سنائی یه ومنطق الطیر فرید الدین عطاره ومصیبت نامه سنه کمال میل
ورغبتلرین مشاهده ایتمکله حضرت مولانادن نیاز ایلدیکه اسرار غزلیات
بی نهایت اولدی اکر الهی نامهٔ سنائی یاخود منطق الطیر طرزنده بر منظوم
کتاب نظم وانشا بیورلسه احبابه یادکار وجمله ممنون ورهین مسار اولوب
غایت عنایت بیورلمش اولور حضرت مولانا فی الحال دستار افسر کرامت
اثرلرندن برکاغد چقاروب دست حسام الدینه صوندی مکر اول کاغدده

*** اول مثنویدن ***

* بشنو ازنی چون حکایت میکند * پس سخن کوتاه باید والسلام *

لفظنه کلنجه تمام اون سکز بیت تحریر اولنمش ایمش بعده حضرت مولانا
سرّك ضمیر یکرزدن بو داعیه سرزده ظهور اولمزدن اول عالم غیبدن خاطره
بو معنا القا اولنمشیدیکه بو نوع بر کتاب نظم اولنه دیوب اهتمام تام ایله نظم
مثنوی یه شروع ومباشرت ایلدیلرکه ابکاه اول شبدن تا طلوع فجره دك
حضرت مولانا املا ایدوب چلبی حسام الدین ترقیم ایدردی واول تحریراتك
مجموعه سنی بلند اواز ایله حضرت مولانایه اوقوردی پس مجلد اوّل تمام
اولوب چلبی حسام الدینك زوجه سی وفات ایتمکله برمقدار جمعیته پریشانلق
کلوب نظم مثنوی تأخیر اولنمشیدی ایکی سنه دنصکره چلبی مومی الیه مثنوی
شریفك تکمیل واتمامیچون حضرت مولانایه نیاز ایتمشدر نته کیم مجلد ثانینك
* افتتاحنده کیفیت مذکوره اشارت اولنمشدر *

*** (مثنوی) ***

* مدتی این مثنوی تأخیر شد * مهلتی بایست تا خون شیر شد *

بعده آخر کتابه دك حضرت مولانا بیوررلر ایدی چلبی حسام الدین تحریر
ایدردی چلبی حسام الدین شول وقت اصحاب مثنوی مخدومی‌یی یاد ایدرلر
دیدی واهل حضورانك نورنده مستغرق اولور مشاهده ایدرمکه غیبی
جماعتلر اللرنده چوق قلر وشمشیرلر طوتوب حاضر اولورلر هرکیم اخلاص
وجهله اصغا ایلمز بیخ ایمان وشاخ دینی قطع ایدرلر وکشان کشان مستقر
سقره کوندررلر حضرت مولانا بیوردیلرکه شویله مشاهده ایلدك

* ** (مثنوی) ** *

* دشمن این حرف این دم درنظر ** شد ممثل سرنکون اندر سقر *

چلبی حسام الدین هجرتك التیوز سکسان درت سنه سنده جوار رحمته انتقال
ایتمشلردر قبرلری حضرت مولانانك مرقد منورلری جوارنده واقع اولمشدر

* ** (ذکر مولانا بهاء الدین سلطان ولد) ** *

کتاب نفحاتده بو وجهله صحیفه پیرای تحریردرکه سلطان ولد حضرتلری
سید برهان الدین محقق ترمذی وشمس الدین تبریزی وشیخ صلاح الدین که
زوجه‌لرینك پدری در بونلره لایق وشایسته خدمتلر ایدوب ارادت کتورمشدر
واون برسنه چلبی حسام الدینی والدینك قائمقامی قیلمش ووالد بزرکواری
حضرت مولانانك چوق کلامنی لسان فصیح وبیان صریح ایله تقریر ایلمشدر
حدیقهٔ حکیم سنایی وزنی اوزره مثنوی منیفلری اولوب معارف واسراردن
اول مثنویده بحد نسنه درج ایتمشلردر دفعاتله حضرت مولانا سلطان ولده
خطاب ایدوب بیورمشلرکه انت اشبه الناس بی خلقا وخلقا بونلری
زیاده سور ایدی روایت ایدرلرکه چلبی قلمیله مدرسه‌لری دیوارنه بهاء الدین
مانیك بخت است خوش زیست وخوش میرد عبارەسنی تحریر بیورمشلر والله
اعلم مرویدرکه برکون نوازش ایدوب بهاء الدین بنم بو عالمه کلدیکم سنك
ظهورك جهتی ایچوندر بو جهله کلمات بنم سرمدر وسن بنم فعلم سن دیو
بیورمشلر برکون حضرت مولانا سلطان ولده دیدیلرکه دمشقه واروب حضرت
شمس الدینی طلب ایله وبانته وافر سیم وزر آل اول سلطانك پشماغنه دوك
ومبارك پشماقلرین روم طرفنه دوندر دمشقه وصولنده صالحیه ده مشهور
برکاربان سرای واردر طوغری اول محله نزول ایله انی انده بولورسون که

بر صاحب جمال فرنك پسر يله شطرنج اوينار چون حضرت شمس الدين
غالب اولور ايسه آلتون آلور فرنك غلبه ايدرسه برسيلى اورر اول پسر فرنك
بو طائفه دندر اما كندوسندن خبردار دكل زينهار انكار كتورديه سن زيرا مراد
ايدركه كندونى كندويه آشنا ايده لر فاما جامع المقامات بو يله تحرير ايلمشكه
وقتاكه شاه شمس الدين حسادك طعن ومكرندن بحضور اولمغين بركون
على حين الغفله چقوب كتدى حضرت مولانا بو امره واقف اولدقده جميع
اصحابندن عزلت وانقطاع اختيار ومعارف وحقايق نظم واشعارندن
فارغ اولديلر تاشول وقته دككه شاه شمس الدين دمشقدن حضرت
مولانايه نامه ارسال ايتمكين بو نامه نك سرورندن ينه كلمات وغزليات انشاسنه
مباشرت و بو نظمى اولوقت انشا ايدوب سلطان ولد ايله دمشقه ارساله
* مسارعت ايتمشلردر *

* (نظم) *

* بخدايى كه ازازل بوده ست	حى ودانا وقادر وقيوم *
* نور او شمعهاى عشق افروخت	تا بشد صد هزار سر معلوم *
* ازيكى عالم وجهان پرشد	عاشق وعشق وحاكم ومحكوم
* در طلسمات شمس تبريزى	كشت كنج عجايبش مكتوم *
* كه ازان دم كه تو سفر كردى	ازحلاوت جدا شدم چون موم
* همه شب همچو شمع ميسوزم	زآتشش جفت انكبين محروم
* در فراق جمال تو مارا	جسم ويران جان دروچون بوم *
* آن عنان رابدين طرف برتاب	رخت كن پيل عشق راخرطوم
* بحضورت سماع نيست حلال	همچو شيطان طرب شده مرجوم
* يك غزل بى تو هيچ كفته نشد	تارسيد آن مشرفه معلوم *
* پس بذوق سماع نامهٔ تو	غزلى پنج وشش بشد منظوم
* شام ما از تو صبح روشن باد	اى بتو فخر شام وازمن روم *

بالاده ذكرى مرور ايدن بيكى وجهله سلطان ولد دمشقه عزيمت ولدى الوصول
تعريف اولنان محلده مذكور فرنك پسر يله شاه شمس الدينى شطرنج اوينار كن
بولوب رفقاسيله برابر شاه شمس الدينك خاكپاى املحبشالرينه وضع جبين

عبودیت ایلدکلرنده پسر فرنك بو حالی مشاهده ایدوب شاه
شمس الدینك نه رتبه‌ده ذات بزرکوار وعزیز کرامت شعار
ایدوکنی درك وازعان ومقام انصافده قیام وهمان باشین عریان ایدوب عرض
اعیان ایلدکدنصکره هر نه‌سی وار ایسه یغما وتالان ایتمکه خواهشکر اولدیغنی
اشعار وبیان ایلدکده شاه شمس الدین منع ایدوب ینه فرنکستانه وار واول دیارك
عزیز وبزرکوارلرینی آکاه وارشاد ایله واول جماعتده قطب اول دیو اشارت بیوردیلر
بعده سلطان ولد کتوردیکی زر وسیمی ایشماغنه دوکوب مبارك ایشمقلرین
روم طرفنه چویروب حضرت مولانا زباننده وسائر مخلصان روم اسانندن
اول طرفه عزیمتلرین نیاز وتمنا ایلدکده شاه شمس الدین اجابت بیورمغله
همان سلطان ولد کندو اسبنی چکوب شاه شمس الدین سوار وسلطان ولد
پیاده رکابلرنده روان اولدی شاه شمس الدین سلطان ولده سوار اول دیو
بیوردقلرنده سلطان ولد سر فرو ایدوب هرکز شاه سوار وبنده سوار اولماز
دیوب تادمشقدن قونیه‌یه دك رکاب کردون جنابلرنده پیاده روان اولمشدر
قونیه‌یه وصوللرنده شاه شمس الدین سلطان ولدك خدمات مشکوره‌سن
حضور پر نور حضرت مولاناده تقریر وبیان وسوار خصوصنده جلوه کر اولان
مکالمه‌یی تبیین وعیان ایدوب بی نهایه عرض بشاشتدنصکره بیوردیلر که حق
سبحانه وتعالینك موهبتندن بنم ایکی نسنه‌م واردر بری سر وبری سر سریمی
مولانانك اخلاصله یولنده فدا وسر می سلطان ولده اهدا ایلدم اکر بهاء الدینه
عمر نوح قدر عمری اولوب اوقات حیاتنی بو یوله صرف ایتمش اولسه دخی
بو سفرده اکا واصل اولان میسر اولمق ممکن دکل ایدی امیددر که سیزدن دخی
بهره‌ور وهمتدار اوله‌لر حضرت مولانانك جوار حقه واصل اولدقلرینك
یدنجی کونی چلبی حسام الدین کافهٔ اصحاب ایله پیشکاه سلطان
ولده کلوب دیدیکه بعد الیوم والد بزرکوار کرم مقام کرامت آرالرنده
قائم وجانشین اولوب مخلصان ومریدانی ارشاد ایده‌سز وبزم بو وجه استقامت
شیخمز اولوب بزسنك رکاب مستطابنده غاشیهٔ مطاعتن بردوش ومنکوش
ارادتن درکوش قیلوب غرض خدمت عبودیتده بزدهٔ دامان قیام
* اروله ایم دیوب بو بیتی انشاد ایلدی *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* برخانهٔ دل ای جان آن کیست ایستاده *
* برتخت شه که باشد جزشاه وشاهزاده *

سلطان ولد کریان اوله رق سر فروایدوب بو ردیکه الصوفی بخرقته والیتیم
احری بخرقته تکیم والدم زماننده خلیفه وبزرکوار ایدک بنه کما کان بو آوانده دخی
خلیفه وبزرکوارزسن بعده سلطان ولد بیوردیلرکه برکون والدم جنتمکان
بیوردیلر بهاء الدین اکر دیلرسک که دائما فردوس برین مقامک اوله هرکشیله
دوست اول وکیسه ایچون کوکلده عداوت وکین طوتمه و بو رباعی یی اوقودی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بیشی طلبی زهیچ کس بیش مباش *
* چون مرهم وموم باش چون نیش مباش *
* خواهی که زهیچ کس بتو بد نرسد *
* بد کوی و بد آموز و بد اندیش مباش *

(نثر) جمله انبیا علیهم السلام بونی ایشلدیلر و بو سیرتی صورته کتوردیلر لاجرم
کافهٔ عالمیان انلرک خلقتک مغلوبی واطفنک مجذوبی اولدیلر چون دوستلرک یاد
ایده سن بوستان درونک صفادن خندان و کل وریحاندن پر اولور و چون دشمنلرک
ذکر ایده سن باغ ضمیرک خار و مار ایله مملو اولوب پژمرده خاطر اولورسن
ومروبدرکه سلطان ولد ایله وفاتلرنده بو بیتی انشاد ایلمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* امشب شب آنست که بینم شادی ⁂ دریابم از خدای خود آزادی *

هجرتک یدیوزاون ایکی سنه سنده رجب شریفک اونبجی کونی جمعه ارتسی
* کیجه سی بو کاربان سرای جهاندن سوی فردوس برینه خرامان اولدیلر *

* ⁂ (ذکر شیخ معظم سعدیٔ شیرازی) ⁂ *

لقبی شیخ مصلح الدیندر ظهوری اتابک سعد بن زنکینک عصرنده اولوب پدری
سعدک ملازمتنده اولمغله بناء علیه سعدی تخلص ایتمشدر ابتدای حالنده
بغدادده نظامیه مدرسه سنده شیخ الشیوخ ابو الفرج بن جوزینک حلقهٔ درسنده
تحصیل علوم ایله مشغول و بعده شیخ عبد القادر کیلانی حضرتلرینه مرید

اولوب علم باطن وبالوكده مجتهد ايله نزد حضرت شيخده مقبول اولوب اندن حج
شريفه عازم اولمشدر پياده اون درت حج ايتديكنى نقل وروايت ايدرلر واوم وهند
طرفلرنده غزا وجهاد طريقيله چوق سياحت ايتمشدر وبو خصوصده
* سويلديكى ابياتدندر *

* (نظم) *

* در اقصاى عالم بكشتم بسى * بسر بردم ايام با هر كسى *
* تمتع زهر كوشهٔ يافتم * زهر خرمنى خوشهٔ يافتم *

شيخ سعدينك فضل وكمال وحسن سيرت ويك خصالنده جميع كمال صاحبلرى
اتفاق ايلمشدر يوز ايكى سنه معمر اولمشدر ديو نقل اولنور اون ايكى ياشندن صكره
اوتوز سنه اشتغال تحصيل علوم وتمام اوتوز سنه ديار بلدانى سياحتده دوام واوتوز
سنه سجادهٔ طاعتده قيام وتسبيح وتوحيد ايله آرام ايلمشدر زهى عمر كه بو وجهله
مصروف اولمش اوله لطافت طبعلرى ايادى ناسده متداول ومنشور اولان
كلستان وبوستان وديوانندن اربابنك معلومى اولمغله حال ونظمنى اطناب ايله
تحرير كاهوحقه ممكن اولهمديغندن بيهوده معروفى تعريف قبيلندن اولور
آنجق لطافت طبع وكشايش ذهنندن متباد ربعض وقوعيافته حكايه لرى
اصحاب عرفانه صفابخش اولمق ايچون تسطير اولندى هرچند مستعرف
ايسه دخى طبع شريفلرى نزاكت وبلاغته نائل ولطائف وظرائفه
* مائل اولمغله دائما فضلا وظرفا ايله همنشين ايديلر *

* (حكايت) *

نقل اولنور كه شيخ سعدى بر كون تبريزده حمامه
كيرد كده فضلادن خوشطبع وصاحب ثروت اولان خواجه همام تبريزى
عظمتيله حمامده ايدى شيخ برطاس صو آلوب خواجه همامك باشنه دوكدى
خواجه درويش نه محلدن اولورسن ديو سؤال ايلدى شيخ خاك پاك شيرازدنم
جواب نده خواجه عجبدر كه بزم شهرمزده شيرازلى كلبدن زياده جه درديدى
شيخ تبسم ايدرك عجبكه بزمكى بونك عكسى اوله رق شهرمزده تبريزلى كلبدن
نقصانجه درديد كده خواجه همام مبهوت اولوب طشره چاهكانه حقدقلرنده
شيخك بتاغنك جزوى فاصله سنده بر صاحب حسن جوانك بتاغى اولوب

خواجه همامدنی چقدقده شیخله جوانك بیننده واقع اولمغله جوان خواجه همامه رسم اوزره آشنالق ایلدی بوهنکامده خواجه همام شیخه سؤال ایلدیکه خواجه همامك کفتارینی شیرازده اوقورلرمی دیدی شیخ بلی عظیم شهرتی وار دردیدی تکرار خواجه همام هیچ خاطریکزده وارمیدر دیدی بر بیتی خاطرمده قالمش همام اوقو بیکز بقالیم دیدکده بو بیتی اوقومشدر *

* (بیت) *

دردیان من ومعشوق حجابست همام * وقت آنست که این پرده بیکسو فکنم *

خواجه همام تیقن ایدوب سن سعدیمسن دیو یمین ویردکده شیخ بلی دیدی همام اعتذار ایله شیخك ایاغنه دوشوب خانه سنه دعوت وعظیم ضیافت واحترام ورغبت ایلدی بوندنصکره شیخك چوق غزلیاتی کوزل تنظیر ایلمشدر شیخك مناجات ضمننده سویلدیکی بر غزلی تحریر اولندی

* (نظم) *

یارب ازماچه صلاح آید اکرتو نپذیری *
* بخداوندی لطفت که نظر بازنکیری *
* درد پنهان بتوکویم که خداوند رحیمی *
* باچه کویم که توخود واقف اسرار ضمیری
همه مخلوق جهان مستعد مرك وفناست *
تو یی آن حی توانا که نه مردی ونه میری *
خالق خلق وفرو زنده مشکوه نجومی *
* رازق رزق وبرآرنده خورشید منیری *
سعدیا مالك ملکست قوی وتوضعیفی *
چاره درویشی وفقراست وکدایی وفقیری *

نقل اولنورکه شیخ سعدی آخر حالنده شیراز شهرینك خارجنده بر زاویه اختیار واول زاویه دن طشره چقمیه رق عبادت ومراقبت ایله اوقات کذار ایکن سلاطین وامرا وعلما وصلحا زیارتنه کلوب نفیس طعاملر کتوررلر ایدی نه ایسه بر مقدار تناول دنصکره باقیسنی زنبیل ایله پنجره یه آصوب زاویه سی حطب کشانك یولی اوزرنده اولمغله آج اودونجیلر اول نازك حلوا و بریان وسائر اطعمه نفیسه یی

حوره کچوررلر ایدی بر کون سائر ناسدن برکسه بو طعامی اخذ واکل ایتمك سوداسیله اودون کسیجی قیافتنه کیروب کلدی وانی زنبیله اوزاتدیکده طعامی اخذ ایده دستی هواده قالمغله ای شیخ فریادم رس دیو چاغردقده شیخ حضرتلری اکر حطب کش ایسه‌ك الکده کی قبارجق ودیکن پاره لرینی کوستر اکر سارق ایسه‌ك کندك وسلاحك وشجاعتك نره‌ده در که هیچ زخمسز فریاد ایده یورسن دیو تلطیف ودعا ایدوب افاقت بولمغله حریف توبه کار اولدقده طعامی جمله حریفه بخش ایلدیلر روایت اولنور که صلحای شیرازدن عابدك بریسی رؤیاسنده عرشده روحانیان جمع وتسبیح وتهلیل ایله شیخ سعدینك بیتنی سویلرلر کوردی بیدار اولدیغی حالده در عقب شیخك زاویه‌سی قپوسنه کلدکده کلوردیکه شیخ بیدار وذوق ووجد واواز بلند ایله بو

بیتی اوقورر رؤیاده استماع ایلدیکی

** (بیت) **

*برك درختان سبز درنظر هوشیار * هرورقی دفتریست معرفت کردکار*

عابد فی الحال شیخك اباغنه دوشوب رؤیاسنی افاده ایلدی شیخ سعدی اتابك شاه محمد بن سنغرشاه بن سعد بن زنکی وقتنده شیرازده التیوز طقسان برسنه‌سی

وفات ایتمشدر وتاریخ وفاتی بو نظومدر

** (تاریخ) **

* همای روح پاك شیخ سعدی *	چودر پروازشد ازروی اخلاص *
* مه شوال بود وشام جمعه *	که در دریای رحمت کشت غواص
* یکی پرسید سال فوت کفتم *	زخاصان بود ازان تاریخ شد خاص

الحالة هذه مرقدی شیرازده معمور ومفرح وحوض وابنیهٔ سائره ایله مزین

* وزیارتکاه تربهٔ لطیفه‌در *

** (ذکر شیخ عارف موحد اوحدی) **

علم ظاهریده درجهٔ کماله رسیده اولدقدنصکره اوحدالدین کرمانی یه مرید اولوب اوحدی مخلصیله شهرنما وعرفان وتوحیدده بی همتا اولمشدر اوحدالدین کرمانی اکابر اولیاء اللهدن اولوب بعض اشعار ورباعیات دخی سویلر ایدی اوحدالدینك شیخی شیخ الاسلام والمسلمین شیخ شهاب الدین

ابی حفص سهروردی حضرتلریکه خلیفهٔ بغداد مستنصرك دخی شیخیدر درت رکعت نمازی تمام برختم شریف له قیلدیغی متواتردر بورباعی * شیخ مشارالیهکدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* اوحد در دل میزنی امادل کو ⁂ عمریست که راه میروی منزل کو *
* تاچندزنی لاف ززهد وطاعات ⁂ هفتاد ودوچله داشتی حاصل کو *

اوحدی اصحاب حالدن اولمغله غزلیات واشعاری عاشقانه وکفتاری موحدانه اولدیغندن ترجیعلرینك موحدان بیننده زیاده شهرتی واردراون بیك بیت دیوانی وخواجه ضیاء الدین بن یوسف بن خواجه اصیل الدین بن ملك الحکما خواجه نصیرالدین طوسی اسمنه ده نامه سی واردر برقصیده سندن * چند بیت تحریر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* این چرخ کرد کرد کواکب نکارچیست *
* وین اخترستیزه کرکینه دار چیست *
* هان ای حکیم هرچه بپرسیم جواب کو *
* تا منکشف شود که درین پودوتارچیست *
* پروردکار نفس بباید شناختن *
* تانفس خودچه باشدو پروردکار چیست *
* این اختلاف عنصروان اختلال دهر *
* درعین کارخانهٔ هفت و چهار چیست *
* بوجهل رامخاصمت احمدازچه خاست *
* وان اتفاق جانی صدیق وغار چیست *
* دریك مکس مجا است زهرونوش چه *
* دریك مکان موانست کنج ومارچیست *

* ⁂ بوغزل دخی جملهٔ اشعارندندرغزل ⁂ *

* برکل ازعنبرکسندی بستهٔ ⁂ کردماه ازمشك بندی بستهٔ *
* میوهٔ وصلت بماکتررسد ⁂ زانکه برشاخ بلندی بستهٔ *

* تا به بستی یار تبریزای پسر * بر دلم کوه سهندی بستهٔ *
* عاشقانی را که دردام تواند * چند راکشته وچندی بستهٔ *
* اوحدی را کی پسندی بعد ازین * زانکه در دل ناپسندی بستهٔ *

کتاب جام جمی نظم واصفهانده تبییض ایتدکده نقل اولنور که کتاب مزبورك طالب وراغبلری برماهده درتیوز نسخه سنی تحریر واخذ ایتمشلر در شیخ اوحدینك ظهوری ارغون خان زماننده ووفاتی سلطان محمود غازان عصرنده اصفهانده * التیوز طقسان یدی سنه سی واقع اولمشدر رحمة الله علیه *

* * ذکر شیخ فخر الدین عراقی * *

اسمی ابراهیم بن شهریار العراقی عن اصل همدانی وشیخ الشیوخ شهاب الدین عراقینك مریدیدر سالك ومحقق وموحد وکفتاری عاشقانه واشعاری عارفانه ووجد وحالده بینظیر ایدی علم تصوفده مقبول ومرغوب تصنیفاتی ولمعات نام کتابی واردر حکایت اولنور که شیخ فخر الدین اصحاب حسن وجمال ایله الفت ایتمك وانجق جماللرینه نظر ایلمك طبیعت وصفالری ایدی برکون بازارده برنعلبند چوجغیله اوتوروب جمالنی تماشا اوزره اولدیغندن خبر اولدقده شیخی پندبوزندن سنك بوحالك فرصت بین اولان مدعی ولوام لرك دروشلری طعن ولومنه باعث اولور دیدکده ای شیخ کوریله جك برغیروارمیدردیدی بوصحبتدن شیخ ملول ومغبر اولمغله فخر الدین برمدت شیخه تضرع ونیازایله عفو وحسن معامله ایتدیسه دخی بوایلدیکی جرأت وکستاخلغنه تعزیر ومکافات اوله رق سنك هندطرفنه عزیمت وبرمدت اول سواد وریاضتکاهده بونه ده کش قال اولورکی تصفیه اولملك اقتضا ایلدی دیو کندو خلفاسندن قطب دائرهٔ ابدال فخر الواصلین شیخ بهاء الدین ذکریای مولتانی یه حواله ایله کوندردی برموجب امر فخر الدین جانب مولتانه عازم وخدمت شیخ بهاء الدین ذکریایه واصل اولوب برقاج سنه هندده شیخ مذکور خدمتنده سلوکله مشغول اولدی وطنندن دوروسکنندن مهجور حالاتیله مقام علیایه واصل وپرنور وصاحب اشعار پرشور ودرت سنه دهاون درت اربعین چقارمغله نزد اهالی هندده زیاده مرغوب ومشهور اولدی وشیخ بهاء الدین زکریا کندی قزینی فخر الدینه تزوج ایدوب دائما صحبت واشعارندن وجد وحال استشمام واکرام واحترامنه اهتمام

نام ايدرايدى نقل اولنوركه شيخ بهاءالدين بركيجه فخرالدينك خلوتخانه سى
* قپوسنده كلوب نه يكار ايكن بلند اوازايله بوغزلى اوقوديغن ايشتدى *

* (نظم) *

* نخستين باده كاندر جام كردند *
* زچشم مست خوبان وام كردند *
* براى صيد مرغ جان عاشق *
* ززلف فتنه جويان دام كردند *
* بعالم هر كجا رنج وبلا يست *
* بهم بردندو عشقش نام كردند *
* چوخود كردندسرخويشتن فاش *
* عراقى راچرا بدنام كردند *

شيخ بهاءالدين بوغزلى عراقيدن استماعنده غربت وافتقارنه ترحما كريان اولوب همان عراقى يى دعوت ايله دبديكه عراق جانبنه كتمكز وقتى كلدى قطب العارفين مقتداى اهل يقين شيخم شهاب الدين حضرتلرينه سلام ونيازمزى تبليغ ايله ديوب اجازت ويردى شيخ شهاب الدين هنوز فخرالدين عراقه واصل اولمزدن مقدم بغدادده وفات ايتمش اولمغله عراقى بوصورتله دخى متألم اولمق حسبيله همان شيخك مرقدينى زيارت وشام جانبنه عزيمت ايلدى برمدت دخى شامده اقامت وسلطان محمد خدابنده نك وقتنده سكسان ايكى ياشنده ايكن يديبوزطقوز سنه سى دمشقده وفات ايلمشدر اما نفحاتده دخى بو وجهله خامه كذار بيان بيورلمشدركه شيخ فخرالدين ابراهيم عراقى عن اصل نواحى همداندن اولوب صغرسنده حافظ قرآن وغايت خوش قرائت وخوب الحان اولمغله جميع اهالئ همدان آنك اوازينه آشفته وحيران ايديلر بعده تحصيل علوم ومعارفه آغاز واشتغال واون يدى ياشنه واردقلرنده همدانك بعض مدرسه لرنده نقل وافاده ايله كذارندهٔ روزوليال ايكن بركروه قلندران همدانه ورود ايدوب مكرانلرك ايچنده صاحب جمال برمحبوب پرى خصال اولمغله فخرالدين مومى اليهك دخى مشرب عشق ومحبتلرى كندولرينه حكمران وغالب اولديغندن محبوب مرقومى مشاهده ايلدكده كرفتار طرهٔ طرارى وافتادهٔ چاه ذقن حيات آثارى اولوب

كروه مذكور هنداندة اقامت ايلدكجه بر آن يانلرندن منفك اولمزايدى وقتا كه كروه
مزبور هنداندن رحلت ايلدكلرنده شيخ مذكور هجرت جاناندن بى طاقت
اولەرق ورالرندن شتاب وجميلرينه وصولنده انلرك رنكينه بويانوب
برابر هندستانه روان اولدى شهر هندستاندن مولتانده قطب العارفين شيخ
بهاء الدين زكريانك شرف صحبتلريله مشرف اولدقده فخر الدينى خلوته قويوب
ايام خلوتدن اون كون دوروزنده فخر الدين مستغرق لجهٔ وجد وحال اولەرق
بو غزلى ننغمهٔ بلند آوازايله اوقوردى

* ⁂ (نظم) ⁂ *

*نخستين باده كاندرجام كردند * زچشم مست ساقى وام كردند*

اهل خانقاه كوش ايدنجه عراقينك بو وضعى اصول خلوت كزينانه مغاير ومخالف
ظن وقياسيله اطوار عراقى يى شيخ بهاء الدينه افاده ايلدكلرنده شيخ بيورديكه
بو كونا حالاتدن منع آنجق سيزى اقتضا ايدر يوخسه آنى منع لازم كلمز بعده برقاچ
كون مرورنده مقربان شيخدن برى اتفاقا كوچهٔ خراباتدن كذار ايدركن
اهل خرابات چنك وچغانه ايله عراقينك نظم ايلديكى غزلى اوقودقلرين
استماع ايلدكده كلوب مسموعاتنى حضور شيخده تقرير وبيان
ايدوب باقى فرمان شيخدر ديدكده كوش ايلديكك غزلنه كه ونا نغمه
ايدى ديو سؤال بيوردقلرنده بو بيتى اوقورلر ايدى بن ايشتدم ديو جواب
ويردى

*چو خود كردند سر خويشتن فاش * عراقى را چرا بدنام كردند*

حضرت شيخ غيرى آنك ايشى تمام اولمش ديەرك عراقينك خلوتخانه سى
قپوسنه كلوب اى عراقى مناجاتى خراباتده مى ايلرسك طشره چيق ديو
بيوردقلرنده بيرونه خروجله رأس شريفن نهادهٔ خاك قدم كرامت توأم
حضرت شيخ ايلدكده شيخ دخى دست حقايق پيوستلريله سر عراقى يى
خاكدن رفع ايلدكدنصكره انواع نوازشله خلوتدن آزاد ووبارك خرقهٔ
عزيزانه لرين الباسيله مسرور الفؤاد ودختر عفت پرورلرين عقد ايله دلشاد
وبرمراد ايدوب اول دختر عصمت رهبردن بر پسر معارف اثرى زيب آور خانقاه
عالم وجود اولمغله اسمنى كبير الدين تسميه ايتمشلردر يكرمى بش سنه على الدوام

خدمت حضرت شیخده قیام وشیخ مشار الیه حال حیاتنده عراقی یی جانشین
وقائممقام نصب وتعیین ایلدکلرندنصکره خرام سوی فردوس رب الانام
ولمشلردر بعد الوفات شیخ اصحاب اغراضك وجود خباثت آلودلرنده رك
حسد دمان اولوب عراقینك اکثر اوقاتی اشعار ایله کذار ایلدیکندن بشقه
دائما صاحب جمال جوانلر ایله الفت ومصاحبت ایدر شیخك مقام خلافتنه
استحقاقی یوقدر دیو پادشاه وقته غمز وسعایت ایلدیلر بو کیفیت شیخ
عراقینك معلومی اولدقده اول محلدن هجرت وحرمین الشریفین
زادهما الله شرفا زیارتلرینه محملبند عزیمت واول مأوای مبارکه یی لدی الزیارة
روم جانبنه رحلت وقونیه ده شیخ صدر الدین حضرتلرینك شرف
مصاحبتلریله اکتساب یمن وسعادت واول محلده دخی زیاده پرورش وتربیت
بولمشلردر بر جماعت متصوفه فصوص مطالعه ومذاکره ایدرلردی
شیخ مومی الیه استماع واثنای استماعنده لمعات نام کتابی تصنیف وتمیم
وحضور شیخ صدر الدینه عرض وتقدیم ایلدکده بی نهایه شاباش وتحسین
وپسند وآفرین ایلمشلردر امراء رومدن معین الدین پروانه شیخ عراقینك معتقدی
اولمغله شیخ عراقی ایچون شهر توقاتده خانقاه فیض پناه طرح وبنا ایدوب جابجا
شیخ مذکورك زیارت شریفلرینه قادمه جنبان اولورلر ایدی حتی برکون امیر
مشار الیه یانته وافر التون آلوب حضور شیخه ورودنده صدهزار نیاز وافتقار ایله
التونی پیشگاه معارفپناهلرینه عرض وتقدیم ایدرك بو بنده لری هیچ بر امر
شریفلری صدور وادای خدمتلریله رهین التفات وسرور بیورلمزمی دیدکده
حضرت شیخ تبسم ایله بیوردیلرکه ای امیر بزی التون ایله ممنون وفریفته
ایده مزسن بر آدم ارسال ایدوب قوال حسنی بزه کتورسون مقبوله چکر زیرا بو قوال
حسن حسن وجمالده ثانی ماه کنعان وشیوه وناز یله مشهور جهان وتیبا
وکرشمه ده مشار بالبنان ورمیده وحشتده آهوی بیابان اولمغله کروه عاشقان
حلقهٔ زلفنه سرتاسر کرفتار وزمرهٔ سربازان طرف طرف ناوك جور وجفاسیله
مجروح ودل فکار وحضور وغیبتده مذکورك صحبت والفتنه مفتون وهوادار
ایدیلر چون امیر مشار الیهك معلومی اولدیکه حضرت شیخك اول جوانه
تعلق خاطر فیض فاطرلری وار همان بر آدم کوندروب عاشقانك غوغا

ومزاحمه لرینی دفع ایدرك جوان مرقومی جلب واحضار ایلدكلرنده حضرت
شیخ وامیر وسائر بزمده بولنان اركان استقبال ایلیوب یقین كلدكده حضرت
شیخ ایلرو واروب اكا سلام ویردی وسینه سند بصدی بعده مجلسه شربت
كتوردیلر جوان مزبوره وسائر یارانه كندو یدشریفلریله شربت ویردیلر
بعده قالقوب خانقاهه عازم وروان اولدیلر اندهچوق محبتلر وسماعلر اولنوب
اولوقت حضرت شیخ غزللر سویلدی اول جمله دن برینك مطلعی بودر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

*سازمطرب عشق كه داند چه سازست ⁂ كرزخمهٔ ارنه فلك اندر نث وتازست

مرویدركه امیر مشار الیه بركون میدان طرفنه اوغرار كورركه
حضرت شیخ النده چوكان میانهٔ طفلانده طورر امیر حضرت شیخه ایمدی
برقنغی طرفدن اولهلیم دیدكده یولدن طرفه اول دیو اشارت بیوردقلرنده امیر
تعیین بیوریلان طرفه كتمشدر وقتاكه امیر مشار الیه جوار حقه رحلت ایلدكده
حضرت شیخ دخی روم طرفندن هجرت ومصر جانبنه عزیمت وسلطان
مصرله ملاقات ایدوب سلطان مصر حضرت شیخه كمالیله معتقد اولمغله
حضرت شیخی شیخ الشیوخ مصر ایلمشدر اما حضرت شیخ رندان مشرب
اولدیغندن ینه بی تكلف ولا ابالی چارسو وبازارده دوران وسوق وهنكامهلری
سیران ایدردی بركون بازار بشمقجیاندن كذران ایدركن نظر حقیقت اثری
ر بشماقجی جوانه دوقنوب اول آن اوجوانك مفتون حسن وآنی ومجذوب
سلسلهٔ زلف فتانی اولوب همان دكانه واردی وسلام ویروب بشماقجیدن بو فرزند
كیمكدر دیو سئوال وحریف دخی اوغلمدر دیو جواب ویردكده محبوب مذكورك
لب یاقوت فامنه ودردندانته اشارت ایله جور وظلم دكلمیدر بونك كبی لب ودندان
مركب دریسیله مصاحب وآشنا اوله دیدكده بشماقجی جواب ویردیكه بز كروه
فقرادنز وصنعتمز بودر اكر مركب دریسنی دبشیله طوتمیه اتمك بولمازو تعیش
ایدهمز تكرار حضرت شیخ سئوال ایلدیكه بو كاردن كونده نمقدار نسنه حاصل
اولور درت اقچه حاصل اولور دیدكده هر كون سكز اقچه بن ویریرم تنبیه ایله بعد الیوم
بو كاری اشلمهسن دیدی بوندنصكره هر كون حضرت شیخ اصحابیله مرقومك
دكاننده اوتوروب فارغ البال جوان مرقومك جمال باكمالنه نكران وكرباز ونالان

نغزخوان اولوزلر ایدی مدعیان بو کیفیتی سامعهٔ سلطان مصره واصل ایلدیلر
سلطان مدعیاندن استفسار ایلدیکه جوان مذکوری شیخ کوندوزو یاخود
کیجه رابرآلوب خانقاهلرینه کیدرمی یوخسه کتمزمی آلوب کتمزدیدیلر یادکانده
انکله خلوت خاص ممکنمیدر دکلدر دیو جواب وردکلرنده همان سلطان مشار
الیه قلم ودوات طلب ایدوب شیخ عراقی حضرتلرینک خادملرینک وظیفه لرینه
بوندن بویله بش دینار دخی ضم ایلدم دیو خط شریف کشیده بیوردیلر فرداسی
حضرت شیخ سلطان مصرله ملاقاتلرنده سلطان بیوردیکه شویله مسموعمز
اولدی جناب شریفلرینک اشمامحی دکانده بر جوانه تعلق نظرلری واقع
اولمش اول سببدن برجزئی نسنه حضرت شیخک خرج ومصارفلریچون ضم
وتعیین قلندی اکر مراد بیورر ایسکز اول جوانی خانقاهه آلوب خدمتده استخدام
بیورک حضرت شیخ جواب وردیکه بزه لازم اولان آنک منقاد فرمانی اولمقدر
یوخسه بزاکاحکم وامر ایده میوز بعده حضرت شیخ مصردن شام طرفنه
رحلت ایتمک مراد ایلدکلرنده سلطان مصر شامک ملک الامراسنه تحریر
ایلدیکه حضرت شیخی وصولنده جمیع علما ومشایخ وکافهٔ اکابر واعیان شهر ایله
استقبال ایلیه وقتاکه شیخ جوار شامه واصل اولدی بروجه امر سلطان استقبالنه
شتاب واستعجال ایلدیلر ملک الامرا شامک صاحب جمال برفرزندی اولمغله
حضرت شیخ کوردکده بی اختیاره مبارک سرلرین اول محبوبک زیرقدم فلک
پایه سنه وضع ومحبوب دخی خاکپای مرادبخشای حضرت شیخه جبین سای
رقیت و پدری دخی فرزندینه موافقت ایلدی هرچند اهالی شام بو وضع
وحرکت کران ودشوار کلدی ایسه ده تفوهه نه جسارت ایده مدیلر حضرت
شیخ دمشقده دبسط قالجه اقامت بیوردقلرندن التی ماه مرورنده اوغلی
کبیرالدین مولتاندن شامه کلوب برمدت پدربزرکوارلری خدمت پرمیمنتلرنده
کمربستهٔ قیام واکتساب فیوضاتیله کذارندهٔ لیال وایام ایکن حضرت شیخه بر
عارضه عارض اولوب قبل الوفات فرزندارجمندلرین جملهٔ اصحابیله حضورلرینه
دعوت ووصیت وو داع ایلیوب بو رباعی یی سویلدی

* * (رباعی) * *

* درسابقه چون قرار عالم دادند * اما کنه درمرا دآدم دادند *

* زان قاعده و قرار کان روز افتاد * نه بیش بکسی وعده و نه کم دادند *

هجرتک التی یوز سکسان سکز سنه‌سی ذی القعده سنک سکزنجی کونی بو کهنه زاویهٔ جهاندن عازم سوی جنان اولدیلر قبرلری صالحیه‌ده قطب المحققین شیخ محی الدین عربی حضرتلرینک مرقد منوره لری قفاسنده و اوغلی کبیر الدینک * مزاری پدری یاننده واقع اولمشدر رحمة الله علیهم اجمعین *

* ⁂ (ذکر فخر العارفین خواجه همام تبریزی) ⁂ *

خواجه نصیر الدین طوسی شاکردلرندن و قطب الدین علامهٔ شیرازی اقراننده ایدی عالم و فاضل و عارف و کامل و خوش طبع و صاحبدل مع هذا صاحب جاه و ثروت اولوب دائما حکام و وزرا مجلس و صحبتنه طالبلر ایدی نقل اولنور که خواجه هارون بن شمس الدین محمد صاحب دیوانی خانه‌سنه دعوت ایدوب چینی اوله‌رق درتیوز صحان اول مجلسده بولنمش و اول کون * بدیهی بو غزلی سویلمشدر *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* خانه امروز بهشتست که رضوان اینجاست *
* وقت پروردن جانست که جانان اینجاست *
* بر سر کوه عجب بار کهی می بینم *
* کوه طورست مکر موسی عمران اینجاست *
* مست اکر نقل طلب کرد ببازار مرو *
* مغز بادام تر و پستهٔ خندان اینجاست *
* شکر از مصر به تبریز میارید دکر *
* بحدیث لب شیرین شکرستان اینجاست *
* کلبهٔ تیرهٔ این رند کدا شاه نشین *
* شد امروز که با مرتبه سلطان اینجاست *
* چه غم از محتسب و شحنه و غوغا امروز *
خواجه هارون پسر صاحب دیوان اینجاست
* بعد ازین غم مخور از کردش ایام همام *
* هر چه آن آرزوی جان بودت آن اینجاست *

خواجه همام الدین تبریزی تبریزده یدییوز اون اوج سنه‌سی وفات ایتمشدر

* ⁂ (ذکر سلطان الشعراء بدر جاجرمی) ⁂ *

خوش کفتار وتحف اشعار صاحبی وخواجه مجدالدین همکر فارسینك شاکردی ایدی خواجه بهاءالدین صاحب دیوانك وقتنده اصفهانه کلمشدر *شعرای عربدن ابوالفتح بستینك*

* ⁂ (بیت) ⁂ *

زیادة المرء فی دنیاه نقصان * وربحه غیر محض الخیر خسران * مطلعنده اولان معکسان بیت مقداری قصیده‌سنی فارسی‌یه ترجمه ایلمشدر وتشریحه دائر نسخهٔ منظومه‌سی وار در مصنع اشعاری اولمغله خواجه بهاءالدین صاحب دیوانك مدحنده بی نقط بوقصیده‌یی کشیدهٔ سلك نظم ایلمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* که کرد کار کرم مرد وار در عالم *
* که کرد اساس مکارم ممهد ومحکم *
* عماد عالم عادل سواد ساعد ملك *
* اساس طارم اسلام وسرور عالم *
* ملاك عطا وعطارد علوم ومهر علو *
* سماك رمح واسد حمله وهلال علم *
* سرور واهل محامد هلاك عمر عدو *
* سرملوك ودلارام ملك واصل حکم *
* کلام او همه سحر حلال در همه حال *
* مراد او همه اعطا ومال درهم دم *
* دل مطهر او همدم کلام وعلوم *
* دم مکرم او مورد صلاح امم *
* رسوم معرکه او کرده حکم عالم رد *
* سموم حمله او کرده کار اعدا کم *
* هم او وهم دل ودار عدل را معمار *
* هم او وهم دم او درد ملك رامرهم *

﴿ ذکر شیخ عزالدین پور حسن اسفراینی ﴾

عارف وموحد ومجذوب الهی وشیخ المشایخ رضی الحق والدین علی لالانک خلفاسندن شیخ جمال الدین احمد ذاکرک مریدیدر هرچند سلسلهٔ اولیاء اللّه ده داخل ومحرر ایسه دخی شاعر الکی برکال اولمغله بو محلده ذکری ایجاب ایلدی کوزل فارسی وترکی اشعاری واردر ترکیده حسن اوغلی دیو تخلص ایدر دیوانی ازربیجان طرفلرنده مشهور در بوغزل جملهٔ اشعارندندر

﴿ غزل ﴾

* شوخ بیرحم فتادست نکارم چکنم *
* برداندیشهٔ اوخواب وقرارم چکنم *
* سرزنش میکنندم خلق که زاری تاکی *
* من دل سوخته چون عاشق زارم چکنم *
* ماه رویم چو بدیدار نیاید روزی *
* شب تاریك ستاره بشمارم چکنم *
* یاردل بردوبپرداخت بدلداری من *
* اوزمن فارغ ومن بیدل ویارم چکنم *
* غم معشوق چوافکند زپایم چه دوا *
* کشت ازعشق پریشان سرکارم چکنم *
چون خدادر دوجهان روی نکوداردوست
* من که پور حسنم دوست ندارم چکنم *

﴿ ذکر مفخر السادات سید حسینی ﴾

اسمی حسین بن عالم بن حسن الحسینی عن اصل غور تو ابعندن کریونام محلدن اولوب هراتده ساکن واکثر اوقاتی سیاحتله کذار ایدردی عالم وعارف رموز وحقایقده کنز معانی وفضل وکالده جنید ثانی محبوب اعالی وادانی ایدی حکایت نقل اولنور که شیخ شهاب الدین سهروردی مریدلرندن شیخ فخرالدین عراقی وشیخ اوحدی وسید حسینی که بواوچ فاضل اتفاقا برسنه کرمانده شیخ اوحدالدین حضرتلرینك خانقهنده اربعینه کیردیلر بوخلوتلری وعالم ملکوته سفرلری حالنده شیخ عراقی لمعات

وشیخ اوحدی ترجیع وسید حسانی زاد المسافرین اسملرنده اوچ قطعه کتاب تألیف وشیخلرینه تبرکا عرض ایلدیلر شیخلری لدی المطالعه معدن حقیقتدن مأخوذ بو اوچ کوهر بی نظیر حفظ باریده اوله دیو دعا ایلدی زاد المسافریندن * تبرکا برفائده تحریر اولندی *

* * (حکایت) * *

* این طرفه حکایتست بنکر * روزی زقضا مکر سکندر *
* میرفت وهمه سپاه بااو * وآن حشمت ومال وجاه بااو *
* ناکه بخرابهٔ کذر کرد * پیری زخرابه سر بدر کرد *
* پیری نه که آفتاب پرنور * درچشم سکندر آمد ازدور *
* پرسید که این چه شاید اخر * وآن کیست که می نماید اخر *
* درکوشهٔ این مغاك دلکیر * بیهوده نباشد این چنین پیر *
چون راند بدان مغاك چون کور * پیر از سر وقت خود نشد دور
* چون باز نکرد سوی او چشم * پرسید سکندرش بصد خشم
کفت ای شده غول این کذرکاه * غافل چه نشستهٔ درین راه *
* بهر چه نکردی احترامم * آخر نه سکندرست نامم *
* دانی که منم بتخت فیروز * پشت همه روی عالم امروز
* دریادل وآفتاب رایم * فرق فلکست زیر پایم *
* پیر از سر وقت بانك برزد * کفت این همه نیم جو نیرزد *
* نه پشت ونه روی عالمی تو * یکدانه زکشت آدمی تو *
* دوران فلك که بیشمارست * هر ساعتش چون تو صد هزارست
* نه غول ونه غافلم درین کوی * هشیارترازتوام بصد روی
* از روز پسین چو آکهم من * چون منتظران برین رهم من
* غافل تو یی کز برای بیشی * مغرور دو روزه عمر خویشی *
* بامن چه برابری کنی تو * چون بندهٔ بندهٔ منی تو *
* دو بندهٔ من که حرص وآزند * برتو همه روز سرفرازند *
* کریان شد ازین سخن سکندر * بفکند کلاه شاهی از سر *
* از خجلت خود نفیر میزد * سر بر کف پای پیر میزد *

* پیرازسرحال ره‌نمودش * کاندرهمه عمریار بودش *

سید حسینی هرات شهرنده یدیوز اون طقوز سنه‌سی وفات ایتمشدر مرقدی قهندرده سید السادات عبدالله بن جعفر بن ابی طالب رضی الله عنهک * قبه‌سی طشره‌سنده واقع اولمشدر *

* * (ذکر ابن نصوح) * *

فارسک کشی زاده‌لرندن سلطان ابو سعید خان عصرنده کزیدهٔ فضلادن ایدی وزیر خواجه غیاث الدین محمد رشید اسمنده نامه‌یی نظم ایلمشدر که * مستعدان یاننده عظیم شهرتی واردر و بو رباعی مرقومکدر *

* * (رباعی) * *

* با فاقه و فقر همنشینم کردی *
* بی مونس و یار و بی قرینم کردی *
* این مرتبهٔ مقربان درتست *
* یارب بچه خدمت این چنینم کردی *

* * (ذکر ملک الشعرا ابن حسام الهروی) * *

علم و فضل و شعری وصفدن خارج اولمغله اشعار واداسندن معلوم اولمق ایچون برقاچ آثاری قید اولندی هرات ملکی شمس الدین کرد حقنده بدایت * دولتنی بیان ضمننده سویلدیکی قطعه‌در *

* ضیاء شمس لدین کرد زماننا * واجری فی بحر المرادات فلکه *
* ومن عجب تاریخ مبداء حکمه * یوافق قول الناس خلد ملکه *

* * بو مستزاد دخی مرقومکدر نظم * *

* این کیست که تقریر کند حال کدارا * ازغلغل بلبل چه خبر باد صبارا *
* درحضرت شاهی * * جز ناله و آهی *
* هر چند نیم لایق درکاه سلاطین * کز روی ترحم بنوازند کدارا *
* نومید نیم هم * * کاهی بنکاهی *
* برخرمن کل مارسیه خفته کدامست * حیفست که همخوابه بود ترک خطارا *
* برروی تو کیسو * * هندوی سیاهی *

* تاچاه زنخدان توشد مسکن دلها * صد یوسف کم کشته فزون است شمارا *
* ای یوسف ثانی * * درهر بن چاهی *
* اندام تو در بندقبا شرط نباشد * ازغنچهٔ سیراب بقد تو قبارا *
* الا که بدوزند * * وزلاله کلاهی *
* برشعر من وحسن تو گر بینه خواهند * بر معجز موسی نبود دست وعصارا *
* آن ابن حسام است * * حاجت بگواهی *

ابن حسام ملك شمس الدينك وقتنده يديوز اوتوز يدى سالنده وفات ايلمشدر * برغيرى ابن حسام دخى اولمغله محلنده ذكر اولنور *

* ذكر مفخر الفضلا فخر الدين بناكتی *

دانشمند وفاضل وشاعر لكده يكتا اولوب قصائد غرا ومقطعات بی همتاری واردر سلطان ابو سعيد خانك زماننده اولمغله بناكتی تاريخنی تحرير وانساب سلاطين خطايی واقصای سندی وحالات يهود وقياصره وسائری اطناب وبسط ايلمشدر كه هيچ برمورخ بو درجه شرح وايضاح ايلمامشدر بو غزل مرقومكدر

* بازاين عتاب جانان باما جراست گويی *
* پيمان وعهد ايشان بادوهواست گويی *
* اين دلبری وشنگی بيوجهی نباشد *
* اين سركشی وشوخی بازاز كجاست گويی *
* رويی بدين طراوت قدی بدين ملاحت *
* امروز در زمانه آيا كراست گويی *
* بيمار عشق جانان درمان نمی پذيرد *
* يكدم جمال محبوب اورا دواست گويی *
* بايد لان تلطف عيبی نباشد ای جان *
* با عاشقان ترحم بهر خداست گويی *
* هرشام در مشامم آيد نسيم زلفش *
* همراز وهمدم او باد صباست گويی *

* فخر بناکی را ارزان چرا فروشی *

* ای خواجه رایگان بین خصم آشناست کویی *

* ذکر فخر الشعرا جلال الدین جعفر فراهانی *

فراهان همدانله قم بیننده بر قصبه در جعفرعن اصل کو بلواولوب دائما زراعتله تعیشدن فضله فضلا وشعرایه اکرام ایدر صاحب کرم واهل مروت وشاعر خوش کوایدی ودائما شیخ سعدینك کفتارینی تتبع ایلردی مخزن اسرار شیخ نظامی یه جواب تحریر وآندن بیك بیت دخی زیاده وبی نظیر انشا وتسطیر ایلمشدر که بر باغبان بر کوچك قوش طوتوب اوچ نصیحت ایله آزاد ایلدکدنصکره قوش قارنمده بر بویك جوهر وار دیدکده باغبان مز بوره آلدانوب تکرار صیده سعی ایلدیکی مشهور قرق بیتدن زیاده داستان منظوم مولانای مرقومك اولمغله

* * (قیداولندی حکایت) * *

* بزرکری داشت یکی تازه باغ * * لاله در خشنده در وچون چراغ *
* سرو وکل وبید بهم برشده * * نار وبه وسیب بهم درشده *
* نرکس سرمست بطرف چمن * * عربده کن یاسمن ویاسمن *
* بر سر هر شاخ سراینده‌ٔ * * هوش بری عقل ربایندهٔ *
* صاحب بستان چویکی زنده پیل * * از هوس اندر بغل آورده بیل *
* آب روان کرده بهر کوشهٔ * * توشهٔ جان داده زهر کوشهٔ *
* کرد کذر بر طرف میوه دار * * دیدیکی مرغك دیوانه وار *
* چنکل ومنقار کشیده دراز * * هرچه همی دید همی کرد باز *
* میزد ومیکرد بر وریخته * * پخته وناپخته همی می فکند *
* بزرکر از کینه چنان برفروخت * * کآتش چشمش همه عالم بسوخت *
* دانه بکستر دوتله بر نهاد * * مرغك غافل بتله درفتاد *
* مرد چو دید بوی زکمین که بجست * * زود وسه کام وبسرش در نشست *
* دام برافکند وبر آمیخت تیغ * * تا ببر دکردن او بید ریغ *
* مرغك بیچاره بنالید زار * * کفت جوانمرد بجان زینهار *
* بادچه افکندهٔ اندر بروت * * قوتی ازمن نفزاید نه قوت *
دست زخون ریختن من بداز * * تا سه نصیحت دهمت یادکار *

پند نخست آنکه محال سخن * هر که بگوید بتو باور مکن *
* پند دوم آنکه زغم درگذر * مال چو از دست شدت غم مخور
پند سیوم آنکه مریز آب روی * در پی چیزی که نیابی مپوی *
* گوش کن ار زانکه نترسی زرنج * این سه نصیحت که بهست از سه گنج
مرد جهان بین کرم آباد کرد * وز پی آزادیش آزاد کرد *
* مرغک دانا ز کف باغبان * جست چو تیری که جهد از کمان *
* بر سر شاخی شد و آواز کرد * در دل آن مرد دگر ساز کرد *
* گفت چه دانی که زدستت چه شد * با چه شناسی که حریفت که بد *
* بر صفت خایهٔ بط گوهری * در شکمم بود به از کشوری *
بخت نبودت که بدست آوری * در همهٔ عمر از آن برخوری *
* مرد پشیمان شد از آزادیش * غصه و غم کشت همه شادیش
* باز در آمد بفسون و فریب * در هوس مال شده ناشکیب *
* گفت بمرغ از سر این درگذر * صحبت تو به زهزاران گهر *
* مونس من باش و دلارام من * تازه کن از وصل خود ایام من
* تا چو دل و دیده نکو دارمت * گر خوریم خون که نیازارمت
* مرغ بخندید و در آمد براز * گفت زهی ابله نیرنگ ساز *
* تا نشنیده بدی احوال مال * خون مرا داشته بودی حلال
* چونکه شنیدی خبر مال من * وز کف تو چون بود احوال من *
* شرط نکرده بدم ای کینه جوی * با تو که چیزی که نیابی مپوی *
از چه شدی طالب پیوند من * زود فراموش شدت پند من
* هم نبود خایهٔ بط بی شکی * در شکم کوچک گنجشککی
* مرغ که از بیضه نه افزون بود * در شکمش بیضه بگو چون بود *
* این نه محال است که شد باورت * هوش و خرد نیست مگر یاورت *
* مال که خود نیست اگر نیز هست * غم چه خوری چون که برفت زدست
* تا نشوی بزرگر آسا جلال * غم نخوری در طلب ملک و مال *

* * (ذکر ملک الحکما نزاری قهستانی) * *

مرد لطیف طبع و حکیم شیوه کار و ظریف نکته دار ایدوکی گفتار و اشعاری

ایماواشعارایدر اداب معاشرتده دستور نامه نام کتابی نزد ظرفاده غایت مقبول
ومرغوبدر اول کتابدن استشهاد ایله بو بیت واد داولمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

چهل سال مداح می بوده ام ⁂ هنوزت بواجب نه بستوده ام
بو غزل دخی مرقومکدر

بیا که موسم عشرت ووقت ذوق ونشاط
چو سبزه زار بگستر میان باغ بساط
زبس شقایق وکوبی خزینه دار فلك
بگرد دامن کهسار میکشد سقلاط
خطیب شرم ندارد نشسته برسر چوب
زبان بهرزه درایی کشنده چون وطواط
مرا عوام بسنك ملامت وشنعت
چنان زنند که قاروره برعدو زنفاط
مگر بدیدن لیلی وگرنه برناید
علاج یکدل مجنون بدست صد بقراط
ولی چه سود که برقامت نزاری دوخت
قبای شیفته راهی زمانهٔ خیاط

* ⁂ (بو غزل دخی مرقومکدر) ⁂ *

قد قامت الصلوة برآمد زبامداد
برخیز ساقیا بستان ازمدام داد
گر برحلال زاده حرا مست خون رز
بس آب ونان حرام بود برحرام زاد
بسیار در محامدمی شعر گفته ام
من نیز هم به نیك ندارم تمام یاد
دهقان که در عمارت رزسعی میکند
عمرش مدام در نظر می مدام باد

* ازجنب خانه میدهدم این خبر نسیم *
* یا از بهشت میوزد این خوش خرام باد *
* شادم بقرض کردن ودادن بوجه می *
* چون من کسی که دید که باشد زوام شاد *
* کای طمع مبرز عنایت نزا ربا *
* من عبد قد تظلم من رب من وداد *

نزاری یه بعضیلر موحد وعارف دیمشلرو بعضیلر اشعارنده شرعاً ممنوع اولان می پرستلك شیوه سی اولدیغندن اسمعیلیه زمره سندن دیمشلر هرنه ایسه مرد حکیم ومحقق اولمغله اولور اولمز ترهاتندن اغماضله بهانه دن اعراض خوش کورینور روایت اولنور که شاه ابو القاسم بابر بهادر شیخ الشیوخ ابو الفضل صدر الدین رواسیدن سؤال ایتمشلر که کبار مشایخك کفتار بلندلری حقنده نه دیرسکز دیمش شیخ صدر الدین اکر محی الدین عربی و جلال الدین رومی وشیخ عطار وعراقی واوحدی وحسینی مثللودن صادر اولور ایسه اصل عرفان ومحض ایقاندر واکر نزاری وسرتاج تومانی وانلرك توابعندن سویلنور
* ایسه بدعت وبو الفضو لدردیو بیورمشلر *

* ⁂ ذکر سراج الدین قمری ⁂ *

اصلی قزوینیدن خوشطبع ولطیفه کو اولمغله دائما حکام وامرا وسلاطین
* یزدنده ندیم ایدی *

* ⁂ (حکایت) ⁂ *

نقل اولنور که سلطان ابو سعید خان عصرنده زهد وعبادتله مشغوله صفیه نامنده برخاتون وار ایدیکه خواتین وعوام اکثر بو زاهده یه مرید ومعتقد اولمشلر ایدی برکون سلطان ابو سعید خانك سود قرقرنداشی قونقرات خاتون زاهده دن کورمنك زیارتنه کتدیکه سراج الدین دخی اول مجلسده بولاندی طعام اکل اولندقدنصکره قونقرات خاتون صفیه زاهده نك اکلندن بقیه بارچه بی بکاویرك تبرکا خانه مه کوتوروب اکل ایده یم دیدکده سراج الدین اکر رغبت بیورر ایسکز بنده کزده صفیه خاتونك تمام اکل ایلدیکی واردر دیمکله قونقرات خاتون انفعال ایدوب یانندهاولان جاریه لردامروسلله وشمار ایله سراج الدینی برخوشجه

ضرب ایلدی سراج الدین همان بوحال ایله یوزی و کوزی مائی رنك اولمش
ابو سعید خانك حضورینه واردقده سلطان بونه حال دیو سؤالنده لطائف
ارباب مروّت ظرفانك بر لطیفه سنی بیك التونه آلورلر ایمش قونقرات خاتون بنم
بر لطیفه می اون بیك الدی دیو لطیفه و ماجراسنی سلطانه نقل ایلدی هر
نه وقت که خان مشار الیه قونقرات خاتونی کورسه کوله رك شاعر سراج الدینك
لطیفه سنی پك اوجوز آلمشسن دیرایدی سراج الدین ایله عبید زاکانی
وخواجه سلمانك مشاعره و مناظره لری واردر خواجه سلمانله واقع اولان
* مشاعره لرندن بر رباعی بو مجلهیه قید و تسطیر اولندی *

* ⁂ (رباعی سراج) ⁂ *

*این آب روان سرو بر آوردهٔ تست ⁂ وی سرو چمان چمن سراپردهٔ تست
* ای غنچه عروس باغ پروردهٔ تست ⁂ ای باد صبا این همه آوردهٔ تست *

* ⁂ (رباعی سلمان) ⁂ *

*ای ابر بهار خار پروردهٔ تست ⁂ وی خار درون غنچه خون کردهٔ تست
کل سرخوش و لاله مست و نرکس مخمور ⁂ ای باد صبا این همه آوردهٔ تست *

* ذکر خلف الفضلا رکن صاین *

سمنان قاضی زاده لرندن شاعر ملایم و زیبا کفتار و فاضل و کامل روزکار اولوب
رعنا منشئ هر نوع غزل و مقطعات مسطور و دیوانی عراق عجمده مشهوردر
طغا تیمور خان عصر نده خان مذکوره کمال تقرب حاصل ایدوب دائما خان
ایله صحبت و امامت خدمتنی ایدردی خانك جهلی اولمغله مومی الیه دن اوقویوب
* بر مقدار علم اوکرنمك آرزوسنده ایدی *

حکایت * نقل اولنور که برکسه رکن الدین صاینه دن سؤال ایلدیکه خان هیچ
برشیء اوکرندیمی دیدکده رکن خانه یعنی مسافر قوندیغی خانه شیء اوکرتمك
بوخانه اوکرتمکدن آساندر دیدیکنی خان چادر ارقه سندن ایشتمکله درعقب
امر ایدوب رکن صاینی قید و بندیله مدت مدید حبس ایلدی محبوسلیکی حالنده
* بو رباعی یی خانه کوندرمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

*در حضرت شاه چون قوی شد رایم *
* کفتم که رکا باز زر فرمایم *

* آهن چو شنید این حکایت از من *
* در تاب شد و حلقه بزد بر پایم *

* ⁂ (ذکر دردریای معنوی امیرخسرو دهلوی) ⁂ *

عن اصل ماوراء النهرده قرشی حدودنده کش شهرنده پدری امیرمحمود لاچین امیرزاده لرندن اولوب امیرمحمود جنکیزخان معرکه سنده ماوراء النهردن فرار ایدوب هنده کیدوب اولوقتده هندده دهلی پادشاهی اولان سلطان محمد تغلقشاهه مقرب وکمال التفات وعنایته مظهر و بکلك اعطاسیله درجهٔ علیایه نائل اولوب بعد زمان غزای کفارده شهید اولمشدر اوغلی خواجه خسرو بنه امارتله پدری مقامنده قائم وخدمتیله مشغول اوله رق انواع فضائلی تحصیل وناموس آبا واجدادینی تجدید وتکمیل ایلدی اشعار ملیحی جراحات دل عاشقانه محض لطف وشفا وگفتار لطیفی ارباب عرفانه عین وجد وصفا ودات پاکی کوهر یکتای عالم معنا والحاصل کمالاتی کماهوحقه تحریر واملاخارج حوزهٔ حد ایفا اولمغله همان اطنابدن استعفا و بعض حالات واثارینی تسطیرایله اکتفا اولندی سلطان محمد تغلقشاهك مدحنده اولان قصائد غراسی وبحرالابرار وانیس القلوب ومرآت الصفا مثللو قصائدی مشهور ومقبول وعصرینك فضلاسی تنظیریله مشغول اولمشلردر اون سکز بیك بیت مقداری خمسه سی وملك دهلی علاء الدین حقنده اولان قران سعدین نام ومناقب هند وتاریخ دهلی نامان منظوم رساله لری وعلم استیفاده وموسقی وغیریده منثور رساله لری واردر رساله لرینك برنده مجموع اشعارم درتیوز بیك ایله بشیوز بیك بیت بیننده اولمق کرکدیو محرردر سلطان سعید بایسنغر امیرخسروك ابیاتی جمعه چوق جدوسعی ایلیوب یوز بیکرمی بیك بیت جمع ایده بلمشدر بوندنصکره دخی ایکی بیك بیت غزلیاتی بولنوب باقیسنه دسترس اولنه مد یغندن متروك قالمشدر امیرزاده بایسنغر خمسهٔ امیرخسروی ترجیح والغ بك خمسهٔ نظامی یی ترجیح ایتمکله بو ایکی پادشاه معارفشناس بیننده بوخصوصده وافر مناقشه پیدا اولمشدر امیرخسرو بودرجه علم وفضلیله علم موسقیده دخی وقوف تامی اولمغله وقتامن الاوقات برمطرب امیرخسرو ایله مباحثه ایلمشکه

علم موسقی علم شعردن افضلدر دیدکده الزام بوزندن بو ابیاتی دیمشدر

* * (نظم) * *

*مطربی میکفت خسرو را که ای کنج سخن
* علم موسیقی ز علم نظم نیکو تر بود *
*زانکه آن علمیست کز رقت نیاید در قلم *
* وین بدشواریست کاندر کاغذ و دفتر بود*
*پاسخش داده که من در هر دو معنی کاملم *
هر دو را سنجیده بوزنی که آن در خور بود
* نظم را کردم سه دفتر و بتحریر آمدی *
* علم موسیقی سه دفتر بود ار باور بود *
فرق من کویم میان هر دو معقول و درست
* کرده ی انصاف آن کز هر دو دانشور بود*
نظم را علمی تصور کن بنفس خود تمام
* کونه محتاج اصول و صوت خنیا کر بود*
*کر کسی بی زیر و بم نظمی فرو خواند رواست
*نه بمعنی هیچ نقصان نی بنظم اندر بود *
ور کند مطرب بسی هو هون هاهان در سرود
* ازبرای شعر محتاج سخن کستر بود *
*نظم را حاصل عروسی دان و نغمه زیورش
نیست عیبی کر عروسی خوب بی زیور بود

شیخ آذری جواهر الاسرار نام کتابنده شیخ سعدی شیرازی بیرلیکی حالنده امیر خسروی کورمک ایچون شیرازدن قالقوب هنده کتمشدر وملاقات ایدوب بینلرنده بو کونا مشاعره واقع اولمش دیو تحریر ایدر وامیر خسروک شیخ سعدی * حقنده سویلدیکی بیتدر *

* * (نظم) * *

خسرو سرمست اندر ساغر معنی بریخت
* شیره از خمخانه ٔ مستی که در شیراز بود *

* ⁂ (دیگر مصراع) ⁂ *

جلد ضخیم دارد شیرازه شیرازی) اواخر حالنده صغر سنندنبرو یازدیغی اشعاری درت قسمه تقسیم ایلیوب هر برینه بر اسم تسمیه ایلمشدر کنجلکی حالنده یازدیغی اشعاره (تحفة الصغر) دیمش. هنوز بدأ سلوکی حالنده سویلدیکنه (وسط الحیوة) تسمیه اولنمش کمال واوائل شیخوخیتی حالنده کینه (غرة الکمال) نامیله مشهور اولمش ونهایت شیخوخیت هرمی وقتنده صدور ایدن اشعاری (بقیة البقیه) دیو یاد قلنمش اولمغله بو صورتده هر قسمندن تبرکا برغزل بو مجله ده ایراد اولنمق مناسب کورلدی تحفة الصغرده اولان غزللرندندر *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* دل شد زدست وبرمژه از خون نشان بماند *
* جان رفت ویار کم شده برجای جان بماند *
* دنبال یار رفته روان کردم آب چشم *
* آن رفته خود نیامد واشکم روان بماند *
* مارا وداع کرد دل ودین وهرچه بود *
* الا سر نیاز که بر آستان بماند *
* کفتم کنم بتوبه ات دستی ولی *
* دست صلاح در ته رطل کران بماند *
* میخواست دوش عذر جفاهای او خیال *
* صد تیر آه نیم کشم درکمان بماند *
* خسرو ز آه کرم بر آتش نهاده نعل *
* بر هر زمین که از سم اسبش نشان بماند *

وسط الحیواندن که سلطان علاء الدین میدانده چوکان اوینارکن پیشکاهنده بالبداهه سویلمشدر *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* شاه قباجست کرد رخش بمیدان برید *
* وین سر وهر سر که هست درخم چوکان برید *

* غمزه زن مار سید ساخته دار یدجان *
* یوسف ماباز کشت مژده بکنعان برید *
* دست بدامان اونیست بسا زوی کس *
* بوالهوسان فضول سر بکریبان برید *
* ازلبش امروز اکر توشه شود نعمتی *
* هرچه فردا بخلد منت رضوان برید *
* مست خراب مرا حاجت نقلی اکر *
* هست دل نیم سوز سوی نمکدان برید *
* نیست دل چون منی درخور شاهنشاه *
* پارهٔ مردار من بوسک دربان برید *
* مرغ بیابان ماخار مغیلان خورد *
* وعدهٔ وصل شکر پرمکس خوان برید *
* بردورخ ازخون نوشت خسرو دلخسته خال *
* وه که زدرماندهٔ قصه به سلطان برید *

* کذلك قرة الکمالدن غزلدر *

* خم تهی کشت وهنوزم جان زمی سیراب نیست *
* خون خود خور آخرای دل کرشراب ناب نیست *
* نالهٔ زنجیر مجنون ارغنون عاشقان *
* ذوق آن اندازهٔ کوش اولوالالباب نیست *
* عشق خصم من بس است ای چرخ توزحمت مکش *
* هرکجا جلاد باشد حاجت قصاب نیست *
* پادشا کوخون بریز و شحنه کو کردن بزن *
* بهرجانی ترك جانان مذهب اصحاب نیست *
* هان وها نای عقل از غمخواریٔ مادر کذر *
* کاندرین جابهترا زدیوانکی اسباب نیست *
* کر جمال یار نبود باخیالش هم خوشم *
* کلبهٔ درویش راشمعی به از مهتاب نیست *

* کفته بودی خسروا در خواب رخ بنما بمت *
* این سخن بیکانه راکو آشنا را خواب نیست *

*کذا بقیه البقیه دن غزل *

* جوان و پیر که دربند مال و فرزندند *
* نه عاقلند که طفلان ناخردمندند *
* جماعتی که بکردند بهر عیش و نشاط *
* یقین بدان تو که برخویشتن همی خندند *
* خوش آن کسانکه کذشتند پاك چون خورشید *
* که سایهٔ بسوی این جهان بیفکندند *
* بخانهٔ که ره جان نمی توان بستن *
* چه ابلهند کسانی که دل همی بندند *
* بسبزه زار فلك طرفه باغبانانند *
* که هر نهال که نشاندند باز بر کندند *
* جمال و طلعت هم صحبتان غنیمت دان *
* که میروند نه ز انسان که باز پیوندند *
* بقا که نیست درو حاصلی همه هیچست *
* چو بنکری همه مردم بهیچ خرسندند *
* بساز توشه برای مسافران وجود *
* که میهمان عزیزند و روز کی چندند *
* اکر تو آدمیٔ در سکان بطنز مبین *
* که بهتر از من و تو بندهٔ خداوندند *
* ترابه از عمل خیر نیست فرزندی *
* که دشمنند ترا زادکان نه فرزندند *
* مجوی دنی اکر اهل همتی خسرو *
* که از همای بمردار میل نپسندند *

نهایت حالده دنیا ومافیها نظرهمتنده خاروخس اولوب سلطان محمدك ملازمتندن استعفا وآخر الامر کلی مخلوقدن روکردان اولەرق انزوا ایدوب

خدمت فقرايه مشغول ودامنكير وديوانندن ملوك وامر امدحنده يازديغى اشعارى كليا محو ايله خاطرينى تنوير ايلمشدر بعده شيخ العارف فريد شكر كنجك اقرباومريدلرندن وكملين مشايخ هنددن زبدة العارفين قدوة الواصلين شيخ نظام الحق والدين حضرتلرينك خدمت ونظرنده مقامات عليه ده پرواز ايتمكده اولدى مشار اليه شيخ نظام امير خسرو حقنده بو تركك سوز سينه سى اميد ايدرمكه روز جزاده بكا باعث عفو وعنايت اوله جقدر ديرايمش وخسرو وماز واشياسنى كليا قدم شيخه ايثار ايليوب وشيخى تعظيم بابنده بو اياتى سويلمشدر

* ⁂ (مثنوى) ⁂ *

* جدار خانقاه او بتقديم ⁂ حطيم كعبه را ماند زتعظيم *
* ملك كرده بسقفش آشيانه ⁂ چواندر سقفها كنجشك خانه *

* چند قطعه رباعياتى دخى قيد اولندى *

* ⁂ (رباعى) ⁂ *

* اقبال را بقا نبود دل بر ومبند ⁂ عمريكه در غرور كذارى هبا بود *
* ورنيست باورت زمن اين نكتهٔ شريف ⁂ اقبال را چو قلب كنى لا بقا بود *

* ⁂ (ديكر رباعى) ⁂ *

* خسرو چه حالست كه در دهر عالمان ⁂ ازجا هلان دون ودنى باز پستراند *
* اين نكتهٔ را ببين وبانصاف خويش را ⁂ كز چار حرف قطره ودريا برابرند *

* ⁂ (ديكر رباعى) ⁂ *

* از شعلهٔ عشق هر كه افروخته نيست ⁂ با او سر سو زنى دلم دوخته نيست *
* كر سوخته دل نهٔ زما دور كه ما ⁂ آتش بدلى زنيم كو سوخته نيست *

امير خسرونك اكرچه تاريخ مدت ولادتى معلوم دكل آنجق چوق معمر اولوب يديوز يرمى بش سنه سى دهليده وفات ايتمشدر امير مشار اليهك فضل وحالندن بحثله نفحات الانسده بو وجهله زيب آور تحرير اولنمشكه امير مشار اليه شيخلرى نظام الدينك اشارت كرامت نشانلريله حضرت خضر عليه السلامه ملاقات ايدوب حين ملاقاتده خضر عليه السلامدن التماس و نياز ايدرلركه مبارك دهان شريفلريله دهن مشار اليهه صو القا ايدلر خضر ع م بيورمشلركه سزدن

مقدم سعدی شیرازی بو دولتله مشرف وممتاز اولدی بو صورتده مشار الیه محزون ومأیوس اولوب حضرت نظام الدینه کلوب ماجرایی نقل ایلدکده همان شیخ مشار الیه مبارك دهانلریله امیر خسروك صدف فمنه آب القا ایدرلر اول آنك فیض وبرکاتن مشاهده ایدوب طقسان طقوز جلد کتاب معارف نصاب تصنیف وتألیف ایدوب شیخ سعدی یه بو بابده تفوق ایتمشلردر قدس سرهم العزیز

* (ذکر خواجه حسن دهلوی) *

بو دخی شیخ نظام الدین مریدلرندندر اشعارده امیر خسروه پیروك ایتمشدر اکرچه اشعاری چندان بلاغت وصنعت اوزره دکلدر آنجق غایت اهل دل وعاشق اولمغله کلامی درویشانه ومؤثردر *

* ⁂ (حکایت) ⁂ *

نقل اولنور که خواجه حسن دهلیده اتمکجی دکانی دستکاهی اوزرنده اوتورر کن شیخ نظام الاولیا اصحابی وامیر خسرو معتادکان اوکندن کچرلر ایدی خسرو حسنه دقتله نظر ایدوب سیما وحرکاتندن کندوده قابلیت مشاهده ایتمکله اتمك جی نصل ویریورسن دیو سؤالنده حسن تر ازونك بر کوزینه اتمکی دیکر کوزینه مشتری التون وضع ایدر التون بر مقدار آغرجه اولدقده ویررم دیدی خسرو یا مشتری مفلس وفقیر ایسه مصلحت نیجه اولور دیدی حسن درد ونیاز وجهله ویریرم دیدی حسنك بو کلامندن متحیر اولوب کیفیتی شیخه عرض وحسن نزد شیخده قبول بیورلمسنی نیاز ورهبرلك ایدوب حسن دامنکیر شیخ اولدقده دکان وسائری ترك ایله واصل رتبۀ عالیه اولدی خواجه حسنك دیوانی اول اطرافده معتبر ومحبوب وکفتار عاشقانه سی بین العشاق مقبول ومرغوبدر تبرکا بر غزلی قید اولندی *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

ساقیا می ده که ابری خواست از خاور سفید

سرو راسر سبز شد صد برك را چادر سفید

باده از جام بلورین ده مرا کر میدهی

خوب می آید شراب لعل را ساغر سفید

* ابر چون چشم زلیخا بهر یوسف ژاله بار *
* ژالهها چون دیدهٔ یعقوب پیغمبر سفید *
* عنکبوت غار را کفتم که این پرده چه بود *
* کفت مهمان عزیز آمد که کردم در سفید *
* بیدلرزان از شمال اینك چو اصحاب شمال *
* یاسمین را هم چو اصحاب الیمین دفتر سفید *
* ای حسن اغیار را هرکز نباشد طبع راست
* راستست این زاغ را هرکز نروید پر سفید *

* ⁂ (ذکر شیخ العارفین رکن الملة والدین علاء الدولة سمنانی) ⁂ *

خواجه کرمانینك شیخی اولمغله حضرت شیخك اشعارینی خواجو جمع
* ایلمشدر و شیخك حقنده بو رباعیی سویلمشدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* هرکو بره علی عمرانی شد *
* چون خضر بسر چشمهٔ حیوانی شد *
* از وسوسه و غارت شیطان وارست *
* مانند علا دولهٔ سمنانی شد *

شیخ مشار الیه کنجلکی حالنده عمیسی شیخ ملك شرف الدین سمنانی پادشاه ارغون خانك مقربی اولمغله شیخ علاء الدولهٔ سمنانی دخی ارغون خانك خدمتندهایدی برکون ارغون خان قزوینده علیستافله جنکده ایکن شیخ علاء الدوله قباو کلاه و اسب و سلاحنی ترك و بلا اذن اردوی خاندن سمنان طرفنه روان و انجی شرف الدین سمنانی خانقاهنده عبادته مشغول اولدی هرنقدرکه خانك طرفندن دعوت و مراعات و استمالت اولندیسه دده اعتبار ایتمیوب خرقهٔ فقرایله بغداده عزیمت و شیخ عبد الرحمن اسفراینك مریدی اولوب درجهٔ علیایه واصل و کمال بی نهایهیه نائل اولدیکه شیخ جنید بغدادیدن صکره برکسه بو طریقده بو رتبهٔ مردانهیه قدم نهاده اولمامشدر طریقته دائر رسائل نفیسه انشا و رسوم صوفیهیی احیا ایلمشدر مفتاح اسمیله مسمار رسالهسنده رسم و راد تصوفده بیك طبق کاغد تسوید ایلدم و پدرمدن

میراث املاك واموالدن یوز بیك آلتون صرف ایتدم والتمش کزیده دعا کوی یتشدردم شمدی پیروعاجزاولوب جمله سنی ترك ایله کوشه نشین وخلایقدن یوز چویردم دیمشدر تواضع وانصافی وتذلل وافتقاری بودرجه ده ایدیکه نظام الدین هروی مشار الیه علاء الدوله سمنانی حضرتلرینی تکفیر ایدوب کندوبه سن کافرسن دیو تحریر ایلمش شیخ حضرتلری نظام الدینك بومکتوبنی اوقودقده فریاد ایله اغلیوب دیمشکه ای نفس یتمش سنه در سکا کافرسن دیو سویلردم سن اینانمزدك شمدی شبهه قالمدیکه امام المؤمنین ومفتی مشرق وغرب سنك کفریکه حکم ایلدی بوندنصکره بنی بحضور ایلمه دیو بورباعیی دیمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

*نفسا بست مرا که غیرشیطانی نیست ⁂ وزفعل بدش هیچ پشیمانی نیست *

* ایما نش هزار بار تلقین کردم ⁂ این کافر را سر مسلمانی نیست *

شیخ علاء الدوله نك خلفاسندن شیخ نجم الدین محمد موفق اسفرایندن روایت اولنورکه شیخمك آخر عمرنده کندواسانندن اشتدمکه اکر شوحالم اول وقتمده اولیدی ملازمت سلاطینی ترك ایتمزدم زیرا عارف بالله اوله رق قبا التنده اولمق محض اخلاص اولوب ریادن عاری اولور وهم ملوك یاننده مظلوملرمه سنکیر اولق وافتاده لره اعانه قلمق وظالم وملحدلری طرد ایتمك کبی افعال حسنه ده بولنمق ممکندر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

لباس طریقت بتقوی بود ⁂ نه درجبه ودلق خضرا بود

دیو نطق بیوررلر ایدی دیمش وسن مبارکلری یتمش یدی سنه ایکی ماه درت کون ایکن یدیبوز اوتوزالتی سنه سی عالم بقایه رحلت ایتمش

* ⁂ (ورحلتی تاریخنه بوابیات دینلمشدر) ⁂ *

* تاریخ وفات شیخ اعظم ⁂ سلطان محققان عالم *

* رکن حق ودین علاء الدوله ⁂ برمسند خودنشسته خرم *

* بیست وسیم مه رجب بود ⁂ اندر شب جمعهٔ مکرم *

* ازهجرت خاتم النبیین ⁂ هفتصد بکذشته سی وشش هم

* (ذكر ملك الفضلا خواجوی كرمانی) *

صاحب فضل وخوش صحبت واهل فصاحت وبلاغت اولمغله كفتاری عند فضلاده ومعتبر مرغوبدر اصلی كرمانك كشی زاده‌لرندن اولوب آنجق كرمانده چوق ساكن اولمامشدر همای همایون نام كتابی بغدادده نظم ودرونده رعنا غزليات وداستان درج ايتمكله اشتياق وطن ضمننده بو ابيات انده محرردر

* * (نظم) * *

* خوشا باد عنبر نسيم سحر * كه بر خاك كرمانش باشد كذر
خوشا وقت آن مرغ دستان سرای * كه دارد در آن بوم فرخنده جای
* زمن تا چه آمد كه چرخ بلند * ازان خاك پاكم بغربت فكند *
* ببغداد بهر چه سازم وطن * كه نايد بجز دجله از چشم من *

اثنای سياحتنده سلطان العارفين علاء الدوله سمنانی حضرتلرينك مجالسنه واصل ومريد ومدت مديد خدمت شيخده صوفیء صافی وفريد اولمشدر شيخك اشعارينی جمع ايتمش وكندونك دخی يكرمی بيك بيت مقداری ديوانی اولمغله * تبركا ايكی عدد غزلی بو محله يه ثبت اولندی *

* * (غزل) * *

* سبحان من تقدس بالجود والجمال *
* سبحان من تعزز بالعز والكمال *
* آن صانعی كه صنعت او هست بر دوام *
* وآن قادری كه قدرت او هست لا يزال *
* كيوان بحكم اوست برين دير پاسبان *
* مريخ زامر اوست برين قلعه كوتوال *
* در كوش آسمان كشد از زر مغربی *
* هر مه با مر كن فيكون حلقهٔ هلال *
* كاهی بر آسمان كشد ابروی زال زر *
* كاهی با آفتاب دهد تيغ پور زال *
* خواجو التماس ازين دركه ندرواست *
* از پادشه عنايت واز بندكان سؤال *

* * (غزل دیگر) * *

* پیش صاحب نظران ملك سلیمان بادست *
* بلکه آنست سلیمان که زملك آزادست *
* آنکه گویند که بر آب نهادست جهان *
* مشنوای خواجه که تادر نکری بربادست *
* خیمهٔ انس مزن بردر این کهنه رباط *
* که اساسش همه بیوقع و بی بنیادست *
* دل برین پیروزن عشوه کر دهر مبند *
* نوعروسیست که درعقد بسی دامادست *
* هر زمان مهر فلك بر دکری می افتد *
* چه توان کرد که این سفله چنین افتادست *
* خاك بغداد بخون شهدا مینکرید *
* ورنه این شط روان چیست که در بغدادست *
* آنکه شدادرا یوان زر افکندی خشت *
* خشت ایوان شده اکنون زسر شدادست *
* کر پرازلالهٔ سیراب بود دامن کوه *
* نیست آن لاله که خون جکر فرهادست *
* حاصلی نیست بجز غم زجهان خواجورا *
* خرم آنکس که بکلی زجهان آزادست *

خواجوی مومی الیه بین الفضلا نخلبند شعر اد یرلر ایدی یدییوز فرق ایکی
* سنه سی مسافر خانهٔ جهاندن داربقایه رحلت ایلدی *

(ذکر زبدهٔ سخندانی امیر کرمانی)

خواجونك معاصری شاعر خوشکواولمغله کوزل غزلیاتی واردر بو غزل انکدر

* * (غزل) * *

* بی روی دلارام دل آرام ندارد * مسکین دل انکس که دلارام ندارد *
هرچند چمن جای تماشاست ولیکن * سروی چوتو مهروی وکل اندام ندارد
* از حاصل عمرش نبود هیچ حیاتی * انکس که می عشق تودرجام ندارد *

* شیرین نشد ز شربت ایام مر اکام * ناکامی و تلخیست جهان کام ندارد *
* کر عمر بودمیر بمقصود رسد زود * لیکن چه کند تکیه بر ایام ندارد *

* ذکر قدوة العلما خواجه عماد فقیه کرمانی *

کرمان علما و فضلاسنك اعظمی اخلاق کزیده و سیرت پسندیده ایله جمله نك مسلمی عالم و عارف و اهل دل و کرمانده خانقاهی مرجع خواص و عوام و بو مقدار علم و تقوی و مراتب علیا ایله علم شعرده دخی ماهر و کامل ایدی سلطان محمد مظفرك عصرنده ظهور ایلمشدر شیخ آذری جواهر الاسرارده شعرای متقدمین و متأخرینك کلامنده هر چند جزوی رکاکت بولندیسه دخی خواجه عمادك کفتارنده لفظاً و معناً قصور بولنمامشدر دیو فضلا متفقلردر

دیمش کلام عبیر مشامندن تبرکا ایکی غزلی تحریر اولندی

* بیچاره خسته که زدارا الشفای دین *
* قاروره میبرد بحکیمان ده نشین *
* ازرنج راه و محنت بیمارش چه غم *
* آنراکه خضر یار و مسیحا بود قرین *
* بر لوح جان نوشته ام از کفتهٔ پدر *
* روز ازل که تربت او باد عنبرین *
* کای طفل اکر صحبت افتاده رسی *
* شوخی مکن بچشم حقارت در و مبین *
* بر شیر ازان شدند بزرکان دین سوار *
* کاهسته تراز مور کذشتند بر زمین *
* کر در جهان دلی زتو خرم نمیشود *
* باری چنان مشو که شود خاطری حزین *
* یاری بجز خدا نتوان خواستن عماد *
* یا مستعان عونك ایاك نستعین *

* * (غزل دیکر) * *

* کر زمن یاد کند ورنکند مخدومست *
* محتشم راچه تفاوت که کدا محرومست *

* نه‌درین شهر رود ظلم برارباب نظر *
* عاشق دلشده هرجا که رود مظلومست *
* طلب یار وفادار مکن در عالم *
زحمت خود مده ای دل که وفا معدومست *
* پیش عشاق حدیث عقلا نتوان گفت *
* کین حکایت براین طائفه نا مفهومست *
* ای دل ازهر که موافق نبود در غم عشق *
* دیده بردوز که دیدار مخالف شومست *
* نرسد آتش دوزخ بشهید غم دوست *
* هر که شد کشتهٔ شمشیر غمت مرحومست *
* در کمانند خلایق ز وجود دهنش *
* نقطهٔ هست بتحقیق ولی موهومست *
* بر عماد آیت سر دهنت شد روشن *
گرچه بر دیدهٔ صاحب نظران مکتومست *

خواجه عماد فقیه یدی یوز یتمش اوچ سنه‌سی وفات ایدوب مرقدلری کرمانده اولوب خانقاهلری الیوم معمور مسکن درویشان مرجع سیاحاندر رحمة الله علیه

* ⁂ (ذکر املح المتکلمین سلمان ساوجی) ⁂ *

اصلی ساوه شهرندن اهل قلمدن خواجه علاء الدین ساوجینک اوغلی ولقبی جمال الدین سلماندر ساوه‌نک متعینلرندن اولوب همیشه نزد سلاطینده مکرم ایدیلر علم وفضلی وبتخصیص علم شعرده بی همتا یدوکی جمله فضلا وشعرا عندنده مسلم ومشهوردر شیخ رکن الدین علاء الدوله سمنانینک آثاری وسلماننک شعری نظیره قبول ایتمز دیمشدر نقل اولنور که سلمان ساوه‌دن بغداده کلوب انده ساکن ایکن برکون امیر شیخ حسن نویان اوق آتدقده سعادتنامه برغلامی سکردوب اوقی کتوردیکی حالده سلمان انده بولنمغله بالبداهه * بو مثنوی‌یی انشا ایلمش *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* چو در بادجاجی کمان رفت شاه ⁂ تو گفتی که در برج قوس است ماه *

* نهادند سر بر سر دوش شاه * ندانم چه کفتند در کوش شاه *
* دو زاغ کمان با عقاب سه پر * بدیدم بیك کوشه آورده سر *
چو از شصت بکشاد خسرو کره * بر آمد ز هر کوشه آوازه *
* شها تیر در بند تدبیر تست * سعادت دوان در پی تیر تست *
* بعهدت ز کس ناله بر نخواست * بغیر از کمان کو بنالد رواست *
که در عهد سلطان صاحب قران * نکرده کسی زور جز بر کمان *

امیر مشار الیه تحسین و آفرین ایدوب سلمانی جلب واوغلی سلطان اویسه علم شعر تعلیمنه تعیین ایلدی صکره شاه اویسك و والده سی دلشاد خاتونك سلطنتی وقتنده رتبهٔ اعلایه واصل ومشهور آفاق اولمش اول خاندانی مدح یوزندن بو ابیاتی دیمشدر *

* * (نظم) * *

* من از یمن اقبال این خاندان * کرفتم جهان را بتیغ زبان *
* من از خاوران تا در باختر * ز خورشید مشهورتر *

سلطان اویس و والده سی دلشاد خاتونك اشارتیله خواجه ظهیر الدین فاریابینك قصائدینه نظیره سویلمشدر برینك مطلعیدر *

* * (نظم) * *

* در درج عقیق لبت نقد جان نهاد * جنس نفیس یافت بجان نهان نهاد
* قفلی ز لعل بر در آن درج زد لبت * خالت ز عنبر آمد و مهری بر آن نهاد *

حقا که نظیره ایسه ده بی نظیر سویلمشدر کلیات سلمان بر کتابدر که مطالعه سی شعرایه ذهن کشا وبلاغت افزادر همان تبرکا بر غزلی بو محله یه قید اولندی

* * (غزل) * *

* آوازهٔ جمالت تا در جهان فتاده *
* خلقی بجست وجویت سر در جهان نهاده *
* سودائیان زلفت کرد تو حلقه بسته *
* شوریدکان مویت درهم دکر فتاده *
* سودای زهد خشکم بر باد داده حاصل *
* مطرب بزن ترانه ساقی بیار باده *

* مایم بسته دل رادر لعل دلکشایت *
* آن لب بخنده بکشا تادل شود کشاده *
* ای شهسوار خوبان وی عین آب حیوان *
* رحم آوری چه باشد برتشنهٔ پیاده *
* سلمان زخش ببازی شهمات غفلت کرد *
* بازی نکر که دادت بازاین حریف ساده *

حکایت اولنور که برکیجه خواجه سلمان سلطان اویسك مجلس عشرتندن قالقوب خانه سنه کیدرایکن سلطان برنده سنه امرایلدیکه سلمانی دوم ایله اوکنه دوشوب خانه سنه ایصال ایده مأمور مذکور تیز الدن اورطه ده اولان التون شمعدانك برینی اخذ ومعاسلمانی خانه سنه ایصالده حسب الاقتضا شمعدان خانهٔ سلماندقالمغله صباح مذکور خادم شمعدان طلبیله خواجه سلمانه * واردقده بو بیتی یازوب سلطانه کوندرمشدر *

* * (بیت) * *

* شمع خودسوخته شب دوش وبرازی امروز *
* کرلکن راطلبد شاه زمن میسوزم *

سلطان اویس بیت مرقومی اوقودقده خنده ایدوب طمعکار شاعرك خانه سنه التون کیرمشیکن بردخی چقمق ممکن دکلدردیمش بوبیت دخی آنکدر

* * (بیت) * *

* آب شمر این همه ماهئ زراندود *
* بید ازپی آن ریخت که به زیرقانست *

آب شمرکل دیمکدر ریختك مفعولیدر فاعلی بید دریرقان زحمتنه مبتلااولانی ایو ایدردیمك اولور یرقان ترکجه صاریلق علتنه دیرلر اطبای عجم برقاچ دیری بالغی برلکن ایچنده صویه وضع واول خسته یی باشنی اورتوب برزمان بقدرقد نصکره اول بالقلرصاراروب خسته اوعلتدن قورتلورمش خواجه سلمان آخرحالنده اختیارلق ایله ضعف بصرکلوب ملازمت سلطاندن استعفاوقناعت اوزره سلطان اویسك ری وساوه ولایتلرندن کندویه مدار معاش تعیین ایلمشیدی انکله کچنوب یدییوز التمش طقوز سنه سی داربقایه * انتقال ایلمشدر *

* (ذكر فخر الفضلاء ظفر هروى) *

اصلی خاف مملکتنده حقرداب نام قریه دن اولوب کفتار واشعارینك کمال متانتی حسبیله خاقانی ثانی دیرلرایمش عصرینك شعراسیله ادعاوشعرلرینه اعتراض ایدوب علمدار ساوه یعنی سلمان ساوجی سرحد سخنه واصل اولمشدر امامیدان سخنوریده جولان ایده مامشدر ونقاشچه کرمانی یعنی خواجودن سخنورلك رایحه سی کلورامااظاهردن معنایه واصل اوله مشدر شعرای سائره ایسه کفتارلری هیچ کیمدر دیمش بورتبه فضیلتله غایت بی تکلف و بی پرو اوقید دنیادن آزاده قلندرو پلاس پوش اولمغله احبابی اولان فضلا بوطوردن منع ایتمك قیدیله سو بلدکلرنده سرظاهره نظر ایتیوب معنایه نکاه ایدك دیرایمش ملك معزالدین حسین کرددولتی عصرنده اولمغله نقل اولنورکه برکون معزالدین مدرسه ده مظفرك حجره سنه زیارته کلدکده مظفر حجره سنده طبراق اوزنده برقاچ جلد خاك آلود کهنه کتاب اوکنده مطالعه ایده یور معزالدین عتاب ایدوب بوهفته اشعارهدیاسی اوله رق نقدبیك التونه ویردم برکلیم آلوب فرش ایلسك اولور ایدی دیدکده بوقالی که آتنکز ده دربوزالتونه یقین بها ایله صاتون الدم دیوسپورکه ایله طبراغی سپوردکده واقع حال اننندن بر مکلف عالی قالی کورندی معزالدین تعجب ایدوب مدرسه فراشی هر کون مظفرك حجره سنی سپورمکه تعیین بیوردی ملك مذکور معزالدینك مدحنده کشیده نظم ایلدیکی

* (قصائددن برقصیده سی تحریر اولندی) *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای برسمن زمشك بمهدارد خالی *

* مسکین دل من کشته زخال تو بحالی *

* کرحال من خسته بتردر دوجهان نیست *

* تانیست دل آشوب تر از خال تو خالی *

* قدودهن وزلف تو وجعد تو دیدم *

* هر یك زیکی حرف پذیرفته مثالی *

* کفتم که تو خورشیدی وآن بود حقیقت *

* کفتی که توچون ماهی وآن بود محالی *

* ازسیم الـفی د یدم وازبسـد میی *
* ازمشـك سرجیمی وازغالـیه دالی *
* مه بدر نمـاید که زخورشیدشوددور *
* من کزتوشـوم دوزغانم چـوهلالی *
* ای ازبرمن دور همانا خـبرت نیست *
* کزمویه چوموبی شدم ازناله چونالی *
* درخواب خیال تو بنزدیك من آید *
* کویم که مکرهست مراباتووصالی *
* بیـدارشوم چون تونباشی وخیالت *
* عشـق تومرا بازندارد زخیـالی *
* یکروزبسـالی نکـنی یاد کسی را *
* کزهجرتو روزیش کذشتست بسالی *
* روزی بود آخرکه دل وجان بفروزی *
* زان روی که شهری بفروزدبجمالی *
* ازقبضـهٔ هجرتو بودرسـته دل من *
* وزروضـهٔ وصـل تو بود رسته نهالی *
* فرخـنده بود روزبش بکبرآن کس *
* کز روی تووردای ملك کیرد فالی *
* سلطان فلك قدرمعزدولة والـدین *
* کزجمله ملوکش نه نظیرست وهمـالی *
* آن قلعه کشایی که ملك برفلك اورا *
* هرروز دهد مژده بعـزی وجلالی *
* در معرکه بستاند ودربزم ببخشـد *
* ملکی بسواری وجهـانی بسؤالی *
* عادل تر وعالم ترازوهیچ ملك نیست *
* الاملك العرش تبـارك وتعـالی *
* کیوان سخطی مهر اثری چرخ محلی *
* باران حشمی ابرکفی بحـر نوالی *

* ای دهر کرفته زتو فری و بهائی *
* وی ملک فزوده ز تو جاهی وجلالی *
* شاها چوشود لفظ متین باورطبعم *
* کویی که برون می جهد ازسنك لآلی *
* در جلوه عروسان ضمیرم چود رآیند *
* بنمایدم این آینه کون حقه مثالی *
* تادرچمن باغ نهالی به برآید *
* از تربیت اختر وتأثیرشمالی *
* جان دادن خفاش بدم کارمسیح است *
* ورنه بکند از کل صد مرغ کلالی *
* باداشب ور وزمه وسالیت معین *
* تاروزوشبی هست بعالم مه وسالی *

روایت اولنورکه مولانامظفروفاتی اثناسنده دیوانی صویه آتمش بندن صکره سخنمك قدرنی بلمزلر بلکه معناسنی دخی فهم ایتمزلر دیمش رحمة الله علیه

* ❊ (ذکرحسن متکلم) ❊ *

عن اصل نیشابوری ومظفرك شاکردی فضلادن اولمغله ملك غیاث الدین

* نامنه صنایع شعرده برنسخه تألیف ایلمشدر بوغزل انکدر *

* تانکویی که مرا ازتو شکیبایی هست *
* بادل غمزده راطاقت تنهایی هست *
* تو مپندار که ازدوری روی تومرا *
* راحت زندکی ولذت برنایی هست *
* مکن اندیشه که تادورشدی ازچشمم *
* دیده رابی رخ زیبای تو بینایی هست *
* ناتوانم زغمت تاتوکمانی نبری *
* که مراباغم عشق توتوانایی هست *
* خواندیم بیدل ورسوا ونکویم که نیم *
* هرچه کویی زپریشانی ورسوایی هست *

* اندرین واقعه برقول توانکاری نیست *
* درمن ازعیب وهنر هرچه تو فرمایی هست *
* کس نکفتست درآفاق که درعالم عشق *
* مثل من عاشق شوریده هرجایی هست *
* کس نداده ست نشان درختن وچین وچکل *
* که بتی چون توبشیرینی وزیبایی هست *

(ذکر مقبول باری درویش ناصر بخاری)

پیشوای شعرا وسلطان فقرا وفاضل یکتا اولمغله شعرلری وجد وحال وکفتارلری کوکلده تأثیروار دائما برکچه تقیه وبرکهنه قبا وبرکهنه کتاب ایله درویشانه سیاحت ایدوب دنیادن قطع علاقه ایتمش ایدی بو بابده دیمشدر *

* * (نظم) * *

* درویش راکه کنج قناعت مسلم است *
* درویش نام دارد وسلطان عالم است *
* کر قرص مهر کرم برآرد تنور چرخ *
* دروقت چاشت سفرهٔ درویش راکمست *
* روزی ترا زهر حوادث کند هلاك *
* کردون حلقه کرده که چومار ارقم است *
* درهم شود زبهر درم حال آدمی *
* آری تمام صورت درهم چو درهم است *

* * (حکایت) * *

اولنور که درویش ناصر حج شریفه عزیمت ایله بغداده اوغرایوب خواجه سلمانك شهرتنی ایشتمش اولمغله زیارتنه وارد قده خواجه سلمان بغداد قلعه سنك دجله طرفنده بربار واوزرنده اوتورمش بولور بهار وقتی اولمغله دجله طغیان ایله جاری اولدیغندن خواجه سلمان احبابیله دجله آبنك جریانتی تماشا ایده یورلر ناصر سلام ویروب اخذ سلامدنصکره خواجه سلمان نه کشی سن دیو سؤال ایلدکده مرد غریب وشاعرم دیدی خواجه سلمان امتحان یوزندن درعقب بو مصرعی سویلر (ع) دجله را امسال رفتاری عجب مستانه بود)*

درعقب ناصر دخی جوابنده (مصراع) پای در زنجیر و کف بر لب مکر دیوانه بود
دیمکله خواجه سلمان ناصرك لطافت طبعنی تحسین و بر کاره چکوب اسمنی
سؤال ایلدی ناصر اسمنی افاده ایلدکده عن اصل اول اطرافده دخی شهرت
تامی خواجه سلمانك مسموعی اولمغله احترام و برمدت هم کلام اولدیلر ناصر
خواجه سلمانه معتقد و کندوبی اکا شاکرد عد ایدرك توقیر ایلمشدر بو غزل انکدر

* مارا هوس صحبت جان پرور یارست *
* ورنه غرض از باده نه مستی نه خمارست *
* آتش نفسان قیمت میخانه شناسند *
* افسرده دلان را بخرابات چه کارست *
* در مدرسه کس را نرسد دعوی توحید *
* منزلکه مردان موحد سر دارست *
* تسبیح چه کار آید و سجاده چه باشد *
* بر مرکب بیطاقت روح این همه بارست *
* ناصر اکر از هجر بنالد عجبی نیست *
* مهجور ز یارست و پریشان ز دیارست *

* ⁂ (سلطان اویس مدحنده سویلدیکی قصیده دندر) ⁂ *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* شمع ایران کو یمت یا ماه توران خوانمت *
* قبلهٔ دل دانمت یا کعبهٔ جان خوانمت *
* خلق در آسایشند از حسن رویت لاجرم *
* رحمت پروردکار و لطف یزدان خوانمت *
* همچون عقلی تاکز پرو همچو جانی دلفروز *
خوشتر از جان و جهان آن چیست تا آن خوانمت
* خوانمت فردوس چون از چهره برداری نقاب
* ور دواب چون روح بخشی آب حیوان خوانمت
* در وفا بنیاد مهر و در صفا مهر ست حسن *
* ور مکارم عین لطف و کان احسان خوانمت *

* رونق میدان به پشت وزینت لشکر توئی *
* شهسوار لشکر وخورشید میدان خوانمت *
* چون کشی در بزم باده کویمت جمشید وقت *
* ورکنی بررخش جولان پوردستان خوانمت *
* چون بخوبی جمله خوبان بندهٔ حسن تواند *
* پادشاه دلبران وشاه خوبان خوانمت *
* ازرخ کیتی کشا مهدیٔ عالم دانمت *
* وزلب معجز نما عیسیٔ دوران خوانمت *
* چون سلیمان کرچه داری حکم بردیو وپری *
* صد سلیمانی برتبت کی سلیمان خوانمت *
سوی خویشم خوان که من خوانم تراعاشق نواز
* سوی من بخرام تاسرو خرامان خوانمت *
* کوش کن اسرار ناصر بازدان اسرار او *
* نادیان مردمان شاه سخندان خوانمت *

* ⁂ (ذکر ملك الفضلا امیر یمین الدین طغری فریومدی) ⁂ *

اصلی ترکستاندن اولوب سلطان محمود خدابنده نك وقتنده فریومد قصبه سنده املاك تدارك ایدوب توطن وبوند نصکره تحریر اولنه جق اوغلی امیر محمود فریومدده تولد ایتمشدر کندوسی بوستان فضائلك شجره سی واوغلی امیر محمو ثمره سی واقع اولمشدر اهل دل وخوش طبیعت اولمغله سلطان ابو سعید زماننده خراسانده صاحب دیوان اولان خواجه علاء الدین بن محمد فریومدی دوی الیهه زیاده اکرام واحترام ایدر ایدی امیر یمین الدین ایله اوغلی امیر محمود بیننده چوق مشاعره ومنظوم ومنثور مکاتبه ومجاوبه واقع اولمشدر تبرکا برقطعه

* تحریر اولندی یمین الدینك اوغلنه اولان قطعه در *

* دارم زعتاب فلك بوقلمون * وزکردش روزکار حس پرور دون *
چشمی چوکارهٔ صراحی همه اشك * جانی چو میانهٔ پیاله همه خون *

* ⁂ (امیر محمودك پدرینه کوندردیکی قطعه) ⁂ *

* دارم زجفای فلك آینه کون * پرآه دلی که سنك ازو کردد خون

* روزی بهزار غم بشب می آرم * تا خود فلك از پرده چه آرد بیرون
امیر یمین الدین یدییوز یکرمی درت سنه سی وفات ایدوب قربومد قصبه سنده
* مدفوندر *

* * (ذکر زبدة الشعرا امیر محمود بن یمین الدین) * *

* چنان بود پدری چنین بود فرزند * چنین بود عرضی کش چنان بود جوهر
ما انجه الحق عصرنده فاضل بیمثال وشاعر محمود الخصال اخلاقی کزیده
وسیرتی پسندیده طبعی لطیف وکفتاری ظریف فضلا وفقرایی اطعامه مائل
وکندودخی اکابردن کمال احترامه نائل ایدی اشعاروابیاتی وبتخصیص مقطعاتی
ایران وتورانده وزد سلاطین وحکامده مقبول ومرغوبدر تبرکا بعض
* اشعاری تسطیر اولندی *

* * (نظم) * *

* بزرکوار خدا یا بسوز سینهٔ آنان *
* که علم وحکمت نوراه یافت دردل ایشان *
* بزاد وراحلهٔ رهروان عالم قربت *
* که مرغ وهم نزد بال در مراحل ایشان *
* باه ونالهٔ بیچارکان بی سروپایت *
* که هیچ نفس مقدس نشد مقابل ایشان *
* به بی نیازئ دیوانکان سلسله دارت *
* که رمز عشق بود نالهٔ سلاسل ایشان *
* باب روی جوانان نورسیده بوصلت *
* که نفس ناطقه لا است در فضائل ایشان *
* باب دیدهٔ پیران ژنده پوش غربیت *
* که جز تو نیست کسی زیر ژنده مائل ایشان *
* بشاهدان معالی که چشم کوشه نشینان *
* نظر نکاه نمیدارد از شمائل ایشان *
* بخون پاك شهیدان عشق بیدل ودینت *
* که هیچ دیده ندید دست قاتل ایشان *

* بزرکوار خدایا نکویم انکه مرا تو *
* درین جریدهٔ مقصود ساز داخل ایشان *
* ولی چو کشتی تن بشکند زموج حوادث *
* رسان تو تختهٔ جان مرا بساحل ایشان *

* ⁂ (قطعه نظم) ⁂ *

* ای دل آن که نیستی کم پیکرت باد فنا *
* تا کهانکیزد غباری چون زمیدان کرد کرد *
* زیر خذلان زمهر برقهر چون ریزان شود *
* هر که دارد استطاعت جان زدست برد برد *
* درمصیبت ناله کم کن کین جزع ماند بدانك *
* بره را میبرد کرك واشتلم میکرد کرد *
* هر که را بود اختیاری وقت فرصت فوت کرد *
* چون بمرد آن ناسپاس بیخرد نامرد مرد *
* ساقیا درمان ندارد خشك ریش روزکار *
* باده درده تا فرو ریزم بروی درد درد *
* دم مزن ابن یمین از هر کسی نامهربان *
* بس امیر و پادشه را استخوانها کرد خرد *

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* خواهی که خدا کار نکو با تو کند *
* وارواح و ملك را همه رو با تو کند *
* یا هر چه رضای او دران نیست مکن *
* یا راضی شو هر آنچه او با تو کند *

(ابن یمین رحلتی حالنده سویلدیکی اشعاریدر)

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* زدم از کتم عدم خیمه بصحرای وجود *
* وز جمادی به نباتی سفری کردم و رفت *

* بعد از انم کشش نفس بحیوانی بود *

چون رسیدم بوی از وی کذری کردم ورفت

* بعد ازان درصدف سینهٔ ایشان بصفا *

*قطرهٔ هستیٔ خود را کهری کردم ورفت *

* باملائك پس ازان صومعهٔ قدسی را *

* کرد بر کشتم ونیکو نظری کردم ورفت*

* بعد ازان ره سوی او بردم وچون ابن یمین *

* همه او کشتم وترك دکری کردم ورفت *

* * (دیکر رباعی) * *

* منکر که دل ابن یمین پرخون شد *

* بنکر که ازین سرای فانی چون شد *

* مصحف بکف وچشم بروی بدوست *

* باپیك اجل خنده زنان بیرون شد *

امیر محمود بن یمین الدین یدیوز قرق بش سنه سی وفات ایدوب قریومدی

* پدرینك صومعه سنده ومرقدی یاننده مدفوندر رحمة الله علیهما *

* (ذکر املح الشعرا خواجه عبید زاکانی) *

زاکان قزوین قراسندن در اهل فضل وخوش طبیعت ولطیفه کو اولدیغندن فضلا اکرچه عبید هزالان زمره سندندر دیرلر ایدی لکن هر چند اشعارنده هزل وهجو وار ایسه دخی علومك فنونه واقف ایدی شاه ابو اسحق عصرنده شیرازده تحصیل علوم ایتمکله شاه مشار الیهك نامنه علم معانیده تصنیفی واردر نقل اولنور که کتاب مذکوری لدا لاتمام شاهه عرض ایتمك ایچون درکاه شاهه واردقده شاهك یاننده مسخره یعنی مقلد وار ایمکله مشغولدر دیو عبیدی توقیف ایلدکلرنده عبید تعجب ایدوب بکر سلطانه تقرب مسخره لق ایله ایمش بویله اولنجه بیهوده زحمت ومشقت چکوب مدرسه چراغنك توتوننه دماغه کثافت ویره رك علم تحصیل ایتمك عبث ایمش دیو علناسو یلنه رك وترنم ایله بالبداهه

* بو رباعی یی نظم وانشاد ایلدی *

* * (نظم) * *

* در علم وهنر مشو چومن صاحب فن *
* تا نزد عزیزان نشوی خوار چومن *
* خواهی که شوی قبول ارباب زمن *
* کنك آورو کنکری کن وکنکره زن *

عزیزك بریسی بو کلاملرینی ایشیدوب بو درجه فاضل آدم علم وفضلك ترکنی واسباب رذائله شغلی افهام ایلدی دیولوم ایتمکله تکرار بو قطعه ایله *جواب داده اولمشدر*

* * (نظم) * *

* ای خواجه مکن تا بتوانی طلب علم *
* کاندر طلب راتب هر روزه بمانی *
* رو مسخرکی پیشه کن ومطربی آموز *
* تا داد خود ازکهتر ومهتر بستانی *

خواجه عبیدك هزلیات مطایباتی واهاجیده چوق اشعاری و بو بابده تألیف ایلدیکی دلکشا نام رساله سی ورسائل سائره سی مشهور اولوب بو محله بقیدندن عدول اولندی نقل اولنور که اول عصرده جهان خاتون نامنده برظریفه ومستعده وشاعره وار ایدیکی عبید ایله مشاعره ومناظره ایدر ایدی بو بیت مرقومه نکدر

* * (بیت) * *

* مصوریست که صورت زآب میسازد *
* زذره ذره خاك آفتاب میسازد *

* * (عبید جهان خاتون حقنده بو بیتی دیمشدر) * *

* کر غزلهای جهان روزی بهندوستان برند *
* روح خسرو باحسن کوید که این کس کفته است *

ابو اسحقك وزیری خواجه امین الدین مذکوره جهان خاتونی نکاحله الدقده

* عبید بو رباعیی دیمشدر *

* وزیرا جهان قحبهٔ بی وفاست * ترا ازچنین قحبهٔ ننك نیست *

* بروکس فراخ دکر رابخواه * خدای جهان را جهان تنك نیست *

روایت اولنور که وزیر مومی الیه بر کون عیالی اولان جهان خاتون ایله برابر حمامه کیروب بلا پشتمال ملاعبه ایدرلر کن بر آوج کل آلوب جهان خاتونك فرجی اوزره آثار کل یاش اولمغله فرجك اوزرینه یاپشوب ستر ایدر مکر وزیر مومی الیهك بر دیکر عیالی دخی اولوب حمامده دخی برابر بولنوب ملاعبه‌ده کوره یه ناظره اولمغله درعقب ظهیر الدین فاریابینك بو بیتنی اوقور *

* * (بیت) * *

جهان رباط خرابیست در کذر که سیل * کمان مبرکه بیك مشت کل شود معمور

حقا که مرقومه ظریفه ایمشکه بو بیتی محلنه صرف ایتمش حکایت اولنور که مقدما خواجه سلمان ساوجی عبید زاکانی حقنده بو رباعی یی دیمش

* * (رباعی) * *

* جهنمی هجاکو وعبید زاکانی * مقررست به بیدولتی و بیدینی *

اکرچه زبدهٔ قزوینی و وستازاده ست * ولیك مشود اندر حدیث قزوینی

دینه بودر که انجاه بینده قزوینیلره احمق وخراسانیلره خر وطوسیلره کاو و بخارالی یه خر دونسف قربنده سبز قصبه‌سندن اولنه خاك نرم یعنی محبوبی لایمه دیمث وبلخیلره پیاز وماوراء النهر یلره شهدی یعنی رافضی دیرلر که صورت طعنده ذکر اولنان رباعی عبیدك مسموعی اولوب بو هنکامده بغداده کلمك آرزوسی اولمغله بغداده عزیمت ووصولنده اتفاقا خواجه سلمانی احتشامیله آب ورود کنارنده بولمش عبید پیاده اوله رق خواجه سلمانك مجلسنه کلدکده سلمان بادرنه محلدن اولورسك دیو عبیده سؤالنده عبید قزویندن اولورم دیر خواجه سلمان تکرار سلمانك اشعارندن هیچ خاطرنده وارمی دیمش عبید بلی برایکی بیتی خاطرمده در دیدکده اوقو بقالم دیمکله بو رباعی یی اوقومشدر

* * (نظم) * *

من خراباتیم و باده پرست * درخرابات مغان عاشق و مست

میکشندم چو سبو دوش بدوش * میبرندم چو قدح دست بدست

اکرچه خواجه سلمان فاضل آدم ایکن بو شعر اکا نسبت اونمسی ممکن لکن بنم ظن غالبم خواجه سلمانك زوجه‌سی سویلمك کرك که بو دخی مناسب

کور بلوردیدکه خواجه سلمان منفعل اولوب فراستله عبید زاکانی اولدیغنی فهم ایلیوب سن عبیدمیسن دیو بین ویردکده بلی عبیدم انجق کورمدیکی آدمی هجو ایتمك فضلایه عیب دکلیدر بن مخصوص بغداده کلدمکه سزی کورهرك لایقکزی ویره یم لکن بختکز مساعده ایلدیکه در عقب دلا قاتله لسانمدن امین اولدیکز دیدی فی الحال خواجه سلمان عبیده اسب وخدمتکار واقچه ولباس ویروب بعد الیوم مراعات وصحبت واحترام ودائما عبیدك لساندن احتراز اوزره ایدی روایت ایدرلر که برکون سلمان ساوجی ومنظومهٔ مهر ومشتری ناظمی محمد عصار وعبید زاکانی برابر سلطان ابو اسحاقك بزم خاصنه دخول ایله ادارهٔ اقداح مشاعره ومصاحبت اولنور ایکن سلطان مشار الیه بیوردیکه هر بریکز کندوکزی برشیئه تشبیه ایده سز همان سلمان بن شهد وشکرم دیدی درعقب محمد عصار دخی بن کاو عنبرم دیدکده عبید دخی اکر رخصت ارزانی بیوریلور ایسه بنده دخی ایکی بیت ایله کندمی تشبیه ایده یم

* دیوب درعقب بالبداهه بو بیتلری اوقودی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* زهر زقوم کفت که من شهد وشکرم ⁂ خرس دوپای کفت که من کاو عنبرم *
* داند خدا وملائکه و پادشاه هم ⁂ سك بهتر از منست ومن هردو بهترم *

* قرضدن شکایت اوله رق خواجه ذکریایه کوندردیکی غزلدر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

مردم بعیش خوش دل ومن مبتلای قرض
* هرکس بذوق وشغلی ومن دربلای قرض
* قرض خدا وقرض خلایق بکردنم *
* آیا ادای قرض کنم یا ادای قرض *
* درکوچه قرض دارم اندر محله نیز *
* در شهر قرض دارم واندر سرای قرض *
* عرضم چو آب روی کدا یان بیا درفت *
* از بسکه خواستم زدرهر کدای قرض *

* کر خواجه تربیت نکند مر عبیدرا *
*مسکین چکونه بازرهدا زجفای قرض *
* ملکم نمی خرند وهمزرار واج نیست *
* میکیرم اززکوة نیابم چه جای قرض *

* ** (ذکر مفخر السادات جلال الدین بن عضد) ** *

اصلی دار العبادهٔ یزددن پدری عضد محمد مظفرك وقتنده وزیر ایدی سید صحیح النسب وفاضل شریف الحسب در حکایت اولنور که محمد مظفر برکون مکتبه کلوب سید عضد زاده سید جلال الدینی کتابته مشغول کوردکده بو چوچق کیمك اوغلیدر دیو سئوالنده سید عضدك اوغلیدر دیدیلر محمد مظفر مکتب خواجه سنه بو مکتبده قنغی چوجق دخی کوزلجه یازار دیدی خواجه کیمك قلمتراشی کسکین ایسه دیدی محمد مظفر یاقنقیسنك قلمتراشی دخی کسکیندر دیدی کیمك پدری متمول ایسه دیدی محمد مظفر یا کیمك پدری متمولدر دیدی خواجه کیمکه سلطانك وزیری اوله دیدکده محمد مظفر خواجهٔ مکتبك ذهننه تحسین وعرفاننه آفرین ایدوب سید جلالی چاغروب کورمك ایچون یازوسنی طلب ایلدکده بالبداهه بو قطعه یی نظم وتحریر ایدوب عرض ایلدی *

* ** (نظم) ** *

* چارچیز ست که درسنك اکر جمع شود *
* لعل ویاقوت شود سنك بدان خارایی *
* پاکیٔ طینت واصل کهر واستعداد *
* تربیت کردن مهرا زفلك مینایی *
*بامن این هر سه صفت هست جدیر میاید *
* تربیت ازتو که خورشید جهان آرایی *

محمد مظفر جلالك بو بدیهی شعرینه وقابلیت وخطنه مطالعه ایله متحیر اولوب سید عضده بوسنك اوغلك فضلای دهردن اوله جق شمدی بن بونی خدمتمه آلور ایدم آنجق ساده روو صاحب جمال اولمغله خلقك لساندن حذر ایدرم لکن بونك تربیه سنه سعی بلیغ و کسب فضائلنه کمال اهتمام ودقت وبو خصوصده استاد کامل تدارك ومال صرف ایله دیو عضده اون بیك درهم

اعطا ایلدی بوندن صکره سید جلال انواع فضائلده یکتا وشعرده بی همتا اولدی وسلطان سعید بایسنغر دیوان جلاله زیاده التفات واشعارینی سائر شعرانك اشعاری اوزرینه ترجیح ایدردی سید جلالك آل مظفر مدحنده قصائدی وهفت رنك ترجیعی اولمغله جمله سنی تحریره تحمل اولمامغله ایکی بیت تبرکا یازلدی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بازازشکوفه کشت فضای چمن سفید *
* اطراف دشت کشت زبرك سمن سفید *
* درجنب رنك ژاله وسرخی لاله هست *
* درعدن سیاه وعقیق یمن سفید *

* بوغزل دخی انکدر *

* عاشقان اول قدم بر هردو عالم میزنند *
* بعد ازان در کوی عشق از عاشقی دم میزنند *
* جرعه نوشان بلارا شادمانی در غمست *
* شادمان آن دل که دردی سکه غم میزنند *
* تا برآید از کدایی نام ما در کوی دوست *
* کوس سلطانی ما در هردو عالم میزنند *
* از خیالات رخش تسکین همی یابد دلم *
* حوریان قدس آبی بر جهنم می زنند *
* عقل کل با عشق میکوید که بر من رحم کن *
* روز میدان پنجه با افتادکان کم میزنند *
* خیل مژکانت دو صف آراسته برروی هم *
ریزه اش خون میشود هر که که برهم میزنند *
* ساکنان آستان عشق مانند جلال *
* از فراغت پشت پا بر ملکت جم میزنند *

* ⁂ (ذکر املح المتکلمین حسن کاشی) ⁂ *

اجدادی کاشاندن اولوب کندوسی آملده تولد وانده نشو ونما بولمشدر که
* بوخصوصده بو بیتی دیمشدر *

(نظم)

(نظم)

*مسكن كاشى اكر در خطهٔ آمل بود * ليك از جد و پدر نسبت بكاشان ميرود

كفتارى متين وفاضل ودانشمند دخى عالم شبابنده محمود الخصال غايت متقى وقطعا مدح ملوك وحكامله مشغول اولميوب انجق ائمه مناقبنده يازديغى قصائد زياده ممدوح ومشهوردر نقل اولنور كه حسن كاشى حج شريفه عزيمت وعودتنده حضرت فخر كائنات صلى الله عليه وسلمى زيارت ايلدكدنصكره همان امير المؤمنين حضرت على بن ابى طالب كرم الله وجهه زيارتنه عراق عربه عازم وآستان بوسيله شرفياب اولدقده اول روضهٔ مطهره اوزرنده

(بيت)

*اى بدور آفرينش پيشواى اهل دين *

وى زعزت مادح بازوى تو روح الامين

نعتنى اوقومش اول كيجه رؤياسنده شاه ولايتى كورمش اى كاشى ايراق يولدن بزم زيارتمزه كلدك وشعر سويلدك بو وجهله سنك بزده ايكى حقك اولدى بريسى مهمان ايتمك بريسى شعرينك عطيه سنى ويرمك شمدى بوندن بصره يه كيدرسن وآنده مسعود نامنده بر بازركان واردر آنى بولوب بنم سلامىمى تبليغ ايدرسن وبو سنه بحر عمان سفرنده سفينه سى غرق اولمق اوزره ايكن بزدن استمداد وبيك آلتون نذر ايتمكله سفينه واموالنى ساحل سلامته ايرشدردك بو حواله ايله اول بازركانى متعهد ديننده تخليص ايدرسن وعزيز مهمانى اولورسن ديو امر بيورملريله امتثالا لامره بصره يه عزيمت وبالدى الوصول بازركانى بولوب سلام وپيام حضرت شاه ولايتى تبليغ ايلدكده بازركان كمال مرتبه مسرور اولوب يمين ايلديكه كرچه بو تعهدم عينى بويله دراكن فرد واحده سويلميوب عجب نو جهله امر ظهور ايدرديو مترقب ومتحير ايدم ديوب فى الحال آلتونى ومع الزياده خلع اعطاسيله بونك ظهورى شكرانه سنده صلحا وفقرايى

* جمع ودعوت ايله مهمانه عالى ضيافت ايلدى *

(ذكر زبدة الفضلا جلال طبيب)

آل مظفر عصرنده علم حكمت وفن طبده ماهر اولديغندن ماعدا علم شعرده دخى اقرانى نادر ايدى يديوز اوتوزدرت سنه سى كل ونوروزى نظم ايلمشدركه

مشهور وجوانان بیننده متداول و نشور درنقل اولنور که بر معجون مفرح ترتیب واعمال وحقه یه وضعله شاه شجاعه عرض وخواصنی بو ابیات ایله اشعار ایدر

** نظم **

جلال ساخته است این مفرح دلخواه * برسم پیشکش آورده نزد حضرت شاه
بدن قوی کند و طبع شاد وفکرت تیز * حدیث نرم وزبان جاری وسخن کوتاه
شود بدیل می ناب درتفرج طبع * بود بجای سقنقور در تهیج باه
وکر تناول اودر شب اتفاق افتد * شبش غذا طلبد هم ز بامداد بکاه
جوانی آرد و پیری بدل کند بشباب * موافقست بدنرا چو روح بی اشباه
شکوفه زاید از و وقت شام نی بالله * خمار آید از وکاه صبح لا والله

شاه شجاع بو ترکیب ونظمی تحسین ایدوب جمله سنی خوش سویلدی وبو یله دز انجق پیرلك جوانلغه تبدیل اولمق مشکل معنادر که جوانلق صو بی بشقه نهردن و پیرلك دردی بشقه خمخانه نك طورطوسندندر دیدی جلال طبیبك

* تبرکا بر غزلی تحریر اولندی *

* ازین دیار برفتیم خوش دیاری بود *
* با آب دیده بشستیم اکر غباری بود *
* ز آستان شریفت اکر فتادم دور *
* کمان مبر که درین کارم اختیاری بود *
* اکر بدولت وصلت نمی رسید کدا *
* نشست وخاست بخیل سکانت یاری بود *
* دلا بهجر بسوز وبساز با خاری *
* که وصل یار عجب روز وروزکاری بود *
* جلال رفت وترا بعد ازین شود معلوم *
که آن شکسته مسکین چکونه یاری بود *

* * (ذکر محرم راز خواجه حافظ شیرازی) * *

سمی محمد شمس الدین ذاتی نادرهٔ زمان واطواری اعجوبهٔ جهان وکفتاری عذوبهٔ دهان جاندر کرچه اشعاری بی تکلف وساده لکن حقایق ومعارفك حقنی تماما داوواردات غیب دیمکه سزا واحرا اولمغله کندویه لسان الغیب

نامی موضوع ایدی قرأت قرأنده بلبل یکتا وعلوم ظاهره وباطنه ده بی همتا
وفضل وعرفانده واصل درجهٔ علیا اولوب دائما درویشان وعارفان وبعضا
حکام وصدور زمان واحیانا مستعدجوانان ایله صحبت واختلاط اوزره ایدی
انجق قلندر مشرب اولمغله کسنه یه سرفرو ایتمزدی آل مظفر دولتی وقتنده
اولوب ملک فارسده مشار بالبنان ومرغوب ارباب عرفان اولمشدر نقل اولنور که
سلطان احمد بغدادینک خواجه حافظه کمال اعتقادی اولمغله دفعاتله بغداده
دعوت ایلمشدر آلایش دنیادن فارغ وخشک نان پاره یه قانع اولمغله بغداده
عزیمته عدم رغبتله سلطان احمد طرفنه بو غزلی کوندرمشدر که دیوانده
مسطور اولمغله یالکز مطلع بیتی اشارت اولندی

* ** (نظم) ** *

* احمدالله علی معدلة السلطانی * احمد شیخ اویس حسن ایلخانی *
خواجه حافظک اکثر کفتاری لطیفه ولاابالی اولمغله حکایت اولنور که امیر
تیمور کورکانی یدییوز طقسان بش سنه سی دیار فارسی تسخیر ایلدکده خواجهٔ
مشارالیه هنوز حیاتده اولمغله آدم کوندروب حافظی دعوت واحضار ایلدکده
بن قلیجم ایله اکثر ربع مسکونی تسخیر و هزاران محل وممالکت ویران ایلدم
سمرقند وبخارا که دینم وطن مألوف وتختکاهم اولمغله معمور وآبادان ایلدم
سن بوحالکله برخاله سمرقند وبخارایی بخش ایدرسن دیو بو بیتی ایراد ایلدی
اگر آن ترک شیرازی بدست آرد دل مارا * بخال هندویش بخشم سمرقند وبخارارا
خواجه حافظ زمین بوس اولوب ای سلطان عالم بو صورتده عطایا
واحسان ایلدیکمچون بو حالده قالدم دیو جواب ویرمکله امیر تیموره بو لطیفه
خوش کلوب تحسین وتکریم ایلدی حکایت اولنور که نجم الدین که وزیر سلطان
یعقوب میرزا ایدی اوائل حالنده کدایان کروهندن اولوب سلطان مشارالیهک
آبیاری التفات وخدمتیله پرورش بوله رق رتبهٔ والای جاه وزارته واصل اولمش
ایدی انجق خواجه حافظه منکر اولوب حتی خوجه یه علی طریق الاعتراض

* بوقطعه یی سویلمشدر *

*چه صنعت دیده در شعر بزیداو * که در مطلع سخن ازوی سرآید *

* اکرچه مال کافر بر مسلمان * حلالست ودر وقیلی نشاید *
ولکن شیرا عیب عظیم است * که لقمه از دهان سك رباید *

خواجه حافظك وفاتندنصکره برکون سلطان مشار الیه نجم مذکور ایله برابر مجلسده مصاحبت ایدرلر ایکن دیوان حافظی کتورك تفأل ایده لیم دیو خواص بندکانه امر بیوردقلرنده نجم مزبور خواجه نك دیوانندن تفأل ایتمکله نه حاصل اولور هر نقدر مرقومه لسان الغیب دیلمش ایسه ده تفأل الله غیبه حکم اولنورمی دیو هرچند منع صددنده اولمش ایسه ده کارکر اولمیوب دیوانی کتوروب سلطان مشار الیهك دستنه صوندیلر نجمه اشارتیله اشته سنك نیتنه * دیو دیوانی فتح ایلدکده صحیفه نك سطر اولنده بو بیت بدیدار اولدی *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* در تنکنای حیرتم از نخوت رقیب * یارب مبادا که کدا معتبر شود *

بی اختیار سلطان مشار الیهه کوردکی حافظك کرامتنی دیو دیوانی نجم مرقومك باشنه اورر خواجه حافظ اکثر غزلیاته اعتبار ایتمکله وفاتندنصکره احبا ومعتقدلری اشعارینی جمع ایتمشدر سید قاسم انوار خواجه حافظك کمال معتقدی اولدیغندن دائما دیوانی مطالعه ایله مشغول ایدی الحالة هذه دیوانی عرب وعجم ورومده وزکده بلکه ملل سائره مجموعه لرنده متداول ومرغوب واپادی ناسده موجود ومحبوب اولمق حسبیله اشعارندن بومجله یه تسطیری دریادن قطره مثابه سندن اولمغله دیوانه حواله اولنه رق سمت اختصار اختیار اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* غزل سرایی حافظ بدان رسید که چرخ *
* نوای ورامشی زهره اش برفت ازیاد *
* بداد داد بیان غزل بدان وجهی *
* که هیچ شاعر ازان نوع داد نظم نداد *
* چو شعر عذب روانش زبر کنی کویی *
* هزار رحمت حق برروان حافظ باد *

دولتشاه بیوز طقسان درت سنه سی وفات ایتمشدر دیو یازر بعضیلری طقسان ایکی سنه سی دیو بوتاریخله استدلال ایدر *

(نغم)

* * (نظم) * *

* بسال باوصاد وذال ابجد * زروز هجرت میمون احمد *

* بسوی جنت اعلا روان شد * فرید عهد شمس الدین محمد *

* بخاکپای او چون برکذشتم * نکه کردم صفا و نور مرقد *

* * (تاریخ نقو یمده کی نظم) * *

* چو در خاک مصلی دفن کردند * بود تاریخ او خاک مصلی *

بیتنه بناء وفاتی طقسان برده اولمق اوزره تحریر ایدلمشدر هرنه ایسه مصلای شیرازده دفن اولنوب وقتا که سلطان ابو القاسم بابر بهادر شیرازی تسخیر ایلدکده وزیری محمد معمایی سکز یوز اللی بش سنه سی خواجه حافظک قبرینه * عمارت عالی بنا ایلمشدر *

* * (ذکر شرف الدین رامی) * *

عن اصل تبریزی وشاه منصور بن محمد مظفر عصرنده ملک الشعرای عراق ایدی دانشمند و عالم و فاضل و بالخصوص علم شعرده کزیدهٔ روزکار وقصائد ومقطعاتی متین و مصنوع و مستعدانه در خواجه فخر الدین محمد الماستری مدحنده سویلدیکی رباعینک حرفلرندن تماما اسمی اخراج اولنورکه * بلمک ایچون مرحله اشارت اولندی ۹ *

* * (رباعی) * *

خوارست جهان پیش نوالت یکسر * فخرست زالقاب تو دین را و خطر

* تو کان محامدی و از فرط کهر * زالماس ضمیرت سپری شد خنجر *

دیوانی عراق و از ربیجانده مشهور در علم شعرده حدایق الحقایق نام تالیفی اولمغله اول کتابده چوق صنعت درج ایلمشدر که رشید وطواط حدایق السحر نام کتابنده اول صنایعی ذکر ایده مامشدر و شرف الدین اکرچه رشید برکلمه نک ایهامی ایکی معنایی شامل دریمش آنجق بنم عندمده برقاچ معنایی مشتمل اولمق اولور * دیو خواجه عماد فقیهک بو بیتنی استشهاد ایلمشدر *

* * (بیت) * *

* دل عکس رخ خوب تو در آب روان دید *

* واله شد و فریاد بر آورد که ماهی *

* ذکر عارف وفاضل شیخ کجج تبریزی *

سالك ومدقق وعارف ومحقق وسلطان اویس واوغلی سلطان حسین عصرلرنده تبریزده شیخ الاسلام ومرجع خواص وعوام ومعتقد سلاطین وحکام اولوب خانقاهی دائما مفروش ورو نقدار وهموا رده سماع وصفا بله پرانوار ایدی اول عصردن تا امیر تیمورك واوغللرینك زماننده شیخ کججك اولادی تبریز ومضافاتنه شیخ الاسلام ایدیلر شیخ مشار الیه بو درجه عرفان وکمال ایله * شاعر بی نظیر ودیوانی عراق وازربیجانده مشهر تکیردر وبو غزل انکدر *

* ما در غمت بشادیء جان باز ننکریم *
* در عشق تو بدرد وجهان باز ننکریم *
* خوش خوش چو شمع زآتش عشق تو فی المثل *
* کر جان ما بسوخت بجان باز ننکریم *
* اسرار تو ز کون ومکان چون منزهست *
* ما تا ابد بکون ومکان باز ننکریم *
* سود دو کون در طلبت کر زیان شود *
* ما در طلب سود وزیان باز ننکریم *
* چون شد یقین ما که تو بی اصل هر کمان *
* در پردهء یقین بکمان باز ننکریم *
* در کوی او دواسبه بتازیم مردوار *
* هر کز بمرکب وعنان باز ننکریم *
* در بحر عشق کرچه کجج رفت باکنار *
* ما از کنار تا بمیان باز ننکریم *

* * (ذکر ملك الکلام ابن عماد) * *

اصلی خراساندن اولوب شیرازده متوطن فاضل وکامل ایدی ائمهٔ معصومین حقنده مناقبی وپسندیده غزلیاتی ومشهور نامه‌سی واردرکه بو وجهله بدا ایلمشدر *

* الحمد لخالق البرایا * والشکر لواهب العطایا * ونعت حضرت فخر کائنات * علیه الصلوة افندیمزه اولان غزلیدر *

(نظم)

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای برحمت خلق رادر مجمع محشر شفیع *
* پادشاهان جهان حکم مطاعت رامطیع *
* کار کفر ازصولتت همچون مغاك خاك پست *
* قدر دین ازدولتت چون طارم اعلا رفیع *
* دیده ات از کحل مازاغ البصر آمد بصیر *
* کوش تو از استماع سرما اوحی سمیع *
* برسر کرسی چو پای عرش فرسایت رسید *
* پایه اش افزون ازان شد عرصهٔ جاهش رفیع *
* پیش علم تو که شد جبریل را آموز کار *
* باهمه دانش بود پیر خرد طفل رضیع *
* چون برافرازی لوادر روز حشر آیند جمع *
* آدم ومن دونه در ظل ممدودش جمیع *
* آمد ازیمن جوار روضه ات طوبی اهم *
* پیشکاهی ازریاض کلشن رضوان بقیع *
* درکلستان ثنایت روز وشب ابن عماد *
* باهزارا و رابود مانند بلبل در ربیع *

* ⁂ (ذکر مفخر الشعرا لطف الله نیشابوری) ⁂ *

عالم وفاضل وشاعر وکامل وصنایع شعرده بینظیر ایدی امیرتیمورك وقتنده ظهور ایتمکله امیرانشاه بن تیموره قصائد وترجیم سویلمشدر برینك مطلعیدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* وقت سحر زننـد چو مرغابه بچنك چنك *
* بنما روز کین بجوانان جنك چنك *

بو قصیده ایچون امیرانشاه لطف الله زیاده اکرام واحسان ایلمشدر انجق آزوقت ایچنده ماله عدم اعتبارندن ناشی جمله سنی یغما وتلف ایتمشدر نقل اولنور که لطف الله رتبهٔ ولایته رسیده اولوب دنیایه عدم التفات سببیله دنیادن آندن روکردان وطالعی ضعیف ایدی یحیی بن معاذ رازی حضرتلری

بیورمشلردر که دنیایی منصف کوریرمکه کیم آنی ترك ایدر ایسه دنیا دخی انی
* ترك ایدر وشیخ سنایی حضرتلری بوخصوصده بو ابیاتی بیورمشلردر *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* خیز تاز آب روی بنشانیم * کرد این خاك تودهٔ غدار *
* پس بجاروب لا فروروبیم * کوکب از صحن کنبد دوار *
* ترك تازی کنیم ودر شکنیم * نفس زنکی مزاج رابازار *
* تازخود بشنوونه ازمن وتو * لمن الملك واحد القهار *

لطف اللهك متصف اولدیغی طالعی حالاتندن روایت اولنور که موثوق الکلام اکابر علما واولیادن عارف ربانی معز الدین طاطر نیشابوریدن منقولدر که لطف الله ایله درس شریکی ایدك برکون نیشابورك قوشقان قریه سنده اثوابمزی غسل ایچون برابرجه برباغه کتدك مولانا لطف اللهك برجدید صاریغی وارایدی اثوابمزی وصارقلری یایقیوب کنشه سردك حکمت الهی برروزکارو قصرغه پیدا اولوب لطف اللهك دستاری برهوا اولدی کیدرکن برکره کوردم بعده ناپدید اولدی وکتدی بن تعجب ایدرکن مولانا لطف الله عادتدر بنم بردفعه دخی بردستارم بووجهله کتمشدر دیو بو ابیاتی اوقودی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* طالعی دارم آنکه از پی آب * کررود سوی بحر بر کردد *
* وربد وزخ روم پی آتش * آتش از یخ فسرده تر کردد *
* ورز کوه الماس سنك کنم * سنك نایاب چون کهر کردد *
* وربدشت از برای خاك روم * خاك انجا بسرخ زر کردد *
* با همه نیز شکر باید کرد * که مبادا ازین بتر کردد *

* ⁂ (دیکر نظم) ⁂ *

* فریاد ز دست فلك بی سروبن * کاندر بر من نه نو بماند نه کهن *
* با این همه هیچ نمی یارم کفت * کر زین بترم کند که کوید که مکن *

(حکایت) اولنور که میرزا بایسنقر نیشابور شهرینه دخول ایده جکی کون آلای والا ترتیب اولنوب مولانا لطف اللهك ساکن اولدیغی خانه نك قپوسی اوکنده الای مذکور تقرب ایلدکده مولانای مذکورك شاکردلری رجا ایدرلر که

سرزدنی قپونك اوكنه چقوب الابی سیرایده سرز دیدی مولانای مومی الیه ایسه
اوكوز دستارینی یقوب بلا دستار كلاه برسر بو لمغله اشته الای كلدی دیو
خبرو یردكلرنده مولانا قپودن بردن بره خروج ایلدكده میرزای مشار الیهك
راكب اولدیغی اسب مولانانك هیأتندن اوركوب آزقاندیكه میرزانی خاكه
افتاده ایده بو حاله میرزا غضبلنوب مولانا لطف اللهك قتلنه فرمان
ایلدكده امان شاهم جرمم ندر دیو فریاد ایدنجه سنك وجهك بكا شوم كلدی
سنی كوردیكم كبی آت اوركوب یره دوشه یوردم دیدكده یوق شاهم سنك دیدارك
بكا شوم كلدیكه سنی كوردیكم آنده قتله مستحق اولدم دیمكله بو لطیفه میرزای
مشار الیهه خوش كلوب وافر انعام واحسان ایلدی بو حال ایله مولانای
مومی الیهك نظیره قبول ایتمز ابیاتی واشعاری واردر جمله دن بریسی بو رباعیدر

* (رباعی) *

* كل داد پر درع فیروزه بباد * دی جوشن لعل لاله بر خاك افتاد *
* داد آب سمن خنجر مینا امروز * یاقوت سنان آتش نیلوفر داد *

شیخ آذری جواهر الاسرار نام كتابنده بنم اعتقادم لطف اللهك بو رباعیسی
ممتنع الجوابدر دیمش بو رباعیده درت كون ودرت سلاح ودرت عناصر ودرت
چیچك جمع ایلمشدر مولانا نسیمی برسنه بو رباعینك تنظیرینه ورزش ایدوب
* ممكن اولهمدیغنی اعتراف ایلمشدر بو زمینده دیكر رباعیسیدر *

* (نظم) *

* دی مهر و پرلاله آتش انكیخت * دی نیلوفر به نیلنزر آب كریخت *
* درخاك نشابور كل امروز شكفت * فردا بهری باد سمن خواهد بیخت *

مولانای مومی الیهك مناقب حضرت فخر كائنات وائمه معصومینده قصائد
* فراسی واردر از جمله بریسندن تبركا چند بیت بو مجله یه قید اولندی *

* (نظم) *

* جناب ره آمد جهان ومدارش * زره تا بندا زدت بره دارش *
* چو هیچ وید ترنج وراحت بجویش * چو مبدا ردت خوار عزت مدارش *
* چنین است كردون كردان وكردش * چنین است دوران وداد ومدارش *
* بدنیای دون مرد بیدین كند فخر * ولی مرد دین راز دنیاست عارش *

* کسی را که او معتبر کرد روزی * بروزکر کردبی اعتبارش *
مروراست تمکین وتشریف وعزت * که پوشیدو پاشیدو بداشت خوارش
* زاخیار وابرار چهره بپوشد * هر اشرار وفجار باشد نثارش *

مولانا لطف الله اطول عمر دنائل اولوب آخر عمرنده اسفرانده قدمکاه حضرت امام علی بن موسی الرضا علیهما التحیة والثناده برباغ طوتوب حلا یقدن اختلاطی قطع واندهمنزوی وساکن اولور ایدی برکون محبان جمع ومولانای مذکورک زیارتنی آرزوسیله منزلنه واردقلرنده حجره سنک قپوسی مسدود اولمغله هرچند دق باب ایتدیلرسه ده صیت وصدا اولمدیغندن ظن ایتدیلرکه عزیز قصدا جواب ویرمیور محبلندن بریسی طامدن چقوب قپویی کشاد ایلدکده لطف اللهی سجده ده کوردیلرکه باش قالدرمیوربریسی واروب باشنی سجده دن رفع ایلدیکه مرغ روحی قفس بدندن پرواز ایلمش احباب کوزیاشی دوکه‌رك
* تجهیز وتکفیننه مشغول ایکن الندە بوررباعی‌یی بولدیلر *

* (رباعی) *

دی شب زسر صدق وصفای دل من * در میکده آن روح فزای دل من *
* جامی بمن آورد که بستان وبنوش * کفتم نخورم کفت برای دل من *

بعده تعظیم وتکریم ایله قدمکاه حضرت امام معصومده دفن اولنمشدر ووفاتی
* تاریخی سکزیوزاون‌التی سنه سیدر *

* (ذکر شیخ عارف کمال خجندی) *

خجند ماوراءالنهرده برعظیم وجسیم ومفرح ومیوه‌سی مشهور ومرغوب برشهر دلکشا اولمغله عروس عالم دینلور مشار شیخ کمال شهر مذکورده کبار زاده وکبار ومقبول ومرغوب ابرار وعلم وفضل ایله شهرت شعار وذکر وتوحید ایله اوقات گذار ودرجهٔ ارشاد وولایتده برقرار اولوب آنجق احیانا طبیعتلری شعره دخی
* مائل اولمغله *

* مرا از شاعری خود عار ناید * که در صد قرن چون عطار ناید *

نظمقلرینه مبنی سلك شعراده دخی تسطیره جرأت ایلنمدی شیخ کمال خجنددن بیت الله عزیمت واداى حج ایله عودت وتبریز جانب طرفنه کلدکده تبریزك

آب وهواسی طبعنه موافق کلمکله تبریزده توطن ایدوب سلاطین جلایریه
عصرنده اول دیارك اكثر كبراسی كندویه مرید اولمغله مجلسی مجمع فضلا ودانانده
شهرت عظیمه پیدا اولمشدی بو اثناده توقتمش خانك لشكری تبریزه قصد
واول دیاری فتح ایدکلرنده دنکوحهٔ خانك امریله شیخ مشار الیهی دشت
قبچاقده سرای نام شهره کوندردیلر لشکرده کورلنتبریزه کلمسی وامیر
ولی وفرهاد اقانك غزلی خصوصنده شیخ مشار الیهك سویلدکاری اشعاردر

* * (نظم) * *

* کفت فرهاد اقا بمیر ولی *	که رشیدیه را کنم آباد *
* زر تبریزیان باجر وسنك *	بدهیم ازبرای این بنیاد *
* بود مسکین بشغل کوه کتی *	که زموران کوه ودشت وزیاد
* لشکر پادشاه توقتمش *	آمد وهاتف این ندا در داد *
* لب شیرین بکام خسرو شد *	کوه بیهوده میکند فرهاد *

شیخ مشار الیه درت سنه سرایده اقامت اثناسنده اکابر شهر جمله مریدی
اولدیلر نجق شهر مزبور شیخنك طبعنه خوش کلمیوب تبریزو اها لیسنك
* فرقت واشتیاقلریله بو رباعی یی دیمشلردر *

* * (رباعی) * *

* تبریز مرا بجای جان خواهد بود *	پیوسته مرا ورد زبان خواهد بود *
* تا در نکشم آب جرند وآب شبل *	سرخواب زچشم من روان خواهد بود

* سرای حقنده یوردقلری بیتدر *

اکر سرای چنین است ودلبران سرای *	بیار باده که من فارغم زهر دو سرای

* * (بوغزل دخی انکدر غزل) * *

ای رخت آیت حسن ودهنت سر خدای *	بحدیثی بکشا ان لب واطفی بنمای
* شد ز نظاره کیان خانهٔ همسایه خراب *	همه من باتو که فردود که بر بام برای *
خانهٔ تست دل ودیده ز باران سرشك *	کر ازین خانه چکد آب بدانکه نه درآی
تو نه از دیدهٔ صاحب نظرانی غائب *	ماهی وماه نمودار بود در همه جای
بوستانیست سراسر کل آن روی کمال *	بسرای آمدی ای بلبل خوشکو بسرای

شیخ کمال درت سنه سرایده اقامتندنصکره تبریز طرفنه میل ایتمکله سلطان حسن بن سلطان اویس جلایر تبریزده شیخ کماله بر مفرح وعالی خانقاه بنا واوقافنی تنظیم وتسلیم ایتمکله اندهساکن اولمشدر اخر حالنده خواجه حافظ شیرازی یه معتقدو حافظك دخی شیخه کمال خلوص ومودتی اولمغله دائما شیخك غزللرینی

* طلب والمرابله ذوق ووجد حاصل ایدرایدی *

(وشیخ کمالك خواجه حافظه کوندردیکی غزللردندر)

* کفت یار ازغیر ما پوشان نظر کفتم بچشم *
* وانکهی دزدیده درما می نکر کفتم بچشم *
* کفت اکر کردشبی ازروی چون ماهم جدا
* تاسحر کاهان ستاره می شمر کفتم بچشم *
* کفت اکر کرددلیت خشك ازدم سوزان آه *
* بازمیسازش چوشمع ازکریه تر کفتم بچشم *
* کفت اکر بر آستانم آب خواهی زد زاشك *
* هم بمژکانت بروب این خاك در کفتم بچشم *
* کفت اکر سر در بیابان غمم خواهد نهاد *
* تشنکارا مژدهٔ ازما ببر کفتم بچشم *
* کفت اکر داری هوای درد وصل ما کمال *
* قعر این دریا بپیما سر بسر کفتم بچشم *

نقل اولنورکه خواجه حافظ * تشنکارا مژدهٔ ازما ببر کفتم بچشم مصراعنی اوقوزکن کندویه رقت وحال کلوب حق الانصاف شیخ کمال کبی ذات عالینك کفتار صاف وشیرینی مثللو متقدمینوتأخرین سخن سویلمامشلردردیمش

* وبو غزل بیبدل دخی جملهٔ اشعارندندر *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* کرشبی آن مه زمنزل بی نقاب آید برون *
* زاول شب تادم صبح آفتاب آید برون *
* کی برون آید لبش ازعهدهٔ بوسیکه کفت *
* چون محالست آب حیوان کرسراب آید برون *

* خرقه های صوفیان دردو رچشم مست او

* سالها باید که از رهن شراب آید برون *

* هرکجا باشد نشان پای او انجا بچشم *

* خاك برداریم چندانی که آب اید برون *

* باهمه تقوی وزهد ار بشنود بو بیت کمال *

* ازدرون صومعه مست وخراب آید برون *

* * (بو قطعه دخی انکدر) * *

* طاس بازی بدیدم از بغداد * چون جنید ازسلوکش اگاهی *

* سرخود زیر خرقه کرد و بگفت * لیس فی جبتی سوی اللهی *

* * (بو بیت موحدانه دخی انکدر) * *

* میخروشد بحر ومیگوید باواز بلند *

* هرکه درما غرقه کرد دعاقبت هم ماشود *

شیخ مشار الیهك مدح ملوك وحكامده ابیات وقصائدی اولمدیغی متواتردر حکایت اولنور که امیرانشاه بن تیمور زماننده شیخ حضرتلری مصارف خانقاه واطعام فقرا وسائر حسب الاقتضا اضافه دبون وافرهسی اولمشیدی برکون میرزا امیرانشاه تکیه یه شیخك زیارتنه كلوب اوتوردقده میرزانك اتباعی باغچه یه دخول واریك وزردالو غارتنه مشغول اولدقلرینی شیخ کوردکده تبسم ایله ای یغماجی مغوللر یغما یلدیککز میوه یی بیچاره کمال دینی ایچون اضافه رهن صورتنده کوستر مشیدی باری باغچه یی بتون بتون یغما ایلیه سز که صکره بو مفلس کمالی همان بور جلواره تسلیم ایلمك ایجاب ایدر سلطان امیرانشاه کوش ایدنجه همان اول مجلسده بینك آلتون کتوردوب شیخه اعطا ودبونی

* * (ادا واندی شیخك آخروقتنده سویلدیکی قطعه در) * *

* چو دیوان کمال آید بدست * نویس ازشعر او چندانکه خواهی *

زهر سطرش دوان مگذر چو خامه * بهر حرفش فرورو چون سیاهی *

یدیوز طقسان ایکی سنه سی تبریزده وفات ایدوب انده مدفون والیوم مرقدی

* زیارت وتعظیم زواره مقروندر *

*** (ذکر محمد شریف معروف بمغربی) ***

ملا جامینك نفحات الانس نام کتاب معارفنما بلرنده ترجمهٔ حال کرامت اشتماللری
بوو جهله زیب آور صحیفهٔ اجمال اولمشدرکه مولانا مغربی حضرتلری شیخ
اسماعیل سلیسینك مریدی اولوب شیخ مومی الیه دخی شیخ نورالدین اسفرانی
قدس سره اصحابندندر روایت ایدرلرکه مولانای مومی الیه بعض عالم سیاحتلرنده
دیار مغربه واروب مشایخ عظامدن بر شیخ بزرکوارك دست حقیقت پیوستلرندن
خرقه پوش انابت اولمشلردرکه اول شیخك نسبت سلسله لری قدوت المحققین
شیخ محی الدین العربی قدس سره حضرتلرینه رسیده در مولانا مغربی شیخ
کمال خجندی حضرتلریله معاصر وهمصحبت اولمغله شویله مرویدرکه شیخ
کمال خجندی بو بیتی سویلدکاری وقت

چشم اکر اینست وابرواین وناز وشیوه این
الوداع ای زهد وتقوی الفراغ ای عقل ودین*

مولانا مغربی دیمشکه شیخ کمال بر ذات عارف ایکن مجاز معناسندن غیری یه
شمولی اولمیان شعری سویلمك شان عارفانه لرینه شایان دکل ایدی شیخ کمال
بو سوزی کوش ایدنجه مغربی ایله ملاقاتی استدعا وطعام طبخنه قیام ومولانا
مغربی ایله ملاقی اولدقلرنده انلردخی اول خدمتده موافقت اظهار ایدوب بو اثناده
شیخ مشارالیه بیت مذکوری اوقویوب بیوردیکه چشم عیندر جائزدرکه لسان
اشارتله عین قدیم اولان ذاته تعبیر ایدهلر وابرو حاجبدر ممکندرکه انی حجاب ذات
اولان صفاته اشارت ایده لر مولانا مغربی استماع ایلدکده تواضع کوستروب
انصاف ایله قبول ایلدی روایت اولنورکه شیخ اسماعیل سلیسی درویشلرینی
اربعینه قویدقلرنده مولانا مغربی یی دخی اربعینه کیرمکیچون طلب ایلدکلرنده
بو غزلی انشا وحضور حضرت شیخه بعث وارسال ایلمشدر

*** (غزل) ***

*تا مهر تو دیدیم زذرات کذشتیم *** ازجمله صفات از پی آن ذات کذشتیم
چون جمله جهان مظهر آیات وجودند *** اندر طلب از مظهر آیات کذشتیم
باما سخن از کشف وکرامات مکویید چون مازسر کشف وکرامات کذشتیم
*درخلوت تاریك ریاضات کشیدیم *** در واقعه ازسبع سموات کذشتیم *

دیدیم که اینها همکی خواب وخیالست * مردانه ازین خواب وخیالات کذشتیم
* ای شیخ اکر جمله کمالات توانیست * خوش باش که زین جمله کمالات کذشتیم
* دردسر ارشاد زما دور کن ای پیر * کز پیرو مریدی و مرادات کذشتیم *
* بسیار زاحوال ومقامات بلا فید * باما که زاحوال ومقامات کذشتیم *
* از خانقه وصومعه وزاویه رستیم * زاوراد رهیدیم وزاوقات کذشتیم *
* ازمدرسه ودرس ومقالات بجستیم * ازشبهه وتشکیك وموالات کذشتیم *
* ازکعبه و بتخانه وزنار چلیپا * وزمیکده وکوی خرابات کذشتیم *
* اینها بحقیقت همه آفات طریقند * مادرطلب از جمله آفات کذشتیم *
* ما از پی نوریکه بود مشرق انوار * از مغربی کوکب ومشکوات کذشتیم *

چون بوغزل شیخك دستنه واصل اولدقده مغربی یه هزار تحسین وآفرین ایدرك اربعیندن عفو بیورمشلر مولانا مغربینك مکمل دیوان حقایق نشانی الان ایادیء اصحاب حقیقت وعرفانده دوران ایلمکده اولمغله دیوانلرینك دیباجه سنده واقع ومثنوی ابیاتدن چندبیت ایله اوچ دانه غزل موحدانه لری *تحریر اواندی*

* (مثنوی) *

* پس اربینی درین دیوان اشعار * خرابات وخراباتی وخمار *
* بت وزنار وتسبیح وچلیپا * مغ وترسا وکبر ودیر ومینا *
* شراب وشاهد وشمع وشبستان * خروش وبربط وآواز مستان *
* می ومیخانه ورند خرابات * حریف وساقی ومرد مناجات *
* نوای ارغنون وناله نی * صبوح ومجلس وجام پیاپی *
* خم وجام وسبوی می فروشی * حریفی کردن اندر باده نوشی *
* زمسجد سوی میخانه دویدن * درانجا مدتی چندآرمیدن *
* کروکردن بباده خویشتن را * نهادن برسرمی جان وتن را *
* کل وکلزار وسرو وباغ ولاله * حدیث شبنم وباران وژاله *
* خط وخال وقد بالا وابرو * عذار وعارض ورخسار وکیسو
لب ودندان وچشم شوخ سرمست * سرو پاو میان وپنجه ودست
* مشو زنهار ازان کفتار درتاب * بروم مقصود ازان کفتار دریاب *

* مپیچ اندرسرو پای عبارت * اکرهستی زار باب اشارت *
* نظر در انغزکن تانغز بینی * کذرازپوست کن تامغز بینی *
* نظر کر بند اری ازظواهر * کجا کردی زارباب سرائر *
چوهریك راازین الفاظ جهانیست * بزیرهریك ازانها جهانیست *
* توجانش راطلب ازجسم بکذر * مسمی جوی باش ازاسم بکذر
* فرو مکذار چیزی از دقایق * کهتاباشی زاصحاب حقایق *

* * (غزل) * *

ازسواد الوجه فی الدارین اکرداری خبر
چشم بکشا وجمال فقروکفرمانکر
* ازسواد اینچنین کفر مجازی مرد وار *
سوی دارالملك آن کفر حقیقی کن سفر
کفر باطل حق مطلق رابخود پوشیدنست
کفر حق خودرابحق پوشیدنست ای پرهنر
تاتودر بندخودی حق رابخود پوشیده
* باچنین کفری زکفر ما کجا یابی اثر *
*چون بحق پوشیده کردی آن زمان کافرشوی
چون شوی کافر زایمان آن زمان یابی خبر
*انکه ازسرچشمهٔ کفر حقیقی آب خورد *
بحر کفرهردوعالم بود پیشش چون شمر
چون بکلی کشت درشمس حقیقی مستتر
*بدرکردید ازظهورنام خورشیدآن قمر *
کفراحمدچیست درشمس احدمحوشدن
چیست طه مظهر کل ظهور نور خور
* پس بکوید کاف کفر مازطه برترست *
*آنکه باشد ازمعانی وحقایق بهره ور *
آنکه در بند قبول خاص وعامی روزوشب
*کفر و ایمان رارها کن نام این معنی مبر *

کفر وایمان چون حجاب راه حقند ای پسر
* روبسان مغربی ازکفر و ایمان در گذر *

* ** (غزل) ** *

مرا ازروی هردلبر تجلی میکند رویش
نه ازیك سوش می بینم که بینم تازه رسویش *
*کشد هردم مراسوی کمند زلف وگیسویی
* که اندرهرسرمویی نمی بینم بجزمویش *
ندانم چشم جادویش چه افسون خواند برچشمم
که درچشمم نمی آید بغیرازچشم جادویش *
*فروغ حسن رخسارش مراشد رهنما ورنه
* کجایی میبرم سویش زتاریکی گیسویش*
ازان درابروی خوبان نظر پیوسته میدارم
* که درابروی هرمهرونمی بینم جزابرویش*
بیاض روی دلجویش بصررانورافزاید
سویدارا کند روشن سوادخال هندویش
درختان جمله دررقصند ودروجدند ودرحالت
* مگربادصبابویی ببستان برداز بویش *
*به پیش مغربی هرذره زاروشرقی باشد *
* که ازهرذره خورشیدی نماید پرتورویش *

* ** (غزل) ** *

*ماشراب عشق ازجام ازل کردیم نوش *
* تابدهرگزنخواهیم آمداز مستی بهوش *
* آمدآوازی بگوش هوش جان جان ما *
* مابران آوازه تاکنون نهاده ستیم گوش *
* ازسماع قول کن درنغمهٔ روز الست *
* نیست جان مادمی خالی زفریادوخروش *

* ساقیا درده شرابی کز شرار آتشش *
* چون خم می دیگ دلها آید از گرمی بجوش *
* باده کز بهر آن صدره گرو کرد ست پیش *
* خویشتن را پیر ما در پیش یار می فروش *
* روی هر ساعت بنقشی می نماید آن نگار *
* مردمی باید که تا بشناسد او را در نقوش *
* شد جمال وحدتش را کثرت عالم حجاب *
* روی او را رنگهای مختلف شد روی پوش *
* کی تواند یافتن در پیش یار خویش بار *
* هر که بار هردو عالم را نینداز دبدوش *
* از زبان مغربی آن یار می گوید سخن *
* مدتی باشد که او شد از سر کفتی خموش *

مولانا مغربی حضرتلرینك سن شریفلری التمشه بالغ اولدقده هجرتك سكز یوز طقوزنجی سنه سی بو مسافرخانهٔ جهاندن انتقال وواصل وصال جمال اولمشلر در رحمة الله علیه *

(ذکر قدوهٔ اکابر سلف خواجه عبدالملك سمرقندی)

اکابر سمرقندن اولوب امیر تیمورك سلطنتی وقتنده سمرقندده شیخ الاسلام ایدی فضلی وعلمی بركمال اولدیغندن ماعدا علم شعرده دخی مهارتی وملایم اشعاری واردر بساطی آنك تربیه کرده سیدر بو غزل مولانای مومی الیهكدر *

* * (غزل) * *

* ای مردم چشم از نظر ما مروآخر	* وی عمر گرامی ز بر ما مروآخر *
* ای جان عزیز از تن رنجور مشو دور	* وی سایهٔ رحمت ز سر ما مرو آخر *
* ای تیغ غمت ریخته خون جگر ما	* از دیده چو خون جگر ما مرو آخر *
* ای نقش خیال خط جان پرور جانان	* از لوح سواد بصر ما مرو آخر *
* دور از تو ندارد خبر خویش عصامی	* اکنون که شنیدی خبر ما مرو آخر *

*(ذکر دریای معارف سید عارف نعمة الله کوهستانی *)*

شیخ الشیوخ العارف ابو عبدالله الباقعی که علوم ظاهر وباطنده یگانه وعلم

تصوفده علا تصنيفاتی واردر دریای عرفان وکوهرکان کزدکان سلطان ملك طريقت وسياح وادی حقيقت وغواص بحر معرفت سيد نعمة الله الك مريدی در که بر نعمة الله ابدی عن اصل نواحی بلخده مقدمکار رجال الله ايله مشهور کوهساردہ جبل صاف نام محلدن اولوب اول محلده قرق اربعين چقارمش

* واولبابده بو بيتی ديمشدر *

ظاهرم در کوه صاف وباطنم در کوه قاف * صوفيان صاف را صد مرحبا بايد زدن مشار اليهك وصفی خارج از بيان اولمغله همان تبرکا ايکی غزلی تحرير اولندی

* * (غزل) * *

چنان سرمست وشيدا ايم که پا از سر نميدانم

* دل از دلبر نميپايم می از ساغر نميدانم *

بروای عقل سرکردان مرا با کار من بکذار

* که من سرمست وحيرانم بجز دلبر نميدانم *

*شدم از ساحل صورت بسوی بحر معنی باز *

* چه جای بحر وبر باشد بجز کوهر نميدانم *

دلم چون مجمر وعشقش چو آتش جان من چون عود

همی سوزم روان چون عود ومن مجمر نميدانم

* من آن نادان بينايم که می بينم نميدانم *

* ازان می کريم از حيرتکه سيم از سر نميدانم *

*چو ديده سو بسو کشتم نظر کردم بهر کوشه

* بجز آب دو چشم خود درين منظر نميدانم

*بهر بابی که ميخواهی بخوان از لوح محفوظم

* که هستم حافظ قرآن ولی دفتر نميدانم *

* بر آمد نور سبحانی چه کفر وچه مسلمانی *

* طريق مؤمنان دارم ولی کافر نميدانم *

* بجز يا هو ويا من هو چو سيد من نميکويم *

*چه کويم چونکه در عالم کسی ديکر نميدانم *

* ⁑ (غزل) ⁑ *

* ای عاشقان ای عاشقان مارا یان دیکرست *
ای عارفان ای عارفان مارا نشان دیکرست *
ای بلبلان ای بلبلان مارا نوای خوش بود *
* زان روکه این کلزار ماز بوستان دیکرست *
ای خسرو شیرین سخن وی یوسف کل پیرهن
* ای طوطئ شکرشکن ما رازبان دیکرست *
تا عین عشقش دیده ام مهرش بجان بکزیده ام
* درآشکار و درنهان مارا عیان دیکرست *
* خورشید جمشید فلك بر آسمان چرخ تست
* مهرمنیر عاشقان بر آسمان دیکرست *
* اقلیم دل شد ملك جان شهر تن آمد این جهان
* کون ومکان عارفان درلامکان دیکرست *
* رندودر میخانه اصوفی وکنج صومعه *
* ماراسر بر سلطنت برآستان دیکرست *
* سیدمرا جانان بوده م درد وهمدرمان بود
* جانم فدای جان اوکوازجهان دیکرست *

حکایت اولنور که سید نعمة الله عالی مشرب اولمغله حکام وامرادن کندویه اطعمهٔ نفیسه اهدا وارسال اولندقچه کندو تناول ومستحقلره اطعام ایدرایدی برکون سلطان شاه رخ سیده سؤال ایلدیکه سز حرام لغنده شبهه اولان طعامی * اکل ایده یورسکز حکمتی ندر دیدکده *

* ⁑ (نظم) ⁑ *

* کر بود خون جمله عالم مال امام ⁑ کی خورد مرد خدا الاحلال *

دیو جواب ویردی شاه رخ سلطانه بو صحبت ملایم کورنمیوب برقاج کون صکره امتحان یوزندن اشجی باشیسنه امرایلدیکه برعاجزدن جبرا برقوزی اخذ وطبخ ایلسون بر موجب امر اشجی باشی شهردن طشره برخاتون فقیره نك دوشنده برقوزی شهره کلوزکن راست کلوب غصب ایتمك استدکده خاتون

مخالفت ایتمکدن ناشی زور ایله براچه و یرمکسزین قوزویی اخذ و کتوروب طبخ
وسلطانه خبر و یردکده سلطان سیدی دعوت ومعا قوزی یی اکلدنصکره
سلطان سیده سؤال ایلدیکه سز حلالدن غیر یسنی اکل ایتیوز بیورمشدیکز
حال بوکه بو قوزی شو وجهله برقوجه عاجزه خاتوندن غصب اولنمشدر دیو
ماوقعه یی تقریر ایلدکده سید کرچه بیور دیغیکز تحقیقدر ولکن حق تعالی
حضرتلرینک بو خصوصده برحکمتی اولمق کرک دیدی امر سلطان ایله
فی الحال اول خاتون احضار وسؤال اولندقده بن برطول عورتم بنم زوجم
وفات ایتدکده نکاح ومیراثمه بدل برسوری قیون ویراوغلم قالمشیدی بو هفته
اوغلم ایله سرخس طرفنه فروخت ایچون برمقدار قیون کوندرمشیدم بو اثناده
اوغلم ایچون برموحش خبر ایشتدم ومسموعم اولمشدیکه کرماندن سید نعمة الله
نامنده برذات کلمش تیز الدن اکر اوغلم سلامت کلور ایسه مذکور سیده برقوزی
کتورهیم دیو نذر ایلمشیدم اول کون اوغلم کلمکله قوزی یی ارقه الوب سیده کتورر کن
سنک اشجی باشک غصبا اخذ ایلدی دیو خاتونک تقریرنده سلطان شاهرخ
فی الحقیقه حق تعالی اولیاء کرامی حرامدن محفوظ ایدرایمش دیو سیده اعتذار
وکمال اعتقاد ایلدی سیدک سلسله سی دیار کرمانده وطریقتنک مریدلری
دیار هند وسند وفارسده معزز ومعتبرلردر سن شریفلری یتمش بش سنه یی تجاوز
ایلدکده کرمان توابعندن ماهیانده سکز یوز یکرمی یدی سنه سی عالم فانیدن
* رحلت ایدوب مالامر قدو خانقاهی ملجأ زواردر *

* ⁂ (ذکر عارف ربانی معین جوینی) ⁂ *

مولدی جوینه تابع اندادة نام قریه دن فاضل وکامل وسالک ذاتدر علمده اثنادی
علما بیننده بهشتی مخلصیله مشهور فرائضینک شارحی مولانا فخر الدین
خالد اسفراینی وسلوکده شیخی خاندان شیخ الشیوخ سعد الملة والدین
محمد الحمویدرکه علم شعرده دخی مهارتی وکفتارنده عذوبت ولطافتی اولمغله
* تبرکا برغزلی بو محله یه تحریر اولندی *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* ز زلف پریشان تو آشفته ترم من ⁂ درکوی تو سرکشته چو باد سحرم من
* چون بهوای تو کریبان بدریده ⁂ شب تا بسحر غرقه بخون جکرم من *

* کی بود که بیایم زگلستان تو بوئی * عمریست که چون باد صبا بادرم من
با هر خس وخاری منشین ای گل رعنا * کز جور وجفای تو گریبان درم من
* شمشیر جدائی توزان کار گرم نیست * کایام فراق توز خود بیخبرم من *
* طفلان که کشندسان سك دیوان بغوغا * از سنك جفا زوشده دیوانه ترم من *

معینی مذکور شیخ سعدینك گلستانی طرزنده نگارستان نام برکتاب تألیف ایلمشدر که دخی بسیط ودانشمندانه ودرونده نوادر وامثال وحکایات غریبه وبهارفانه درج ایلمشدر کتاب مزبوره اواء الهرده زیاده مشهور ومتداول اولوب آنجق خراسانده نادر بولنور شاه اغبك خرآباد گلدکده اول دیارك مشایخی کتاب مرقومی الغ بکه هدیه ویرمشلر شاه کاتبی حسین خطله تحریر ایتدوروب دائما مطالعه وتحسین بدرایمش بحسب المناسبه کتاب مزبوردن صفایاب
* اولمق ایچون ایکی حکایه بومجله یه ثبت وتحریر اولندی *

* ⁂ (حکایت نگارستان) ⁂ *

شیخ شبلی رحمة الله علیهدن مرویدر که حج شریفه نیت وعزیمت اوزره اولدیغم حالده بغدادده بازاره کتمش ایدم صاحب جمال برجوان کوردم که باشنده کی دستاری وارقه سنده کی خفتانی وعنتاری اینجه کتان واباغنده کی پاپوشی نازکان بغداد رسمنده زرافشان ودستنده برالمایی استشمام وبوابیاتی قرأت وحالنی ایهام ایدرك تمام نزاکت ونازایله بازارده خرام ایدر ابیات مذکور بونلردر

هرجا که بگذشت وبهرجا که می ستاد * می شد زمین چو لعل زعکس رخش تمام
گویی که هیچ کید زکمبرك عارضش * برخاك قطرهای گلاب عقیق فام

فرداسی قافله ده روان وعازم بیابان اولدقده کوردمکه جوان پرعنوان باشنده اعلا مصری دستار پریشان وپاینده مجوهر نعلینی تابار وهنوز گلزاردن چقمش کبی اوزرینه گلاب افشان اوله رق میان کاربانده کون کبی عیان وسروسامان ایله خرامان اولدی تعجب کتان ایا بوجوان معشوقیدر که نازایله خرامان یاخود عاشقمیدر که نیازایله جولان ایدر عجبا بجه کتمکه می نیت وقرار ویرمشدر یوخسه غیری طریقمی اختیار ایتمشدر دیو متحیرانه دیدمکه ای جانان عزیمتکرنه محله در خانه یه دیدی دیدم نصل خانه یه اول خانهٔ پربهانه که خلق آواره ایلمشدر بندخی کیدهیم کورهیمکه بو خلق کیمه کیدرلر ونیچون کیدرلر وکیمی کورمك استرلر

واندن نصل بهره‌یاب اولمق دیلرلردیدی بو استعداد ایله سز بو یوله کیده جکسین
مکر بو بادیه‌نك صعوبتندن خبرك یوقدر دیدیکمده نظم

* دوست آوا کی همی خواهد * رفتن حج بره‌ افتادست *

دیدی ای جوان نازونعمتله پرورده اولانه بو کار آسانلق ایله حاصل اولمز دیدیکمده

* * (نظم) * *

من نه باختیار خود میروم ازقفای او * آن دوکمند عنبرین میکشندم کشان کشان
آه ای شبلی اشته بویله اولمشم معذور طوت دیدی بو المایی نیچون قوقلارسین
دیدم محبوبك نسیم اقبالیله آچلمش ودلبرك حرمنده نشوونما بولمش کل
پیراغنی شم معتاد ایلمشیدم شیمدی بادیه‌نك بادسمومندن حفظ ایدر دیو قوقلار
دیدی کل سنکله رفیق اوله‌لم دیدم لا والله سن مرقع پوش سین بن جرعه‌نوشم
سن پیرمناجاتی سین بن اهل خراباتی یم دون کیجه بن مخمورایدم الان ونکی خمار
باشمده‌دردیدی همان بن یکرم کتدم بوندن صکره تصادف ایتمیوب ملاقات
اولنمدی تامکه مکرمه‌یه واردق برکون افراط حرارتلو وقتده اول جوانی
کوردمکه براغاج سایه‌سنده یاتمش خسته‌ صرارمش صولمش نه باشنده دستار
ونه ایاغنده بشمق قالمش همان النده المایی قوقلایوب بو بیتی قرأت ایده یور

* * (بیت) * *

* لدغت حیة الهوی کبدی * وماغیره رقیة ولاراقی *
* سوی الحبیب الذی شغفت * وانه رقیتی وتراقی *

همان یانندن کچملك استدم انکمدن طوتوب بنی طانیورمیسین دیدی
بلی تبدیل حال ایلمش سین اصلی ندر دیدمده فریادکه بنی بویوله
معشوقلقله کتوردیلر صکره عاشقلقه مبتلا ایتدیلر دیدی بو ینه
اولماییدر دیو سؤال ایلدم ای شبلی فریاد بوآسیب سببدنکه بکا نه ایشلر
ایتدیلرونه قهرسله‌لری آتدیلر اول سن معشوقسین غم یمه تسلیتن ویردیلر
صکره امتحان بلایه قویوب عاشقسین دیدیلر بعده عرفاته چقدم
سن طفل سین کلامنی سویلدیلر صکره کعبه‌یه کیردم سن بو حرمده محرم کل سین
دیوندا ایتدیلر بو جهتده حلقه‌یی طوتوب ایها المطلوب دیو فریاد ایلدم ارجع
یا محبوب جوانی ایشتدم بوتفکرده یکه میانه مزده فرد یوق وبو یانمده که

بو جوابی ویره جك بنم نزده کـه یوق بو حال ایله ای شبلی بو یله زارو زارم و ناز و نازنکلکدن بیزارم بلمم که محبم یا محبوب طالبم یا مطلوب زمرهٔ عجاجدنیم یاغیر محتاجدنیم بو اندیشه ایله یاندم و بو غصه ایله اریدم کرچه خسته دکلم امابو فکر خسته لغنده یم دیدی جوانك بو صحبتلری درونمی سوزان ایدوب کل سنی اصحابنك یاننه کتوره یم و بو حیرتدن خلاص ایده یم دیدم ای شبلی بندن فارغ اول بن اول حیرتده سرور و صفا اول تفکرده ذوق و صفا بولدم دیدی بو حال ایله راغوب اول کیجه حرم شریفده طواف و عبادتله مشغول اولدم صباح وداع نیتنده ایکن کوردمکه اول جوانك کنار حطیمدن قالبنی بردوش ایتمشلر دفن

ایتمکه کتوریورلر محرملردن برینه سؤال ایده

* * (بیت) * *

*عاشقان کشتکان معشوقند * بر نیاید ز کشتکان آواز*

* جوابنی ویردی *

* * (حکایهٔ دیکر) * *

چونکه مجنون و لیلانك قصه سی شیوع بولدی خلفای عباسیدن بریسی امر ایلدیکه لیلی یی کتوروب بر حجره ده اوتور تدیلر و مجنونی دخی بولوب کتوردیلر خلیفه مجنونه سن نصل کوزایله بقایورسنکه بویله صورته کوکل ویرمش سین سکا حرممدن ماهه بکزر بر کوزل جاریه باغشلایم دیدی مجنون بکا بر کوز بخش ایله که لیلیدن غیریسنی کورمك حالندن اوله دیدی خلیفه لیلیدن کوزایمی کورسك

استرمیسن دیدی مجنون لیلیدن غیریسنی بن کوره مم

* * (بیت) * *

* خون باردیدهٔ که به بیند جمال او * وانکه نظر کند برخ ماه و آفتاب *

دیدی خلیفه هیچ باورمسین لیلی سنکله نصلدر دیدی مجنون بنمله نصل اولدیغنی بلمك بنم ایشم دکل انجق اوقدر بیلورمکه لیلی بنم حالمه نظر ایتدیکی آنده بن انك عشقنه مبتلا اولدم دیدی خلیفه اکر استرسك بن لیلانك اقرباسنی احضار ایده یم و امر ایده یم لیلی یی سکا تزویج ایتسونلر دیدی مجنون بن طبیعت ایله آلوده اولمق استه مم بنم مذهبمده بی تکلف و واسطه لیلی بکا حلالدر دیدی خلیفه استرمیسن لیلایی کوره سین مجنون نزده کوره بیله جکم دیدکده خلیفه غلامك

برینه اشارتله غلام مجنونك الندن طوتوب ایلانك اولدیغی حجره یه كتوردی ایلانك
اول محلده اولدیغنی حس ایتدیكی كبی همان كوزینی قپایوب چوكدی غلام
ای دیوانه بوكون یوزعدد كوز عاریت آلوب باقه جق ایكن سن كوزیكی
قپایورسین دیدی مجنون بكا اوزاقدن باقق كركدر دیدی بو خصوص یعنی
مجنونك ایلایه باقدیغنی خلیفه یه خبر ویردكلرنده مجنونی احضار ایدوب بوبله
مجلس خاص وحجاب مرفوع اولدیغی حالده اشتیاقك وار ایكن نیچون
محبوبه نك جمالنی مشاهده ایله صفا كسب ایتمدك دیدی مجنون غیرت عشق اذن
ویرمدی زیرا جمال معشوق چشم عاشق نظردن منع ایدر دبو بو بیتی اوقویه رق
صحرا طرفنی طوتوب كتدی

* ⁂ (بیت) ⁂ *

*وكیف یری لیلی بعین اری بها ⁂ سویها وما طهرتها بالمدامع *

* ⁂ (ذكر عارف اسرار سید قاسم انوار صفی الدین) ⁂ *

دردریای حقیقت وسیاح وادی٘ طریقت شاهباز فضای لاهوت وعارف
عالم ملكوت مفتاح كنوز حقایق ومدنك كنجینه٘ رموز دقایق اصل سلسله سی
اذربیجانی وكندونك محل ومولدی تبریز اولوب اول دیارك اشراف واكابرندندر
عنفوان جوانیلرنده شیخ الشیوخ صدرالدین اردبیلی به مرید اولوب مدت مدیده
شیخ مشار الیهك خدمتنده سلوك وریاضاته دوام واشتغال وعلم تصوف
ووحدنده رسیده٘ درجه٘ كمال اولدقدنصكره شیخك اذنیله جیلان طرفنه
عزیمت واول دیارده طالبان عرفان وحقایقی سیراب زلال معرفت ایدوب آوازه٘
كمال وفضیلتی اول اطراف واكنافده شهرت بولدقدنصكره اندن دخی نیشابور
وخراسان جانبنه رحلت وبرمدت دخی بلاد مذكورده اقامت واهالی كندویه
كمال مودت اوزره ایكن بلده٘ خراسانك ظاهر علماسی اعتراضه آغاز ایلملریله
اندن دخی هجرت وپایتخت هراته عزیمت ایدوب ذاتنده مركوز جذب قلوب
سببیله محب ومنكره محبوب وپایتخت هراتك اكثر اكابر ومیرزادهلری كندویه
معتقد ومرید ومنتسب اولمغله اصحاب اغراض وقتك پادشاهی اولان شاهرخ
سلطانه اغماز ایدوب سید قاسم بو شهرك اكثر صاحب قدرت وثروت جوانلرینی
جذب ویانینه جمع ایلدی شاید برفساده باعث اولور همان مصلحت بو شهردن

جقمامسیدر دیدیلربناءعلیه شاهرخ سلطان سیدك اكرجه اخراجنی امر ایلدی
هرچند امرا واركان دولت حكم سلطانی یی سیده ایما ایلدیلر ابتداده سیدنی
نه قیاحتیله سلطان دیار مسلمیندن اخراج ایده جكدبو مقید اولمدی اول درجه یه
واردیكه جبرا اخراج اقتضا ایدوب آنجق كسه اقدام وابرامه جسارت ایده میوب
متحیر اولمشلرایدی بو هنكامده سلطان زاده سعید بایسنقر بن سیدك
خاطرینی رنجیده ایتمكسزین لطیفه وظرافتله نقل وحركت ایتدیریرم دیوب همان
سیدك زیارتنه كیدوب افواهی صحبت و ملاطفت ایدرك كلام مناسبتیله سیدك
عزیمتی خصوصنه كلدكده سید شهزادیه سنك پدرك بنم بو شهردن كتمامی امر
ایلمش مسلمانلرك پادشاهی ایكن بنم مسلمان مملكتندن اخراجمی نه دلیله مبنی
* ایلمش دیدكده شهزاده سز كند وكلامكزایله عامل دكلمسكز دیدی سید نصل
* كلامم دیدكده شهزاده همان سیدك بو بیتی اوقومشدر *

* * (بیت) * *

* قاسم سخن كوتاه كن برخیز وعزم راه كن *
* شكر بر طوطی فكن مردار پیش كركسان *

سید شهزاده یه تحسین ودعا ایدوب فی الحال ركوب ولوازمه سنی حاضر ومهیا
واكابر وامیرزادكان دخی توقیر وهدایا ایله تشییع وبلخ وسمرقند طرفنه روان اولوب
اول دیارده دخی بر مدت آرام ومرجع خواص وعوام اولدقدنصكره تكرار دار
السلطنه هراته عودت وبرمدت دخی هراتده محبلریله مودت ومحبت واكابر وساداة
وعلما ایله الفت وصحبت وبو مثللو اشعار موحدانه سویلیه رك امر اروقت ایلدی

* بو غزل انكدر *

* از افق مكرمت صبح سعادت دمید *
* محو مجا زات شدشاه حقیقت رسید *
* صولت وصیت جلال عالم جان راكرفت *
* صدمت سلطان عشق باز علم بركشید *
* جنك غمش میزند بردل وهر پاره *
* كشف روان میكند معنی حبل الورید *

* ساقیٔ جان میدهد باده بجام مراد *

* مطرب دل می زند نعرهٔ هل من مزید *

* راه بوحدت نبرد هر که نشد در طلب *

* جملهٔ ذرات را از دل واز جان مرید *

* در حرم وصل یار زنده دلی بار یافت *

* گر همه خلق جهان بار ملامت کشید *

* وصلت الله یافت قاسم وناگاه یافت *

* زانکه بشمشیر لا از همه عالم برید *

سید قاسم انوار قطب الاقطاب شیخ الاسلام شیخ احمد جامینك روحانیتندن *فیضیاب اولمغله اول بابده بو نظمی دیمشدر*

* * (نظم) * *

* روضة المذنبین احمد جام *	آن نهنك محیط بحر آشام *
* اسما نیست پرمه وپروین *	بوستانیست پرگل ونسرین *
* رحمت حق بدوستانش باد *	لعنت حق بدشمنانش باد *
* هر که او دشمن خدا باشد *	دشمن جمله اولیا باشد *

*(بو بیتی دخی عزیز مشار الیه وصفنده دیمشدر) *

* پیر ما جامیست لیکن درخور این جام نیست *

* باده صافی نوشد اما رند دردآشام نیست *

بو بیتدن مقصودلری عزیز مشار الیهك سلامت حالنه وکندو سنك ملامتنه اشارت بیوررلر آخر حالنده وطن آرزوسیله هراتدن رحلت واختیارلغی حسبیله محفه یه سوار ووطن مألوفنه عزیمته قرار ویروب کیدرکن ولایت جامده حرجرد نام قریه یه وصول وهوانك حرارتندن ناشی اول محلده بر باغه نزول ایدوب باغ مذ کورك هواسی سیدك طبعنه خوش کلمکله بر قاج کون اول باغده اقامت ایدرکن حسب الاقتضا باغك میوه سنی صاحبندن اشترا ایله یازه وسمی باغ مزبورده کچوردیلر سیدك اصحابی دخی بو خصوصدن محظوظ اولوب همان باغك ملکنی صاحبندن اشترا و بر مختصر مسکن بنیاد وبنا ایلملریله سید قاسمك طبعنه موافق کلوب عزیمتی اقامته تحویل ایله الی آخر العمر اول باغده قالمشدر اواٸل حالنده

هرچند وجودنده ضعف واراېسه پيرلكى عالمنده كندويه سمن والمجه سنه سرخ ورطوبت كلمكله اكاردن برىسى سيده سؤال ايلديكه عاشق صادقك نشانى ندر ضعيفلق وصاربلقدر ديدى سائل تعجب سزككى بونك خلافيدر ديدى سيد داى برادر بروقت عاشق ايدك شيمدى معشوق اولدق مقدم محب ايدك

شيمدى محبوب اولدق ديو مثنويدن بو بيتى اوقومش (بيت)

* من كدايى بودم اين خانه چوجاه * شاه كشتم قصر بايد بهر شاه *

نقل اولنوركه سيد بدايت حالنده حددن افزون رياضات ومجاهده ايله مشغول ايدى حتى قزوين مسجدنده معتكف اولوب خلق جامعدن چقوب تنها قالديغى حالده صاچندن آصيلوب اولوجهله ذكر الله ايدرايمش اول درجه يه وارمشكه بوز جهندن اياغى علت پيدا ايتمكله دائما اقلرندن حجامت ايدرلرمش وقتنده بوزجتلرك آثارى وجودنده ظهور ايدوب سكز يوز اوتوز يدى سنه سى باغ مذكورده وفات ايتمكله اول محلده دفن اولنمشدر اباعن جدا اكابر خراساندن وسيد قاسمك كزيده احبابندن سلطان السادات والاتقيا امير سيد ناصرالدين قريشى الحسنينك سعى ودلالتيله نظام الدين على شيرنوايى سيدك مرقدينه مجددا بناى عاليه بنياد ايلمشدر اما مولانا على شير مجالس النفايس نام تذكرۀ شعرا سنده سيد قاسم مشاراليهى شعراى اوائل واواخر اوزرينه تقديم وتذكره سنى نام نامىسيله ابتدا واحوال مشاراليهى ترقيم واملا وبووجهله كشيدۀ سطور بيان وانشا اولنوركه هرچند سيدك پايۀ ولايت وايه لرى شاعريت رتبه سندن بالا ترايسه ده ضميرنزاكت سميرلرنده مركوز اولان لطافت وحقايق ومعارف لازمه سنجه كاه بكاه جوهر معانى تنظيمنه التفات ايتمكله وادئ اشعارده روشلرى پاك ونطق عاشقانه لرى سوزناك اولمغله سوختكان عالم نظم عاليلرينه مائل وطالب وشعر محققانه لرينى مطالعه وتحريره راغب اولدقلرندن ديوان كرامت عنوانلرى جمعنه بادى اولدى انيس العاشقين نام مختصرجه مثنوى نظم ايلديلر وترجيع دخى *سوبلديلر بجهت تبرك ايكى مطلع غزللرى ترقيم اولندى* (نظم)

*عشق تو كه سرمايۀ ملك دو جهانست * المنة لله كه مرا بردل وجانست*

* * (ديكربيت) * *

* رنديم عاشقيم وبجانسوز وجامه چاك * بادولت غم توزفكر جهان چه باك*

فقیر اوج درت باشنده ایدم او وقتده عزیزلری ایکنجی مصراعی مطالعه ایدوب اظهار حیرت ایلدکلرینی حس ایدردم ومثنوی لطفیلری حضرت مولانا جلال الدین رومی قدس سره نك رمل مسدس مثنوی شریفلری وزننده واقع اولمشدر (ع) بوددر تبریز سید زاده مصراع مثنو بلرندن کو با مقصود

* کندولری بدر ترجیعلرینك بندی بو بیتدر * (بیت)

* تو بی اصل همه پنهان و پیدا * بافعال وصفات وذات واسما *

حقیر اول ذات متعالی صفاتك چاروبکشان آستان کرامتنشانلری زمره سندنم دیو علیشیر تحریر ایدوب عالم ملکوته ارتحاللرینی دخی سکز یوز اوتوز بش سنه سنده اولمق اوزره تسطیر ایدر *

* ❋ (ذکر نادر الزمان بساطئ سمرقندی) ❋ *

کفتاری خوش وشیرین واشعاری نازك ورنکین سلطان خلیل بهادر بن امیرانشاه کورکان عصرنده سمرقندده ظهور ایلمشدر عن اصل صنعتی حصیر طوقومق اولمغله مقدم حصیری تخلص ایدر ایدی خواجه عصمت بخاری بساطینك قابلیت واستعدادینی فهم ایدوب حصیرك اکابر بساطینه قابلیتی اولمغله سکا بساطی تخلص ایتمك امر ادردیو بساطی تخلصنی ویرمشدر خواجه عصمته اعتقادی وشیخ کمال خجندی یه اعتراضی اولمغله شیخ کماله بعضا جواب دیمشدر

بو مطلع کمالك غزلندندر (بیت)

* نشان شب رواز دارد سیر زلف پریشانش *

* دلیل روشنست اینك چراغی زیر داماتش *

* (بودخی جواب اوله رق بساطینك غزلندندر) * (بیت)

* درنظم بساطی را کمال ازخود مدان کمتر *

* که پروردست چون مردم با آب دیده سلمانش

* بو بابده شیخ کمال بساطی یه اینجنوب انکسار صورتنده دیمشلردر * (بیت)

باانکه چون چراغ سحر شد جوانه مرك * هم دیر زیست مدعی زود میرما *

* بو غزل بساطینك جمله اشعارندندر * (غزل)

* میچکد دم بردم ازمیم دهانش آب حیات *

* صادچشمی را که مثل اوندیدم هیچ ذات *

من زبخت شور خود بریانم ای بسته دهن
* تا بکرد شکر نوزینه میکرد د نبات *
تشنه لب در کربلای هجر می میرم عجب
منکه بروجه حسن ازدیده میبارم فرات
* ازدهانش بوسهٔ جستم زکوة حسن را *
کفت خاموش ای کدا ازهیچ کی باشد زکات*
آن پری رخ بابساطی کفت ازروی عتاب
* کرداین بازی مکردار دل نمیخواهد زمات*

*نقل اولنور که برکیجه سلطان خلیلك مجلسنده مغنیلر بساطینك اشعارندن بو مطلعی اوقویوب آهنك ایدرلرایمش *

دل شیشه وچشمان تو هر کوشه برندش * مستند مبادا که بناکه شکنندش *
فی الحال سلطان خلیل بساطی کتوروب تحسیننه بیك آلتون بخش ایلمشدر

* * (ذکر قدوة الفضلا خواجه عصمت الله بخاری) * *

عالم وفاضل وشاعر وکامل کشی زاده که نسبی جعفر ابن ابی طالب رضی الله عنه رسیده وآباواجدادی بخارانك اکابروافاضلی وپدری خواجه مسعود متمولان واکابران دیارمذکوردن ایدی اشعارك انواعی که قصیده وغزل ومثنوی ورباعی ومقطعاتك شیوه سنی ادا ولطافتنی اجرا ایلمشدر سلطان خلیل عصرنده شهزادهٔ مذکوره شعر تعلیم ایتمکله شهزاده خواجه عصمته کلی اکرام واحترام ودائما بزمنده انیسی اولدیغندن حسودان واصحاب اغراض خواجه عصمتك شهزادهیه علاقه ومحبت ونظری واردیو کفتکو ایتملری بعدیته باعث اولدقده * بو غزلی دیمشدر *

کاش فرمودی بشمشیر جدایی کشتنم) (تا بخواری در چنین روزی ندیدی دشمنم
باغبان کودرته دیوار کلزارم بکش) (بیوجودش کر کشد خاطر بسرو وسوسنم
شهسوارم کی خرامد بازتادبوا نه وار) (خاك وخون آلوده خودرا برسر راه افکنم
خون دل ز نروهمی بارم زمژکان دوعین) (کر فراقش نشتر خونیست هر مو برتنم
تاز عصمت کی شود آثار دوران خلیل) (کین بتانی راکه ناحق می پرستم بشکنم

بنده بو خصوصده دائر سویلدیکی غزلك مطلعیدر

*دل کبابیست کز وشو برانکیخته‌اند * وز نمکدان خلیاش نمکی ربخته‌اند*

سلطان خیالك اشعاری وصفنده قرق بیت مقداری قصیده‌سی اولمغله چند

بیتی بو مجله‌یه تسطیر اولندی

* * (نظم) * *

این بحر بیکران که جهانیست در برش * غواص عقل کل تبر دره بکوهرش

*مه عکس از لوامع لوح مذهبش * خورشید عکسی از صفحات مصورش*

*حوران روضه راز حیا کرده در قصور * نقش بتان لاله رخ خور پیکرش*

*بر لوح چرخ کرم همی کرده آفتاب * از بهر مهره کردن اوراق دفترش*

*کیرد ز شب سیاهی و از مه دوات زر * جلد از ادیم تو ر دهد چرخ اخضرش*

*از رشته سیاه و سفیدی و شب و سحر * شیرازه کرده بر طرف صنع داورش*

نقل اولنور که خواجه عصمتك شطرنج علمنده مهارت تامه‌سی اولوب اوغلی دخی چندان لعب مذکورده ماهر اولمغله احباء خواجه‌دن بریسی اوغلیکز یله شطرنج اوینادم سز قطعا تعریف ایتمه سکز دیدکده تعریف ایتمامك اوزره یمین ویرمش حریفله محبوب اوینارکن اویون بر مرتبه‌یه وارمشکه محبوب اکر فرزین بند ایتمیوب رخن اوینامسه مات اوله جق خواجه صبر ایده‌میوب بو بیت افصح ایله فرزندینه اشارت ایلمش اول محبوب عاشق فریب پدری اندازیله اول عرصه‌ده اسب تیز ی طبعله صف پیادکانی پیلار ه پامال ایتدروب رخ پرتابك

اوینامغله اول حریفك شاهی مات اولمش بیت مذکور

* * (بیت) * *

ز عشقت فیل درماند و تو فرزین بند پیش آری

* شود شه مات در یکدم رخت ار باختن کیرد *

بو بیت خاطر یچون خواجه عصکره بر غزل سویلمشلر آخر حالنده سلاطین مدحنده اشعار سویلمکی ترك ایدوب مجلسی افاضل وعلما واکابر وشعرا ایدیکه بساطی سمرقندی وخیالی بخاری وبرندق وخواجه رستم خوریانی وطاهر ابیوردی کبی همان الغ بکك سلطنتی وقتنده دشار الیهك استدعاسیله کندوسنه برقاج قصیده ومدحیه سویلمشدر علیشیر نوایی دخی تذکره سنده خواجه

عصمتك احوالندن شووجهله بسط مقال ايلمشكه خواجهٔ مومی اليه ماوراء النهر
كبارزاده لرندن اولوب علوم ظاهره يی قانون شغل اوزره تحصيل ودرجهٔ كماله
توصيل ايلمش وهرنقدر رتبهٔ علم وفضلتری پايهٔ شاعريتدن معلا ايسه ده شوخ
مشرب وآشفته حال وسخنورشيرين مقال اولدقلرندن جابجا الوؤمعانی تنظيمه
ورزش واشتغال ايدرلردی اول سببدن ديوانی مشهور اولمشدر خواجهٔ مذكور
دونشـاه قولنجه سكز يوز يكرمی طقوزوتقويم تاريخی موجبنجه سكز يوز
قرق سنه سی وفات ايتمشدر مرقدی بخـارا ده كندوجره سنده اولديغی
* علی شيرتذكره سنده يازمشدر رحمة الله عليه *

* ⁂ (ذكر املح الظرفا ابو اسحق شيرازی) ⁂ *

طبعی لطيف وكفتاری ظريف اولمغله دائما شيرازك حكام واكابريله همبزم
ايدی هرچند اجناس اشعارنده ظرافت وارايسه دخی اطعمه يه دائر اشعار
ورسائلی اولوب اول جانبه مائل ايديكه اولوقته كلنجه اطعمه خصوصنده
ابواسحاق كبی شعر سويلمش اولميوب انجق ارباب غناومتمولانه اشتها بخشله
فائده حاصل ايدرايسه دخی فقيروبينوايه بونك اشعارينی مطالعه محضا ضرر
وحرمان وبوبابده سويلديكی برر باعی تحرير اولندی * (رباعی)
* نركس كه شبيه ست بچشم خوش دلبر ⁂ كويند طبقی داردازسيم پرازرز *
* در ديدهٔ بو سحاق نه زرداردونه سيم ⁂ شش نان تنك داردويك كاسه مزعفر
ابواسحق بوكونه اطعمه وصفنده اشعارسويلمكی التزام ايتمش اولديغندن
زماننده بولنان شعراوازجمله سردفترعرفا خواجه حافظ شيرازی اولوقتك
قطبی اولان منبع عرفان شيخ نعمة الله حضرتلرينه واروب بزم ابيات واشعارده
جمع ودرج ايلديكمز دقايق معانی وخيالاتی ابواسحق اطعمه وصفنده ايراد
ايده يور ديو اشتكا ايلدكلرنده ابواسحقی حضورلرينه جلب واحضار ونيچون
بن خيالات نازكانه يی اطعمه وصفنده صرف ايده يورسن اشته سندن
شكايت ايده يورلرديدكده انلر ظاهرده اولان جمال وكمال خوبانی وحسن وآن
محبوبانی مدح وثنا ايدرلر امابنده كز نعمة اللهی وصف وثنا ايدرم ديو جواب
ويرمكله شيخ حضرتلری بوجوابدن منبسط اولوب تحسين وآفرين ايلديلر
نقل اولنوركه مذكور ابواسحاقك صقالی قاعده دن خارج طويل ايمش سلطان

اسكندر بن عمر شيخ بهادر وقتنده ابو اسحق دائما سلطان مذكورك نديم مجلسى ايدى برقاچ كون معتادا وزره مجلس سلطانده حاضر اولمامغله بر كون كلدكده سلطان مولانايه اولديكه چند روز مجلسمزى ترك ايلدك ديدى ابو اسحق زمين بوس اولوب پادشاهم بو كون حلاجلق ايلدم واوچ كون دخى صقالمدن پنبه ديوشردم ديو بالبداهه بو بيتى اوقودى

* * (بيت) * *

* منع مكس از پشمك قندى كردن * از ريشك حلاج پنبه بر داشتنست *

شيخ سعدى حضرتلرينك جنك وادوات جنك سئوال و جواب و مناظره سنده اولان كفتارلرينه چنكال يعنى خرما وياغ واصى نانله يابدقلرى اكمك حلواسنى درپيش ايدرك ابو اسحقا قلك نظيره كونا سويلديكى مثنوى هر چند نطو يل اولمش ايسه دخى قصرى ممكن اولهمديغندن جملهسى ثبت وتحرير اولندى *

* * (نظم) * *

* بركار سفرهٔ صاحبدلى	* چون نشست افتاد او را مشكلى *
لوت خواران ديد پيرامون خوان	* مرغ وما فون ومزعفر درميان
قليه پيش ماست پا بنهاده سر	* نان و بريان دست و پاهم در كمر
* فرنى پالوده رود در روى هم	* رشته و لوزينه همزانوى هم *
* درميان قونى بهم بركشته بود	* كز بيانش عقل كل سر كشته بود
* جرب وشيرين بود از حلوا نبود	* پايش از سر سر ز پا پيدا نبود *
سر بسر اجزاى او بى استخوان	* روغنش رفته چو خون اندر ركان
مرد صاحب دل چو در اثناى حال	* كرد از ترتيب وتركيبش سئوال
* كفت اصلم روغن وخرما ونان	* ذوق وشيرينئ من در هر دهان
* ارده وروغن برم لال آمده	* نام من از غيب چنكال آمده *
* مردمعنى چون ازو بشنيد راز	* كفت يك يك حال خود كويد باز
* اولا خرما سخن آغاز كرد	* سر كذشت خويشتن سر باز كرد
* كفت بر نخلم چو برك وساز بود	* چشمها بر منظر من باز بود *
* پرورش مى يافتم از ماه و خور	* ابر وبادم بود فر اشان در *
* سبز وسرخ وزرد ميبودم لباس	* از سيهكارى بپوشيدم پلاس

* ارهٔ قهرم قضا بر سر بخواست * آنچنان کاندر تن من جان بکاست

* از سر نخلم بشیب انداختند * زان فرازم بر نشیب انداختند *

* هر زمانم همنشینی دیگر است * آب خوردم از زمین دیگر است *

* در سفر با کرد کانم در جوال * میکشم از کل کل او قیل وقال *

* که کلیم آورده دارم من بدوش * کاه دارم فوطهٔ نان ستر پوش *

* یك زمانم جوز باشد همنشین * ساعتی با شیر بودم همقرین *

* در میان شیره‌ام دیپروند * با برنج وشیر نیزم میخورند *

* ناکهان در دیك حلوایی شدم * بعد ازان دوشاب خرمایی شدم *

* این زمان در چنك چنکالم اسیر * میخورم مالش زهر برنا و پیر *

چنك وچنکالی مرا دارد بدست * کوشمالم میدهد هر جا که هست

* روغن آمد از پی آن در مقال * یك بیك میکفت با او شرح حال *

* کفت بودم درمیان فرث ودم * در درون کو سفندان حشم *

* هر زمان در سبزهٔ کردیدمی * هر کلی از مرغزاری چیدمی *

* دایه‌ا دوشید از پستان میش * دردمم بیکانه کرد از جای خویش

مایه‌ام بنهاد مقداریکه خواست * شیر بودم بعد ازانم ساخت ماست

* بعد ازان در مشك باز م مسکه کرد * برسرم بکذشت چندین کرم وسرد

* آن زمان در معرض آتش شدم * تاز دردی صافی و بیغش شدم

* مدتی در چنك افتاده به بند * تازه می بودم ببوی کوسفند *

* کاه در کاجی شدم که در اماج * ساعتی در کاك وروزی در کماج *

* در کلیچه یکزمان آغشته‌ام * بکسمات کرم سراسر کشته‌ام *

* با عسل هر که که تنها میشوم * همچو شبنم زیر وبالا میشوم *

* کاه ازمانم شوم در شب غریب * که رسد از سفرهٔ سورم نصیب *

* کاه دارم با هریسه ماجرا * کاه در دست برنجم مبتلا *

* این زمان در چنك چنکالم اسیر * میخورم مالش زهر برنا و پیر *

چنك چنکالی مرا دارد بدست * کوشمالم میدهد هر جا که هست

* بعد ازان نان حال خود اظهار کرد * مردمعنی واقف اسرار کرد *

* کفت بودم کندم باغ بهشت * رسته از آب وکل وعنبر سرشت *

* تا كه افتادم بانبار جهان * بارها درچاه كرديدم نهان *
* بعد از آن در خاك راهم كاشتند * مدتى بى مونسم بكذاشتند *
* حق بطبعم روزىء ديكر بداد * وزنوم فيروزىء ديكر بداد *
* سر كشى آغاز كردم از غرور * دلبرى ميكردم ازنزديك ودور
* باد قهرى برسر سبزم وزيد * شد جوانى نوبت پيرى رسيد
* سر جدا كرد از تنم دهقان بداس * كاه پاشيدم پوشيدم پلاس *
* پايمال كاو كشتم ناكهان * تاشدم القصه در بار خران *
* برسرم كرديد سنك آسياب * تابر آمد كردم از جان خراب
* كه مقيد در بن انبان شدم * كاه درغربال سركردان شدم
* مشتها خوردم بهنكام خمير * تانهادم پاى بيرون از فطير *
بعد از آن در آتش سوزان شدم * نان شدم شايستهٔ هرجوان شدم
* اين زمان در چنك چنكالم اسير * ميخورم مالش زهر برنا و پير *
* چنك چنكالى مرادارد بدست * كوشمالم ديده هرجا كه هست
باتو اين تركيب هم هست اين زمان * روح روغن نفس خرما جسم نان
* مالشت دادند درلاك فلك * برمكسران كرد خوانت راملك *
آن مكس درآن ميان ابليس بود * كرد چنكال تو درتلبيس بود *
* قصد شيرينى كند دائم مكس * زين مكس ايمن نشد چنكال كس
* از عبادت رو مكسرانى بساز * باد مكس چون كود كان چندين مناز
* از براى زاد راه اين جهان * خيز و چنكالى بند زنو شد دان *
باش چون بسحق دائم چرب و نرم * درميان آب سرد ونان كرم *
* نان كرمت شهوت حيوانى است * آب سردت حكمت انسانى است
* سر انسان درلباس نان وآب * كفته شد والله اعلم بالصواب *

* (ذكر بندق بخارى) *

* شهزاده بايقرا ابن عمر شيخ سلطان بن تيمور كوركانك مداحى اولمغله شهزادهٔ مذكورك ملازمتيله بخارادن خراسان وعراق طرفنه كلمشدر خوش طبع ونديم وكامل ولطائف وهزله مائل وفصيح واتش زبان اولمغله عصرينك شعراسى كندودن اجتناب ايدوب دائما مدارا ومواسا اوزره كوريشوب

استادیمزدیرلرایدی خواجه عصمت حقنده بو بیت اکا منسوبدر

* * (بیت) * *

* دربخارا خواجه عصمت کرچه دارد شهرتی *
*درخراسان خواجه عصمت نیست بی بی عصمتست
* بوغزل دخی مرقومکدر *

* لب شیرین تو باتنك شکرمی ماند * دردندان تو باعقد کهرمی ماند *
قندبا آن همه دعوی لطافت کوراست * یك حدیث ارشنود پیش تو سرمی ماند
* کربه بستان بخرامی پی ایثار رهت * کل خندان بدهن خردهٔ زرمی ماند *
*بادراد رشکن ازلف مسلسل مکذار * که سقیم است ودران راه کذرمی ماند *
* یادکارار بکذا رند کسان درعالم * ازبرندق سخن فضل وهنرمی ماند *

حکایت اولنور که شهزاده بایقرا بلخ تختنه جلوس ایلدکده برندقه بشبوز آلتون ویریلمسنی امر ایلمش شهزادهنك توقیعاسی ایکیوز آلتونه فرمان تحریر ایتمکله

*برندق بوابیاتی یازوب شهزادهٔ مشارالیهه عرض ایلمش *

* * (نظم) * *

* شاه دشمن کداز ودوست نواز * آن جهانکیر کوجهان دارست *
* بشبوز التون مرا نمود انعام * لطف سلطان به بنده بسیارست
* سیصد ازجمله غائبست اکنون * در براتم دو یست دینارست *
* یامکر من غلط شنید ستم * یا که پروانه جی غلط کارست *
* یامکر در عبارت ترکی * بشبوز آلتون دو یست دینارست

شهزاده بو ابیاتی مطالعه وخنده ایله برندقه تحسین ایدوب هزار دینـاره ترکجه بشبوز آلتون دیرلردیو همان مجلسنده بیك آلتون کتوروب ویردکده برندق
* بالبداهه بوبیتی دیمش *

* * (بیت) * *

*بحرعمانست کوباخاطر فیاض شاه * ابرنیسانست کو بادست کوهر باراو*

*(ذکر افتخارالفضلا خواجه رستم خوریانی) *

خوریان بسطامده برقریه اولغله خواجه رستم اول قریه دن نازك طبع ورفتـار ولطیف کلام وکفتـار وبعضا تحصیلدارلق ایله تعیش واحیانکذار ایدی

تحصیلدارلغی حالنده دسترس اولدیغی منفعتی عشرت وملازمسنه صرف ایدرایدی نقل اولنورکه امیرزاده عمر بن امیرانشاه کورکان وقتنده فضلادن خواجه حافظ رازی وزیر ومدبردولت اولدقده خواجه رستمی دهدمتانه عادل کوندرمش خواجه رستم پیرانه لهو وطربله اوقات کذار اولدیغی خواجه حافظك مسموعی اولوب رستمه لوم صورتنده تحریر ایتمکله خواجه رستم

جواب اوله رق بوبیتی کوندرمش

* (بیت) *

این خرقه که من دارم در رهن شراب اولی

* وین دفتر بیمعنی غرق می ناب اولی *

* (بوغزل دخی مرقومکدر) *

*کرزخر که ما من دامنکشان آید برون * دودآه عاشقان از آسمان آید برون*

*اخرای عاشق زظلم یار آهی برمکش * بازناید تیر هر که از کمان آید برون *

* می برآید هر زمانم آه دود از روی یار * ترسم اخر در میان آه جان اید برون *

*کو بیا از آسمان منشور غم آمد بما * کی تواند کس زمضمون نشان آید برون

رحم کن برحال رستم پیش از آن روز یکه او * از میان کیرد کنار و از جهان آید برون

* (ذکر ملك الشعرا بدر شروانی) *

شروان ودضا فاتنده اشعاری مرغوب اولوب انجق محل سائره ده مدون اولمامغله بعض بولنان اشعاردن متانت طبعی منفهم اولور که بو مطلع انکدر

* مستانه زمرغ دل من ساز کبابی * وزدیده گریان منش زن نمك آبی *

کاتبی خراساندن شروانه واردقده بدر ایله بینلرنده چوق مشاعره واقع اولمشدر

* کاتبی بدر حقنده بو قطعه یی دیمشدر* (قطعه)

*لقب کاتبی دارم ای بدری اما * محمد رسید اسم از آسمانم*

*محمد را نام هست وتو بدری * با نکشت معجز توابرد رانم *

* (ذکر قدوة العرفا شرف الدین علی یزدی) *

فنون علومده ماهر وفضل وکمالی باهر وبوجمله ایله مشرب فقرده تهذیب اخلاق وصفای باطن وظاهره نائل واکثری عارفان ومحققانله صحبته مائل ایدی فنون وغیره ده تألیفاتی خصوصا علم معماده یکتا و بینظیر در شهزاده

ابراهیم سلطان بن شاه رخ بهادرك وقتنده شرف الدین فارس وعراقده
مرجع اکابرو شهزادهٔ مشارالیهك محب ومعتقدی اولمغله شهزادهنك الحاح
وابتدعاسیله تیمورك ذریت واحفادو حالات ووقوعاتی شرف الدین بیرلکی
حالنده دوت سنه ده تألیف ایدوب اسمنی ظفرنامه تسمیه ایلمشدر که واقعا تاریخ
مذکورك فصاحت و بلاغتنی فضلا تحسین ایلمشلردر اشعاری دخی فصیح
* ورنکین اولمغله تبرکا بو محله یه چند بیت تسطیر اولندی *

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* اکرابلق چرخ در زین کشی * وکرخنك دهرت جنیبت کشد
* وکر عرصهٔ عشت از خرمی * خط نسخ برذکر جنت کشد *
* مشوغره کین دور دون ناکهت * قلم برسر حرف دولت کشد *

تذکرهٔ علی شیرنوایده بو وجهله تذکیر اولنمشدر که مولانا شرف الدین علی
یزدینك عالم ودانا وفاضل بی همتا اولدیغی جمله عندنده قضایای
مسلمه دن اولوب شاهرخ بن تیمورخان انهزامنده بو عبدعاجزك پدری جماعت
کثیره ایله حوادث روزکاردن علی طریق الفرار عراق طرفنه ایلغار وعزیمت
ایدوب برنصف اللیلده یزدنام موضعه واصل اولمغین محل مزبورده بر قاج کون
مکث وارامزه اقتضا ایتمش اولمغله اتفاقا دارقرارمز مولانای مومی الیهك خانقاه
معرفتپناهلری جوارنده واقع اولوب صباح اولدقده دأب وقاعدهٔ اطفال اوزره
اویون اوینامق ایچون جماعتمز صبیانیله برابر خانقاه مذکورده خولمزده تخمینا فقیر
التی یاشنده ایدم مولانای مومی الیه برکوشه ده قعود ایتمش بازیٔ اطفالی تماشا ایدر
ایدی جماعتمزك احوالنه واقف اولمق ایچون کروه اطفالدن برینی عندعالیلرینه
طلب بیوردقلرنده جمله دن اول وارمغه موفق اولدم هرنه سئوال بیوردیلر ایسه
ویرد یکم جوابده تبسم بیوروب تحسین ایلدیلر بعده استفسار بیوردیلر که
مکتبه واررمیسك واریرم دیدم بیوردیلر که بو اطفالدن برینی طلبمزده سن
کلوب بزمله آشنا اولدك سنك ایچون فاتحه اوقومالی دیوب بحمدالله کندو فاتحه
لریله مشرف قیلدیلر اوخلالده فقیرك پدری جماعتمزا کابریله کلوب انواع تواضع
وتعظیم واجلال وتکریم ایله مولانای مومی الیهك دست شریفلرین تلثیم ایلدیلر
اول وقت فقیر درك واذعان ایلدمکه اول ذات نه رتبه ده بزرکوار ایمش تصنیفاتندن

مشهور اولانلر شرح قصیدهٔ برده و شرح اسماء الله و ظفرنامه تاریخی و معماندنی انلردر و بن ایلدیلر که حلل و مناظره و منتخب تصنیف عالیلرندندر هر وجهله علم و عرفانلری تعریف و بیاندن مستغنیدر بو مطلع دخی دومی الیهك آثارندندر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

صوفی مباش منکر رندان می پرست * کاندر پیاله پرتوی از عکس دوست هست

* (ذکر علی زردوز استرابادی) *

خوشطبع و شیرین گفتار اولوب هر چند اشعاری ساده ایسه دخی آمل وسادی * نام شهرلرده دیوانی متداولدر بو مطلع انکدر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* فریاد ما زدست نگار نقاره چیست * یا ما چوره چنك نداری نقاره چیست *
مکر بوز قرق سنه سی استراباده وبای عالم اولمغله زوجه سی فوتنده مرثیه * اوله رق بو رباعی بی سویلمشدر *

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

* زین واقعه چون دل بدو نیست مرا ⁂ از مردن خویشتن چه بیست مرا *
* کم شد صدف چنین بدر زروی من ⁂ دروی دوسه درخانهٔ یتیمست مرا *

* (ذکر زبدة الشعرا محمد کاتبی) *

مولدی ترشیزه تابع درلوش نام محلدن کامل و کان عرفان و فاضل و نکته دان و آثاری مرغوب فضلا و صاحب عرفاندر اون باب تجنیساتی و مجمع البحرین و حسن و عشق و ناصر و منصور و بهرام و گل اندام و سائر قصائد و غزلیاتی و مقطعات و مثنویلری واردر اوائل حالنده نیشابوره کلوب نسیمیدن یازو تعلیم ایدوب و کتابتده ماهر و بینظیر اولمغله کاتبی تخلص ایتمشدر خط و شعرده شهرت و رجحانی حسبیله نسیمی حسد ایدوب عداوت اوزره اولمغله کاتبی نیشابوردن رحلت و دار السلطنهٔ هراته عزیمت ایدوب آنده مشاعره اوزره ایکن سلطان بایسنقر * کمال الدین اسمعیلك *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

سزد که تاج دل آید بوستان نرکس ⁂ که هست در چمن باغ مرزبان نرکس

مطابق اولان قصیده سنك تنظیرینی کاتبی یه امر ایتمکله مقبول فضلا اولور وجهله تنظیر وسلطان بایسنغره تقدیم ایلدکده چونکه کاتبینك طبیعتی لاابالی اولمغله هراتك شعراسی کاتبینك نظیره یاپدیغی قصیده یی تزییف ایتملریله سلطان بایسنغر کاتبی یه عدم التفاتندن هراتدنخی هجرت ایله استراباد وکیلان جانبنه وبعده شیروانه واردقده ملکزادهٔ اعظم امیر شیخ ابراهیم شروانی کاتبی یه کلی رغبت واحترام ودائما التون بخش واکرام ایدر ایدی آنجق کاتبی قلندر مشرب اولمغله همان دسترس اولدیغی اقچه یی اول کون صرف ایدر ایدی عندنده طمعکار وخسیس زیاده مذموم ایدی بوخصوصه دائر تجنیساتندن

* بو بیتی سوبلمشدر *

* * (بیت) * *

*شاعر ابدنام تو سنجر کند * تا قماش وسیم توسن جر کند*

نقل اولنور که کاتبی آنفا رقیم اولندیغی زینده قرق بیت مقداری برقصیده یاپوب ملکزادهٔ اعظمه تقدیم ایلمشدر که چند بیتی تحریر اولندی *

* * (نظم) * *

*بازباصد برك آمد جانب گلزار گل *

همچو نرگس گشت منظور اولوالابصار گل

* آب گلرا شیشه از قندیل چرخ اولی که هست *

* شبنم باغ جمال احمد مختار گل *

* کاه پوشد سرخ وکاهی سبز در فصل ربیع *

* چون گل وشمشاد باغ حیدر کرار گل *

* در خسوفی کاش بودی بسته دست امهات *

* تا ندیدی داغهای سرخ بر رخسار گل *

ملکزادهٔ مذکور اون بیك درهم شیروانی اعطا ایلمش اشبو گل قصیده سنك انشاسی حالی بووجهله مرویدر که شیروان شاهك مولانا کاتبی یه کمال رغبتی حسادچکه عیوب اشعاری سرقه در دیمشلر وقت مذکور گل وقتی اولمغله شاه کاتبی یه آدم کوندروب برگل قصیده سی یاپوب کتورسون دیمکله مرسول آدم کاتبی یی حمامده قورنه باشنده بولوب اداء تبلیغ ایدرمونالای مذکور حمامدن

دروج واثوابى كيوب پادشاه حضورينه وارنجه بو قصيده‌يى نظم ايدر
وحضورنده انشاد ايدركن حضار مجلس شاهدن برقاج سخن چيز دوات
اشارت وشاهى تحريك ايتملريله شاه النده اولان پهله اوزرنده ابريشمدن نقش
اولنمش كالى كاتبى يه قارشو طوتوب ويومروغن كوستروب شو بنم الده اولان نقشى دخى كله تشبيه وقصيده‌يه ضميمه ايله ديمكله بالبداهه بو بيتى ديمش

** (بيت) **

زهره ابريشم دهد از چنك تا دوزد سهيل

* بازداران ترا بر پهله با سغار كل *

وقصيده يى اوقوركن حضار مجلس ياكلمنى ايچون اى كاتبى تو از كجايى
وعطار از كجاست ديمشلردر عقب بنه بحر ورديف قصيده‌يه تغيير و برميه‌رك

بو جوابى ويرمش

** (بيت) **

*همچو بلبل از كلستان نيشابورم ولى * خار صحراى نيشابورم من و عطار كل

ديو قصيده‌يى اوقيوب لدى الاتمام بو برقاج بيتى قصيده ايچنده محرر بوليوب
زياده تحسين وملك الشعرا نصب ايلمشدر كاتبى كار بانسراى شمساحيده
اولمغله برماهده مبلغ مزبورى شعرا وفقرا ومستحقينه بذل واعطا ايدرك
تكميل ايليوب بركون خدمتكارندن طعام استدكده برو قيه دقيق الـه‌جق اقچه

قالمديغنى افاده ايلدكده بو قطعه‌يى اوقومشدر

** (نظم) **

*مطبخى رادى طلب كرده كه بغرايى پزد *

* تا شود زان آش كار ما و مهمان ساخته *

كفت لحم ودنبه كر يابم كه خواهد ارد داد

كفتم انكس كاسياى چرخ كردان ساخته

بعض احباب ومصاحبلرى كاتبى يه لوم يوزندن بويقينده سلطان سكا اون
بيك آلتون ويردى شيمدى برو قيه دقيق الـه‌جق اقچه قالمامش شايد سلطان
سكا كوجنه ديدكلرنده اكر بن سلطانك خزينه دارى ياوكيلخرجى ايسه‌م بندن
ويرديكى آلتونك محاسبه سنى استراكر بكا احسان ديو بخش ايتمش ايسه بن برآدم

ایکن اول عطیه‌یی بیك آدمه تقسیم ایلدم اکر سلطان احسانی بندن سؤال ایدرایسه ویردیکم آدملری کوسترم سزه دلیل اوله رق مستحقینه توزیع ایلدم دیرم سز سلطانك خزینه‌سنی تلف اولدی دیو غم چکمیه سز وبن مفلس اولورم دیو دخی کدرلنمیه سز بو مقدار مبلغ ایله سلطانك خزینه‌سی دوکنمز وبنم دخی معانی خزینه‌م دائما مراهم اولمغله مفلس اولمم دیدی شیرواندن دخی قالقوب ازز بیجانه کلدکده اسکندر بن قره یوسفك مدحنده قصیدهٔ غراسو یلیوب انجق ترکمانان کفتارینی فهم ایده مدکلرندن التفات ایتمدلریله حقلرنده

بو قصیده‌یی سویلمشدر

* * (نظم) * *

* زن وفرزند ترکمان راکای * همچومادر اسکندر بدرای *

*انچه تاکاوه مانده بودازوی * دادکادن بلشکر چغتای *

اندندخی اصفهانه عازم اولوب مفخر الفضلا والمحققین خواجه ضیاءالدین ترکه علیه الرحمه‌نك صحبتیله شرفیاب وعلم تصوفده ضیاءالدیندن نسخه‌لر قرائت وکمال اکتساب ایتمکله دنیای دنیدن اعراض ایدوب فقر وفنا وجدانیله ذوقیاب اولمشدر مولانای مومی الیه غایت بلند قامت اولمغله برکون برمحلده قعود اوزره ایکن شاه رخ مرزا محل مزبوردن مرور ایدرکن باشنده اولان عزار پاره دستارینی بوزوب تکرار صارارق شاه مشار الیهك دکانه وارد قده

* بدیهی بو بیتی دیمش *

*قد بلند من بین دستار پاره پاره * چون آشیان لقلق برکلهٔ مناره*

بو غزل دخی مرقومك آثارندندر

* ای خوش ازوزکه ازتنك دل وجان برهم *

* هرتعلق که بجز عشق بود زان برهم *

* دردسر تابکی ومحنت سامان تاچند *

* ترك سر کیرم وازمحنت سامان برهم *

*برد ای رشتهٔ جان سوزن عیسی بکف آر *

* تابدوزم دل وازچاك کریبان برهم *

رسته امازبد وازنیك مراقیدی نیست

* جز نکویان ونخواهم که ازیشان برهم *
* کاتبی نیست خیالات جهان جز خوابی *
* ناله‌ئی کن که ازین خواب پریشان برهم *

* ** (دیکر غزل) ** *

* دیدم بخرابات سحرکه من مخمور *
* خورشید قدح پیش مهی برطبق نور *
* سلطان خرابات بدوران شده نزدیك *
* نزدیك نشینان حرم صف زده ازدور *
* عیسی نفسی بود دران مجلس تجرید *
* بکرفت مرادست که ای عاشق مخمور *
* ازکوش بکش پنبهٔ غفلت چوصراحی *
* تسبیح شنوازدل هر دانهٔ انکور *
* درحشرکه بی نورشود مشعل خورشید *
* روشن شود آتشکدهٔ مازدم صور *
* منشورمن ای کاتبی ازعرش نوشتند *
* اینك قلم ولوح کواه خط منشور *

آخرحالنده تکرار استراباده کیدوب انده اقامت وانزواوفراغت اختیار بله خمسهٔ نظامی ومخزن اسرا ره جواب تحریر یله مشغول اولمشدر اما تذکرهٔ نوایده بووجهله محرردرکه مولانای مومی الیه زماننده بولنان شعرانك ممتازی وهرنوع شعر نظمنه قادر واشعارنده کوناکون معانی غریبه ایجاد وتخصیص تازه زبین قصائد اختراعنده ماهر اولوب خمسه تتبعنه کوشش ودعوی شاعریته ورزش ایلدیکندن اتمامنه موفق اوله مادش اکر بزم سلطان صاحبقران کبی سخن شناس برپادشاه قدردان مومی الیهه مربی اولسه وعمری دخی بره قدار وفاقیلسه ایدی میدان سخندازیده کوی مقصود ربودهٔ چوکان شهرت وشانی اولمق وارستهٔ قید وبیان ایدی فاما بوایکی دولتك بریله مشرف اوله مدی هرنه حال ایسه زمانه‌نك شعرای ممتازندن شعری رنکین وطبعی متین شاعر سحرآفریندر دیو علیشیر شهادت ایدوب بومطلع دلپذیری تحریر ایلمشدر

* (بيت) *

* زچشم ودل بدن خاكى ام در آتش وآبست *
* بچشم بين وبدل رحم كن كه كار خرابست *
* وقصائدندن بو مطلع كوزل دوشمش *

* (بيت) *

* اى راست روقضا بكمان توچو خدنك *
* بر تركش توچرخ مرصع دم پلنك *
ودشنو يسندن كيجـه واروب كوندز كلور تعريفندبو بيت دخى مرقومكدر

* (بيت) *

* شب پره ازكنبد فيروزه كون * رفت بفيروزهٔ كنبد درون *
مولانا كاتبى سكز يوز اوتوز طقوز سنه سى استراباده علت طاعون اولمغله علت
* مذكوره دن حين ارتحالنده بو قطعه يى ديمش *

* (نظم) *

* زاتش قهر وبا كرديد ويران تا كهـسان *
* استرابادى كه خاكش بود خوشبوتر زمشك *
* اندرو از پير وبرنا هيچ كس باقى نماند *
* آتش اندر بيشه چون افتد نه ترماند نه خشك *
* مرقدى استراباده دانهٔ كوران اسميله معروف مزارستانده در *
* ذكر خواجه على شهاب ترشيزى *

علم وفضلى مسلم وميان اكابر واشرافده محترم ووقتنده خراسانده مرغوب
مكرم ايدى شيخ عارف آذرى ايله بينلرنده مشاعره ومناظره اولمغله شيخ آذرى
* بو قطعه يى خواجه شهابه كوندرمشدر *

* (نظم) *

* سردفتر ارباب هنر خواجه علبست * اى انكه تراعلم وطبيعت از لبست *
* تو خواه مرا پسند وخواهى مپسند * داند همه كس حمزه استاد علبست *
* بو قطعه ده جواب اوله رق شهابكدر *

اى حمزه بدانكه عرش حق جاى علبست * بركفت رسول از شرف پاى علبست

استاد علیست حمزه در جنك ولی * صد حمزه بعلم و فضل لالای علیست
شیخ آذری حضرتلرینك اسمی حمزه اولمغله بو یله تعریض ایلمش انجق مجرد
اسمنك حضرت شاه ولایته شرکتی اولمغله بو وجهله کنایه ایتمك خارج از ادب
* اولدیغی اصحاب عرفانه باهر و عیاندر *

* * (بیت) * *

* چه حاجت بگفتن که زر مغز بیست * محك در میانست کوید که چیست *
خواجه شهابك محمد جوکی بن شاهرخ بهادرك مدحنده سویلدیکی قصیده دن
* چند بیت بو محله یه تحریر اولندی *

* * (نظم) * *

* چو پرده از رخ چون آفتاب بردا ری *
* بجان و دل کندت مشتری خریداری *
* کمند زلف چو بر بام آسمان فکنی *
* ستاره را بزمین بوس خویشتن آری *
* فرو فشان خم آن زلف را که تو به کنند *
* سحر ز نافه کشایی صبا ز عطاری *
* ببزم عشق توام دست مجلسی است که آن *
* بجون دل بهم آورده ام بد شواری *

نقل اولنور که خواجه شهاب سلطان جوکینك اردوسیله قندهاره کیدوب
سلطان مشار الیه خواجه شهابه بارکاهی اتصالنده خیمه تعیین ایتمش ایدی
سلطان مشار الیه استقرار سلطنت اشتیاقیله بر کیجه بو بیتی اوقورمش

* * (بیت) * *

* کنونکه باد صبا مشکبار میکذرد * دریغ عمر که بی روی یار میکذرد *
خواجه شهاب کوش ایدوب فی الحال قالقوب شاهك یاننه دخول و پادشاهه
* بو یله اوقودیمش *

* * (بیت) * *

* کنونکه باد صبا مشکبار میکذرد * دریغ عمر که در قندهار میکذرد *
دیدکده شهزاده واقعا بو یله دردیو قندهاردن رحلت و هرات جانبنه عزیمت
ایلیوب قندهارك هواسنك عفونتندن خلاص بولمشلردر علی شیردخی تذکره سنده

دخی خواجه شهابی ذکر ایدوب گفتاری بخته وشیرین واشعاری دلنشین اولوب
زمانده بولنان شعرانڭ سرآمدی ومعاصرینڭ سخنلری بونڭ اشعارینه
* نسبت چاشنی داردکل ایدی دیمش *

* ⁂ (ذکر سلطان العارفین فخر الدین شیخ آذری) ⁂ *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* نافت بارارباب معنی نیر اقبال او ⁂ شاهباز اهل بینش بود وهمت بال او *

ارباب حقیقت ومعرفت واصحاب کمال وعالی همت ودنیا وما فیهادن قطع
الفت وعلى الدوام اهل الله ایله صحبت وهمیشه فقر وقناعتله عبادت وطاعت
وعلوم ظاهرده تألیفاتله ایشا رفضیلت وعلوم باطنده سلوك ومجاهده ایله
ایقان معرفت حاصلدن ایدی اسمی حمزه بن علی بن مالك الطوسی البیهقی جدی
سربدالان بیهقدن ونسبلری صاحب الدعوه احمد بن محمد الزمجی الهاشمی
المروزی یه واصل اولور شیخ آذری کنجلکی حالنده شعرله مشغول اولمغله
* شاهرخ بهادر مدحنده اغراض زنده رعنا برقصیده سویلمشدر مطلعی بودر *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

چیست آن آبی که تخم فتنه بر می افکند ⁂ خسرو کردون زسهم او سپر می افکند

وبو قصیده ده سخنورلك دادینی ادا ایلمشدر خواجه عبد القادر عودی شیخ
آذری یه معارض اولوب خواجه سلمانڭ قصیده لرندن برای امتحان تنظیر
ایچون شیخ آذری یه عرض وتکلیف ایلدی یاپدیغی نظیره لر جمله فضلا واکابر
عندنده پسندیده اولمغله شاه مشار الیه آذری یه ملك الشعرالق جاهنی وعد
ایلمشیدی اول اثناده شیخ آذرینڭ روضهٔ دروننه نسیم عالم تحقیق وزان وکلبهٔ
* احزاننه انوار معرفت الله پرتو افشان اولمغله *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

اودر طلب حکم وحکومت فرمود ⁂ حق سلطنت فقر وبد ولطف نمود

اسم ورسم سود وزیاندن کچوب سعادت فقر وفنایی حاصل ایلدی شیخ الشیوخ
قبلة العارفین شیخ محی الدین الطوسی الغزالی حضرتلرندن اخذید انابت
وکتب احادیث تعلیم وقرائت وبرمدت شرف خدمت وصحبتلریله امرار وقت
ایلدکدنصکره معا حج شریفه عزیمت وینه رفاقتله عودت ایلدکلرنده

شیخ محی الدین حلبده دار بقایه رحلت ایتمکله شیخ آذری سید نعمة الله
حضرتلرینه مراجعت وانلرده دخی مدت وافره خدمت ایلدکدنصکره
بالاجازت مجاهده وریاضت اوزره سیاحت وچوق اولیاء الله ایله ملاقات ایدرك
ایکی دفعه پیاده حج ایلمشدر مناسك حجی مشتمل سعی الصفانام کتابی وکعبهٔ
مکرمه تاریخنی حرم شریفده تألیف وتحریر ایلمشدر اندن دخی سیاحت
طریقیله هند طرفنه دوشمکله نقل اولنور که شیخ آذری هندده کمال شهرت
بولوب ملجأ انام اولمغله هند پادشاهی سلطان احمد شیخ آذری یه برالك
ویرلمسنی امر ایدرالك تعبیری اللی بیك درهم ایمش مبلغی شیخه کتوردکلرنده
قاعدهٔ هند اوزره شاهك قارشوسنده سجدهٔ شکرانه اقتضا ایلدیکنی شیخه
* افاده ایلدکلرنده قبول ایتمیوب *

* * (بیت) * *

* من ترك هند جیفهٔ چیبال کفته ام * بادبروت چونه بیك جونمی خرم *
بیوروب هنددن دخی عودت واو توزسنه سجادهٔ طاعت وعبادتده اقامت
وسریر دولتك قناعتده سلطنت وعالم ملکوتده سیاحت ایدوب ارباب دولتدن
کمسه نك خانه سنه ایتمیوب اصحاب دین ودولت وبلکه جمیع ملت صحبتی آرزوسیله
مجلسنه مداومت ایدنلردن نقل اولنور که سلطان محمد بایسنقر عراق
طرفنه عزیمتنده شیخ آذری یی زیارته کلمش ایدی سلطانه قانون عدالت ورأفتك
حال ومنفعتلرینی افاده ونصیحت ایتدکده سلطانزاده محظوظ وممنون اولوب
* شیخك اوکنه برکیسه آلتون قومغله شیخ قبول ایتمیوب بو بیتی اوقومشدر *

* * (بیت) * *

* زرکه ستانی و برافشانیش * هم به ازان نیست که نستانیش *
شیخك مجلسنده علمادن مجاهدی بولنمغله التوندن براوج آلوب ای شیخ
بو التونی بیهوده کندونه حرام ایلدك هله جناب حق بکا الضرورات تبیح
المحظورات مصداقنجه حلال ایلمشدر دیدکده سلطان محظوظ اوله رق
مجاهدیی مجاهده التونی اخذ ایتمشدر شیخك آثارندن مدون دیوانی ومنظوم
ومنثور رساله لری جواهر الاسرار وسعی الصفا وطغرای همایون وعجایب
* الغرایب تألیفات عالیلرندندر توحید حضرت باریده قصیده سیدر *

* ⁑ (نظم) ⁑ *

ای برون ازعقـل ماعشق ترارای دکر

کفتـکوی ماهمـه جایی وتوجای دکر

* کوهرذات تراغواص ذکری درنیافت *

زانکه هست این تخم حیرت درددریای دکر

صد هزاران کنج الاالله داری دروجود

* اژدهای لاست برهر کنج آلای دکر *

*هست در میدان میقات کمال کبریات *

*صدهزاران طور برهرطوز موسای دکر *

کر بقدرهمت عشاق خودسازی مقـام

* برترا زجنت بباید ساخت ماوای دکر *

هرکسی را ازتو درجنت تمـاشایی بود

مانمی خواهیم جزر ویت تماشـای دکر

باخریداران بهاکن باغ جنت راکه هست

*مفلسـانت رادرین بازارسودای دکر *

*کرچنین مستان ببا زار قیـامت بکذریم *

* برسر هرکوبرانکیزیم غوغای دکر *

نعمت خوان کرم برهر که خواهی عرضه کن

* صوفیان راهست ازین ذوق حلوای دکر*

نیست عنقـای خردرادرقدم راهی که هست

درپس قاف قدم هر کوشه عنقـای دکر

*کرده دست قدرت مشـاطهٔ صنعت بلطف

* نو عروس خاکراهر سـال آرای دکر *

* پرده دا ران وصالت را برای امتحان *

* ازپی هروعدهٔ امروز فردای دکر *

* قادر اپا کابنورباطن آنهـاکه هست *

* دررخ ایشان زآب لطف سیمای دکر *

*خاصه ان شمع نبوت، رة البیضای شرع *
* کز فروغش هست در هر ذره بیضای دکر *
* پس بچار ارکان دین آن چار یار باصفا *
*هر یکی در منزلش موسی وعیسای دکر *
* کادریا از کمال خویش برخوردار دار *
در دو دارش نیست چون غیر تو دارای دکر *

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

* زحکمت بیاموز مت نکتهٔ ⁂ که در هر دو عالم شوی سرفراز *
* لباس طریقت چو در برکنی ⁂ بذات مرنج و بعزت مناز *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* درا بنساط بساط نشاط خاک نکر *
* مثال رقعهٔ شطرنج عرصهٔ پندار *
* همان مثابهٔ شطرنج دان مقابله هم *
* دقیقه های سیاه وسفید لیل ونهار *
* مهندسان مشعبد نمای شطرنجی *
*زعقل ونفس دو شطرنج بازدعوی دار *
*بهوش باش که کردون شکل پرست ووغا *
* سپهر شعبده افزا حریف بس طرار *
* زفید بند حوادث پیادهٔ توفیق *
* کسی ببرد که کرد او تأمل بسیار *
*کرت هواست که رخ بر بساط شاهنهی *
*درین بساط چو فرزین مباش کج رفتار *
* زکشت حادثه انکس که احترازنکرد *
* بباخت اسب مراد خود آذری بقمار *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

*بیاد چشم او هر جامی آرید ⁂ من بی دست را آنجا میارید *
مرا کر زانکه روزی کشته یابید * به تیر آن کمان ابروی آرید *

* درین غم سوختیم ای ماهرویان * که مارا مرهم داغی کی آرید *
* خدارا مطربان صوفیٔ مارا * بهای وهوبی ودرهی هی آرید *
* سماع آذری طوفان عامست * دکر مطرب ببزم اونی آرید *

* * (غزل) * *

* نه بد هنوز در خلوت ازل مفتوح *
* که دست عشق تو میزد درسراچهٔ روح *
* خمار خواب عدم در دماغ جا نها بود *
* که ریخت مهر تو در جام ما شراب صبوح *
* اب جسد نك روح نا چشیده هنوز *
* که بود شور تو درسینهٔ دل مجروح *
* باب میکده زان پیشتر که غسل کنیم *
* بدست عشق تو کردیم توبهای نصوح *
* کهی بیادتو طوفان ز آذری برخواست *
* که بود غرقهٔ بحر عدم سفینهٔ نوح *

* * (غزل) * *

* مارخت دل بمنزل حیرت کشیده ایم *
* خط درسواد خطهٔ راحت کشیده ایم *
* تا شد کلید مخزن حکمت بدست ما *
* درچشم حرص کحل قناعت کشیده ایم *
* ای دل متاع حادثه نقدیست کمعیار *
* بسیار در ترازوی همت کشیده ایم *
* زمیکه برسفینهٔ توفیق ما کشند *
* این خط که برجریدهٔ طاعت کشیده ایم *
* فردا عذاب حشر نیاید بچشم ما *
* درجنب آفتی که زفرقت کشیده ایم *
* قدر دیار خویشتن ووصل یار خویش *
* ازما شنو که محنت غربت کشیده ایم *

ما مست میم که در مجلس ازل * با اذری زجام محبت کشیده ایم

شیخ اذری سکز یوز التمش الی سنه سی اسفرانده سکسان ایکی یاشنده وفات ایدوب اموال واملاکنی تربه سنه وقف ایلمشدر صلحا وزهاد و فقرا وطلبهٔ علوم تربه سنده اطعام ودرس واستفادهٔ علوم اولنمقده در وسلاطین وحکام وسائر زوار روح پر فتوحندن استمداد ایتمکده در خواجه احمد مستوفی شیخك وفاتی تاریخنی بووجهله سویلمشدر

* ⁂ (تاریخ) ⁂ *

* دریغا اذری شیخ زمانه * که مصباح حیاتش کشت بی ضو *
* چواومانند خسرو بود درشعر * ازان تاریخ فوتش کشت خسرو *

* ⁂ (ذکر مفخر الفضلاء نسیمی) ⁂ *

اصحاب استعداد وذو فنون کامل وادیب ایدی مقدم نیشابورده اولوب صکره مشهد مقدسهٔ رضویه ده اسکان وانده مکتب آچوب اولاد اکابره تعلیم خط وانشا وادب ایدرایدی مولانا عبد الحی که خط دیوانیده مشهور ومتعارفدر نسیمینك شاکردیدر علم کتابتده التی جنس حسن خطه مالك ویکتاوشعر وعلم معماوانشاده بی نظیر و بی همتا ورنك آمیز ومذهب وسرپچه کاغد یاپمقده استاد والا ایدی بوخصوصده رسائل تألیف ایتمشدر مشهدك جمعیت کوننده برکون و برکیجه ده بلا اکل وشرب ونوم وقضاء حاجه اوچ بیك بیت نظم وانشا وتحریر ایلدیکی معلوم ومشهور اولمشدر وبو بیت مرقومکدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* دل مسکین حاجتمند مشتاق * بعشق ابرویت شد سینه برطاق *

* ⁂ (بومعما دخی مرقومکدر) ⁂ *

* برلب بام آمدمه کفت بایدمردنت * کافتاب عمرت اینك برلب بام آمدست *

* ⁂ (ذکر فاضل دهر یحیی سیبك نیشابوری) ⁂ *

اکثر علومه واقف فاضل وکامل اولمغله سلطان شاهرخ وقتنده فضل واستعدادی وخط وشعری شهرت بولمشدر صنایع شعرده بین الشعرا مسلم اولوب انجق صاحب قناعت ودنیاوارباب دنیایه عدم رغبت حالندن اولمغله

اکابری مدحه دائر اشعاری اولمیوب اربابی عندنده کفتار وابیاتی مرغوبدر منظوم دهنامه سی واسراری وخماری وشبستان خیال نام رکتابلری تألیف ایتمشدر بو بیت مرقومکدر

* * (بیت) * *

* مکن اسرار خالص را بمشك وزعفران معجون *
* برنك وبوی وخال وخط چه حاجت روی زیبارا *

* * (بیت دیکر) * *

* ان ترك كه صد خانه كمان راز پی انداخت *
* سویت فکنم کفت خدنکی وبینداخت *

* * (بیت دیکر) * *

* همچو بلبل های وهوی کن که برخواهد پرید *
* مرغ روح ازشاخسار عمر ناهی میکنی *

* * (بوغزل دخی مرقومکدر غزل) * *

* توای سرخیل مه رویان چه نامی * ملك یاخود یارضوان کدامی *
* چو در بستان خرامی سرو نازی * مهی هرکه که بربالای بامی *
* مرا رخسار وزلف تست مطلوب * انیس وقوت جان در صبح وشامی *
* نسیما بکذری کر برد بارش * فبلغ عند معشوقی پیامی *
* مران ازکوی اومارا رقیبا * فلا ترتد سائل عن کرامی *
* کل اندر غنچه تردامن بود لیك * دریده جامهٔ در نیکنامی *
* کدای تست فتاحیٔ مظلوم * فحبی عند اقران احتشامی *

وتذکرهٔ علیشیرده دخی محرردرکه مولانای مذکور ابتدای حاللرنده تفاحی ووسط حاللرنده فتاحی وصکره لری خماری واسراری دخی تخلص ایلیوب فتاحی تخلصیله بو مطلع انکدر

* * (بیت) * *

* ای که دور لاله ساغر خالی ازمی میکنی *
* وقت عمراین داغ حسرت رادوا کی میکنی *

واسراری تخلصیله خواجه حافظ شیرازی تتبعنده بو بیت انکدر

** (بيت) **

* ادنۂ برك كتب اى نيكيان زان تيرشد *
* تابر د بيخ نهال عقل وايمان شما *

دولتشاه قولنجه سكز يوزاللى ايكى سنه سى بودار محنتدن عزم فردوس برين ايلمشدر

** (ذكر مقدم رجال كمال غياث فارسى) **

دانا ومورخ وحكيم وشيوه كار وخوشطبع وشيرين كفتار ميان اهل طريق وشعرده پهلوان خصوصا خاندان طيبين وطاهرين مناقبنده جوهرافشان وبوبابده قصائد غرا واشعار بى همتاسى عفت وعصمتنه نشان اولوب ابناء جنسى كبى تعصب وتشيعده اولميوب منصف ومعتدل ايدى اشبونصيحته دائر ابيات مومى اليهكدر

** (نظم) **

* نهنك درسخن كفتن زبانست * تأمل كن تأمل كن تأمل *
* بكار بد چو نيكان تا توانى * تعلل كن تعلل كن تعلل *
* بفضل وعلم راه حق توان يافت * تفضل كن تفضل كن تفضل *
* نكو فالى بود اقبال مردان * تفأل كن تفأل كن تفأل *
* زانديشه برون شو لوح بينش * توكل كن توكل كن توكل *
* مكن ابن غياث ازكس شكايت * تحمل كن تحمل كن تحمل *

نقل اولنوركه كمال غياث شيراز ميداننده ادويه واجزاء معالجه فروخت وبعضا مناقب وجاماسب نامه سويلردى خلق كندويه رعايت ايتمكله بووجهله تعيش ايدردى برکون ابراهيم سلطان كمال غياثى جاغروب مذاهب اربعه دن قنغيسى اولى در ديو سوال ايلدى كمال بر پادشاه درت قپولى برخانه ده اوتورديغى حالده مرام سلطانى كورمك اولديغى صورتده قنغى قپودن كيرمك سؤال لازم دكل همان پادشاهه ملاقاته قابليت حاصل ايتمك لازمدر ديدى تكرار سلطان قنغى مذهبك تابعلرى دخى فاضللردر ديدى كمال هرقوم وهر مذهبك صالحلريدر ديدى سلطان تحسين ايدوب انعام واكرام ايلدى بركيسه كه عالم معنيدن جزئى وقوفى

اوله بو یله خصوصده رد وقبول و برینی دیکره ترجیحدن حذر واجتناب ایدر باخصوص اصحاب رسول الله صلی الله تعالی علیه وسلم حقلرنده معاذالله کفره بادی اولور همان لازم اولان جمله سنی بیوك وافضل بلمکدر بو بابده شیخ عطار حضرتلری خوش بیورمشلردر

(مثنوی)

* الا یا در تعصب جانت رفته * کاه خلق با دیوانت رفته *
* ولی از ابلهی برزرق و پرمکر * کرفتار علی ماندی و بو بکر *
* کهی آن یك بود نزد تو مقبول * کهی آن یك بود از کار معزول *
* کر این بهتر ور آن بهتر تراچه * که تو چون حلقهٔ بردرتراچه *
* همه عمری درین محنت نشستی * ندانم تا خدا راکی پرستی *
* یقین دانم که فردا پیش حلقه * یکی کردند هفتاد و دو فرقه *
* چکویم کر همه زشت ار نیکریند * چو نیکو بنکری جو یای او یند *
* الهی نفس سرکش را زبون کن * فضولی از دماغ ما برون کن *
* دل ما را بخود مشغول کردان * تعصب خوی را معزول کردان *

* (ذکر بدخشی سمرقندی) *

سمرقندك جملهٔ فضلا و زبدهٔ شعراسندن اولوب الغ بك کورکانك عصرنده مرتبهٔ علیایه واصل وسلطان مشارالیه واولوقت اکابرینك اعزاز واحترامنه نائل اولمشدر سلطانك مدحنده قصائد غرالی وسائر اشعاری ودیوانی اول دیارده مشهوردر وآفتاب ردیفی قصیده سی لطافت طبعنه شاهد اولمغله ایکی بیتی تحریر اولندی

* (نظم) *

ای زلف شب مثال ترادر برآفتاب * ازشب که دیدسایه که افتد برآفتاب
زاغیست طرهٔ تو همایون که آشیان * بالای سرو دارد وزبر پرآفتاب

* (ذکر مقبول ابرار خیالی بخاری) *

خواجه عصمت بخاری شاکردلرندن مستعد وخوش طبع وطورو کفتاری درویشانه ودیوانی ماوراء النهرده و بدخشانده وترکستانده زیاده مشهور ومعتبردر و بو غزل مرقومکدر

(غزل)

***** (غزل) *****

❊ هرکه زین وادی بکوی بخت ودولت میرسد ❊
❊ ازره ورسم قدم داری وهمت میرسد ❊
❊ ازخروش کوس شاهان این ندا آمد بکوش ❊
❊ کین سراسر پادشاهی را بنوبت میرسد ❊
❊ فرصت صحبت مکن فوت از پی مقصود خویش ❊
❊ خالیا خوش بکذران کان هم بفرصت میرسد ❊
❊ آخرای سرکشتهٔ وادی هجران پیش ازین ❊
❊ تشنه لب منشین که دریا های رحمت میرسد ❊
❊ ازره عزت خیالی عاقبت جایی رسید ❊
❊ هرکه جایی میرسد از راه عزت میرسد ❊

بوغزل دخی مرقومکدر

***** (غزل) *****

❊ ای تیرغمت را دل عشاق نشانه ❊
❊ خلق بتو مشغول وتوغائب زمیانه ❊
❊ که معتکف دیرم وکه ساکن مسجد ❊
❊ یعنی که ترا می طلبم خانه بخانه ❊
❊ حاجی بره کعبه ومن طالب دیدار ❊
❊ اوخانه همی جوید ومن صاحب خانه ❊
❊ چومرغ بصد کونه زبان حمد تو کوید ❊
❊ عاشق بسرایدن ومطرب بترانه ❊
❊ چون در همه جا عکس رخ دوست توان دید ❊
❊ دیوانه نیم من که روم خانه بخانه ❊
❊ مقصود من از کعبه وبتخانه تو یی تو ❊
❊ مقصود تو یی کعبه وبتخانه بهانه ❊
❊ تقصیر خیالی برامید کرم تست ❊
❊ یعنی که کنه را به ازین نیست بهانه ❊

غزل مذكورك مضامينی دقايق حقايق رموز وحدتی ايضاح و بيان ايدوب
افضل شعرای روم كانی مرحوم تخميسنه همت ايتمشدر خيالی مومی اليهك
مرقدی بخاراده اولديغنی علیشير تذكره سنده تحرير ايدر

❁(ذكر اعجوبهٔ سخن ارايی باباسودايی)❁

طبعی متين وكفتاری شاعرانه ودلنشين ظريف واهل دل وابدال اللهدن
مظنه‌دن اولمغله سلاطين وحكام كندويه اعزاز واكرام وباخصوص
عصرينك شعراسی استاد عدی ايله كمال تعظيم واحترام ايدرلرايدی
باباسودايی عن اصل خراسان ايالتنده ايورد نام شهردن اولوب اول حالنده
خاوری تخلص ايدرايدی صكره كندويه جذبه كلوب برقاج سنه باشی اجق
يالين اياق خاوران صحراسنده كزمكله بو جهتدنصكره سودايی مخلصيله
اشتهار بولمشدر (حكايت) اولنوركه جانی قربانی ديدكاری طائفه قوت
ومكنت صاحبلری اولمغله سلاطين طرفلرندن طائفهٔ مذكوره سردارلرينه
منصب وتحصيلدارلق ويريلورايدی طائفهٔ مزبوره ايبورد اهالبسنه
تعدی ايتملريله هرچند سلاطينه مرقوملردن شكايت ايتديلرايسه‌ده
مفيد اولمامشدي باباسودايی ايبورد قراسندن حالا بابانك مدفنی اولان
سكان نام قريه‌يی درعهده ايتمشكن طائفهٔ مزبوره اول قريه‌نك محصولنی
خراب ايتملريله باباسودايی بوخصوصده ابتدا شاهرخ سلطانی مدح
وصكره مارالذكر طائفه دن شكايت ايتمشدر شكايتی بووجهله در

❁ (نظم) ❁

❁ ملك ويران شود از جانق جانی قربانی ❁
❁ وزقور لتای بد مير محمد تونمان ❁
❁ دردماغ همه شان فكر كلات وخرسال ❁
❁ درخيال همه شان ذكر خروج وطغيان ❁
❁ نائب دست چپ ار نيست بكوسعد الملك ❁
❁ بردم اسب كره از چه زند تابستان ❁
❁ هست دانا ودليل همه ملا قاسم ❁
❁ خوش دليلبست اذا كان غربا برخوان ❁

* پادشاها بکن این قوم مخالف رادور *
* یا بکن کوه کلات چو فلك راویران *
* نیك خواهـان ترا دولت برلاسی باد *
* بد سکالان ترا محنت جانی قربان *

سلطان شاهرخ طائفهٔ مرقومه‌نك ضبطنه مشغول اولوب بعضیلرینی طوس طرفنه پراکنده ایلدی (نقل اولنورکه باباسودایی ابیورددایکن اتفاق عجیبه دن ابوسعید خرقانی وخواجه جلال الدین اشترجانی امیر تومان وصدرالدین سك داروغه ومحمد کلهٔ کاو محصـل بولنمشلرایدی بو حاله مناسب باباسودایی بوقطعه یی سویلمشدر

* * (نظم) * *

* باد رد مثـا ل اسیـا بیست * چرخش همه غصه است وغم ناو *
* داروغه سکست وقاضیش خر * عامل شتر و محصلش کـاو *
* زینها چه بود نصیب رعیت * لت خوردن و زرشمردن وداو *

امیرالمؤمنین حضرت علی کرم الله وجهـه منقبتنده قصیده سویلیوب آخرنده سلاطینی ذم ایتمکله سـلاطین عصری متنبه اولمشلردر اول قصیده دن بعض ابیات بو محله یه ثبت اولندی

* * (نظم) * *

* برلوح سیم صبح بکلك زرآفتاب *
* بنوشته نام احمد والقـاب بوتراب *
* یعنی دوبود اسم ومسما همان یکی *
* احول دودید شان ویکی بود درحساب *
* برخوان حدیث لحمك لحمی وسرمپیچ *
* بشنو ورموزدمك دمی ورخمتـاب *
* از خیـل انبیـا نبی الله هـاشمی *
* وزجمع اولیـا اسـد الله بوتراب *

(مذمت سلاطینده واقع اولان ابیاتندندر)

* * (نظم) * *

❊عنبرت خال ورخت ورد وخطت ریحانست❊
❊ دهنت غنچه ودندان درولب مرجانست ❊
❊ کوهرت نطق وزبان طوطی وفندق انکشت ❊
❊ زنخت سیب وبرت سیم ودلت سند انست ❊
❊ پیش دندان تودر بحر بدرویشی در ❊
❊ کوش بکرفت که درویشی درویشانست ❊
❊ فرقت روی تو اندازه طاقت بکذشت ❊
❊ پیش ازین صبر ندارم کرم ازمردانست ❊
❊ میدهد جان بیکی بوسه دل سودایی ❊
❊ کفتم اش دل ندهی کفت که دل سلطانست ❊

سکسان یاشنی متجاوز اولدقده سکز یوزاللی اوچ سنه‌سی بو بازار کاه عالمك سود وزیانندن چشم پوش رغبت وکل نفس ذائقة الموت خمخانه‌سندن جرعه نوش فوت اولوب ظاهرا سکان نام قریه‌ده غنودهٔ لحد زمین ومعنی واصل بهشت برین اولمشدر رحمة الله علیه

---

* ⁂ (ذکر طالب جاجرمی) ⁂ *

جاجرمك کتخدا زاده‌لرندن شیخ آزدینك شاکردی شاعر خوش کفتار ایدی اول خالنده رحلت وشیرازده اقامت ایدوب انده اعتبار ورغبت وملك فارسده اشعاری کلی شهرت بولوب شیخ سعدینك اشعارینه نظیره‌لر سویلمشدر شیخ سعدینك غزلنك مطلعی بودر

---

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* دیده ازدیدار خوبان برکرفتن مشکلست *
هرکه ماراین نصیحت می کند بیحاصلست

(جواب جاجرمی) * (غزل) *

* ای که بیروی مارا زندکانی مشکلست *
* تلخئ داغ فراقت همچو زهر قاتلست *
* درغمت بکریستم چندانکه آب ازسر کذشت *
* در پیت زان دونمی ایم که پایم درکلست *

* ای همای دولت ازمایهٔ خودرا وامگیر *

* نیر اقبال تو بر هر که تابد مقبلست *

* ما ز آب دیدهٔ خود غرقهٔ بحر غمیم *

* ازغریق انکس چه داند کو بروی ساحلست *

* یار رفت و بامن ای طالب حدیثی هم نگفت *

* وه که تا روز قیامت این زیادم بر دلست *

طالب مذکور شهزاده سلطان عبدالله بن ابراهیم سلطانه مناظرهٔ کوی وچوکانی نظم ایتمکله سلطان طالبه کمال تحسین ونوازش وآفرین وکلی عطیه و بخشش و یروب طالب ندیم و خوش صحبت وارباب عشرت ودائما ظرفا وجوانانله الفت حالندن اولمغله عطیهٔ مزبوری شهزاده ازوقت ایچنده صفای خاطر ایله صرف وسکز یوز اللی درت سنه سی وفات ایدوب مصلاده خواجه حافظك یاننه دفن اولنمشدر طالب مذکورك مزاری طاشنه بو رباعی نقش اولندیغنی علیشیر تذکره سنده تحریر ایلمشدر

(❋) رباعی (❋)

* درکوچهٔ عاشقی به پیمان درست *

* میکفت بمن اهل دلی روز نخست *

* طالب مطلب کسی که او غیر توجست *

* تو طالب آن باشکه او طالب نست *

) ذکر الطاف کردکاری امیرشاهی سبزه واری (

خسروك مؤثر کلامی وحسنك لطافتی وکمالك نازکلکی وخواجه حافظك صفوت کفتاری سخن امیرشاهیده جمع اولمشدر دیو فضلا اتفاق ایتمشلردر

خصوصا خیر الکلام ماقل ودل *) بیت (*

* یك دسته کل دماغ پرور * از خرمن صد کیاه خوشتر *

مصداقلرنجه کفتارنده اولان ایجاز واختصار لطافت و بلاغتنه کافیدر مولد ومنشائی سبزه وار وشهرتی عن اصل آق ملك بن ملك جمال الدین فیروز کوهی واجدادی اکا برسربدلاندندر خواجه علی مؤید برادر زاده سیدر شاهرخ سلطانك عهدنده سربدلانك حاللری دیکرکون

اولدقده امیر شاهی شهزاده بایسنقر سلطان طرفنه مراجعت ونزد
شهزاده ده ملتفت اولمشیدی حتی سربدلانك فترتنده بعض اموال
واملاك موروثه سی میریدن ضبط اولنمش اولمغله شهزاده نك سعییله
امیرشاهی یه رداولندی وشهزاده نك مقرب ونديمی اولمغله برکون شهزاده
بایسنقرایله هرات کوهستاننه صید کیدوب حیوانلری صیده صالدقلرنده
قضای اتفاق شهزاده ایله امیر شاهی یالکزجه تنها برطرفده دوشوب
سائر سواریلر محل آخره تفریق اولمشلرایدی امیرشاهینك پدری میر
جمال الدین سربدلاندن اولمغله شهزاده امیر شاهی یه نکاه ایله سنك
پدرك دشمنك هلاکنده کارینی تکمیل ایچون بوکونکی کبی فرصتنه رعایت
ومردانه لك ایدردی دیدی امیرشاهی متغیراولوب * ولاتزر وازرة وزر
اخری * اوغلی باباسی کاریله مشغول اولمدیغی حالده پدرینه تبعیت
اولمز دیدی بوندنصکره مادام حیاتده اولدقجه سلاطین خدمتنده
اولمامغه یمین ایدوب فراغت وسبزه وارده جزئی ملك تدارکیله زراعته
مشغول اولدی شهزاده بایسنقر مقدما شاهی تخلص ایدرمش صکره
امیرشاهی بومخلصله شهرهٔ افاق اولدقده بایسنقر بومخلصی ترك ایلمشدر
امیر شاهی سبزه وارده کندوملکنده فضلا ومستعدانله دائما ذوق
وصحبت اوزره اوقاتکذاراولمشدر کمال مرتبه هنرمند وفنونه آشنا خصوصا
علم کتابت وتصویر وموسیقیده وسازنده لکده مهارت تامه سی وحسن
اخلاق ومجلس آرا لقده ممتاز اقران ایدی مشهور ومتداول دیوان
اشعاری واردر شهزاده ابی القاسم بهادرك کل افشان نام قصری تصویر
ایچون شاهی یی استرابادده کوندردکلرنده بوغزلی دیمشدر

☼) غزل (☼

☼ توشهریار جهان ماغریب شهر توییم ☼
☼ وطن کذاشته بی خانمان زبهر توییم ☼
☼ زلطف برسرمادست رحمتی مینه ☼
☼ که پایمال حوادث زتاب قهر توییم ☼
☼ دوای دل نشود نوش جام جم مارا ☼

☼ که نازپرور پیمانه های زهرتو ییم ☼
☼ چولاله خون چکداز نوبهار عارض تو ☼
☼ چوغنچه چاك دل ازلعل نوش بهرتو ییم ☼
☼ شداز وفای تومشهور عالمی شاهی ☼
☼ بس است شهرت ماکزسکان شهر تو ییم ☼

☼) غزل (☼

☼ نه گنج وصل تمناکنم نه کنج حضور ☼
☼ خوشم بخواری هجر ونکاه دورادور ☼
☼ بسعی پیش توقدری نیافتم چکنم ☼
☼ که شرمسارم ازین جستجوی نامقدور ☼
☼ تنی چوموی شده زرد زار ونالانم ☼
☼ زتاب حادثه همچون بریشم طنبور ☼
☼ بکرد کوی توکشتن هلاك جان منست ☼
☼ چو پرکشودن پروانه درحوالی نور ☼
☼ سروش غیب بشاهی خطاب کردمرا ☼
☼ به بنده کیٔ تودر شهرتاشدم مشهور ☼

☼) غزل (☼

* بازاین سرسودایی سودای کسی دارد *
* بازاین دل هرجایی جای هوسی دارد *
* ازکنج غمش دیکردرباغ مخوان دل را *
* کان مرغ که تودیدی خویاقفسی دارد *
* هرکس بمراد دل دارد بجهان چیزی *
* ماییم ودل ویران ان نیز کسی دارد *
* شبهاسك کویت را رحمی نبود برمن *
* خوش وقت اسیری کوفریاد رسی دارد *
* ازکوی بتان شاهی کم جوده برکشتن *
* کین بادیه همچون توسرکشته بسی دارد *

❊) قطعه (❊

❊ در جمع ماه رویان هم صحبتست مارا ❊
❊ اسباب خرمی راصد کونه ساز کرده ❊
❊ از باده های وصلش هرکس کرفته جامی ❊
❊ چون دورمارسیده آهنك ناز کرده ❊
❊ لب برلبش چو ساغر خلقی بکام شاهی ❊
❊ از دور چون صراحی کردن دراز کرده ❊

امیر شاهی یتمش یاشنی تجاوز ایتدکدنصکره سلطان بابر بهادرك وقتنده سکز یوزاللی یدی سنه سی استراباده وفات ایدوب نعشنی سبزه واره نقل وشهر سبزه وارك طشره سنده نیشابور طرفنده اجدادینك خانقاهنه دفن ایلمشلردر علیشیرتذکره سنده دخی ترجمهٔ حال مومی الیهی ذکری مرور ایلدیکی وجهله تحریر ایدوب بو بیتی مرقومك اولمق اوزره تحریر ایلمشدر

❊) نظم (❊

❊ خرابم از دل بیرحم وکه که یاد کن مارا ❊
❊ سك کوی توایم اخر بسنکی شاد کن مارا ❊

امیرشاهینك وفاتنده شعرای مملکته مرثیه تکلیف اولندقده بو بیتی دیمشلر

❊) نظم (❊

❊ کو بشوز یر وز براز اشك واهم سبزه وار ❊
❊ زانکه شهرشاه بیشاهی نمی آید بکار ❊

❊❊ ذکر حسن سلیمی ❊❊

طبعی سلیم واهل دل وندیم اصلی تون نام شهردن اولوب سبزه وارده توطن ایدوب اوائل حالنده تحصیلدارلق ایله مشغول ایکن برکون حسب المصلحه برطول خاتوندن با امرمیری طلب ایلدکده مرقومه عجوزه فریاد ایدوب سن بو مبلغی بندن نه حقله ونه امرشرعله استیورسن دیدکده سلیمی حالاوز یرملك سید فخرالدینك امر یله استرم دیدی تکرار خاتون ای ظالم یارین روزمحشرده بن سنك کریبانکه یاپشدیغم وقتده ظاهراسن بوظلمی

فخرالدينك امريله ايتدم ديه جكسن عجبا حق تعالى بوسنك عذريكى
قبول ايدرمى ديدكده حكمت وهدايت الهى همان سلمى يدنده اولان
قلمى شكست واول ساعت بردخى تحصيلدارلق وحرامخورالق ايتمامكه
يمين وتوبه والى آخرالعمر عهدنده وفا ايدوب فقرا وصلحا قيافتيله
سياحت وحج شريفه عزيمت ومراقد ائمهٔ معصومينى زيارت ايله
نائل شرف وسعادت اولمشدر امامان حضراتنك واميرالمؤمنين حضرت
على كرم الله وجهه نك منـاقبلرنده قصائد غرالرى و ولايت نامه سى
واردركه جميع مداحانه ترجيح اولنمشدر رعنا ومدحه سزا توحيد ومناجاته
دائر اشعارى مسلمدركه تبركا مناجاتندن برقاج بيت بومجله يه تحرير اولندى

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* الهى باعزازان پنج تن * نبى وولى ودو فرزند وزن *
* برآرى بفضل اى كردكار * كه دردين ودنيا مراپنج كار *
* يكى حاجتم رانمانى بكس * برازنده آن توباشى وبس *
* دوم روزى من زجايى رسان * كه منت نبايد كشيد از كسان *
* سيم چون بمركم اشارت بود * بالا تخـا فوابشارت بود *
* چهارم چنانم سپارى بخاك * كزآلودكى كشته باشم پاك *
* به پنجم چوتن بكسلا ند كفن * رسانى تنم رابدان پنج تن *

سلمى مشهد رضوينك زيارتنـه كيدركن سكزيوز اللى درت سنه سى
جهانداردە وفات ايدوب نعشى سبزه واره نقل برله انده دفن اولنمشدر

* ⁂ (ذكر ملك الكلام ابن حسام) ⁂ *

خوش كفتار ونازك اشعـار صاحبى فاضل روزكار ايكن مائل قناعت
وعزلت اولوب عن اصل قهستانه تابع خوسف نام قريه دن اولمغله
چفتجيلك وچوبانلق ايدرك حلال تعيش وصباح صحرايه كيدوب
اخشامه دك شعر ونظم انشا ايدرايدى منقبت كولقده عصرينك ممتازى
وبى نظير قصائدى اولمغله نعت حضرت فخر كائناته اولان قصائدندن
بعض ابيات تحرير اولندى

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای رفته آستان تورضوان باستین *
* جاروب فرش مسندتوزلف حورعین *
* بادصبا زنکهت زلف تومشکبوی *
* خاك عرب زنزهت قبرتوعنبرین *
* ازلعل آبدار تو ارواح راشفا *
* وززلف تابدار توحبل المتین متین *
* موی تو سایبان قنادیل آفتاب *
* لعلت خزینه دار بسی کوهر ثمین *
* ذات توهمچونام کریم تومصطفا *
* حسن توخلق عظیم تونازنین *
* ماه منیرمملکت آرای طا وها *
* شاه سریرمسند اعلای یاوسین *
* چابك سوارشب دواسری بعبده *
* کاندررکاب تو نرسد شهپرامین *
* عیسی عصرقصردنی درمقام قرب *
* مهدیٔ مهدعهدنخستین وآخرین *
* بابای مهربان بنی آدم وشفیع *
* فرزندآدم ازهمه لیکن خلف ترین *
* ای برسربرکنت نبی نهاده پای *
* آدم هنوزنه بند مخمر بماء وطین *
* ای رهروان راه حریم اله را *
* شرع توما پروزاید شارع مبین *
* ای نقل کرده رایت رایت برآفتاب *
* وی نقل برده رؤیت رویت بناظرین *
* ای مالك ممالك ایاك نعبد *
* وی سالك مسالك ایاك نستعین *
* رویت برآسمان لعمرك مه تمام *

* درباغ فاستقم قد توسرو راستین *
* یك جامر به زحضرت باحترام تست *
* ترك چهار بالش وقصر چهار مین *
* نام تو بر نکین سلاطین نوشته اند *
* بهر نفاذ حکم بخط زمر دین *
* فیروزی ممالك لا ینبغی نیافت *
* تا کرده نقش خاتم تو بر سر نکین *

ابن حسام سکز یوز یتمش بش سنه سی بودار محندن دار سروره رحلت ایتمشدر

* (ذکر املح الشعرا عارفی هروی) *

شاعر خوش طبیعت وکامل شیرین صحبت اولوب ملوك روزکار وامرای نامدار مدحلرنده سویلدیکی قصائدی پسندیده باخصوص مثنویده اولان شیوه سی کزیده در مذهب حنفی یه دائر منظومه سی و وزیر خواجه پیر احمد بن اسحق نامنه منظوم ده نامه سی اولمغله اندن برغزلی بو مجلده تحریر اولندی

* (غزل) *

* ازغمزهٔ جادوی تو چون دید اشارت *
* نقد دل و جان چشم تو بر بود بغارت *
* ای خسرو خوبان بکدایان نظری کن *
* درویش نوازیست کل نخل بهارت *
* دیرینه سراییست جهان دور زشادی *
* این کهنه رباطیست مبراز عمارت *
* کلکونهٔ رخسار زخوناب جکر ساز *
* در مذهب عشاق چواینست طهارت *
* کر عارفیٔ دلشده رابنده شماری *
* ازصدق دعاکوی بود روز شمارت *

* (ذکر ذوفنون جنونی) *

طبعی لطیف وکفتاری ظریف اکثری لطیفه وهزله مائل اولمغله حافظ

شیرینی یی هجو ایتمشدر عن اصل اند خور دولا یتندن اولوب دار السلطنة هراتده ساکن اولمغله حکام وامرا کندوبه رغبت ایدرلر ایدی امیر غیاث الدین سلطان حسین بن امیر کبیر فیروز شاهك مرغوب ومعتبریدر بو غزل جنونینکدر

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* کفتمش عیدست آن رخسار وابرو ماه عید *

* کفت آری روشنست این حال نزد اهل دید *

* کفتمش از چیست ماه نو چنین مشکل نما *

* کفت میکردد زشرم ابروی من ناپدید *

* کفتمش غوغا بشام عید ازان ابرو چراست *

* کفت ان کو دید این غوغا دکر خود راندید *

* کفتمش در وعدهٔ وصل تو اشکم سائلست *

* کفت بسیار این کدا در کوی ما خواهد دوید *

* کفتمش تا ماه دیکر بر جنونی نکذری *

* کفت اکر صبری کنی این مه بسر خواهد رسید *

علیشیر دخی تذکره سنده مومی الیهك ترجمهٔ حالنی شو وجهله تحریر ایدر که هر چند اصحاب معارفدن ایسه ده هزل وهجوه مائل اولدیغندن آثار سائره سنه کیمسه نظر ایتیوب انجق هجوه دائر آثاری شهرت بولمشدر و بوحاله مذکورك طوری بادی اولمشدر و بو بیت دخی مرقومکدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* هر اهل جنون را کند توز بونی * زان روی دراز حلقه زبونست جنونی *

* ⁂ (ذکر یوسف امیری) ⁂ *

شاهرخ سلطانك عصرنده امرا وارکان دولتك معتبری ومشهور ومتعین شعرادن ایدی شاه رخ سلطانه واولادینه وامرای دولته قصائد غرالری وار در سلطان بایسنقر بن شاه رخ سلطانك مدحنده سویلدیکی قصیده دن چند بیت بو مجله یه ثبت وتحریر اولاندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بتی که رونق مه برد روی رخشانش *
* زسینه تنك شکرریخت لعل خندانش *
* شکست رونق یاقوت وآب لؤلؤ برد *
* رواج تیزی بازارد رومرجانش *
* صبا بطبلهٔ عطارازان جهت ماند *
* که مایه داردازان زلف عنبرافشانش *
بکردان لب چون نوش اوخط خضریست *
* نشسته برطرف جوی آب حیوانش *
* میان آن رخ وخورشید فرق نتوان کرد *
* چوسربرآورد ازمشرق کریبانش *
* زدست نرکس مستش اکردلی بجهد *
* کند بسلسلهٔ زلف بند وزندانش *

* * (ذکرعمدة الحکما خواجه فخرالدین بن اوحدی المستوفی) * *

اصلی سبزه واردن اولوب اعیان روزکار واکابرسبزه واردن خاندانلرینه مستوفیان تعبیر اولنور دیکه تفصیلی تاریخ بیهقیده مسطوردر حکیم وفاضل فنون علومی جامع وکامل خطوط متنوعه وانشا ونجوم واحکام وشعروطب وتاریخ علملرنده ماهر ومشار بالبنان ایدی بومقدار علوم وفنونه مالك وظرفا ومستعدلردن شاکردلری وارایکن طبیعت ومشربی فقیرانه ودرویشانه ایدی عربی وفارسی وسائر بیك جلد کتاب جمع ایدوب جمله سنی مقابله وتنقیح وکندو خطیله تصحیح ایلمشیدی امرای اطراف ووزرای اکناف خواجهٔ مذکوره کلی هدایا ارسال ایتدکده اولملریله مال مذکوری احباب همجلیسلریله صرف ایدردی قصائد ومقطعات وغزلیاتی مشتمل مکمل دیوانی اولمغله امام علی بن موسی الرضا حضرتلرینه نظم ایلدیکی یتمش بیت مقداری قصیده دن چند بیت تحریر اولندی

* * (نظم) * *

* کردون فراشت رایت منصور آفتاب *
* وز پردهای دیدهٔ شب شست کحل خواب *
*صبح سمن عذار چوخوبان شوخ چشم *
* پرده زرخ فکندو برون آمداز حجاب *
* نظارکی زمنظر این کاخ زرنکار *
* صدلعبت سمن سلب سیمکون ثیاب *
* مصباح صبح چهره فروزازظلام شام *
* چون نورشهب شعله زنان درشب شتاب*
* سیمین طراز کشت چوخرکاه خسروان *
* پرده سرای چرخ که بدعنبرین طناب *
* هرکوکبی نمونهٔ صفر یست فی المثل *
حیران شده محاسب عقل اندرین حساب
* جوی مجره بین که بفردوس جوی شیر *
* طفلان جرخ ازوشده قانع بهشدناب *
* کیوان که کوی بردبرفعت زخسروان *
* میل غروب کرده باآهنك اغتراب *
* برجیس رازده غم رامی ره شکیب *
* آری چکونه صبر کندوعدبی رباب *
* رفته بغرب ببرق براق ترك جرخ *
* چون تیغ تهمتن به نهانخانهٔ غراب *

خواجه اوحد دائما تجرد اوزره اولوب اولاد واحفاددن بلکه غصه وقساوتدن محروم وازاده اولمغله اصحابندن بعضیسی تأهل خصوصنی تکلیفلرنده بوقطعه یی نظم ایدوب جواب ویرمشدر

---

* ⁂ (قطعه نظم) ⁂ *
* همدمی میکفت با اوحد دراثنای سخن *
* کای تواکاه ازرموز چرخ وراز آسمان *
* هم باستحقاق ملك فضل رامالك رقاب *
* هم باستعداد اقلیم سخن راقهرمان *

* مریم طبع کهرزایت چرا کردست قطع *
* چون مسیحارشتهٔ پیوند از وصل زنان *
* مرد را هرکز نکیرد چهرهٔ دولت فروغ *
* تا بنور زن نه پیوند چراغ خانمان *
* حیف باشد غنچه سان برجان خود بستن کره *
* یکدو روزی کاندرین باغیم چون کل میهمان *
* کفتمش ای یار نیکو خواه میدانم یقین *
* کرنکو خواهان نمی شاید بجز نیکی کمال *
* وصل زن هرچند باشد پیش مرد کا مجوی *
* روح وراحت را کفیل وعیش وعشرت را ضمان *
* لیك با او شمع صحبت در نمیکیرد ازانك *
* من سخن از آسمان میکویم اواز ریسمان *

خواجه اوحد التمش بریاشنه وار دقده سکز یوز التمش سکز سنه سی وفات ایدوب خیر وثوابدن وکلی کتابدن غیری اولاد واموال ترك ایلمدی

* ⁂ (ذکر امیر امین الدین ترلابادی) ⁂ *

ترلاباد بیهق قریه لرندن اولمغله امین الدین اکا منسوبدر کمال فضیلت وظرافتدن بشقه حسب ونسب وسیادتی وشعرده دخی مهارتی اولمغله کاتبی وعلی شهابله مشاعره ومناقشه سی واردر جمیع فضلا کاتبینك شترحجره قصیده سنی پسندیده وتحسین ایتملریله امیرامین الدین بالبداهه بوقطعهٔ سویلمشدر

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

* اکر کاتبی که کهی درسخن * بلغزد برودق نکیرد کسی *
* شترحجره را کرنکو کفت لیك * شترکربه هانیز دارد بسی *

امین الدین مثنوی کولکده کشایش طبعی اولمغله مصباح القلوب نامنده خطاب شمع وپروانه وسلوة الطالبین اسمنده داستان عقل وعشق وقصهٔ فتح وفتوح کبی وسائر تألیفاتی مرغوبدر و بوغزل مرقومکدر

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* دیده چون آینهٔ روی تو دیدن کیرد * از تحیر زمژه اشك دویدن کیرد *

* دل من درسر آن زلف سیه مضطر بست *
* مرغ در دام چوافتاد طبیدن کیرد *
* باز بکریخت خیال تو زچشم بی خواب *
* میر وداشك اورا بچکیدن کیرد *
* لرزه برتن فتدان لحظه که من آه کشم *
* شاخ لرزدچو سحر بادوزیدن کیرد *
* کردسد شادیٔ وصلت بامین یکنفسی *
* چشم چه بود که ارواح پریدن کیرد *

* (ذکردرویش قاسمی تونی) *

غالبا اصلی هراتدن اولوب صکره تونه نقل ایلمشدر زیراتون دیمك فارسیده کلخن دیمك وخرسانده برولایتك دخی اسمیدر شهر هرات جنت مثال اولمغله کذشندن کلخنه کتمسی الخمول راحة مفادنجه اولدیغنی ایمایوزندن بو بیتی دیمشدر

* (بیت) *

* از همت بلند نباشد که قاسمی *
* شهرهری کذارد وقانع بتون شود *

قاسمی اهل طریق وشاعر متین کفتار وخوش رفتار ونام وشهرتدن کذار واهل دنیا ومناصبدن فرار وفقر وانقطاعی اختیار ایلمش برذات مختار ایدی بوغزل انکندر

* (غزل) *

* باز بجور زلف تودل پای بند شد *
* مرغ هوابدام اسیر کمند شد *
* کلنار چهرهٔنا که برافروختی بناز *
* خالت بکردانش سوزان سپند شد *
* هنکام روز هجر خود ازما مکن سؤال *
* دیوانه را مپرس که ازماه چند شد *

❁ دل را که بود معدن عقل ومحل هوش ❁
❁ راهش پری وشی زد وجای کزند شد ❁
❁ این قدر ومنزلت نه بخود یافت قاسمی ❁
❁ از قد یار پایهٔ بخشش بلند شد ❁

* ❁ (ذکر صاحب بلخی المخلص بشریفی) ❁ *

عالم وشاعر وفاضل وطب وموسیقی وسائر فنونده ماهر وکامل اولوب بدخشان شاهلرینك وسادات کرامك مدحلرنده قصائدی وسلطان السادات امیرعلی اکبر مدحنده اولان قصیده سنك مطلع بیتی بودر

* ❁ (بیت) ❁ *

❁ در وقت تبسم لب جانپرور دلبر ❁ چون رشتهٔ آلبست دو وسی ودو کوهر ❁

* ❁ (مطلع دیکر)

❁ تو یی کان نمك ماشور بختان ❁ خدا این داد مارا وترا آن ❁

* ❁ (بو غزل دخی انکدر) ❁ *

❁ وصل یار ماز عمر جاودانی خوشترست ❁
❁ لعل جانبخش زآب زندکانی خوشترست ❁
❁ زلف اورا چون سرفتنه است دردورقمر ❁
❁ بارخ او عشق ورزیدن نهانی خوشترست ❁
❁ در تعلق هر رك جانرا بدوانسی بود ❁
❁ پاکبازان را بدلبر میل جانی خوش ترست ❁
❁ کرچه پیغام از نسیم صبح بایاران نکوست ❁
❁ درد دل بادلبران کفتن زمانی خوشترست ❁
❁ عاقبت کافیست باقی جمله اینهادر دسر ❁
❁ ای شریفی کرتواینهارا ندانی خوشترست ❁

* ❁ (ذکر مفخر الظرفا خواجه منصور قرابوقای طوسی) ❁ *

طوس اعیانندن صاحب طبیعت وخوش صحبت اولوب شاهرخ سلطانك عصرنده شهزاده علاء الدوله نك ملازمتنده اولمغله دیوان شهزاده دن جسیم ولایتلرك تحصیلدارلغنه کوندریلور ایدی (بو غزل مرقومکدر)

* ⁂ (غزل) ⁂ *

❊ ای چشم خوشست بلای مردم ❊ در دیده تو یی بجای مردم ❊
❊ مردم تو بچشم در نیاری ❊ چیزی دکری برای مردم ❊
❊ از بهر نشست سرو قدت ❊ چشم آب زده سرای مردم ❊
❊ چندم بکشی وزنده سازی ❊ آخر تونهٔ خدای مردم ❊
❊ منصور زغم بمردد و راست ❊ ازجور تووجفای مردم ❊

خواجه منصورك احبابندن واول وقتك كزيده فضلاسندن اقضى القضاة مولانا عبدالوهاب طوسى يه خواجه منصور بوغزلى اوقودقده عبدالوهاب سزك بوغزلكزه بندخى بربيت علاوه ايده يم ديوب

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❊ يارب تو مرا حكومتى ده ❊ تامن بدهم سزاى مردم ❊

بو بيتى انشاد ايتمكله بيت مرقوم سلاطين وامرانك مسموعلرى اولوب وخواجه منصور دخى سوء النفس ايله اولمغله امرا وفضلا منصورى كوردكلرنده بو بيتى اوقورلردى بوخصوصده منصور عبدالوهابه مغبر اولمغله بوقطعه يى نظم ايتمشدر

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

❊ قاضيا برسر يتيمانى ❊ خون شان ميخورى مكر شپشى ❊
❊ كفتهٔ آفتاب شرع منم ❊ آفتابى ولى يتيم كشى ❊

شاه رخ سلطان واقعه سندنصكره ظالم وغدار ومجنون اطوار محمد خدابداد نام كيمسه كمال تعين كسبيله صاحب ديوان اولمغله خواجه منصوره زجر وتعدى ومصادره وحبس وبند ايتمكله وزياده خسته ومحتضر اولدقده بو بيتى تحرير ايلمشدر

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❊ رمقى بيش نماندست ز بيمار غمت ❊
❊ قدمى رنجه كن اى دوست كه من ميكذرم ❊

بيت مزبورى خدابداده ارسال ايتمكله خدابداد كلوب عذرخواه اوله رق كتدى اوكيجه كه سكز يوز اللى درت سنه سى وفات ايلدى فرداسى

صاحب تذکره دولتشاهك برادری امیر رضی الدیندن خواجه بداد
خواجه منصورك حالنی سؤال ایندکده رضی الدین علی بو بیتی اوقومشدر

** (بیت) **

* منصور زغم بمردووارست * ازجور تو وجفای مردم *
حقا که بالاده محرر منصورك غزلنده اولان بو بیتی رضی الدین مناسب
محلنده صرف وایراد ایلمشدر

** (ذکر امیر رضی الدین علی) **

فاضل وشاعر فارسی وترکی شعرده ماهر اولمغله بو غزل جملهٔ آثارندندر

** (غزل) **

* میکنی جور وجفا جانا مکرر باش کو *
* آخر این غم برسر غمهای دیکر باش کو *
* ناوکم در سینه ودردست تیغ آیی بقتل *
* سهل باشد جان من این تیر برسر باش کو *
* باخیالش ساعتی درمنظر جان خلوتست *
* نیست جز جان محرمی ان نیز بردر باش کو *
* عاشقان را چون میسر نیست درعالم مراد *
* دولت وصل بتان هم نا میسر باش کو *
* حاکمی تاخاك وآب وبادرا باشد دوام *
* سلطنت بر شاه بابرخان مقرر باش کو *

** (ذکر قدوة الشعرا طوسی) **

شیرین کفتار وخوش رفتار ومثل کولقده خراسان شعراسنك زبده سی ایدی
انجق امثال عوامی رعنا سنو یلمکله نظر خواصده چندان قیمتدار
دکل ایدی بابرسلطان وقتنده سلطان مشارالیه نوازش ایتمکله عظیم
شهرت بولمشیدی بابرسلطانك مدحنده سویلدیکی قصیده نك مطلعی بودر

** (بیت) **

* ای که باشد بندهٔ آن قد چون شمشاد سرو *
* در چمن چون بکذری برپا جهد ازاد سرو *

بو دخی مرقومك اشعارندندر

❊ ⁂ (غزل) ⁂ ❊

❊ آنکه برروی چومه زلف دوتامی آرد ❊
❊ عاقبت بر سر این شهر بلا می آرد ❊
❊ وانکه چون سروقدش ازچمن روح بخواست ❊
❊ بامن دلشده بنکر که چو پا می آرد ❊
❊ عالمی رابسخن سوخت ندانم کان شمع ❊
❊ این همه چرب زبانی زکجا می آرد ❊
❊ همره باد صبا سرمهٔ خاك ره تست ❊
❊ میرسد باد خوش و نور وصفا می آرد ❊
❊ بخیال خم ابروی تو دائم طوسی ❊
❊ روی اخلاص بمحراب دعامی آرد ❊

(بو بیت دخی انکدر)

❊ ⁂ (نظم) ⁂ ❊

❊ مو بیست باخیال میانت بچشم ما ❊ ای سرو راستکوی میان تو وخدا ❊

طوسی قصائد ومقطعات ومثنویده تکاپو ایتامکله بو بابده بو قطعه یی دیمشدر

❊ ⁂ (نظم) ⁂ ❊

❊ من چوطبع لطیف خواجه کمال ❊ غزل بدنمی توانم کفت ❊
❊ کر نکویم قصید باکی نیست ❊ من خوش امدنمی توانم کفت ❊

بابرسلطانك واقعه سندنصکره آزربیجان وعراقه دوشوب امیر جهانشاه و پیر بداغ کبندویه اعتبار ایتمشلردر بعده خطهٔ شیرازده ساکن اولمشدر

❊ ⁂ (ذکر سید شرف الدین رضا) ⁂ ❊

نسبنده شرافت وسیادت وحسبنده عظمت وسعادت اولدیغی اتفاق آرا وسربدال عصرنده آبا واجدادی وزرا وسید شرف الدین شاه رخ وقتنده معتمد سلطانی اولوب خرسانك جسیم ناحیه سندن اولان سبزه وار ناحیه سنده ضابط وباشبوغ ایدی صکره برتقصیر جهتیله مدت مدیده مقید ومحبوس اولمغله دستور الوزرا خواجه غیاث الدین پیراحمده

بور باعی یی کوندرمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* ای آصف جم مرتبهٔ کیوان قدر * مانند هلال حلقه بکوش تو بدر *
* بسیار خنك شدست درشهر هرات * زنجیر من و کلاه نوروزی صدر *

خواجه مذکور اقدامله خلاص ایلمشدر خواجه خسروك

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* ما بستهٔ دردیم ودوا را نشناسیم * ما تشنهٔ دردیم وصفا را نشناسیم *

(مطلعنده اولان غزلنه بو وجهله نظیره سویلمشدر)

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* ما چند زمستی سر و پا را نشناسیم * خودرا نشناسیم وخدا را نشناسیم *
* از آب وهوای تن ما روح ملولست * حکمت نبود کاب وهوا را نشناسیم *
* ما یوسف جان را بدو صد قلب خریدیم * معذور همی دار بها را نشناسیم *
* میریم و سلام امرارا نکزینم * سوزیم وفریب وزرا را نشناسیم *
* نه مفتیٔ دینیم ونه قاضیٔ ولایت * ارباب صفت روی وریا را نشناسیم *
* درملك فنا ما وتو موجود نباشد * ای خواجهٔ عارف تو ومارا نشناسیم *
* ای خواجه درین کو یکه ما را طلبی تو * مطلب که بجز کوی رضا را نشناسیم *

امیر بابا حسن فوجینك حکومتی هنکامنده امیر مذکورك موکللری یننده مبالغ وافره ضایع اولمغله سید شرف الدینه افترا وتحمیلله سکز یوز اللی التی سنه سی شهید ایتمشلردر

* ⁂ (ذکر حافظ حلوایی) ⁂ *

شاه رخ سلطانك عصرنده متعین شعرادن وکفتاری مشهور ایدی تبرکا برغزلی بو مجله یه ثبت وتحریر اولندی

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* ای زلفدت راست سرافرازیم * وقت نشد باز که بنوازیم *
* چند برانی چو سك آزد رمرا * من سك کوی تو ولی تازیم *
* باخته بودم بتو نرد مراد * داد رقیب تو ولی بازیم *
* حافظ حلوایی ام وازکمال * معتقد حافظ شیرازیم *

❊ ⁂ (ذکر طوطی ترشیزی) ⁂ ❊

صحبتی شیرین وقصائدی متین خوش لهجه وگفتـاری ظریف صاحب شیوه واشعـاری لطیف اولوب فضلا قصائدینی سائر اقرانی اوزرینه ترجیح ایلمشلردر طب علمنده دخی ملازمتی وارایدی خاقانینک قصیده سنه بومطلعده برقصیده سویلمشدر

❊ ⁂ (بیت) ⁂ ❊

❊ شب برافق بازشفق یاقوت حمرار یخته ❊
❊ گردون زانجم برطبق لولوی لالا ریخته ❊

بدیهیٔ بخارینک حقنده ظرائفدن بدیهی بو بیتی سویلمشدر

❊ ⁂ (بیت) ⁂ ❊

❊ هر پرهٔ بینت بدیهی غار یست ❊ طوطی منم وترا عجب منقار یست ❊

طوطی مذکور رحلتی وقتنده مزارینه تحریر اولنمسنی وصیتله بو ابیاتی دیمشدر

❊ ⁂ (نظم) ⁂ ❊

❊ وقت آن شد که دل ازدام هوس بازرهد ❊
❊ طوطیٔ روح زبیداد قفس بازرهد ❊
❊ تا بکی جور رقیب وستم یار کشد ❊
❊ وقت شد کزستم ناکس وکس بازرهد ❊
❊ بحریم حرم وصـل برد محمـل تن
❊ ازبیابان غم وبانک جرس بازرهد ❊
❊ طوطیٔ روح رسددر شکرستان وصال ❊
❊ بازشاهیست زغوغای مکس بازرهد ❊

سکز یوز التمش یدی سنه سی هراتده وفات ایتمشدر

❊ ⁂ (بیت) ⁂ ❊

❊ مرغ باغ ملکوتم نیم ازعالم خاك ❊ دوسه روزی قفسی ساخته انداز بدنم ❊

تذکرهٔ علیشیرده دخی بو وجهله رقزدهٔ بیان اولمشدر که طوطیٔ مومی الیه مرزانک دائرهٔ تربیتلرنده آبیاری لطف وعنایتلریله پرورش بولمش شکل وشمائلی خوب وطرز واطواری مرغوب صاحب حسن وآن برطوطی

شیرین زبان اولوب اکثر مولانا کاتبینك آثارینی تتبع ایدوب انك موعظه
قصیده سنه که مطلعی بودر

* (بیت) *

* اکر بچشم اقالیم سبعه کنج زرست *
* ولی چو درنکری اژدهای هفت سرست *

جواب اوله رق رنکین مطلعی واردر

* (بیت) *

* جهان که حجرهٔ شش طاق وخانهٔ دودرست *
* زجار رکن بساطش فغان الحذرست *

غزلیاتده دخی بین الاقران مهارتی واردر بومطلع انکدر

* (بیت) *

* کوشهٔ خمخانه ازلعل روان کنج صفاست *
* شکل چنك از بهردفع غم دهان اژدهاست *

وقت جوانیده وفات ایلدی بوخسه عمری وفاتمش اولیدی حیلی آثاری
یادکار روزکار اولوردی وفاتنه خروس لفظنی تاریخ دوشردم دیو
علیشیر تحریر ایدر

* (ذکر قنبر نیشابوری) *

کروه عوامدن اوله رق اشعار وقصائدینك متانت ومعنیدار اولدیغنه
نظر اول وقتك فضلاسی دفعاتله امتحان ایدوب متحیرانه وهبی آلهیدر
دیمشلر اکثریا مشهد رضویده وبعضا هراتده ساکن اولوب سلطان
ابو القاسم بابرك مدحنده سویلدیکی قصیده سندن چند بیت ثبت
وتسطیر اولندی

* (نظم) *

* این کهرها بین که دردریای اخضر کرده اند *
* زین مشاعل آتش خود بین که چون بر کرده اند *
* کشتی سیماب کون دربحر قلعی رانده اند *
* بیضهٔ کافور در طشت معنبر کرده اند *

* آتش اجرام را همچون سر بی دست و پا *
* آند زین بحر زمی دکون شناور کرده اند *
* می نماید جوهری قائم بر اجساد عرض *
* اندر ابداع از عرض قائم بجوهر کرده اند *
* این مدخن مجمر سیما بکون بین کاندراو *
* صدهزاران اخگر از اجرام اختر کرده اند *
* وین معنبر کشتی ظلمت پراز مسمار نور *
* بادبان از بارش واز خاك لنکر کرده اند *
* آب خشك این آسمان وآتش اختران *
* برخلاف از آب خشك این آتش تر کرده اند *
* شاهدان ومطربان چرخ زنکاری نقاب *
* این غزل را در مدیح شاه از بر کرده اند *
* در ازل کین طاق مینای مدور کرده اند *
* شکل مطبوع تو بر سقفش مصور کرده اند *

* ⁂ (ذکر طاهر بخاری) ⁂ *

شیخ زاده طاهر دیمکله مشهور شیرین زبان خصوصا غزلکولقده عدیم الاقران ایدی سلطان بابر زماننده دارالسلطنة هراته عزیمت وفضلای پایتخت ایله الفت ایدوب مشاعره ایله شهرت بولمشدر اشبو تحریر اولنه جق غزلی سلطان پسند ایتمکله فضلا وشعرای وقت نظیره سویلمشلردر

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* نازاز روی ان لب میکون کند کسی *
* بسیار غنچه وار جکر خون کند کسی *
* خلق ملامتم کند ومن برین که آه *
* ازدل چکونه مهر تو بیرون کند کسی *
* دل میبرند و یاد اسیران نمی کنند *
* یارب بمهوشان جهان چون کند کسی *
* منعم مکن که هیچ بجایی نمی رسد *

❊ سعیی که در نصیحت مجنون کند کسی ❊
❊ کفتی که طاهر از پی خوبان مرو دکر ❊
❊ دیوانه را علاج بافیون کند کسی ❊

وسلطان بایسنقر وقتنده طاهر ابیوردی نامنده دیکر بر شاعر ز بیادخی اولمغله بو مطلع ایکدر

*** (بیت) ***

❊ از چمن بکذرد آن سرو سهی قد را دان ❊
❊ نیست غیر از تو درین باغ کسی خود را دان ❊

*** (ذکر ولی قلندر) ***

جملهٔ شعرای سلطان محمد بایسنقردن اولمغله سلطان مذکورک وقعه سندنصکره ملک عراقدن خراسان طرفنه عازم اولمشدر غزل کولقده مشهور اولمغله برغزلی تحریر اولندی

*** (غزل) ***

❊ ساقی بیا که غم شد وآثار غم نماند ❊
❊ جامی بدست کیر که آثار جم نماند ❊
❊ درعرصهٔ جهان غم سود و زیان مخور ❊
❊ چون در بضاعت فلکی بیش و کم نماند ❊
❊ از ترکتاز غمزهٔ شوخ ستمکرت ❊
❊ جان مانده بود در تن وآن نیز هم نماند ❊
❊ تا کی دمم دهیکه زسوز درون من ❊
❊ مسدود شد ره نفس وجای دم نماند ❊
❊ ریش دل ولی زغمت یافت التیام ❊
❊ چون زخم دید راحت مرهم الم نماند ❊

اما تذکرهٔ علیشیرده ترجمهٔ حال مومی الیه بو وجهله مقیددر که ولی مذکور بابر مرزا خدمتلرنده ملازمتله نشو ونما بولوب برشخص شوخ و بیحیا ومستقل جمهور وسو یلدیکی اشعار ارباب سخن بینند بی قدر واعتبار اولدیغی معروف ومشهور ایدی پیر بوداغ هری ولایتنک شاعرلرینی

شیرازه کتورد کده مرقوم دخی برابر کلشیدی بو وقتـه قدر سویلدیکی
ابیاتدن قضاء بو مطلع کوزلجه واقع اولمشدر

* * (بیت) * *

* نیم ملول که کارم نکو نشد بد شد * شود شود نشود کو مشو چه خواهد شد *
قلندر مذکور شیرازده فوت اولوب قبری انده در

* * (ذکر سلالة الاکابر یادکار بك) * *

تیمورشاه وسلطان شاهرخك وقتنده سلسله سی امرادن وجدی امیر جهان
ملك تیمورك امرای کزیده سندن اولمغله امیر یادکار دخی سلطان شاهرخك
عصرنده ارثا امارت کسب ایتمشیکن بابرسلطان عهدنده غوغای امارتدن
فراغت وقناعتله راحت واهالی وفضلا ایله الفت ایدرك امرار وقت ایلدی
فی الحقیقه پسندیده اشعاری اولمغله برغزلی و برقاچ ابیاتی تحریر اولندی

* * (بیت) * *

* آمدی ای شمع و مجلس را چو کلشن ساختی *
* پای بر چشم نهادی خانه روشن ساختی *

* * (غزل) * *

* ای پری چهره که دیوانهٔ خویشم خواند *
* کاش باز آید و دیوانه ترم کرداند *
* وقت آن شد که زلیخای جهان را از تو *
* دولت یوسف نوروز جوان کرداند *
* از شکوفه درم افشاند چمن بر سر کل *
* عیش را باد صبا سلسله می جنباند *
* نعرهٔ بلبل خوشخوان بسحر دانی چیست *
* سرخوشان سوی چمن رو که ترا میخواند *
* عاقل آنست درین روز که سیفی مانند *
* خو بو یرانهٔ غم کیرد و خود را داند *

بو بیت دخی یادکار بککدر) * * (بیت) * *

* در بر ت پیراهن کتان ز تحریك نسیم *
* هست چون کیسه‌لر زنده بر بالای سیم *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* سرومن سبز يست شيرينكان همچون نيشكر *
* چون ببالای قبای برك نی بند دكمر *

* ⁂ (ذكر خواجه محمود برسرى) ⁂ *

متين اشعار وخوش كفتار صاحبى اولمغله مرزا علاء الدينك وقتنده نيشابورده شهرت واعتبار بولمشيدى بعده مشهد مقدسه يه رجعت وانده شعرا و فضلا ايله صحبت ايدوب انجق طبيعتنده چندان خود پسندلك اولمغله فضلا وشعرا كندوبى هجوايله احترامنه نقيصه ترتيب ايتديكندن خراساندن رحلت و بدخشان جانبنه عزيمت وانده سعيد سلطان محمد بدخشانى يه خدمت ايدوب شاه مذكور خواجه محموده كلى مال اعطا ايتمكله اول مال ايله تجارت ايدرك تا سلطان ابو سعيد عصرنده مالدارلقله شهرت بولدى وعلاء الدوله مرزا نامنه صنعت تجنيس ومكرر قافيه ايله برده نامنه تنظيم ايلديكى حق الانصاف مدحه سزادر اول ده نامه دن حضرت فخر كائنات نعت شريفنده سويلديكى ابياتدن تبركا بربيتى بو مجله يه ثبت اولندى

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* عرش پروردكار ميدانش * همچو كوثر هزار ميدانش *

سلطان سعيد ابوسعيد كركان سكزيوز التمش برسنه سى هراتده باغ زاغانده برعظيم ومكمل دوكون ترتيب ايتمكله اطراف واكنافدن شعرا تهنيت سورضمننده قصائد واشعار ارسال وتقديم ايلدكلرنده خواجه محمود دخى برمطول قصيده انشا ايلمشدر كه بعض ابياتى بو مجله يه تحرير اولندى

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* اى سدرهٔ رفيع تراسدره آستان *
* ازچارطاق قدر تويك طاق آسمان *
* صحن طرابسراى ترانزهت آدم *
* كرباس كبرياى ترا رونق جنان *
* ازفوق عرش بودتا بحت فرش *

* ازغرفهاي قصر توتا فرق فرقدان *
* كيتى شبيه منظر كردون مثال تو *
* باصد هزار ديده نديد ست درجهان *
* قصرت نكارخانهٔ چين يا خودنقست *
* كراطف وزيب غيرت باغست و بوستان *
* ازساحت كه روضهٔ رضوان يابهشت *
* رضوان وحور هر دوفنا دند دركمان *

خواجه محمودك بوقصيده سندن سلطان ابوسعيد محظوظ اولوب تحسين واكرام وتوقير احترام ايدركن نوبت اختتام وختم ايام اولمغله سكز يوز يتمش ايكى سنه سى وفات ايلمشدر رحمة الله عليه

* ⁂ (ذكر عارف سامي نورالدين عبدالرحمن ملاجامى) ⁂ *

اصلى ولايت جامده خرجرد قريه سندن اولوب ابتدا دار السلطنهٔ هراتده علم وادب تحصيليله مشغول وسرامد علماى فحول اولمشيكن معرفت الهى ودرجهٔ نامتناهى يه وصلت جايكير قلب صفوتلرى اولمغله اولبابده ازدل و جان صرف سعى وهمت وتوان ايدوب شيخ الشيوخ عارف معارف يقين شيخ بهاء الدين نقشبندى حضرتلرينك مريد وخليفه سى قبلة المحققين وسيد الواصلين سعد الحق والدين محمد الكاشغرى حضرتلرندن خرقه پوش ارادت ودامنكير همت اولوب برمدت سلوك ومجاهدات ورياضتله خدماتى مرغوب ومقبول وعلم تصوفده درجهٔ عليايه موصول اولمغله آخرالامر خلف الصدق جانشين مسند طريقت اولوب سلاطين وامراء اطراف وعلما وفضلا اكناف كندودن استجلاب دعا وهمت واستفادهٔ علوم ومعرفت ايتمكده اولديلر

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* جام جان افزاى معنى پرشراب ناب ساخت *
* بعد ازان جام حريفان ازمى سيراب ساخت *

ماليخه استدعا واستعدادنه كوره هرفردى بهره ياب ايدرلرايدى

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

* جام جان افزای جامی جرعهٔ توفیق یافت *
* شورش آن برد ذوق ازشعر شیرین کمال *
* کوکب سعدی وآمد ثانی سعدی بنور *
* کرد نجم طالعش باسهم خسر واتصال *

ملاجامی حضرتلرینك حال وعشق وعلم وفضلی تعریف وتوصیفدن بیرون بو بابده برمدون کتاب تحریر اولنسه اندن دخی افزون اولمغله عرب وعجم ورومده متداول ومشهور و بلکه اقالیم سائره یه دخی منشور دیوان واشعاری وتألیفات وآثاری منظور اولوالابصار اولدیغی قالندن حالنه چندان رهیاب اولور اما تذکرهٔ علیشیرده بو وجهله زیب آور عنوان تذکره اولمشدر که حضرت مخدومیٔ شیخ الاسلامی ملا عبد الرحمن جامیدر که تا بو آسمان نه قباب جولانکاه آفتاب عالمتابدر انلرك نصرت خاطر فیض فاطرلرینك نتایجی اهل جهاندن زائل ودور اولمسون وتا بو خیمهٔ زرین طناب بیستون خلایق دورانه سایباندر انلرك فوائد طبع تابناکلری کافهٔ اصحاب دانش وعرفاندن بعید ومستور اولمسون زیرا بو مختصرده مسطور جماعتك رأس ورئیسی اول ذات بزرکوار و بو مجموعه ده مذکور کروهك مقتدا و پیشواسی اول فاضل یکتا سوار عرصهٔ نظم واشعاردر انلرك مبارك نام سامیلری بو دفترده ثبت وتحریر اولنمسه اشو جریده مزنزدار باب کمالده مقبول ودلپذیر اولمیه جغی معلوم صغیر وکبیر اولدیغندن مبنی ترقیم وتذکیر اسم شریفلرینه جسارت اولندی یوخسه انلرك لطائف نظم آبدارلرینی وصف وبیان ایلمك شویله طورسون تألیفات عالیلری اولان کتبك اسملری تحریر اولنسه بو سفینه دن اشعار واول کتابلرك مر وارید معانیسندن برمقدار ذکر ایتمك لازم کلسه بحراوراقدن طاشار لاجرم بو معنی بیلنور دعائله ختم قیلنور

** (رباعی) **

* یارب بو معانی دری نننك کانی * بو دانش وفضل کوهری نننك کانی *
* کیم ایلارینك انی عالم اهل جانی * عالم ایلی کا بو جانی قوت ارزانی *

اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی ملاجامی حضرتلرینك اوصاف جلیله لری بو وجهله زیب آرای صحیفهٔ تعریف و بو کونا کتابهٔ توصیف اولنمشدر که

افصح کبرای شعرا وابلغ عظمای بلاغت اتما افضلهم اقدادهم مولانا عبدالرحمن جامی رحمة الله علیه غایت علو فطرت و نهایت عالم علم ومعرفت وغواص لآلیء دریای حقیقت اولدقلرندن هرچند بیان تقریر حال کرامت اشتمال وتعریف وتسطیر مقال پرکمالرینه احتیاج یوقدر که پرتو آفتاب معارف وفضائللری سرحد شرقدن تا فضای غربه ایرشمش وخوان الوان علم وعرفان بینالری روی زمینه چکلمشدر

* (نظم) *

* نه دیوان شعرست بلکه جامی * کشیده است خوانی برسم کریمان *
* ز الوان نعمت درو هرچه خواهی * بیابی مگر مدح و ذم لئیمان *

هروجهله خامهٔ شکسته زبان بیان توصیفلرنده عاجز وناتواندر ملا جامی حضرتلرینك پدر معارفپرورلری مولانا محمد فی الاصل مملکت اصفهانك دردشت نام محله سندن اولوب حوادثات جهان وانقلابات زمان سببیله اصفهاندن خراسان جانبنه رحلت و خرجرد نام قصبه ده بسط قالیچهٔ آرام واقامت وتأهل ایلیوب سکز یوز اون یدنجی سنه سی شعبان شریفنك یکرمی او جنجی کیجه سی وقت عشاده اول محلده مشار الیهك کوهر کرانبهای ذات معالی صفاتلری صدف بندر یای وجود وشرف افزای مهد ساحل عالم شهود اولمشدر

* (نظم) *

* مولدم جام رشحهٔ قلمم * جرعهٔ جام شیخ الاسلامیست *
* لاجرم در جریدهٔ اشعار * بد و معنی تخلصم جامیست *

زمان عنفوان جوانیلرنده اکتساب علوم وفضائل سمتلرینه عازم ودوان ووقت قلیلده سرآمد اصحاب معارف وعرفان وانکشت نمای فضلای جهان اولمشلردر ایام سلطنت سلطان ابوسعید ده صیت شهنای فضل ودانشلری رسیدهٔ کنکرهٔ هفت آسمان اولمشیدی خصوصا سلطان مشار الیه ملا جامینك تعظیم وتکریملرنده غایت دقتده دقیقه فوت ایتمدکلری مستغنی عن البیاندر حتی شویله مرویدر که برکون ملا جامی سلطان مشار الیهك زیارتلرینه روان اولورلر مکر اولوقت سلطان

(مذکورك)

مذكورك بزم عشرتلرى آماده وبر نيسان كل اندام ادارهٔ جام كلفام باده
ايلديكى هنكام اولمغله بوكيفيت معلوم جامى اولدقده خلال زاهدن
معاودت ايدر بو پيام واصل سمع سلطان عاليمقام اولنجق اول آن مجلس
عشرتى پراكنده وآلات مناهى يى جبوى ساقى فتان كبى پنهان ايدوب مجرد
ملاجامى حضرتلرينك دعوتيچون آدم ارسال بيوردقلرنده ملاجامى
حضرتلرى بالبداهه برغزل انشاو عذر خواه اولەرق كلى آدم ايله حضور
سلطانه بعث واسرا ايدر غزل مذكوردن ايكى بيت تحرير اولندى

* * (نظم) * *

* نه زهد آمد مرا مانع ز بزم عشرت انديشان *

* نه خود دور غيدارم ز بزم عشرت ايشان *

* بجاى كاطلس شاهان نشايد فرش ره حاشا *

* كه راه قرب بايد دلق كردآلود درويشان *

وحسين بايقرانك زمان سلطنتلرنده اولكندن دو بالا مقبول ومرغوب
شاه وشهزادكان وكافهٔ اعيان دولت وعامهٔ اركان سلطنت تعظيم
وتبجيللرنده دامن درميان اولوب على الخصوص امير عليشير نوايى كه
وزير اعظم سلطان صاحب زمان ايكن غاشيهٔ مطاوعتلرين بردوش
وحلقهٔ ارادتلرين دركوش ايتمشيدى الحاصل اول دولت قدردانيده
ملاجامى حضرتلرينك شان فضيلت نشان عزيزانه لرينه لايق وشايان
اولان عزت واحتراملرنده مقدار ذره قصور ظاهر ونمايان اولمامشدر
ملاجامى بورتبه علم وكمال صاحبى ايكن طبع نازكانه لرى لطائف وظرايفه
مائل اولمغله بركون سلطان حسين بايقرا وزير اعظمى اولان عليشير ايله
برابر ملاجامى حضرتلرينك زيارتلرينه كيدرلر ملاجامى حضرتلرينك
باغچه لرينه دخول وسير وتماشايه مشغول اولورلركن اتفاقا برشفتالو
اغاجنه تصادف ايدرلر سلطان مشار اليهك خدمه سندن برغلام پرى
پيكر يانندە برابر اولوب ملاجامى شفتالو اغاجندن برشفتالو قوپارر
سلطانه ويرر وبردانه دخى قوپارر عليشيره ويرر وايكى دانه شفتالودخى
قوپارر خدمهٔ مذكوره ويرر بوحالى سلطان مشار اليه مشاهده ايلدكده

ایاسببی ندر که بزه برر دانه ویرد کزغلامه ایکی دانه دیدیکده افندم بردانه‌سی قرضدر وقت حاجتده الورم دیو بیوردیلر و بویله روایت اولنور که ملا جامی حضرتلری پك چوق کبوتر جمع ایدوب انلرایله اکلنورلر ایدی ینه برکون کبوترلر ایله ملاعبه‌یه مشغول ایکن والده‌لری کلوب سکسان یاشنده جامی‌یه نظر ایدك طفل اندك سال کبی کبوترلر ایله ملاعبه ایده یوردیو اعتراضه آغاز ایدنجه جامی حضرتلری دخی سکسان یاشنده اولان جامی‌یه غیری والده لازمیدر انصاف ایله دیو جواب ویررلر برکون جامی حضرتلری برجای فرحفزاده یارانیله اوتوروب تفرج ایدرکن اتفاقا یولدن برنکار حسن آرا زیب وزیوره مستغرق وارقه‌سنده برغلام یوسف مثال بدید وظاهر اولدقده همنشین اولان یاران نکته‌دان جامی حضرتلرندن بونکارمی کوزلدر یوخسه ارقسنده اولان غلامی دلارامدر دیو سؤاللرنده بالبداهه بو بیت ایله جواب ویررلر

*** (بیت) ***

* مراکویی کدامین بهترین است * پس پیشین به از پیش پسین است *

ملا جامی حضرتلرینك عمرعزیزلری سکسان برسالنه رسیده اولدقده سکزیوز طقسان سکز سنه‌سی شهر محرم الحرامنده تارك عالم خواب وخیال وعازم صوب وصال اولمشلردر تاریخ سال وفاتلریدر

*** (تاریخ) ***

* سلطان ملك دانش جامی که یافت درخلد *

* ازبادهٔ وصالش ارواح قدس کامی *

* تاریخ فوت اورا از عقل خواستم کفت *

* آه از فراق جامی آه از فراق جامی *

بوتقدیرجه بوکار بانسرای جهانده مدت مسافرتلری سکسان برسال اولوب مدت عمر شریفلرین تصنیفاتله کذار واوقات لطیفلرین تألیفاتله امراراتمشلردر وآثار وتألیفات معارفشعارلرینی بوسیاق اوزره بیان ایدرلر * تفسیرآیت فایای فارهبون * شواهد النبوة * نفحات الانس * نقد النصوص * رسالهٔ طریق صوفیان * اشعة اللمعات * شرح

(فصوص)

فصوص الحکم * لوامع * شرح بعض ابیات تائیهٔ فارضیه * شرح رباعیات
* لوایح * شرح بیت چند مثنوی * شرح بیت خسرو دهلوی
شرح حدیث ابی ذر عقیلی * سخنان خواجه پارسا * ترجمهٔ اربعین
حدیث * مناقب خواجه عبد الله انصاری * مناقب حضرت مولوی *
رسالة فی الوجود * رسالهٔ تحقیق مذهب صوفیه و متکلمین و حکما * رسالهٔ
سؤال و جواب هندوستان * رسالهٔ لا اله الا الله * مناسك حج * هفت
اورنك مشتمل هفت کتابکه اول سلسلة الذهب * ثانی سلامان و ابسال *
ثالث تحفة الاحرار * رابع سبحة الابرار * خامس یوسف و زلیخا * سادس
لیلی و مجنون * سابع خردنامهٔ اسکندری * دیوان اول * دیوان ثانی *
دیوان ثالث * بهارستان رسالهٔ کبیر در معما * رسالهٔ متوسط در معما *
رسالهٔ صغیر در معما * رسالهٔ اصغر منظومه در معما * رسالهٔ عروض *
رسالهٔ قافیه * رسالهٔ موسیقی * رسالهٔ منشئات * فوائد الضیائیه فی شرح
الکافیه * شرح بعض از مفتاح الغیب * اشعار آبدارلرینك جهانده کمال
رونق و اشتهاری ظاهر و آشکار و بو جهتله وارستهٔ قید و اشعار اولمغله
تبرکاً بر قاچ غزللریله چند ابیاتی بو مجله یه تحریر اولندی

* (غزل) *

ای شه تنك قبایان مه زرین کمران
سرور کج کلهان خسرو شیرین پسران

مرهم سینهٔ بی کینهٔ آشفته درون
مردم دیدهٔ غمدیدهٔ صاحب نظران

تاکی افتم برهت آه زنان اشك فشان
تاکی ایم بدرت نعره زنان جامه دران

کذری کن بسر عاشق مهجور که هست
محنت عاشق و دولت خوبی کذران

باخیال توسحر معذرتی میکفتم
کای شده مونس تنهای خونین جکران

خویش را شهره بعشق دکران میسازم
تا ندانند حدیث من و تو بیخبران

❊ کفت جامی چو دلت شیفتهٔ ماست چه باك ❊
❊ کر به تلبیس شوی شهره بعشق دکران ❊

❊ (غزل) ❊

❊ ای سرو راستین کله کج نهادهٔ ❊
❊ وی تازه کل که پرده زعارض کشادهٔ ❊
❊ ازجنس آب وخاك نه ازچه کوهری ❊
❊ وز نوع انس وجن نه واز که زادهٔ ❊
❊ نازکتری ز برك سمن ورنه کفتمی ❊
❊ بر شکل سرو ریخته ازسیم سادهٔ ❊
❊ وصف تراچنانکه تو پی چون کنم خیال ❊
❊ کز هر چه در خیال من آید زیادهٔ ❊
❊ رفت آن سوار وصبر وخرد دررکاب او ❊
❊ ای اشك خون کرفته توچون استادهٔ ❊
❊ برخواستم که دست زنم درعنانش کفت ❊
❊ زینسان چراعنان دل ازدست دادهٔ ❊
❊ خودرامیان راه فکندم بعشوه کفت ❊
❊ جامی بروچه درپی ماسر نهادهٔ ❊

بو بیت جلالدالروحه جواب اولان قصیده‌دندر متوکلانه واقع اولمشدر

❊ مخور خون بهر روزی ازکلاغی کم نهٔ اورا ❊
❊ توکل چون درست آمد برآمدازز مین نانش ❊

برقاج قطعه لری دخی تحریر اولندی

❊ خوشست قدرشناسی که چون خمیده سپهر ❊
❊ سهام حادثه کرد عاقبت قوسی ❊
❊ کذشت شوکت محمود ودرزمانه نماند ❊
❊ جز این فسانه که نشناخت قدرفردوسی ❊

❊ (قطعه) ❊

❊ شنیدهٔ که معزی چه کفت باسنجر ❊
❊ چوذ کرجودت اشعارمنت صله رفت ❊

❊ مدیح من پی نشر مناقبی که تراست ❊
❊ بشرق وغرب رفیق هزار قافله رفت ❊
❊ عطیهٔ توکه وافی بجوع آز نبود ❊
❊ زحبس معده چو آزاد شد بمزبله رفت ❊

❊ (قطعه) ❊

❊ درون پرطمع جامی مزن طعن ❊ که بر طبع فلان ممسك كرم نیست ❊
❊ چو آمد درمیان میزان انصاف ❊ طمع درخست امساك كم نیست ❊

❊ (رباعی) ❊

❊ بیتاب شد از تب ورق نسرینت ❊ بی آب ز بتخاله لب شیرینت ❊
❊ تو خفته بسان چشم ومن چون ابرو ❊ باقد خمیده برسر بالینت ❊

❊ (میرمحمد امین اسمنه بو معما انکدر) ❊

❊ می برم هنکام میدانش ز پی ❊ کوی سرتا سایم از چوکان وی ❊

❊ (سلسله الذهبدندر) ❊

❊ مادح اهل بیت درمعنی ❊ مدحت خویشتن کند یعنی ❊
❊ مؤمنم موقنم خدا بشناس ❊ وزخدایم بود امید وهراس ❊
❊ از کجیهاست اعتقادم پاك ❊ نیست ازطعن کجنهادم باك ❊
❊ دوستداررسول وآل ویم ❊ دشمن خصم بد خصال ویم ❊
❊ جوهرمن زکان ایشانست ❊ رخت من از دکان ایشانست ❊
❊ انا مولی لهم ومولی القوم ❊ وکنت ومنهم ولا اخاف اللوم ❊
❊ مست عشقند عاشقان دائم ❊ لا یخافون لومة اللایم ❊
چون بود عشق صادقان درسم ❊ کی زکید منافقان ترسم ❊
❊ این نه رفضست بلکه ایمانست ❊ رسم معروف اهل عرفانست ❊
❊ رفض اکرهست حب آل نبی ❊ رفض فرضست بر ذکی وغبی ❊

❊ (بو ایکی بیتی دخی جای دکرده سویلمشدر) ❊

❊ حبذا آن دو ناظر ومنظور ❊ هر دو ز آلایش رعونت دور ❊
❊ دیدهٔ این چو دامن آن پاك ❊ سینهٔ این چو دامن آن چاك ❊

❊ (بو بیتلر دخی جای دکرده سویلمش) ❊

* نیك بختان کسی که رفته بخواب * چشم حس بست ازین جهان خراب *
* جذب معشوق کشت حائل او * برد تا پیشکاه محمل او *
* شب روان رنج ومحنت کش * او بصدر وصال خرم وخوش *

* ⁂ (بو حکایت مکافات بابنده کتاب سلامانندندر) ⁂ *

* کوه کن کانبازی پرویز کرد * روی درشیرین شورانکیز کرد *
* دید شیرین سوی خود میل دلش * شد بحکم انکه دانی مائلش *
* غیرت عشق آتش سوزان فروخت * خرمن غمکین خسرورا بسوخت *
* کرد خالی جلهٔ تازال دهر * ریخت اندر ساغر فرهادزهر *
* رفت آن بیچاره جان پرهوس * ماند باشیرین همین پرویز بس *
* چرخ کین کش هم همین آیین نهاد * درکف شیرویه تیغ کین نهاد *
* تایك زخمش زشیرین ساخت دور * درسر برعشرتش انداخت دور *

* ⁂ (بو بیتلر تحفة الاحرار ده نعتده واقعدر) ⁂ *

* کر بقلم غالیه سا نیستی * در بخط انکشت نما نیستی *
* باغ تو کوپای کلاغی مدار * شمع تو کود وچراغی مدار *
* چون تو خوانند نو یسندهم * کرتو نخوانی نو یسی چه غم *

* ⁂ (بو بیتلر دخی سبحة الابراردندر) ⁂ *

* ابر باید که بصحرا بارد * زانچه حاصل که بدریا بارد *
* میدمد سبزه وکل صحرارا * مید مد ابله رود ریارا *

* ⁂ (بو بیتلر یوسف وزلیخاسندندر که صفت آب نیلده در) ⁂ *

* کلاه زرفشان از فرق بنهاد * ززرین بیضهٔ چو نزاغ شب زاد *
* کشید انکه چنان پیراهن ازفرق * که حیاش غرب مه شد دامنش شرق *
* آزار نیلکون بسته بتعجیل * چوسیمین سروی آمد برلب نیل *
* بدریا پانهاد ازسوی ساحل * چومه در برج آبی کرد منزل *
* تنش درآب چون عریان درآمد * بتن آب روان راجان برآمد *

* ⁂ (بو بیتلر لیلی ومجنون منظومه لرندندر) ⁂ *

* ای ساقی جان فداك روحی * پرکن قدحی ازمی صبوحی *
* زان می که براهل دل مباحست * روشن کن غرهٔ صباحست *

تاخضر صبحدم نشبنم ❊ در پرتو او بهم نشبنم ❊
رانیم بمجلس حریفان ❊ نظمی زظرائف ظریفان ❊
انها که بهم رفیق بودیم ❊ بریکدکر شفیق بودیم ❊
درغیبت ودر رفیق هم پشت ❊ بی هم بتنك نبرده انكشت ❊
ما را بكذاشتند ورفتند ❊ زین پاك نداشتند ورفتند ❊
دادیم جدا ززاغ ایشان ❊ چون لاله بسینه داغ ایشان ❊

*** (بو بیت خردنامهٔ اسكندرلرنده واقعدر) ***

كمان كردنی از پی استخوان ❊ كلاغ بی طعمه زاغ كمان ❊

*** (ذكر امیر كبیر علی شیر نوایی) ***

پدری الوس جغتای كبراسندن اولوب، سلطان ابو القاسم بابر بهادر عصرنده مدبر ملك دولت ایكن ینه علمله مشغول و اوغلی علی شیره نقدینهٔ همت عالیه صرفیله آداب وفضل وكماله نائل ایدوب فضلا بیننده ممتاز ومقبول ایلدی صكره سلطان مذكورك وقتنده نعم الخلف مسند پدریده قراركیر ایكن حكومت واحتشا میله ینه ارباب فضلله صحبت وفزونی كماله سعی وغیرت ایدردی تركی وفارسی اشعاری بین الشعرا مسلم اولمغله ذواللسانین تسمیه اولنوردی شیخ نظامینك خمسه سنه تركی نظیره سویلمكله ایكی بیتی تبركا بومجله یه تحریر اولندی

*** (نظم) ***

مرزاورز كیارسه بركه جوشن ❊ شمشیر كوتارودباشیغه سوسن ❊
لاله ورقین و یروب صباغه ❊ بغری قرادی اجور هواغه ❊

وخواجه خسروك بحر الابرار نام قصیده سنه نظیره سویلمشدر كه فضلنه شاهد اولور نظیرهٔ مذكوره دن چند بیت تحریر اولندی

*** (نظم) ***

آتشین لعلی كه تاج خسروانرازیور ست ❊
اخكری بهر خیال خام پختن درسرست ❊
شه كه یاد از مرك ناردزوست و یرانی مكن ❊
خسرو بی عافیت خسر بلادو كشورست ❊

۞ قیدز ینت مسقط فر وشکوه خسرو یست ۞
۞ شیرز نجیری زشیر بیشه کم صولت ترست ۞
۞ بادهان خشك وچشم ترقناعت کن ازانك ۞
۞ هر که قانع شد بخشك وترشه بحر و برست ۞
۞ تخم رسوایی دهد هر دانهٔ تسبیح زرق ۞
۞ آری آری دانه جنس خو یش رابار آورست ۞
۞ مردراحرز نجات امواج خوناب دلست ۞
۞ رندراحرز قدح ارقام دور ساغرست ۞
۞ مردرا یك منزل ازملك فنادان تابقا ۞
۞ مهررایك روزه راه از باختر تاخاورست ۞
۞ ره سوی حق بیحداماهست اقرب راه فقر ۞
۞ بهران کالفقر فخری کفتهٔ پیغمبرست ۞

* ⁂ (غزل ترکی) ⁂ *

* یارب اول ای حسنی فهمیغه نامفهوم قیل *
* بیله موجود ایله اونی یامنی معدوم قیل *
* بولسا عشقمده قصوری کوکلنی میدین صاوت *
* عشقم ار پاك اولسه اونیك تاش کوکلین موم قیل *
* بارچه بوزدین کیم کور بمنی ایله محروم ایلدینك *
* بارچه کوزو ین اول پری او بنی نامحروم قیل *
* قیلسه ظلم اوظالم ایلنی قیلماغین یارب ز بون *
* چون تظلمدر ایشم وآنم مینی مظلوم قیل *
* ناکوزم قونلوق بوز یدین اورکا ساری توشماسون *
* هرنه کوز کورکای مینیك کوزمکانی شوم قیل *
* دائما کیم یارموایکین قهریم نوایی کونکلی را *
* انداسین من پیر نامل ابلایان معلوم قیل *

اما تذکرهٔ سام مرزاده امیر نظـام الدین علی شیر نوایی حضرتلرینك ترجمهٔ حال معـارف اشتماللری بووجهله زیب اور صحیفهٔ مقال اولمشدر که کمال علوقدر وعظم شان اولدقلری اجلدن هر چند محتـاج ستایش

و بيان دكلدركه نام ساميلرينه بو قطعه ديشلمشدر

* * (نظم) * *

* آن امير عليشيركين وصف * صورت نام اوست درازهان *
* الملقب بصاحب الخيرات * المقرب بحضرت سلطان *

ايام سلطنت چغتاييده وبتخصيص زمان سلطان ابو سعيد ميرزاده
متعينان دركاه سلطانيدن اولان كنجينه بهادرلك درخلف صدفلري
اولوب مادرلرينك جدى سلطان حسين ميرزانك اجداد عظاملرى
بايقرا ميرزانك اعاظم امراى ديوانيلرندن اولان مير بوسعيد چنكدر
نقل اولنوركه امير مومى اليه ايام صباوتنده سلطان حسين بايقرا ايله
برمكتبده مصاحب وهمسبق اولدقلرى حالده بو وجهله ميانه لرنده
اساس افكن مبانئ عهد و پيمان اولمشلركه هرقنغيمزك باشنه آفتاب دولت
فروغ انداز وهماى سعادت سايه ساز اولور ايسه يكديكرى فراموش
وانداختهٔ كوشهٔ نسيان ايلميه امير مومى اليه اوائل نشوونمالرنده ابوالقاسم
ميرزانك خدمت وملازمتلرنده قيام وكنجينهٔ ذات بيهمتالرنده مركوز
اولان جوهر استعداد مادرزادلرى اقتضا سنجه نوازش والتفاته
قابليتلرندن ميرزاى مذكور فرزند خطابيله بين الاقران ممتاز وبنام
ايتمشلرايدى ميرزاى مشاراليه جوارحقه رحلت ايلدكدنصكره اميرمومى
اليه دخى مشهد مقدسه ده تحصيل علوم وكمالاته مشغول اولديلر ايسه ده
فطرت عاليه لرى خطهٔ خراسانده واقع اولمقدن ناشى ماوراء النهر
طرفلرينه روان وسمرقندده مدرسهٔ خواجه فضل الله ابو الليثده تحصيل
قواعد فضائل علوم نقليه وتكميل فنون معارف عقليه يه ورزش فراوان
ايلديلر تاشول زمانه دك كه سلطان حسين بايقرا جار بالش سلطنته
اتكا بيوروب اول كون ماوراء النهر طرفنه قاصد اخراجيله اوجانب
پادشاهى اولان سلطان احمد ميرزايه امير مومى اليهى ارسال ايچون
نامه تحرير وتسيير ايلدى امير مومى اليه دخى اول خلالده بحبهٔ فقر وفاقه يه
افتاده وبو حالله عاجز ودرمانده اولمغله لوازمات اسباب سفريه سنى سلطان
احمد تسويه وتنظيم و خراسان طرفنه سوق وتعزيم ايلدى وقتا كه
ولايت هرى يه وصولنده بادشاه صاحب شوكت وبالجمله اركان دولت

واعیان مملکت انواع تعظیم وتبجیل ایله استقبالنه عزیمت ولدی الملاقات
پادشاه بنده نواز تفویض خدمت مهرداریلریله بین الاهالی ممتاز
ایلدیلر وزمان قلیلده امرای ذوی الاحترام دیوان سلطانیدن اولوب
ظهر نشان عالیشان شاهی یه مهرزنان یعنی جاه توقیعی ایله کسب نام
وشان ایلدیلر برمقدار ایامدن صکره ترك اشتغال امور دیوانیله بیغوله‌ٔ
اعتکاف واعتزالی اختیار وبعده بحسب تکلیف پادشاهی ولایت
استراباد واول نواحی یه والی اولوب برمدت زمان دخی اول ولایتلرده
حکمران اولدیلر بعده انی دخی ترك وبالکلیه دامن چین اشتغال وتارك
پیرامن اعمال اولدیلر اما بودفعه اولکندن ازید وپیشتر منظور اعزاز
واحترام ومقبول خواص وعوام اولوب پادشاه وسپاه دقایق عزت
وحرمتلری ایفاسنده دقیقه فوت ایتمدیکندن بشقه شهزادکان جوان
بختان ملازمتلرینه هرآن دوام وتقرب خدمتلرینه قیام ایدرلر ایدی هیچ
برکیمسه نك بردولتده بویله مقبول وممدوح پادشاهی اولەرق حقنده
قبول عامه بولندیغی غیرواقعدر وبوبابده آنك کبی توفیقات صمدانیه یه
مظهر اولمش صحیفه‌ٔ ظهورده نامشهوددر ازجمله مظهر اولدقلری
توفیقات صمدانیه نك بری انفاس حیات ومدت اوقاتلری تعطیله کذار
ایتمیوب همواره تحصیل معارف وعلوم وکمالات ونشر عوارف وفضائل
ومعلومات وتصنیفات وتألیفات ونظم واشعار آبدار ایله امرار اوقات
ایتمشلرکه تا بقیامت آثار معارفشعارلری جریده‌ٔ روزکارده باقی وپایدار
واصحاب عرفانه یادکار قالمشدر تصنیفات عالیلری دخی بوسیاق اوزره
مقیددر * نظم الجواهر فارسی * ترجمه‌ٔ نثر اللآلی ترکی * نسایم المحبة
* ترجمه‌ٔ نفحات الانس * ملاجامیدرکه لسان چغتاییه ترجمه اولنوب
مشایخ اتراك وهند دخی ذیل وملحق اولنمشدر انلر * خمسة المتحیرین * قصه‌ٔ
شیخ صنعان * منشآت ترکی * مفردات درفن معما * عروض ترکی *
تواریخ وقافیه * حالات سید حسن اردشیر * حالات پهلوان ابوسعید
* محبوب القلوب * لسان الطیر * سراج المسلمین * محاکمة لغتین *
وقفیه‌ٔ اوقاف خود * مجالس النفایس * حیرت ابرار * فرهاد وشیرین
مجنون ولیلی * سد سکندر * سبعه‌ٔ سیاره * وبش عدد دیوان

بلاغتنشانلری اولوب دردی ترکی و بری فارسیدر * اول غرایب الصغر * ثانی نوادر الشباب * ثالث بدیع الوسط * رابع فوائد الکبردر * اشعار ترکیده مطلقا نوایی تخلص ایدرلر ایدی ودیوان فارسیلری الی بیك بیته قریبدرانده فانی تخلص ایتمشلردر واهل فضل واستعداده کما لیله رعایت ویمن تربیتلریله هرصنف فننده ماهر ونادر دهر اولمشدردر وانلرك نام سامیلرینه مصنفات غرا تصنیف ایتمشلردر وابواب خیرات ومبرّاتی دخی کشاد ایدوب اوچیوز بقاع خیری تعمیر ورباط ومساجد ومدارس وخوانق وپل بناسنه موفق اولمشلردر ویمن رعایت وآبیاری همتلریله ارباب حرفتدن مصور ومذهب ومحرر وخطاط ونقاش وسائر اهل صنایع یگانهٔ دوران ومشهور جهان اولمشلردر آخرالامر دست قضا وقدر اول امیر روشنضمیرك بساط حیات کثیر الانبساطی طی ایدوب هجرتك طقوز یوز التی سنه‌سی ماه جمادی الاولیسنده یکشنبه کونی کلیات حیاتلری شیرازه بنداختتامه رسیده اولمشدر فارسی دیوانلرندن چند بیت تحریر اولندی

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❊ خیال طاعت شب میکنم بروز بسی ❊

❊ چوشب رسید ربودم زخود خیال کسی ❊

❊ دلم بدست تو مرغیست درکف طفلی ❊

❊ که نی کشد نه کذارد نه سازدش قفسی ❊

* ⁂ (بو مطلعلری دخی مشهوردر) ⁂ *

❊ نه دل بباغ کشدنه بلاله زاره را ❊ من وغم تو بعیش وطرب چکارمرا ❊

ملا جامی حجاز مغفر تطرازدن عودتلرنده امیر مومی الیه بورباعی بی نظم ایدوب استقباللرینه ارسال ایتمشلردر

* ⁂ (رباعی نظم) ⁂ *

* انصاف بده ای فلك مینا فام * زین هردو کدام خوبتر کرد خرام *

* خورشید جهان کرد تو ازمطلع صبح * باماه جهانتاب من ازجانب شام *

(حسن اسمنه بو معما دخی انکدر)

❊ مجلسده شیخ دون کیجه کوب شین بشلادی ❊

❊ سوندردی شمع نقلنی حوض ایچره تاشلادی ❊

امیر مومی الیهك وفاتلرینه مولانا صاحب استرابادی دارا مرثیه اوله رق برقصیده انشا ایدوب قصیدهٔ مزبوره نك بر بیتنك برمصرعی ولادتلرینه تاریخدر که سکز یوز قرق درت سنه سی استخراج اولنور و برمصرعی فوتلرینه تاریخدر که برقاچ بیتی ثبت اولندی

⁂ (نظم) ⁂

* ای فلك بیداد ورحمی بد بنیان کردهٔ *
* ای اجل ملك جهان را بازو یران کردهٔ *
* برجهانبانان چرا کویی حسد نبود مرا *
* ازحسد بازی جهان رابی جهانبان کردهٔ *
* کرده کاهی ازجفا حیران دل صد اهل دین *
* که زکین قصد هلاك صد مسلمان کردهٔ *
* کردهٔ برجان کمین بنهادهٔ دام عنا *
* هرزمان ازکینه جوی صید صد جان کردهٔ *

⁂ (تاریخ وفاتلریدر) ⁂

* میرجم قدر نوایی چو بفردوس برین *
* زدسرا پرده زدنیای دنی باشوکت *
* سال تاریخ وی ومنزل او پرسیدم *
* آمد اواز زفردوس که جنت جنت *

الحاصل اول امیر بینظیرك بو مسافرخانهٔ عالمده مدت مسافرتلری التمش ایکی سنه‌در

⁂ (ذکر امیر اعظم احمد السهیلی) ⁂

اجداد کرامی تیمورخان زماننده وشاهرخ وقتنده صاحب جاه وامرادن معظمان امور سلطانیه ده استخدام اولنورلر ایدی اشبو امیر احمد السهیلی بو درجه حسب ونسب صاحبی وعلم وفضلده اقراننك ممتازی ایکن قباده اهل عبا ودائمادر ویشانه محب وهمپا ایدی سهیلی مخلصی شیخ آذری وضع ایتمش تبرکا بعض ابیاتی بومجله یه تحریر اولندی

⁂ (بیت ترکی) ⁂

* ای مینی جور وجفا بابنده معتاد ایلمکان *
* اوز که‌لار بر له وفاقصر ینی بنیاد ایلمکان *

* ⁂ (بیت فارسی) ⁂ *

* نباشد خانهٔ زرکاریٔ شاهی هوس مارا *
* که این دیوار محنت خانهٔ اندوه بس مارا *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* بروزغم بغیر ازسایهٔ من نیست یارمن *
* ولی اوهم ندارد طاقت شبهای تارمن *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* نکاه جلوه می بیچد کمند زلف بر پایش *
* نه ازمستیست چندین وخم درنخل بالایش *

اما تذکره علی شیرده دخی بووجهله مسطوردرکه امیر سهیلی ملك خرسانك متعینلرندن اولوب عالم طفولیتده آثار حسن طبعی وذهن دقیقی ظاهر واخلاق حمیده واطوار پسندیده سی باهر ایدی سلطان ابوسعید مرزا دائره سنك خواص توابعندن اولمغله اشعار آبداری بین الخلق اشتهار بولدی وحالا یکرمی سنه دن زیاده درکه استان سلطان صاحب زمان ملاذمتده رفیع مناصب واعلام مراتبله مشرف قدر ملك ومال وبلکه سلطنت وجمله مصلحتده مشارالیه ومعتمد علیه اوله رق مسندنشین حل وعقد امور وناظم کار جمهور اولوب هیچ نا ملایم امره منسوب وناشایسته عیبله مطعون ومعیوب دکللردر بودولتده اسایش حال وصوری ومعنوی مراد باللری حاصل اولمش وصیت وشهرت نظملری آفاقی طوتمش وعیدیه قصیده سنك بومطلعی کوزل دوشمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* شکرای دل که دکر بار بصد زیب وجمال *
* کردن شاهد عیدست در اغوش هلال *

* ⁂ (وبومطلع غزل دخی انکدر) ⁂ *

* دل چوشکسته مران عاشق خسته حال را *
* سنك جفاچه میزنی مرغ شکسته بال را *

لیلی ومجنونی نظم ایدوب لیلانك بیمارلغی تعریفنده بو بیت اندندر

*** (نظم) ***

❊ کوی زنخش زحال شکسته ❊ ماننده سبب سال کشته ❊

اکرچه ترکی اشعاری آزسویلرایدی بو بیت ترکی انکدر

❊ زهدایلی تسبیح دیب حیران قالوراو باش ادا ❊

❊ رشتهٔ جیم نی کور ساقطره قطره یاش ادا ❊

ما تقدمدنبرو فقیرایله الفت واتحادی درجهٔ کماله رسیده اولدیغنه بناء بوندن زیاده تعریف وثنا ایلمك کندومی ثنا ایتمك کبی اولدیغندن سمت اختصار اختیار اولندی دیو علیشیر ختم کلام ایتمشدر اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بو وجهله کشیدهٔ سلك بیان اولنمشدر که شیخ نظام الدین احمد المشهور بسهیلی عالی نژاد اتراکدن غایت دقت طبع وصفوت ادراکله غلغله انداز افلاك اولوب اول کان فضل وکمال واول قلزم نظم وخیالك برکت طبع سهیلی آثار ویمن ضمیر معانی نثاری اولان درشاهوار اشعاری مانند عقیق یمانی رنکین وآبدار وهمچون لعل بدخشانی شهرتشعاردر نام سامیلری سهیلی تسمیه قیلندیغی شویله روایت ایدرلر که زبدة العارفین شیخ ازری حضرتلرینه خلوص قلبله معتقد اولمغله شیخ مشارالیهدن برمخلص نیاز والتماس ایلدکده حضرت شیخ نزد شریفلرنده موجود اولان کتبك برندن تفاؤل بیورد قلرنده سرسطر اولده سهیلی لفظی بدیدار اولمغین بو مخلصله متخلص اولملرینه اشارت بیورمش مرحوم مولانا حسین واعظ انوار سهیلی نام کتاب بلاغتمآبلرینی امیر موی الیهك اسم سامیلرینه تصنیف وتتمیم وحضور قدردانیلرینه عرض وتقدیم ایدوب نائل الطاف وکرم عمیم اولمشدر امیر مذکورك فارسی وترکی ایکی عدد دیوان بلاغتنشانلری واردر فارسی دیوانندن چند بیت تحریر اولندی

*** بیت ***

❊ بشام غم چومن درد کشی کاندر شراب افتد ❊

❊ ازین کمتر که تاروز جزا مست وخراب افتد ❊

مرویدر که اشبو تحریر اولنه جق بیتی سویلدکلرنده برحریف ظریفه اوقشلر

*** بیت ***

شب غم دیو باد آهم ازجا کند گردون را
فرو برد اژدهای سیل اشکم ربع مسکون را

حریف مذکور کوش ایلدکده ای امیر برشعر سویلرسکز که آدمی قورقودرسکز دیمش هجرتك طقوز یوز اون سکز سنه سنك شهر آخرنده کوکب عمرلری مغرب فنایه رسیده اولمشدر

* ذکر دستور فاضل ووزیر کامل خواجه افضل الدین محمد *
پدری خواجه ضیاء الدین کرمانك کریم وکبراسندن وجمله اجدادی مناصب جسیمه ده ووزارتده مستخدم خاندانلر ایدی خواجه افضل الدین وزارتی حالنده دخی کسب علم وفضل وحکمته مشغول وشعری متین ومقبول اولمغله تبرکا بربیتی تحریر اولندی

* (بیت) *
نکویی چشم خود بستم برای دفع ازارش
خیال روی انجا بود پوشیدم زاغیارش

(ذکر فخر الصدور خواجه شهاب الدین عبد الله مروار یدرحمه الله)
پدری خواجه شمس الدین محمد کرمانینك اعاظم اکابرندن ومدت مدیده سلاطینه بالاستحقاق وزیر اولوب صکره وزارتدن استعفا برله عبادت وخیراته مشغول اولمشدر خواجه شهاب الدین علومه اشتغال ودرجهٔ کمال کسب ایدوب متین اشعاری وار در ملاجامی حضرتلرینك بو مطلعه اولان غزلنه جواب دیمشدر

* (بیت) *
نو بهارا که دمد شاخ گلی از گل من
غنچه هایش بود آغشته بخون دل من
(شهاب الدینك جوابی)

* (بیت) *
آه ازهر که ونابود امید دل من ❊ غیر نومیدی ازهیچ نشد حاصل من

* (ذکر وزیرزاده خواجه آصفی) *
پدری دستور اعظم خواجه نعیم الحق نعمة الله سلطان ابوسعید

عصرنده استحقاق واستقلال ایله وزیر اعظم اولمشدر خواجه آصفی
دخی مقربان سلطان وحکما مدن وافاضل ایامدن وشعرای کرامدن
خیال کفتار صاحبی برشاعر نامدار اولمغله تبرکا برمطلعی تحریر اولندی

* * (بیت) * *

بی خود ادر آب دیده چون ماهی وطن دیدم
که تاقلاب زلفش رابکام خویشتن دیدم

اما تذکرهٔ علیشیرده شو وجهله رقزدهٔ تسطیر اولنمشدر که مولانا آصفی
اصحاب هنردن معدود اولوب طبع نازکانه لری بیان وتعریفه سزا وقابلیت
وحفظه سی دخی خوب ورعنادر امانه طبع وقابلیتنی ونه هنر وحفظه سنی
ایشه قوللنور ونه هنر واستعدادی ترقی وتزاید بولور همان طفل سایه پرورش
خود رایلقله اوقات نازنیننی ضایع واتلاف ایده جك کارنا هموارلرده
بولنور وبو کونه صفات غریبه وکیفیت عجیبه سی چوقدر قاله کلسه سوز
اوزانور (مصرع) نصیحت اکا کار ایتمز همان اللهدن بولسون *
بروجهله پندپذیر دکل بوجهتدن غایت پریشان حالدر لکن کوزل
ابیاتی واردر بومطلعی مشهوردر

* * (بیت) * *

نریخت دردمی ومحتسب زدیر کذشت
رسیده بود بلایی ولی بخیر کذشت
(بوترکی مطلع دخی انکدر)

* * (بیت) * *

بو بلالار کوزیرین اول آرام جاندن کورمدم
ایکی کوزمدین یمانایغ کوردوم اندین کورمدم
(بهمن اسمنه بو معما کوزل واقع اولمشدر)

* * (نظم) * *

*ای برسم سمندتو سرهای سروران *افکنده سروران جان رابسر بران*
اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بو وجهله نکاشتهٔ صحیفهٔ بیاندرکه مولانا
آصفی نك پدرلری مدت مدید وزیر سلطان ابوسعید خان اولمغله

اول سببدن آصفی مخلصنی اختیار ایتمشدر انجق میرك طغا شکندی شهری وکلی نام رساله سنده مولانای مذکورك لب زیرینه سی چاك اولدیغندن آصفی دیمشلردیو بو بیت ایله دعواسنی استدلال ایدر

** (بیت) **

تیغست آبدار زبان تو آصفی ❊ چاك لبت زتیزی زبان تست

مولانای مومی الیهی شاعر نبابی هجو ایدوب اولبابده سویلدیکی قطعه‌نك مضموننـدن لب زیرینه سی چاك اولدیغیچون آصفی تخلص ایتمش اولدیغی غایت روشن واشکاردر ان شاء الله تعالی قطعهٔ مزبور محلنده ذکر اولنور مولانای مومی الیه سام مرزا قولنجه صفای ذهن سلیم وذکای طبع مستقیمله ممتاز شعرا وسرامد از فضلای عالیمقدار ورعنایی وخودرای ایله عالم‌زا کنسعار اولوب دیوان غزلیاتی تکمیل وتمام ومخزن اسرار طرزنده مثنویات دخی کشیدهٔ سلك انتظام ایلمش لکن مثنویاتی شهرت تام بولمامش ووفاتلری هراتده طقوز یوز یکرمی سنه سنده واقع اولمشدر اشعار وآثار طبع معارف نثارلرندن دولت شاهك ایراد ایلدیکی بر بیتکه بالاده تحریر اولنمشیدی میرك طغا شکندی رسالهٔ مذکوره سنده نقل ایدرکه آصفی ایام سلطنت حسین بایقراده بیت سالف الذکری تنظیم وحضور مبرور سلطانه عرض وتقدیم ایلدکده حاوی اولدیغی مضمون بلاغت مشحوننندن پادشاه معارف شناس زیاده محظوظ اولمغله قلمرو حکومتلری اولان اقطار وبلدانده اوچ کون اوچ کیجه شهر آیین اولنماسنی امر وفرمان بیورمشلر والله اعلم بو بیت دخی مرقومکدر

** (بیت) **

من طور تجلی چکنم برلب بام آی ❊ کوی تو مرا طور وجمال تو تجلیست

** (بیت) **

نازدر سرچین درابروتند خوی من رسید ❊
❊ فتنه را سرکرده اینك فتنه جوی من رسید

** (بیت) **

دل که طومار وفا بود من محزون را ❊ پاره کردند ندانسته بتان مضمون را

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❋ كرديا قوت لب لعلت خطسبزى دميد ❋
❋ هيچ كس دردور ياقوت اينچنين خطى نديد ❋

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❋ صورتكران هلاكم ازان سيم تن جـدا ❋
❋ سازيد صورتى كه نباشدز من جدا ❋
❋ چون وصل هجر بودزشيرين بلاى جان ❋
❋ خسرو جدا هلاك شد وكوهكن جدا ❋

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❋ رخ توهركه درآيينه ديدكريانست ❋
❋ چوهاله روى نمايد دليل بارانست ❋

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❋ پاى مجنون نه همين سلسلهٔ سوداداشت ❋
❋ هركه ديوانه شدابن سلسله رابرپاداشت ❋

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❋ بياض ديده زمى سرخ كلعذاران را ❋
❋ بودشكوفه زبادام نو بهاران را ❋

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❋ زكرداب دوچشمم صدحباب شوق برخيزد ❋
❋ وزان هريك براى ديدنت چشم دكركرد د ❋

* ⁂ (الطبقة الثانية) ⁂ *

وصاف خامه بو محـله كلنجه طبقهٔ اولده زيبايش سطور اولان شعراى كرام وفضلاى عظامك مناقب جليله لرينى نقش كتابهٔ ختام يعنى تذكرهٔ دولتشاهك نقوش سوادى كشيدهٔ اوراق بياض ارقام اولنوب بعد ازين امير على شير نواينك تذكرسـنده محرر بعض شعراى بنامكه تذكرهٔ سام مرزاده دخى مسطور اولمغله اولا تذكرهٔ عليشيردن تحرير وبعده سام مرزادن دخى تذييل اولنه رق تسطيره مبادرت اولندى

(ذکر مولانا عبدالله هاتفی)

ظاهر یوزندن حضرت ملاجامی یه اگرچه قرابتی معلوم و باهر اما معنی جهتندن بیگانه و بعید اولدیغی روشن وظاهردر اجناس نظمندن مثنوی تنظیمنه زیاده سعی وکوشش واولبابده خیلیجه اقدام وورزش ایتمشدر ملك الکلام فردوسی طوسی وقدوة المحققین شیخ نظامی گنجوی وسلطان الشعرا خسرودهلوی قدس الله اسرارهم مثنوی شعرلریکه شهنامه وخمسه‌لری‌در انلری استحسان ایتمیوب انواع اهانت وحضرت جامینك مثنوی لطیفلرینه دخی عدم رغبت والتفات ایدرایدی بزم کبی بینوا فقیرلر که کندومزی بوخاندان علم ومعارف ارکانك ریزه چین فضل وکمال وعرفانلری طوترز و بلکه اول قابلیتمز دخی یوقدر هرنه حال ایسه اویله عظیم الشان ذواتك اشعارینی استحقاقله تعریف ایدرز مولانای مومی الیهك ایکی اوچ بیتی نظم ایتدیکی ظفرنامه مثنویسندن تبرك جهتیله بومحله یه ثبت وتحریر اولندی

(نظم)

بس انکه بسی کاو میشان نر ٭ بزنجیر بستندبر یکدکر
که در پیش خندق فصیلی بود ٭ وزو هریکی منع فیلی بود
چرا باید ازفیلن کردن حذر ٭ که اوچار پایست چون کاو وخر

نعوذ بالله من شرور انفسنا اما تذکرهٔ سام‌مرزاده دخی بووجهله مقیددر که مولانا هاتفی زبدهٔ شعرا وکزیدهٔ فصحا ونظم واشعارده ماهر خصوصا مثنوی کویلقده اقران وامثالنه تفوقی ظاهردر ومولدی جام نام محلدر وخواهرزادهٔ ملاجامی اولوب خمسه یه جوابنده درت کتاب نظم ایتمشدر حتی شویله مرویدر که هاتفی دغدغهٔ تتبع خمسه یه دوشر واولبابده ملا جامی حضرتلریله مشاوره ایلدکده بو وجهله دهان بازمعانی پرداز اولورلر که اکر فردوسیٔ طوسینك بواوچ بیتنه جواب ویرمکه قادر اوله بیلورسك

(مثنوی)

درختی که ایزد بتلخش سرشت ٭ کرش نشانی بباغ بهشت
وراز جوی خلدش بهنکام آب ٭ به بیخ انکبین ریزی وشهد ناب
سرانجام کوهر بکار آورد ٭ همان میوهٔ تلخ بار آورد

سائر ابیاتنه دخی جواب ویرسك مولانا هاتفی دخی بودرت بیتی نظم ایدوب حضور پرنور حضرت ملا جامی یه عرض ایدر

** (مثنوی) **

* اکر بیضهٔ زاغ ظلمت سرشت * نهی زیر طاوس باغ بهشت *
* بهنکام آن بیضه پرورد نش * زانجیر جنت دهی آزردنش *
* دهی آبش ازچشمهٔ سلسبیل * بدان بیضه دم دردمد جبرائیل *
* شود عاقبت بیضهٔ زاغ زاغ * برد رنج بیهوده طاوس باغ *

هرچند بو ابیات شعر حکیم فردوسیله محك قبولده همعیار وهم قیمت دکل ایسه ده ملا جامی ساباش وآفرین و پسند وتحسین ایدوب خمسه یه جواب دیمکه اذن ورخصت ویردیلر وحضرت جامیدن استدعا ونیازایتدیکه نظم ایلدیکی کتاب لیلی ومجنونك افتتاح بیتنی ابتدا وانشا ایوره لر ملا جامی دخی تبرکا کتاب مزبوره بو بیت ایله ابتدا ایوردیلر

** (بیت) **

* این نامه که خامه کرد بنیاد * توقیع قبول روزیش باد *

حق هاتفیده دعای کرامت آثار جامی مستجاب اولمغله بالتوفیق کتاب مرقومك اتمامنه موفق ومظهر ومنظومهٔ مذکوره دخی غایت خوب ولطافتکستر اولدیغی نزد شعراده باهر واظهردر بوایکی بیت کتاب مزبوردن لیلی ومجنونك بیمارلغی حکایه سنه دائر ابیاتدندر

** (مثنوی) **

* پیراهن ازان پری وش * افروخته چون تنور آتش *
* شد زانوی پای آن یکانه * موی کمرش درمیانه *

(بو ابیات کتاب خسرو وشیریندن زال فرهادکشك مذمتنه دائردر)

** (مثنوی) **

* بو دهر چشم شیرش شیشهٔ زهر *
* زچشم سبزاو صد فتنه در دهر *
* زرندان غاریش بودی دهانی *
* چو کورکهنهٔ بی استخوانی *

* زحل کامد جهان را نحس اکبر *
* بود حالی ز روی آن بد اختر *
* دو شاخ آمد دو پایش دزد وغم را *
* دری بکشاده دهلیز عدم را *

کتاب مزبوردن بو بیت دخی خسروك صفت شکارینه دائردرکه قید اولندی

* ز طبل بازان شیرین شمائل * شده رقاص مرغ نیم بسمل *

مولانای مومی الیهك هفت پیکر طرزنده هفت منظر نام منظوم ومثنوی برکتابی دخی واردر اکرچه سائر مثنویاتی لطافتنده برابر دکل ایسه ده بونده دخی حکایات شیرین ونوادرات رنکین درج وتبیین ایتمشدر کتاب مذکوردن کندو فرزندنه پند ونصیحت سیاقنده واقع اولان ابیاتدن چند بیت ثبت وتحریر اولندی

* * (مثنوی) * *

* ای سپهر جمال را مه نو * نکتهٔ چند کویمت بشنو *
* تانکرده نقاب روبت موی * نروی روکشاده برسر کوی *
* هر که چیزی برایکان دهدت * نستانی اکرچه جان دهدت *
* میکن از صحبت بدان پرهیز * همچو خاشاك خشك از آتش تیز
* تارخت ساده وجمیل بود * می مخور کرچه سلسبیل بود *
* پسرانی که باده خوارشوند * ازمی سرخ روسیاه شوند *
* پسران را کند دو کار خراب * هوس زینت وهوای شراب *
* وان بران پسر هزاران وای * که بود می پرست وخودآرای *
* بهر زن جامهٔ وزرد آمد * این چنین رنك ننك مرد آمد *
سرخ وزردی که لایق مردست * اشك سرخست وچهرهٔ زردست
* عیب باشد زمرد در یشبنه * نازکردن بحسن بیشبنه *

واسکندر نامه مقابله سنده تیمورنامه نام برکتابی دخی واردر کتاب مزبوری تمام قرق سنه مدتده اتمام ایتمشدر زیرا برقاج دفعه تکمیل ایدوب بعده بعض ابیاتنی بسند ایتمیوب ایچندن اخراج وینه تکرار انشا ایتمشدر واول اخراج ایلدیکی ابیات اصل کتابك موازیسنده مسطوردر وکتاب مذکورك

حقیقت حال نظمی غایت متین ونازکانه ومضامینی زیاده رنکین وشاعرانه واقع اولمشدر بو برقاچ ابیات اول کتابدن صفت جنکه دائردر

* * نظم * *

* زده تیغ ونیزه بلان بیدریغ * شده نیزه کلکون وکلنار تیغ *
* کمان چون ابروی جانان شده * زهر کوشه غارتکر جان شده *
* شده پرچم طوقها فتنه بار * جو کیسوی کافردلان تتار *
* کلاه خرد کشته کلکون همه * چودلهای عشاق پرخون همه *
* نه ازقتل کس نیزها منفعل * چو بالا بلندان بیرحم دل *
* به بیداد خوکرده کرز کران * چودلهای سنکین سیمین بران *
* کذرکرده تیر از زرها چنان * که باد از خم زلف سیمبران *
* فتاده دران پهن دشت دردشت * سرناتراشیده چون خارپشت *

مولانا هاتفی مأوای قدیمی اولان خرجرد جامکه قصبات خراساندن برقصبه در اول محلده چارباغ ترتیب وتنظیم ایلیوب اکثر ایامده اول جای غمفرساده مکث وآرام وعزلت وخلقله اختلاطه عدم رغبت کوستروب کذارنده اوقات ایتمشلر تاطقوز یوزاون یدی سنه سنده که شاه جمجاه جنابلری فتح بلاد خراساندنصکره جانب عراقه توجیه وجهه عزیمت بیوردقلرنده منظور آفریدکار شاه قاسم انوار قدس سره حضرتلرینی زیارت قصدیله قصبه مذکوره حوالیسنه نزول بیوررلر واول اطرافی کشت وکذار ایدرک باغ هاتفینک قپوسنه راهلری تصادف ایتمکله درون باغه کیرمک مراد ایلدکلرنده باغک قپوسی مسدود اولمغله باغک دیوارندن طشره چیمش براغاجک دالنه صعود برله ایچرویه کیررلر بوخبر مولانای مذکورک مسموعی اولیجق شاه مشار الیهک استقباللرینه مسارعت وشتاب وخاکپای عالیلرینه نهادهٔ جبین بنده کی ایله عز وشرف اکتساب ایلرشاه فلک بارکاه دخی انواع التفات ونوازشله احوالن پرسش ایدوب کیفیت حالنه واقف اولدقلرنده قرارکاهلری اولان مقامه قدم رنجیده بیوروب کمال اخلاق حمیده لرندن کلبه درویشانه یه قعود وماحضردن هرنه که وارایسه تناول بیوروب مولانای مذکورک اشعارنی استماعه رغبت بیوررلر مولانای مومی الیه دخی برمقدار اشعارلرندن انشاد ایلدکده تحسین بسیار وآفرین بی شمار ایلیوب کندو فتوحات شاهیلرین نظم ایتمکه نامزد بیوررلر مولانای مذکور دخی

انکشت قبولی نهادهٔ برسر افتخار وتعظیم ایلدکده منظور عنایات بی نهایات اولمشدر کتاب مزبوردن بیك بیت مقداری نظم ایدوب اتمامنه موفق اولهمدی اکر اول مثنوی تکمیل اولمش اولیدی سائر مثنویاتی ناسخ اوله جغی روشن وواضح ایدی کتاب مزبوردن اول شاه جمجاهك وصفنه دائر ابیاتندن چند بیت تحریر اولندی

* (نظم) *

* بر و ختم شد منصب سروری * چو بر جدش آیین پیغمبری *
* سرشته خوم ردی ومردانکی * چه مثل درزمانه بفرزانکی *
* چه مردی که هرکس نامش شنود * وکرزن نیاید ازودر وجود *
* نمی اوردتاب بذلش درم * درم منتهی بی نهایت کرم *
* بهم دخل کونین اکرضم بود * زاندازهٔ بذل اد کم بود *
* همه پادشاهان شده پشت او * چوشاهان شطرنج دردست او *
* زشاهان شطرنج او بی شکی * بودشاه بهرام چو پین بکی *

عبدالله هاتفینك لقبی کبرخر اولوب سبب تسمیه سنی شویله روایت ایدرلر که وقتا که پادشاه اوزبك محمود خان شیبانی مملکت ماوراء النهری تماما استیلا ایلدکده ملك الشعرالق جاهنی مولانا بنایی یه توجیه ایدوب اولدخی ولایت هریده شاعرلکله مشغول ایدی مولانای مذکور هری ولایتنك صنفهٔ شعراسنی بالکز برآدمه تخصیص وحواله ایتمش اولدیغندن هرکس رنجیده خاطر اولمشلر ایدی اولوقت مولانا هاتفی بوقطعه یی سویلیوب مولانا بنایی یه کوندرمشدر

* (قطعه) *

* بجز عبدالله جامی درین شهر * ندیده هیچ شاعر روی زر را *
* بنایی درطمع دارد زینده * مکر خواهد کرفتن کبرخر را *

مولانا هاتفینك وفاتلری خرجرده ظهوره کلوب چارباغده مدفوندر سال وفاتلرینه تاریخ (جامیٔ ثانی جه شد) ترکیبی واقع اولمشدر

* (ذکر زبدة الشعرا مولانا بنایی) *

اوسط ناسدن وماوای مولدی هری شهری اولوب کمال قابلیتی اولمغله تحصیل علومه سعی واقدام ایدرك اظهار رشد ذاتیه سیله صاحب

شهرت ایام و بعده انی ترك وصنایع خطه کوشش وازمدتده بی نظیر
تحریر وارقام ایله مشهور اقالیم اولمشدر وموسیقی فننه میل ورغبت وتعلم
ایدوب اول وادیده دخی تألیفاتی وار در اما معجب ومتصور لکندن ناشی
مقبول قلوب ناس اولمامغله بو صفتی سلب ایچون طریق فقری اختیار
وکشیدهٔ ریاضت بیشمار ایتمش ایسه ده چونکه سالك اولدیغی طریقده
رهنماسی اولمیوب کندو باشنه رهرو اولدیغیچون هیچ مستفید اولمدیغندن
بشقه خلقك تشنیع واعتراضندن شهر هریده آرام ایده میوب عراقه
عزیمت وانده دخی اولکی کبی صیت وصداسی ظاهر اولمشدر اما
امیدر که چوق غربت چکدی وشکسته لك کوردی بوتقدیرجه نفسنه
دخی شکستلك کلمش اوله هرتقدیر ایله بومطلع انکدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

⁂ بسرمه انکه سیه کرد چشم یار مرا ⁂ بسان سرمه سیه کرد روز کار مرا ⁂

اما تذکرهٔ سام میرزاده دخی بووجهله سطور آرای تعریف و بیاندر که
مولانا بناینك نشئهٔ ظهورلری هراتده اولوب پدرلری معمار اولدیغندن
بنایی تخلصنی اختیار ایتمشدر فی الاصل جوهر ذات معارف سماتلرنده
اکتساب کمالاته استعداد وقابلیت اولمغله ریعان جوانیلرنده تحصیل فضائل
وعلوم سمتلرینه عزیمت واکثر معارف وفنونده چوکان سعی وغیرتله
میان اقراندن ربودهٔ کوی مسابقت ایتمکله بنیان فضائل وکمالاتی سمت
کانهم بنیان مرصوص پیدا ایلمشدر امیر غیاث الدیندن منقولدر که
مولانا بنایی یه ملای شاعران وشاعر ملایاندر دیرلر ایمش علم تصوفده
یکتا وخوش نویسلکده بی همتا وخوب خوانلقده مشهور وعلم موسیقی
وادوارکه اقسام علوم ریاضیه دندر انده دخی رسائلی منشور دروظرافت
ولطافت طبعی برمرتبه ده ایدیکه علیشیره نسبت ایله نزاکت مزاجی
اندن مشهور اولمغله تعریفه احتیاج یوقدر که لطائفه دائر سوزلری
بیشمار در جمله دن بری برکون برپالان دوز دکاننه واروب علی طریق
الهزل میرعلیشیرك پالانی استرم دیمش بوکلام میرعلیشیرك کوشنه واصل
اولمغین بعده مولانا بنایی یه سوء قصد ایده جکنی کندوسی فهم واذعان
ایتمکله بوندنصکره شهر هراتده اقامت ایتمك امکانده اولمدیغندن عراق

طرفنه مجمل بندعزیمت وخدمت سلطان یعقوبه ملازمت ایدوب برمقدار
مظهر التفات اولدقلرنده کتاب بهرام و بهروزی سلطان مشار الیهك
نام ساميلرینه تصنيف و ترقیم وعرض وتقديم ايلمشدر بعده سلطان
يعقوب و برادری یوسف بك برابر وفات ایلدكلرنده مولانا بنائی اول حالده
بو بیتی دیمشدر

** (بیت) **

نه از یوسف نشان دیدم نه از یعقوب آثاری
عزیزان یوسف ارکم کشت چه شد یعقوب را باری

بوندن برمقدار وقت مرورنده ارزوی وطن ایله ینه هراته عودت ایلدی
امانه کنندن نا ملايم حركات ظهور ايتمكله بو دفعه میر علیشیر اولکندن
زیاده مغبر اولوب حتی قتلنی پروانه جی یه سپارش ایتمشیدی از جمله
اغبرارینه بادی موادك بری بو ایدیکه میر علیشیر تأهل جانبنه میل ورغبت
ايلدكلرندن عنت ایله شهرتلری وار ایدی وقتا كه مولانا بنائی برقصیده
انشا وعليشيره تقديم ايلدكده مأمولی مقداری عطیه یه نائل اولمیجق
قصیدهٔ مزبوره یی سلطان احمد مرزانك نامنه تبدیل وتقديم ايتمكله
بو خصوص میر علیشیرك معلومی اولدقده زیاده مغبر اولمغین مولانا بنائی دخی
تلافی جهتیله بو قطعه یی تحریر ومیر مومی الیهه تسییر ایتمشدر

** (بیت) **

دختران که فکر بکر منند هر یکی را بشوهری دادم
انکه کابین بداشت عنین بود زو گرفتم بدیگری دادم

بوندن صکره ینه ترك وطن ایدوب ماوراء النهر طرفنه روان و عزیمت
واولوقت اولطرفك حكمداری اولان سلطان علی مرزا كه ولد سلطان
احمد مرزا كه پسر سلطان ابو سعید درانلرك نزد عالیلرنده مقبول وندیملری
اولوب اسان هری اوزره اول محلده قصیدهٔ مجمع الغرائب کشیدهٔ سلك
نظم ایلمشدر بو ایکی بیت اول قصیده دندر

** (بیت) **

زانکه لازال ناقد این بود حکم عالی باد شاه زمان
خسرو ملك ماوراء النهر شاه سلطان علی بهادرخان

تا شول زمان که محمد خان شیبانی اول ولایتلری تسخیره کتوردی مولانای
مومی الیه دخی درکاه خانیده ملك الشعرالق رتبه سن احرازایدوب
خان مومی الیه ایله برابر خرسانه متعازم اولوب مولانای مذکوردن هراتده
امورنا مرضیه ظهور ایتمش اولدیغندن ازجمله شاعرلك مالنی یالکز
برآدمه حواله ایتمشیدی بعده شاه صاحب زمان مغفور اوزبك خانه غالب
اولدقلری ایامده بنابی ماوراء النهرده قرشیده بولنمشیدی اول وقت
شاه صاحب زمانك اعاظم وزراسندن میرنجم ثانی اول ولایته مستولی اولوب
قتل عامه فرمان ایلدکارنده مولانای مذکورك اول واقعه‌ده بنای حیاتلری
قرین انهدام اولمشدر طقوز یوز اون سکز سنه سنده واقع اولمشدر
مولانا بنایینك اشعار ابداری و دیوان بلاغت نشاری مشهور ومقبول
ارباب عرفاندر خواجه حافظك اشعارنی تتبعده چند غزل حالی مخلصی
ایله واقع اولمشدر وخوب قصائدی دخی واردر بو برقاج بیت جملهٔ
اشعارلرندندر

* ⁂ نظم ⁂ *

❀ کلستا نیست خرم دیده‌ام ازعکس رخسارش ❀

❀ زمژکان خارها بکرفته ازاطراف دیوارش ❀

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❀ کنم غوغا بهر بیکانه کاندر کوی او بینم ❀

❀ که تا ایدبرون بهر تماشا روی او بینم ❀

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❀ نه ازخون جکر بر یکدکر مژکان من بسته ❀

❀ که بی اومردم چشمم بروی غیر در بسته ❀

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❀ تعالی الله چه کلذار یست رخسار عرقناکش ❀

❀ که ازآب ازچشمهٔ خورشید داده ایزد باکش ❀

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❀ خواهم غبار کردم درکوی او برایم ❀

❀ تاهرکه بیند اورادر چشم اودرایم ❀

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* دردل آرام هرزمان كان مه دلاراى منست *
* خاطرى خوش ميكنم اوراچه پرواى منست *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* زبد خويى چنان بيكانه شدان بيوفابامن *
* كه شد بيكانه باهركس كه كرديد آشنا بامن *
(بو رباعى دخى مرقومكدر)

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* يوسف صفتان اهل پرهيز كجا * شيرين منشان شهوت انكيز كجا *
* بابو الهوسان نسبت عشاق مكن * يعقوب كجا خسرو پرويز كجا *

حضرت ملاجامى سفر حجاز مغفرتطرازه متعازم اولدقده دزد شعراسن ديو مثنوى برقاج بيت تحرير وطرف ملاى مشار اليهه تسيير ايتمشدر

* ⁂ (مثنوى) ⁂ *

* قانون سفر چوساز كردى * اهنك ره حجاز كردى *
* بردى سخنان كهنه ونو * از كفتهٔ انورى وخسرو *
* ديوان ظهير فاريابى * درمكه بدزد اكر بيابى *

بومثنويده نكته بودركه ديوان ظهير فاريابى بين الاعجام بر مرتبه مقبول ومرغوب ومعتبردركه كعبه ده دخى بولورسك سرقت ايله ديو كنايه ايدرلر بو تقديرجه بنايينك ملاجامى يه تعريضى بواولوركه بوديارلرده انورى وخسرو ابياتى قالمدى چالدك غالبا كعبه يه توجه ايلمش سكز ديوان ظهير فاريابى يى حرم شريفده دخى بولورسك همان بلا تأخير سرقت ايله ديو اشارتدر مولانا آصفى نك لب زيرينه سى چالك اولديغى واكابناء آصفى مخلصنى اختيار ايلديكى محلنده ذكر اولنمشيدى مولانا بنايى مذكورى هجو ايدوب اولبابده سويلديكى قطعه بو محله يه تحرير اولاندى

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* آصفى لب آصفى افكند * دهنش رابديد وخندان شد *
* كفتمش بركس دريده مخند *

* ⁂ (ذكر مولانا نركسى) ⁂ *

عن اصل ولایت هر یدندر مخلص مذکور ایله مشهور ایکن نرکسی یه آهی یی
تبدیل ایلدی بو خصوصك سببی کندندن استفسار اولنـدقده جواب
صوابه موفق اوله مدی مولانای مرقومك عادتلری هرقنده جزوی رنك
یامعنی کورسه تصرف ایتمکه سعی ایدردی انشاالله تعالی مأمولدرکه
مخلصنه تغییر ویردی بو عادتنه دخی تغییر کله بو بیت انکدر

* * (بیت) * *

* بباد صفحهٔ رخسار اوکزمه فزون آمد *

* کشادم فال مصحف سورهٔ یوسف برون آمد *

اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بو وجهله آرایش صحیفهٔ سطور اولمشدرکه
مولانای مرقوم ابهرآبادیٔ عراقك شیخ زاده لرندن اولوب اکثر اوقاتده
شهرهراتده اقامت ایلدیکنه بناء علیشیر تذکره سنده سهواهریلیدر دیو
تحریر ایتمشدر نقل اولنورکه مولاناهاتفی مولانای مذکوردن نامکز ندردیو
سؤال ایلدککده ابو المکارم قدرة الله دروم روشهرندن شیخ میرك
دیرلر دیو جواب داده اولدقده حاصل کلام حسا آدمی اولمش بن دیمش
مولانای مزبور بعض اوقاتده شهرهراتده محتسب اولمش وآخرحالارنده
قندهـاره کتمش وسنی التمشه یتمش اولدقده طقوز یوزاوتوز سکز سنه سی
آخرنده چمنستان حیـاتلرینه باد صرصر اجل وزان ایدوب کلستان
جهاندن روضهٔ جنانه روان اولمشلر بو غزل انکدر

* * (غزل) * *

* ارمیدی برقیبان ورمیـدی ازما *

* ماچه کفتیم وچه کردیم وچه دیدی ازما *

* جور کفتم مکن تند شدی وچه شود *

* که فراموش کنی انچه شنیدی ازما *

* ارتو ای ناله برشکیم که ازغایت شوق *

* پیشتر برسر ان کوی رسیـدی ازما *

* ای طبیب آمدی ودست نهادی بردل *

* رفتی وپای بیکبار کشیدی ازما *

* نرکسی پرتن خود پیرهن ازغصه درید *

* دامن لطف همان لحظه که چیدی ازما *

(بو بيتلر دخی مرقومكدر) * ⁂ (بيت) ⁂ *

* تا كی ای دل فكر درد بی دوای من كنی *
* از برای خود چه كردی كر برای من كنی *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* آن را كه درد عشق تو ديوانه ساخته *
* مجنون صفت بكوشهٔ ويرانه ساخته *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* هر شب ای دل كفتكوی زلف جانان ميكنی *
* خود پريشانی و ما راهم پريشان ميكنی *

مخزن الاسراره جواب ديمشدر اندن دخی ايكی بيت بو محله يه تحرير اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* شب همه شب داشت كنی جای خويش * هيچ نداری غم فردای خويش *
* آمده شيطان بهم آوازيت * خبر كه تا كه ندهد بازيت *

* ⁂ (ذكر خواجه مسعود قمی) ⁂ *

اصلی ولايت قمك اعيان زاده لرندن اولوب عراقدن خراسانه عزيمتلرنده فقرا ايله همصحبت اولمشيدی مثنويسی سلس و پشكين و غزلياتی معنيدار ورنكين وسائر ابيات واشعاری پخته ومتين ايدی وسلطان حسين مرزانك زمان سلطنتلرنده هراته كلوب انده سلطان مشار اليهك وقايع ايام سلطنتلرين منظوم ترقيم وايكی بيك بيته يقين كشيدهٔ رشتهٔ تنظيم ايلمشدر يوسف زليخا وشمس وقمر وتيغ و قلم مناظره سنی نظم ايدوب مشهور روزكار اولمشدر بو مطلع انكدر

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* بی تو چون در كريه خوابم ميبرد * خواب می بينم كه آبم ميبرد *

بين الناس ديوانی دخی مشهور در هری شهرنده فوت اولوب پير سيصد ساله جوارنده مدفوندر تذكرهٔ سام مرزاده دخی ترجمهٔ خواجه مسعود بو وجهله مقيد اولمغله همان بولنان اشعاری قيد وتحرير اولندی بو بيت مناظرهٔ تيغ وقلمدندر

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* جهانكردی حليمی بردباری * زكلزار جهان قانع بخاری *

(بودخی جمله‌ٔ اشعارندندر)

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* بدوزنرکس توسرخوشیٔ لاله‌چه‌باشده *

* معین است که مستیٔ یك پیاله‌چه باشد *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* هرکه درمیکده‌یکلحظه نشیمن سازد *

* جای تخلست اگرمدرسه مسکن سازد *

* ⁂ (مثنوی) ⁂ *

* نمکدانی به تنکی چون دل‌مور * نمك چندانکه درعالم فتدشور *

* ⁂ (ذکرمولاناجزوی) ⁂ *

دعوالوبزرك‌منش تندخوی وبدروش ایدی بعض محلده فقیره‌شعرعرض ایدرلرایدی مولانای مذکور مجلسده بولندقجه معناسی بویله لفظی شویله اولملیدی دیه‌رك لابد انکشت دخل وتعریضی دراز ایلمك قاعده سندن ایدیکه‌اهل هنرانك شعرینی تحسین وآخره ترجیح ایده‌رخلق ییننده دیوانی دخی واردربومطلع انکدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* زلعل یارد ندانی کرفتم * حیاتی یافتم جانی کرفتم *

اما تذکرهٔ سام مرزاده دخی بووجهله مسطوردرکه مولانای مرقوم دارالمؤمنین قدن اولوب مرد بی تعین وبی تکلف ایدی اما شعرده خصوصا وادیٔ غزلیاتده معانیٔ خاص شاعرانه وکفتارعاشقانه سی وارایدی بومطلع جملهٔ اشعارندندر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* عاشق بدنام اکرکشتم دلم باری خوشست *

* عاشق بدنامی داردولی کاری خوشست *

* ⁂ (ذکرمیرجلابر) ⁂ *

طفیلی تخلص ایدرعلی جلابرزاده درپدرلری یادکارمحمد مرزآستانه سنك امیرالامراوصاحب اختیارلرندن اولوب انجق میرمومی الیه پدرلری

مسلكنه عدم رغبتله فانی مشرب ورند مذهب بی تكلف خوش طبع
برجوان صاحبعرفان ایدی طبع تابناكاری وادی نظمده تیز رفتار وخصوصا
اسلوب قصائده بلاغت نثار وكروه اصحاب معارف مرقومك طبیعتنی
اقرار ایدرلر ایدی سلطان صاحبزمانی نامنه قصائد غراسی واردر
سلطان مشارالیه دخی آبیاریٔ لطف وعنایتلریله تربیه ایدوب پروانه
جیلك خدمتیله كامیاب ایتمشلر ایدی وتقلید حكومت دخی مأمول ایكن
چرخ سفله پروراوته دنیرو دشمن ارباب هنراولمغله جزئی بر بهانه ایله
دركاه پادشاهیدن مهجور اولمشدر بوصورتله مرقومك كوندزی كیجه
وكیجه‌سی نالهٔ جانكاهله امرار ایتمكده در امید دركه بحر بیكران مرحمت
پادشاهی انك مددرسی اوله بو مطلع انكدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❀ بحمدالله كه دیكره باقبال شه عادل ❀

❀ برون امدكلم از خار از پاو پای از كل ❀

ان شاءالله بو مطلع مناسب حالی اولور بو مطلع دخی غزلیاتندندر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❀ تنی كزكل بود آزار پادر كشت بستانش ❀

❀ چه رود رديده جويم باوجود خارمژكانش ❀

عیبی مفرط اوندلك وجنوندن غیری دكل ایدی اما تذكرهٔ سام میرزاده
بو وجهله مسطوردر كه مرموی الیه امرای سلطان حسین میرزادن لاابالی
مشرب وخوش صحبت اولوب شعری وخصوصا قصائدی ثبت جریدهٔ
قبول اولمشیدی بو قصیده‌سی مشهور اولمغله ایكی بیت ترقیم اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

❀ سرو قدت جلوه كرد قدر صنو برشكست ❀

❀ لعل لبت خنده زد قیمت كوهر شكست ❀

❀ هندوی دربان اوچوب سیادت بقهر ❀

❀ از كف خاقان كشید بر سر قیصر شكست ❀

بو بیت دخی دیكر قصیده سندندر كه دهان وصفنده خوب دوشمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❋ مانند نقطهٔ دهنش درغبار خط ❋ لیکن چو نقطهٔ که بود درخط غبار ❋
اواخر حیاتلرنده عراق جانبنه عزیمت وشاه صاحبزمان مغفورك اعاظم
امراسندن امیر نجم ثانینك ملازمتلرنده قدر ومراتبه وصلت وامیر مومی الیهك
نامنه چند قصائد کشیدهٔ نظم و بلاغت ایلمشدر اولوقت مولانا امیدی ایله
قصیده کویلق خصوصنده میانه‌لرنده معارضه ومناقشه واقع اولوب
یکدکری هجو ایلمشیدی ازجمله بو تحریر اولنه جق ایکی اوج بیت مولانا
امیدینك نجم ثانی یه انشا ایلدیکی قصیده دندر

❋ ❋ (نظم) ❋ ❋

❋ عیبم اینست که ازدیار ریم ❋ نه خراسانی ونه بخارایی ❋
❋ یاوه کویان کاسه هرجا بر ❋ تنه ترتا زمان بغرایی ❋
❋ که طفیلی خوان طفلانش ❋ کسترانند بساط بابایی ❋
❋ هرکه بینی سه چار نا موزون ❋ کی مسلم شود باستایی ❋

میر مذکور طقوز یوز یکرمی بش سنه سی بو عالم فانیدن دار بقایه
رحلت ایلمشدر

❋ ❋ (ذکر درویش دهکی) ❋ ❋

قزویندن خشتمالك صنعتنه منسوب ابدال روش برذات ایدی دیوانی
دائما میانه بسته ایدوب بریده یاخود معناسنه احتیاج واقع اولدقده
فی الحال دیوانی چقروب حل مشکل ایدردی فقیر ظن ایدرمکه شعرای
قزویندن مرقومك ابیاتندن رنکین نظم مشهور اولمامشدر بو مطلع انکدر

❋ ❋ (بیت) ❋ ❋

❋ برمثال صورت دیوار بیجان مانده‌ام ❋
❋ پشت بر دیوار ودر روی تو حیران مانده‌ام ❋
(بو بیت دخی کوزل دوشمشدر)

❋ ❋ (بیت) ❋ ❋

❋ بغیر ناقهٔ لیلی که میکنند خاری ❋ دکر کراغمی ازره کذار مجنونست ❋
اما تذکرهٔ سام میرزاده دخی بو وجهله تحریر وبیان اولنمشدر که دهك
محلات قزویندن برمحله‌نك نامی اولوب درویش مرقوم محلهٔ مزبوره‌دن
ایمش اشعاری رنکین واوائل حالنده درکاه جلاهیده سعی واهتمامی متین

ظهوره کلمشیدی بعض اوقاتده مزبوردن اشعار آبدار صادر واقاصی وادانی بینده مشتهر اولمغله صیت خوش سخنی مجلس سلطان یعقوبه رسیده اولوب سلطان مشارالیهك امر وفرمانلریله مرقومی خدمت سلطانی یه جلب واحضار ایلدکارنده سلطان مشارالیهك پروانه جیلکاری خدمتنده بر محبوب مستثنا مستخدم اولوب باشنده اتاقه اولمغله درویش مذکور مشاهده ایلدکده بو مطلعی بدیهی سویلمشدر

＊⁑ (بیت) ⁑＊

❊ بلای کاکل او پس نبود بر جانم ❊ اتاقه نیز زسر میکند پریشانم ❊

اهل مجلس، مرقومك بو بدیهی اولان مطلعندن متانت طبعنی فهم ودرك ایدوب تعظیم واحترامی افزون وروز بروز مرتبهٔ علیایه مقرون وجملهٔ شعرای پایتخت شاه ربع مسکوندن اولمشدر مرویدر که بو مطلعنی ملا جامی حضرتلری زیاده پسند ایلمشدر

＊⁑ (بیت) ⁑＊

❊ منزل عشق که وادی سموم ست وسراب ❊

❊ غیر مجنون که دران آب وهوا داردتاب ❊

(بو بیت دخی مرقومکدر)

＊⁑ (بیت) ⁑＊

❊ کوهکن درکوه شیرین کوید وکردد خموش ❊

❊ نارسد باردکر اوازشیرینش بکوش ❊

＊⁑ (ذکر مولانا شهیدی) ⁑＊

قم شهرندن اولوب آشفته روش دیوانه منش کورینور ایسه ده وادیٔ اشعارده خیلی عاقلانه طبیعتلری وارایدی عراقدن خراسانه ایکی نوبت کلوب کتدی بدیهی نظم انشاسنه قادر وبعض ونفسانیتی غالب وطبعی دائما هزله راغب ایدی بو مطلع انك آثارندندر

＊⁑ (بیت) ⁑＊

❊ بیای عشق وآتش زن دل افسردهٔ مارا ❊

❊ بنور خویش روشن کن چراغ مردهٔ مارا ❊

تذکرهٔ سام میرزاده دخی بو وجهله ترقیم اولنمشدر که مولانای مذکور زمان

سلطنت سلطان یعقو بده جاه ملك الشعر الغی احراز ایتمشیدی مرویدر که
مولانای مرقوم بسیار خودپسند اولمغله برکمسه انشا ایلدیکی اشعارنه
دخل ایتمکه قادر دکل ایدی اکر بر مجلسده شعرنه دخل وتعرض اولنسه
رنجیده اولوب همان اول مجلدن قالقوب بردخی اول بزمه کلمزایدی اما صنایع
اشعارده طبعی خوب وشعری غایت مرغوب ایدی آخر جانب خراساندن
عراقه رحلت واواطرفدن دخی هندده عزیمت وکجرات شهرلرندن
برنده بسط بوریای اقامت واول محلده بومطلعی انشا ایلمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* کجراتیان همه نمکین دل کبابشان *

* خونخواره‌اند خون حریفان شرابشان *

شهرمز بورده طقوز یوز اوتوز بش سنه سی عزم عقبا ایتمشلردر مدت
حیاتی یوز ساله قریب ایدوکی منقولدر بو بیتلر مذکورك جمله‌ٔ اشعارندندر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* خواب دیدم کز هوا شاهین اوصیدی ربود *

* چون شدم بیدار مرغ دل بجای خود نبود *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* غرق عرق شده رخ چون آفتاب تو *

* طوفان حسنی وهمه عالم خراب تو *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* به بیدردان نشینی کی فتد بر من نکاه از تو *

* نه قدر حسن میدانی نه درد عشق آه از تو *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* بطوف میکند هاروز بینوالیٔ ما * سفال چرخ بود کاسهٔ کدایی ما *

* ⁂ (ذکر سلطان حسین بایقرا) ⁂ *

در یکتای سلطنت وخورشید جهان آرای سپهر خلافت وابر کوهر
بارهوای سخاوت وهزبر شیر نیکار بیشه شجاعت وسرو بلند چمنستان
عدالت وکوهر معدن مروت وکوشش رزمکاهنك رستم داستانی وبخشش

بزمكاهنك حاتم زمانى وعالم فصاحتك نكته ور وسحرسازى وكسور بلاغتك معانى پرورومعجزه پردازى سلطان السلاطين ابوالمغازى سلطان حسين بهادر خان خلدالله ملكه

* * (نظم) * *

* كيم ملكى دوامى تاقيامت بولسون *
* ذاتى غه بوملك اوزره اقامت بولسون *
* عدل اجرا طريقى استقامت بولسون *
* عالم اهلى اوچون سلامت بولسون *

اول خسروك نسب عاليلرى بابنده خامه جنبان تحرير وبيان اولسه نه بومختصره كنجايش پذير اولورا كرحسب شريفلرى شرحنده كلك ادهمى زاده برمقدارميدان جولان ويرسه‌م بوساحه‌ده فتركهترده غيرممكن اولور زيرا حسب نظيف ونسب شريفلرى اوصافنده شاعران سخن پرداز ومنشيان بلاغت طراز بى نهايه نامه‌لر ترقيم وتاريخلر ترسيم ايتمشلردركه هرحروفى رشك آور آثار حسان وغبطه فرماى فصاحت سحبا ندر هركيم اول آثار بلاغت نثارى مطالعه ايلسه فهم واذعان ايدركه اول سلطان ذيشان نه رتبه عالى حسب ونه‌درجه والانسبدر همان آثارطبع معارفشعارلرى بيان واشعار اولندى اول سلطان عالى تبارك خوب اشعارى ومرغوب كفتارى بسياردر وديوان بلاغت عنوانى دخى مرتب اولمغله برقاچ مطالع عالمبهازى تيمنا ثبت وترقيم اولندى ملك الكلام مولانا لطفينك مشهور مطلعى جوابنده مذكورك مصرعيدر

* * (مصرع) * *

* اى قدينك طوبى وجنت خد كلكون اوسته * كلام الملوك ملوك الكلام خواسنجه جوابى

* * (بيت) * *

* خطى نينك تارى توشوب تورلعل ميكون اوسته *
* ايلا كيم جان رشته‌سى بيرقطرهٔ خون اوسته *

مطلعينك رتبهٔ تفاوتى اصحاب بصيرته ظاهردر زيرا مولا نالى مرقوم يوزينى جنته تشبيه ايدوب وانى طوبى اوسته اعتبار ايلمشدر بوغايت

اراقدر زیرا ایکی مصرع بر برینه مربوطدکل اماجوابی معنای غرابتله ایکی مصرع بر برینه موافق والفاظی بر برینك مقابله سنده واقع اولمشدر وقافیهٔ مذکوره‌یی تغییر ایله اشبوردیفده ایکی غزل بیدل انشا بیوروب ایکی مطلع دخی خط تعریفی واقع اولوب اولکندن رعناو بر برینه جواب دوشمشدر

** (بیت) **

سبزه خطینك سوادی لعل خندان اوسته
خضرکو یاسایه صالمش اب حیوان اوسته

** (بیت) **

اول زمرد خط که چیقمش لعل خندان اوسته
سبزه دورکیم اوسو بتوراب حیوان اوسته

اول همایون طبعك بونوع دقت سازلق ونکته پردازلقلرین دبیرفلك بیللرجه تحریرایلسه وصفدن عاجزدر اول سببدن دعا ایله اختتام اولندی

** (نظم) **

کوك عرصه‌سنی بزمکاهی بولسون یارب
کوك شمسه سنی چترجاهی بولسون یارب
کوکب عددی سپاهی بولسون یارب
هرایشدا حق پناهی بولسون یارب

اماتذکرهٔ سام‌مرزاده دخی بووجهله آرایش دیباجهٔ تسطیر وزیبایش عنوان تحریر اولنمشدر که سلطان مشارالیه داور عدالتکستر وشهریار رعایا پرور اولوب هنکام سلطنتلری مانند ایام بهارخرم ودلکشا وزمان دولتلرنده وجود غم معدوم وناپیدا اولوب انلرك بی تکلف موفق ومظهر اولدقلری وسعت عدل وداده پادشاهان اسلافدن پك از کیمسه نائل ومصدر اولدیغی تاریخ شناس اولان اصحاب بصیرته باهر وهویدادر توفیقات صمدانیه ایله ممالك رقاب سلطنت اولدقلرنده بقاع خیرات وعلمایه رعایت وطلبهٔ علومه تعیین وظایف ایلدکلرندن بشقه معموریٔ بلاد ورفاهیت عباد ورعایت هنروران وتربیت شاعران خصوصلرنده کمال دقت بیورمشلردر برذات معالی صفاتك که میرعلیشیر نوایی مثللو

چاكرى وحضرت ملاجامى كبى مدحتكسترى اوله مدح مادحاندن برى
و وصف واصفاندن مستغنيدر سلسلهٔ نسب عاليلرى خسرو ايران
وتوران امير تيمور كوركانه بوسياق اوزره رسيده اولور سلطان حسين بن
بايقرا بن حسن عمر شيخ بن امير تيمور وامير تيمور دن دخى برقاج واسطه ايله
نسبلرى جنكيز خانه منتهى اولديغى كتب تواريخده مفصلا مسطوردر
پدر بزركوارلرى وفاتندنصكره سلطان حسين برادر مهترلرى صدر
تربيتنده آرامش بولوب اوائل حاللرنده وافر مشقت چكدكارى مشهوردر
صحارى ووادیده سرکردانلقدنصکره سکز يوز يتمش بش سنه سى
يادكار محمد بايسنقره ظفر بولوب طومار حياتنى شهر هراتده طى ايلمكله
تماما سلطنت ملك خراسانه مالك اولديلر اوتوز سكز سنه اورنك عاليده
كامران وعمر شريفلرى عدد التمشى تجاوز وحدود يتمشه يتدكده تارك
تاج وتخت جهان وعازم ملك جنان اولديلرمرويدركه سلطان مشار اليه
ايام سلطنتلرنده ترويج روح امام الثقلين ابى عبدالله الحسين رضى الله
عنه حضرتلريچون هركون مساكين وفقرايه ايكى كوسفنداش عاشورا
تصدق ايدرلرايدى على الخصوص فضل وشجاعتده وفهم وسخاوتده
ممتاز سلاطين پيشين وخوشطبع وهنر پرورلكده سرافراز شاهان روى
زمين ايمشلر سليقهٔ نثرلرى وطبيعت نظملرى آثار كلك معانى نثارلرى
اولان مجالس العشاق نام رساله لرندن معلومدر بو غزل وچند ابيات
اول شهريار معارفكارك آثار طبع نزاكتشعارلرندندر

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* ازغم عشقت مرا نه تن نه جانى مانده *

* اين خيالى كشته وزان يك نشانى مانده *

* باقد خم كشته ام در هجران ابرو كمان *

* چون كمانم پى بروى استخوانى مانده *

* اى كه ميجويى نشانم رو بكوى يارمن *

* خاك كشته جسم وسر بر آستانى مانده *

* داغهاى استخوانم بين چو نقش كعبتين *

* هريكى ازناوك آن مه نشانى مانده *

* چون حسینی خویشرا خواهم دکرتیرانه سر *
* مست وسر در سجدهٔ زیبا جوانی مانده *
بو ایکی بیت دخی مشار الیهکدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *
* جانا جفا برای وفامی کشیم ما * ترك وفامكن كه جفامی کشیم ما *
* نقاش چنین صورتش اورددر نظر * زدبرزمین قلم که جهامی کشیم ما *
(بوترکی دخی انکدر)

* ⁂ (بیت) ⁂ *
* حسن اداسن کامل وشیرین ولیلی شهرتی *
* عشق اداسن زارا ولوب فرهاد ومجنون تهمتی *
تاریخ وفاتلری بویله دیمشدر

* ⁂ (نظم) ⁂ *
* شهنشاه جم قدر سلطان حسین * که نخل حیات وی از بیخ شد *
* چو جایش کلستان فردوس بود * کلستان فردوس تاریخ شد *

* ⁂ (الطبقة الثالثه) ⁂ *
بو محله کلنجه طبقهٔ ثانی دخی انختامه رسیده اولوب بوندنصکره بعض شعرای بنامکه تذکرهٔ میرعلیشیرده محرر ومذکور وتذکرهٔ دولتشاه وسام مرزاده غیر مسطور اولمغله همان تذکرهٔ میرعلیشیردن تحریر وتذییل قیلندی

* ⁂ (ذکر میر مخدوم) ⁂ *
حضرت میر قاسم انوارك خلیفه سی وفرزند محبوبی مشابه سنده ایدی پدرلری حجاز مغفر تطرازدن عودت وحضرت امام علی موسی الرضا علیه التحیة والثنا زیارتی ایچون مشهد مقدسه یه عزیمت ولدی الزیارت نشابوره رحلت واول محلده کتخدا اولوب بسط قالیچهٔ اقامت وتوطن ایتمشیدی حضرت جناب عزت مرقومه اوج نفر اولاد عنایت قیلدیکده صغیری میر مخدوم اسمی ایله محمد در تحصیل علوم ایچون شهره کلوب ظاهر علومن تکمیل ایلدکدنصکره حضرت میر قاسم انوارك ظهور وشهرتی زمانی اولمغله میرمشار الیهدن اخذ دست انابت ایدوب جویبار فیض تربیتلریله پرورش بوله رق عظیم ریاضات وشدید خدماتله مأمور

اولمشیدی میر مذکور پاك طینت بر طفل جوانبخت اولمغله اوخدمت
موجب رفعتی من خدم خدم مضمونیله بر رتبه ده اجرا وادا ایلدیکه
قاسم انوار حضرتلری انی مخدوم نامیله بنام ایلدکلرندن بشقه همواره عزیز
ومحترم طوتارلر ایدی بومطلع جمله اشعارندندر

** (بیت) **

* مطرب بزن ترانه وساقی بیار جام * خونش حلال باد که کفته است می حرام *

** (ذکر خواجه ابو الوفای خوارزمی) **

کبار اولیادن غایت ملکی صفاتلغندن خوارزم خلقی خواجهٔ مذکوره
میر فرشته دیرلر ایدی علوم ظاهریه و باطنیه یی تکمیل وتمام ایتمش وفن
تصوفده مرغوب تصنیفاتی مقبول انام اولمش وکندولری علوم غریبه یه
آشنا ایدیلر اما اثری ظاهر اولمیوب بلکه غایت توجه واستغراقدن عیان
ایتمز ایدی ادوار موسیقی علمنده دخی مهارتی اولدیغی رساله سندن معلومدر
خواجهٔ مومی الیهك اوصاف جلیله لرینی کمال اوزره تعریف لازم کلسه
اولبابده مخصوص بر کتاب تحریر ایتمك اقتضا ایدر همان آثار طبع عالیلری
اولان بر رباعیسی قیدیله اختصار اولندی

** (رباعی) **

* بد کردم واعتراف بد ترز کناه * زان رو که درین هست سه دعوی تباه *
* دعوی وجود ودعوی قوت وقول * لا حول ولا قوة الا بالله *

** (ذکر سالم سمرقندی) **

علمای سمرقنددن والغ بك مرزا ایله همسبق ومصاحب ایدی غایت دلیر
وشوخ طبع وبی پروا اولمغله حین بخنده خیلی کستاخانه جوابی وسلطنت
عظمی شانه دائر مقال ناصوابی وقوعیله سمرقنددن اخراجنه حکم اولنمغین
شهر هریه کلمشیدی بو محلده مرقومك مقدمنی غنیمت عد ایلدکلرندن
ساکن اولدی بومطلع جملهٔ اشعارندندر

** (بیت) **

* ماسیه بختیم وبدروزیم وخرمن سوخته *
* شمع مقصودی بعمر خود شبی نفروخته *
(مرقوم هریده مدفوندر)

* (ذکر مولانای روحی) *

فضلای خراساندن طبعی خوب وسلوکی مرغوب بر آدم ایدی بلبل ایله کل وپروانه ایله شمع میانه سنده مناظره انشا اونده چوق دقایق وصنایع اجرا ایلمشدر شاعران ولایت سرخس اکثری مولا نای مذکورك شاکردلرندن ایدی بومطلع جملهٔ اشعارندندر

* (بیت) *

* نمی خواهم که کس یابد زسر حالم اکاهی *
* وکرنه عالمی سوزم بیك آه سحر کاهی *

فن اشعارده مهارتی اولدیغی مثللو ادوار موسیقی فنـــده دخی ماهر اولمغله کندو غزللرینه عملار بغلمشدر که فضائلنه دلالت ایدر اول جمله دن مقام چارکاه مولا نای مرقومك عملیدر که مشهور آفاقدر منقولدر که چوکی مرزا بزملرنده اول عملدن بشقه بسته اوقنمز ایمش عمل مزبوری بوغزله بغلمشدر

* (غزل) *

* هیچ صبح ازمهر رویت میزنم دمهای سرد *
* تارســدر وزی بکویت دل بسی شبکیر کرد *

وخواجه سلمانك مصنوع قصیده سنه جوابده بومطلع کوزل دوشمشدر

* (بیت) *

* زقامت تو بعالم قیامتی برخاست * قیامتست قدت کر بود قیامت راست *
(وغزلیاتندن دخی بومطلع خوب واقع اولمشدر)

* (بیت) *

* تو یی کان نمك ماشور بختان * خدا این داد مارا وترا آن *

بو فضائل ایله طبعنده طمع مفرط اولمغله عزت وحرمتی حکیم معد ومده ایدی آش ونان طلبیله سویلدیکی قطعــه سندن بر بیت تحریر اولندی

* (بیت) *

* مکس مرده بود قلیه روی اشم * سیلش زنده بود کنجد روی اشم *
مزاری بلخ نواحیسنده در

* (ذکر مولانا عارفی) *

فاضل یکتا وشاعر بی همتا وضعف بصره مبتلا اولدیغندن زماننده بولنان ظرفا مرقومه سلمان ثانی دیرلرایدی سلمانك کوزی اغریدقده سویلدیکی قصیده سیکه مطلعی بودر

* * (بیت) * *

* دردا که درد کرد سواد البصر خراب * وایام کرد چشمهٔ چشم مرا خراب *
عارفینك دخی کوزی اغریدقده جواب سویلدیکی بو بیتی کوزل واقع اولمشدر

* * (بیت) * *

* بریلك سرخ دیدهٔ من داروی سفید * باشد بعینهٔ نمك سوده بر کباب *
وکوی وچوکان مناظره سنده مثنویسی رنکین درات تعریفنده بو ایکی بیت اندندر

* * (بیت) * *

* چون کوی سپهر کرد بستی * میدان میدان چوکوی جستی *
* هرکاه در عرق شدی برقا * باران بودی ودرمیان برقا *
دیوان غزلیاتی واردر بو بیت اندندر

* * (بیت) * *

* عهد کردم که نیایم بدر از میخانه * تا بان دم که مرا پرشود پیمانه *

* * (ذکر مولانا مسیحی) * *

عن اصل ولایت قوشنجدندر پاکیزه مشرب متقی مذهب برذات ایدی نقل ایدرلرکه مکهٔ مکرمه زیارتیله مشرف اولمش طبعی خوب واشعاری مرغوبدر بو مطلع انکدر

* * (بیت) * *

* ما را بجفا کشته پشیمان شده باشی * خون دل ما ریخته حیران شده باشی *
مرویدرکه مولانای مرقوم مکهٔ مکرمه سفرندن عودتده بادیه ده نخل مغیلان سایه سنده ایاغنـدن خار اخراجنه مشغول ایکن ظرفای قافله دن بری بو بیتی اوقومش

* * (بیت) * *

* ازرنج ره دور وسرخار مغیلان * ازآمدن کعبه پشیمان شده باشی *

* * (ذکر خواجه افضل مستوفی) * *

انك لقبنه كدو دخی دیرلر انواع فنون وعلومده یكانهٔ عصر وبتخصیص علوم غریبه ده وخصوصا ملكیاتده فریدهٔ دهر اولدیغی مشهور ایدی بو فقیر اول ذات بزركوارك صحبتی غایتنه یتشدم والتفات شریفلرینه مظهر دوشدم اشعارده دخی ترتیب دیوان ایلمشلردر مرغوب قصائدی موجوددر بو مطلع زادهٔ طبع عالیلریدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* ای ز بستان جمالت چشم جان راز یب وزین *

* كشته بر نركس هواداری چشمت فرض عین *

(بوشعری سلطان صاحبقران نامنه مذیل ایلمشدر)

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* شاد باش ای دل كه برما سایهٔ رحمت فكند *

* آفتاب آسمان سلطنت سلطان حسین *

خواجهٔ مومی الیه سبزواره ساكن اولمغله انده وفات ایدوب قبری كندی مسكنندهدر

* ⁂ (ذكر مولانا عبدالوهاب) ⁂ *

عالم ودانا ومشهد شهرنده قاضی وفن انشاده بی همتا ایدی عماد فورقانی كتابه سنده (ارم ذات العماد التی لم یخلق مثلها فی البلاد) آیتنی تحریر ایلمشدر مشهد مقدسه نك شعرا وظرفاسی مولانای مذكورك شاكردی ایدی واول ظرفادن بری مقلوب مستوفی صنعتنده (مرادی دارم) الفاظنی بولوب مولانای مزبوره عرض ایدر بلا فكر وتأمل (برآرد یارب) الفاظیله جواب ویرمشلر بو خصوصده اولان كمال تعریف وبیاندن مستغنی اولوب اربابنك معلومیدر ویوسف اسمنه بو معما مرقومكدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* جان ازلب لعل تو ودل ازسر زلفت * جوینده آب خضر وعمر درازست *

قبرلری مشهدده واقعدر

* ⁂ (ذكر مولانا فضل الله سمرقندی) ⁂ *

اكابر سمرقندن فقیه ابو اللیث اولادندندر علوم فقهده مولانای مذكوره ابوحنیفهٔ ثانی دیرلر وفنون عربیه ده ابن حاجب عیارنده طوتارلر ایدی

سید شریفك شاکردی وسید کندو خطلریله تدریس علومه اجازتنامه ترقیم ایتمشیدی فقیر مولانای مرقومدن ایکی سنه درس اوقودم برتبه ده مظهر التفات شریفلری اولدمکه فرزند خطابیله فقیری بین الاقران ممتاز ایلدیلر خطۀ سمرقندك اعلم علماسندن ایکن شعر ومعما انشاسنه طبع تابناکلری مائل ایدی بومطلع انلرکدر

* * (بیت) * *

* قدچون سروتوجانست مرابلکه روان *

* سویم ای سرو روان شوکه فداسازم جان *

(وحاکم اسمنده بومعمادخی انکدر)

* * (بیت) * *

* چون بشهت آید بفتح ازروی باغ * بلبلش کرکم شود باید شکست *

مولانای مذکور سمرقند ده فوت اولوب جدبزرکواری کنبدنده غنوده بستر خاکدر

* * (ذکر مولانا علی شاشی) * *

عالم ودانشمند وطبع نازکی خلایقه مرغوب ودلپسند ایدی فن معماده اهالی سمرقند مولانای مرقومی شرف الدین یزدی یه مماثل ذکرایدرلرایدی فقیر سمرقنده عزیمتمده مولانای مذکورك پایی شکست اولوب صاحب فراش بولدم عیادتنه وارد یغمده بومعمایی ترقیم ایلدمکه علی اسمی حاصل اولور کندویه عرض ایلدم

* * (بیت) * *

* دور باداز تودردو زحمت پا * دشمنت را بلی نصیب وعنا *

یانندن جدیغمده فقیرك احوالنی سؤال ایدوب معلوملری اولدقده بومعمایی که فقیرك اسمی حاصل اولور انشا ایدوب برشاکردیله طرفمزه کوندرمش ایدی

* * (نظم) * *

* چشم مرادیدومنش سیرندیدم * چون سیر به بینم زتوا ینست امیدم *

مولانالای مزبور اول ضعفله وفات ایدوب مزاری سمرقندده زیارتکاهدر

* * (ذکر مولانا محمد بناکانی) * *

شیخ زین الدین خلفاسندن وکندوزماننك مقتداسی وصاحب خانقاه اولمغله جمله نك توجهی مرقومك طرفنه ایدی قصیدهٔ برده یی تخمیس ایتمش وحضرت مقرب باری خواجه عبدالله انصارینك منازل السایرینه شرح یازمشدر فضل وکمالی تعریف وبیاندن مستغنی ونه کونه ستایش اولنسه اندن زیاده وافزون وهرچین سماعه کیرسه ایدی اصول قاعده سیله حرکاتی موافق وموزون اولمغله خلایقه اولدرجه تأثیر ایدردیکه کریان ونالان اولمدق آدم قالمزایدی بو مطلع انکدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

انها که بجز قامت سروت نکرانند کراست بکویی هم کوته نظرانند*

هری شهرنده وفات ایدوب قبری خیابانده واقع اولمشدر بعده انده خانقاه یاپلوب اوغلی مولانا حمیدالدین وسائر صوفیه اوخانقاهده سلوك وعبادته مشغولدرلر

* ⁂ (ذکر میر حیدر مجذوب) ⁂ *

دوازهٔ خوش تاشی میر فخر نامی مزاری باشنده ساکن ایدی عالم شبابنده علوم ظاهره یی تکمیل ایلدکده کندویه جذبه کلوب عقلی زائل اولدی کاهی کندو حالنه کلسه علما ایله اول رتبه ده بحث علوم ایدردیکه جمله فحول مسلم طوتارلر ایدی مباحثه ایدرکن ارالقده بحثك سرو بنی پریشان ایدوب اظهار جنون ایدردی ووقت خیال جنونده خاتم السلطنه اولدم دیه رك خلقی کندویه لشکر اولمغه دعوت وخروج ایده جك طرزنده ایراد کلمات ایدردی ونظمنده غریب ابیات واقع اولوردی بو مطلع مرقومکدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

لب ودندان آن مه چه ماند چوقندی بر برنج دانه داند

* ⁂ (ذکر مولانا محمد عرب) ⁂ *

بودخی دانشمند آدم ایدی امامختل الدماغ اولمغله میر حیدرك خیالی واردیغی وادی یه بودخی سالك اولوب دائم سلطنت سوزینی تذکار ایدردی حتی شول درجه یه واردیکه خانه سنده اسلحه وآلات خروج موجود در دیو متهم ایلدیلر چونکه مسن وعزیز بر آدم اولمغله همان پادشاه زمان شهردن اخراجنه فرمان ایدوب سیلستانه کتشیدی لکن ینه بوخیالدن

فارغ اولميوب كندونك پادشاهلغى قاعده سنه شهنامه نظم وانشاسنه مباشرت ايتمشيدى بو بيت نظم ايلديكى شهنامه سندندر

* * (بيت) * *

* كسى محرم شه بجز شاه نيست * زاحوال شه جزشه آگاه نيست *

(ذكر مير مفلسى)

سادات مشهددن پاكيزه طبيعت ايدى ورطهٔ جذبه يه دوچار اولوب انكشتلرينه حلقه طاقوب كندوكندويه سويلنور ايدى كاهى عقلى كلدكده كوزل ابيات سويلر ايدى اما زمان جنوننده بو بيتى چوق اوقور ايدى

* (بيت) *

* بلاى مرك واندوه قيامت * چو چنبر ساخت مارانخل قامت *
(وبوتخلص ايله خلق بيننده شهرت بولمشدر)

* * (بيت) * *

* خلق كويد مفلسى ديوانه شد * لاجرم ديوانكى اومفلسيست *

* * (ذكر مولا ناساغرى) * *

ولايت ساغردن ودولت شعراسى سلكنده مدار ومعاشى كالده معمول آدم ايدى اما امساكى غالب اولمغله حضرت ملا جامى حجاز مغفرتطرازه عزيمتلرنده مولانا ساغرى ايله ومولانا ويسيدخى حضرت جامى يه رفاقته قرارويرمشلر ايكن حين حركتده مولانا ويسى مركبم يوقدر بهانه سيله ومولانا ساغرى دخى ديكر بهانه ايله اول سفر ميمنت اثردن نكول وانصراف ايلدكلرنده امير سهيلى حق مرقومينده بوقطعه يى ديمشدر

* * (نظم) * *

* ويسى وساغرى بعزم حرم * كشته بودند هردوشان سفرى *
* ليك ازان راه هردو واماندند * آن يكى از بى خرى وآن زخرى *

مولاناى مذكور غايت بد اشعار ايدى لكن بو مطلعى كوزلجه واقع اولمشدر

* * (بيت) * *

* چشم دريا برمن وابر بهارست يكى *
* ناله زارمن وصوت هزارست يكى *

نقل اولنور که مولانای مرقوم برکون برمطلع انشا ایدوب حضور حضرت ملاجامی یه عرض ایدرملای مشار الیه ظاهرا تحسین ایلدکده غایت اعلی اولمش ظنیله حضرت ملادن اجازتخواه اولور که مطلع مرقومی چارسوده بر موقعه آویزه ایده مطلع مذکور ایسه نفس الامرده برشیٔ دیمك اولمدیغندن ملای مشار الیه رضا ویرمزلر تکرار اذنه ابرام ایلدکده حضرت جامی بیوررلر که مطلع مزبورك یاننه سنی دخی برابر اصمالیکه حتی مطلع کیمك اولدیغی معلوم اوله مطلع بودر

** (بیت) **

* تا شنیدم که توان لعل ترا جان کفتم * آتشی دردلم افتاد که نتوان کفتم *

مولانا ساغری مشاهده ایلدیکی ملالت وتحقیردن رنجیده خاطر اولوب ملاجامی یی غیبت ایدردی بو کیفیت واصل سمع ملای مشار الیه اولدقده بو قطعه یی حق مرقومده بیورمشلردر

** (قطعه نظم) **

* ساغری میکفت دزدان معانی برده اند *

* هر کجا در شعر من معنیٔ رنکین دیده اند *

* سر بسر اشعار او دیدم یکی معنی نداشت *

* راست میکفت انچه معنیهاش را دزدیده اند *

قطعهٔ مرقوم ساغرینك معلومی اولیجق همان حضور ملا جامی یه کلوب فریاده اغاز ایلدکده ملاجامی تبسم بیوروب بزم سو یلدیکمز قطعه ده شاعری تحریر اولنمشیدی غالبا کاتب حین تحریرده خطا ایدوب وضع نقطه ایلمش دیو جواب ویررلر ساغری هراتده نوش جرعهٔ مرك ایدوب قبری خیابان نواحیسنده واقع اولمشدر

** (ذکر مولانا درویش منصور) **

عن اصل سبزوارلی اولوب درویش اطوار ومرتاض و پرهیزکار واکثر ایامی صیامله کذار ایدر بر ذات بزرکوار ایدی عروض وصنایع اشعارده یحیاء سیبك شاکردلرندن اولوب ایکی قطعه عروض تصنیف ایلدی ومصنوع قصیده سو یلمشدر که مطلعی بودر

** (بیت) **

بس دویدم که هوای وصل یار ٭ کس ندیدم آشنای اصل کار
صنعت ترجیعده دخی پاکیزه گفتار اولوب انجق علم تصوفده عقلی قاصر ایدی تصوفده بور باعی انکدر

** (رباعی) **

موجود چوذره بحد نتوان کرد ٭ بسیار حدیث نیك و بد نتوان کرد
ایجاد چو بی قبول ممکن نبود ٭ ان را که قبول کرد رد نتوان کرد

فقیر عروضی عند درو یشده اوقودم سن اللی یه بالغ اولدقده عزم دار بقا ایلدی قبری خواجهٔ طاقده واقع اولمشدر

** (ذکر مولانا سید کمال کحلول) **

اوائل حالنده اقطار و بلدانی علی طریق السیاحه کشت وکذار ایدوب وارمدیغی محل قالمدیغی مشهور روزکار در مولانای مذکورك احوال وآثاری عقل بشردن دوراده ور بر کیفیتدر که بشیوز بیك بیت اشعاری واردر و برقصیده سو یلمشدر اندن بیك عدد مصنوع ابیات استخراج اولندیغی درجهٔ صحته رسیده در انجق فقیرك مشهودم اولان خواجه ابو نصر پارسا قدس سره فوتنده مرثیه سو یلمشیدیکه نیجه بیتك هر مصرعی خواجه نك وفاتنه تاریخ ونیجه بیتی متفرق تاریخ ونیجه بیتی دخی اوج درت تاریخ اولوردی بوهنر ومعرفت طاق بشردن بیرون اولدیغیچون حق مولانای مرقومده کوکب عطاردی تسخیر ایلمشدر دیرلر ایدی عمرلری طقسانی تجاوز ایلدکده واصل رحمت اولمشدر قبرلری بلخده میرسرخ مزاری جوارنده در بومطلع جملهٔ اشعارندندر

** (بیت) **

ای روشنی ازنور رخت دیدهٔ جانرا ٭ برخاك نشانده قدتو سرو روانرا

** (ذکر مولانا یوسف برهان) **

حضرت شیخ الاسلامی شیخ احمد جامی قدس سره نك یقین رق اولادندن اولوب طریق فقر وفنا ورسم تجرد وترك دنیایه سالك وجمله اهل طریقك پیشواسیدی فقیر فن موسیقیده مولانای مذکورك شاکردیم اکر کندی اشعارینی موسیقی یه باغلر ایدی حتی اصفهان عملنی بو بیته بسته ایتمشدر

** (بیت) **

❊ رسید موسم شادی وذوق وعیش طرب ❊

❊ اکر کدا بمراد دلی رسد چه عجب ❊

جامده وفات ایدوب مزاری حضرت شیخك آستانی خطیره سنده واقع اولمشدر

*** ⁑ (ذکر مولانا هوایی) ⁑ ***

صنعت نقاشلقده بر مقدار وقوفی اولوب فی الجمله کتابت دخی ایدردی اشعارینك بین الخلق شهرت بولمسی غایت املی اولمغدن ناشی کندو شعرینی کندو یازوب جدول چکوب معنون تذهیب ایدر خلقه ویردیو طرفا سو یلرایدی بوخصوص کندویه سویلند کچه انکار ایدردی بو مطلع جملهٔ اشعارندندر

*** ⁑ (بیت) ⁑ ***

❊ بکرد کوی تو صد من نیاز میکردم ❊ نکاه میکنم از دور و باز میکردم ❊

هریده وفات ایدوب قبری جبل کریده در

*** ⁑ (ذکر مولانا قبولی) ⁑ ***

زمرهٔ فقرادن اولغله چاوش بازارجه سنده دکانی اولوب غزل فروشلق ایدرایدی برصباح اول محله دن آدملر کلوب کچن کیجه مولانا قبولی بزاری طلب ایدوب وصیت ایلدیکه بو کیجه بو عالمدن بزه رحلت مقرر اولدی حال بو که تجهیز وتکفین جهتندن هیچ برنسنه یه مالك دکلم علی الصباح دیوانمی امیر علیشیره ایصال ونیازمی افاده والتماس ایدك که بنی سادات مفرح مزارستاننه دفن ایتدرسون صباح اولدقده خبر الدقکه مرقوم واصل رحمت اولمش اشته وصیتی اوزره دیوانی سکا کتوردك دیدیلر درعقب وصیتی اجرا اولنوب دفندنصکره دیوانی فتح اولندقده بو مقطع بیتی رونما اولدی

*** ⁑ (بیت) ⁑ ***

❊ اکر قبول تو کردم قبولی ام ورنه ❊

❊ بهر دو کون چو من ناقبول نتوان یافت ❊

*** ⁑ (ذکر مولانا انیسی) ⁑ ***

قلیل البضاعه بر متشاعر اولمغله آثار شعرانی سرقت ایدوب خلقه عرض اشعار ایلمك شعاری وتهمت سرقتله متهم صغار وکبار ایدی بو مطلع بنم دیو دعوا ایدر

❊ (بيت) ❊

❊ كرچه ميجويد دلم دائم وصال يار را ❊
❊ يار ميجويد برغم من دل اغيار را ❊

بو مطلع هر كيمك اولورسه محل مضايقه دكلدر

❊ (ذكر مولانا كوثرى) ❊

اصلى خطهٔ بخارادن قابليتلو خوش صحبت وشيرين كلمات برذات ستوده سمات اولوب بركون حجره سنده شور با طبخنه مشغول ايكن مواليدن بردوستى كلوب شوربا قزغانك التنه حطب قوركويا مولانا يه ياردم ايدر مرقوم كوريجك مولانا طبخ ايشنه قارشماصكره طعامه دخى شريك اولمالزلازم كلور ديمش بومطلع انكدر

❊ (بيت) ❊

❊ درخيال پستهٔ خندان آن بادام چشم ❊
❊ چشمهٔ خونيست چشم من كه دارد نام چشم ❊

❊ (ذكر مولانا رياضى) ❊

سمرقنددن اولوب بدخلق وخودپسند برآدم ايدى بعض غزللرى كوزل واقع اولوردى بومطلع انكدر

❊ (بيت) ❊

❊ ستاره ايست دركوش ان هلال ابرو ❊
❊ ز روى حسن بخورشيد ميزند بهلو ❊

ايكى مصرع بيننده ربط جهتى اولمديغندن فقير ديدمكه اكر بويله اوليدى غايت مربوط ومعنيدار اولورى

❊ (بيت) ❊

❊ ز روى حسن دركوش آن هلال ابرو ❊ ستاره ايست كه باماه ميزند بهلو ❊

خود پسند اولديغندن قبول ايتمدى اما مجلسده حاضر بولنانلر انصاف ايدوب قبول وتسليم ايلديلر مرقوم سمرقندده وفات ايتمشدر

❊ (ذكر زبدة الشعرا مولانا لطفى ❊)

زماننده بولنان شعراى كرامك ملك الكلامى واشعار فارسى وتركيده شاعران معانى پردازك كزيده و بنامى و بتخصيص تركى شعرده شهرت نامى

درجهٔ کالده ایدی وترکی مکمل دیوان بلاغتعنوانی منشور ومتعذر الجواب مطلعلری مشهور ایدی ظفرنامه ترجمه سنده اون بیك بیتدن زیاده مثنویسی اولوب بیاض اولدیغندن اشتهار بولمامشدر فارسیده قصیده کوی استادان فصاحت بیانك مشکل اشعارنه جواب دیمش واکثری مرغوب ودلنشین واقع اولمشدر طقسان طقوز سال بو عالمده مهمان اولوب آخر عمرلرنده ردیفی آفتاب اوله رق کشیدهٔ سلك انتظام ایلدیکی اشعار بلاغت نثاری تتبعنه شعرای زمان ورزش بی پایان ایلمشلر ایسه ده ینه مولانای مذکورك مطلعنه حق اوزره جواب ویره مامشلردر مطلع مزبور بودر

** (بیت) **

ای زلف شب مثالت سایه پرور آفتاب

شام زلفت رابجاهی ماه درحور آفتاب

حین وفاتنده بوغزل ناتمام اولوب تتمیمی ملا جامی حضرتلرینه وصیت ایتمش اولمغله بعد الوفات حضرت جامی اتمام ایدوب دیوانه تحریر ایلمشدر غزل مذکورك مطلعی بودر

** (بیت) **

کر کاردل عاشق با کافرچین افتد * به زانکه ببدخوی بیرحم چنین افتد

مولانای مومی الیه عالم جوانیده علوم ظاهره یی تحصیل وتکمیلدنصکره مولانا شهاب الدین خیابانی رحمة الله علیه حضرتلرندن سلوك کورمش وتصفیهٔ قلب ایلمش عزیز برآدم اولدیغندن حقیر هر وقت روح شریفنه فاتحه ایصال ایدرم همان درکاه باریده مستجاب اولمش اوله مرقومك قبری شهر نواحیسنده کندی مسکنلرنده در

** (ذکر مولانا حسن اردشیر) **

بو فقیره اتا مشابه سنده ایدی بو فقیراتراك وساداتده مرقومدن کامل آدم کورمدم هنکام شبابده علوم ظاهریه یی تحصیل ایلیوب طریق فقر وفاقه یه میل ورغبتندن ناشی اکتساب علم تصوفه کوشش وحیلیجه یکانه اولمشیدی انجق خدمت سلاطیندن دائما کندوبی دور وایراق طوترایدی لکن سلطان صاحبقران کمال لطف ونوازشلریله مرقومی جلب وخدمات عالیلرنده استخدام ایدوب عظیم رعایتلر وجسیم تربیتلر

ایلدی ایسه ده مولانای مذکور بالطبع فقر وفاقه طرفنه راغب وسالك اولمغله انجام كار طریق فقری اختیار وحضرت مولانا محمد تباد كانی قدس سره نك حلقهٔ ارادتلرینه داخل وریاضاتله اربعینلر چیقره رق چوق مقاصد معنویه یه واصل اولمشیدی دائما مستغرق ایکن ینه نظم آبدارانشا ایدرلر ایدی هنکان رند لکده حجره سی رند وخراباتیلره جای قرار اولوب بوصورتی بوندن اعلا برکسه اجرا ایده مامشدر رندلك وقتنده بوقطعه یی سویلمشدر

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

❊ چه خوش باشد صبوحی بادلارام ❊ لبالب ازقدح دم درکشیدن ❊
❊ چوغنچه هردودریك پیرهن تنك ❊ بهم پیچیدن ودم درکشیدن ❊

(اماتقوی وزهد وقتنده بو بیتی دیمشدر)

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❊ الهی نور عرفاندن کونکولکا بیر صفاو برکیل ❊
❊ که عصیان ظلمتی ایچرا خراب احوال وحیران دور ❊

مرقدی میان دوجوی کازرکاه بولنده کندو پدری خطیره سنده واقع اولمشدر

* ⁂ (ذکر مولانا سیفیٔ بخاری) ⁂ *

اکثر علوم متداولاتی کورمش واثنای تحصیلده حیلی نظمه ورزش ایلمش واشعاری شهرت بولمشیدی ضروب امثالی غایت کوزل سویلرایدی بومطلع جملهٔ اشعارندندر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❊ دلا وصف میان نازك جانان من کفتی ❊
❊ نکورفتی حدیثی ازمیان جان من کفتی ❊

واهل صنعت وحرفت ایچون لطائف نظم ایلمش الحاصل اول وادیده مخترعدر بو بیت اول جمله دندر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❊ بت برداز کرم کو یکسان میسازد ❊
❊ هیچ باحال من خسته نمی پردازد ❊

(ومعما رساله سی دخی تحریر ایلمشدر بومعما قبول امثمه انکدر)

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❁ بسكه دل هردم بسوى زلف جانان ميشود ❁
❁ تادل خود جمع ميسازم پريشان ميشود ❁

مولا نای مذكور هشيار ايكن غايت ادبلى وحيالى صاحب رعايت برآدم ايسه ده عالم آبده بد مست ومستثقل بزم عرفان اولوردى بوخلالده توبه يه مظهر اولمش ان شاءالله اميد دركه استقامته دخى موفق اولوب عاقبتى خير اولور

* ⁂ (ذكر مولانا نديم) ⁂ *

هزال ودخال آدم اولمغله هزل آميز اشعارى وقطعه لرى اشتهار بولمشدر جمله دن مشهورى مطهر عودى نامنده بركسه نك برمركبى اولوب مركب مزبور غايت جسامتلو اولديغندن خلق صاحبنه رشوت ويروب كندو اشكلرينه تخم ايچون اشديررلر ايدى نديمك اولبابده سويلديكى قطعه در

* ⁂ (نظم) ⁂ *

❁ مطهر هست اسم بى مسما ❁ نجس راكى مطهر ميتوان كفت ❁
❁ خرش برخر چهداوزر ستاند ❁ بس اوركى بدى خرميتوان كفت ❁

(بومصرع تضمين دخى قلمزنلر حقنده انكدر)

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❁ بيك دست شمشيرودستى دكر ❁ قلمزن نكهدار وشمشيرزن ❁

* ⁂ (ذكر مولانا خرمى) ⁂ *

ولايت هرينك مردم زاده لرندن اولوب اماذاتنده آدميتدن اثر وبلكه جزئى رائحه يوقدر غايت بد خوى وزشت مزاج اولديغندن خراسانده آرام ايده ميوب جانب عراقه رحلت واندن دخى مكهٔ مكرمه ومدينهٔ منوره وبيت المقدس طرفلرينه عزيمت واكثر انبيا وكبار مشايخ صوفيه مزار پرانوارلرينى پياده واروب زيارت ايلمشيدى بوسفر ومشقتله ايكى قات دولت دنيوى وسعادت اخروى يه نائل اولمق اقتضا ايدر ايكن ذاتنده مركوز اولان رداءت اقتضاسنجه اول مأواى مباركه لردن عودتنده اولكندن زياده بد افعال اولدى حيف صد حيف چكديكى مشاق سفره حقير مرقومك احوالنى كما لاوزره تعريفده عاجز وقاصرم حتى

کندینك سویلدیکی اشعار بی معنی درجه سنده ایکن ینه کمسه نك نظمنی پسند ایتمز ایدی بو مطلع انکدر

* (بیت) *

آوازهٔ کل رخ تاباز برنیاید * در بوستان ز بلبل آواز برنیاید

* (ذکر مولا ناجنتی) *

ملك خراساندندر وادئ اشعارده طبعی فنادکل اما طالع وعقلی قلیلدر برمدت درکاه پادشاهیده ملازم بعده فلا کتزده اولوب حقیرانی کوزه دردم اوته دنبرو فلك ایله منازعه ایدنه فلك غالب ومنازعه ایدن مغلوب اوله کلدیکی مشهور اولمغله بزم تربیه مز کارکر اوله مدی حالاسر کردان وحالی پریشان اوله رق کشت وکذار ایلمکده در همان جناب یزدان مرقومه رحم وشفقت ایلیه بو مطلع انکدر

* (بیت) *

بمی خوردن چو ساقی ساغر می راده ن پوشد

چه شد کور ابسر پوشی سواد چشم من پوشد

(ذکر مولانا قائلی)

ترشیزلیدر اوائل حالنده سپاهیلك صورتنده کزوب خلقی هجو ایدردی کویا شمدی اول طبیعتدن فارغ اولمشدر بو مطلع انکدر

* (بیت) *

عجب نبود ز لطف ارزانکه بنوازی غریبا نرا

نوازش زانکه رسم وعادت خو بیست خوبانرا

بیچاره بیخبردر که بو شعر ایله کندو بی هجو ایلمشدر اتفاقا هیچ چاشنی ولذتی یوق وقافیه سی دخی معیوبدر

(ذکر شاعر طوطی بیان مانی)

اصلی مشهد مقدسدن صاحب جمال وحسن وان وظریف ونکته دان برجوان ایدی پدری اهل صنایعدن کاسه کر وچینی یپار و یاپدیغی چینی یه انواع نقوش مرغوبه رسم ایدردیکه اقلیم چین وخطاده استادان چهره دستان ونقاشان خرده بنیان نقشنه قادر دکلر ایدی اما فرزند مرقوم صنعت پدرندن عار ایدوب بلکه عندنده قدر رقیب عشاق کبی مقبول

دکل ایدی چونکه حسن وانی وارهرنه درلو ناز وشیوه ایدرسه بجادرحسن
خطی وحسن کلامی دخی واردر بومطلع آثار طبع نزاکتشعارندندر

* ** (بیت) ** *

* چودر صحرای غم دیوانه سان باخود فتد چنکم *
* کهی در چنکم افتد سنك وکه سنك افتد از چنکم *

* ** (ذکر مولانا ریاضی) ** *

زادهٔ محولاتدن اطواری متلون کیمسه در اول ولایتك قاضیسی ایدی
کندندن حکومته منافی امر ناملایم صدوریله معزول اولوب قید ومصادره یه
دوچار وچوق زحمته کرفتار اولمشیدی ینه منصب طلبنده در لکن
دسترس اوله مدی بعضا وعظ ایدوب منبرده کندو اشعارینی اوقویوب
وجد وحاله کلور ایدی مرقومك غرائب احوالی بی نهایه در جمله دن
اغرب بونی روایت ایدرلرکه شاکردلریله کوهستان محلاره واروب طاش
یوواریوب زعمنجه عالم ایدرایمش طرف فقیره کله یوردیو برخبر ظهور
ایتمشیدی صکره یولدن کیرویه دونوب کتمش ونره یه کتدیکی معلوم اولمدی
بومطلع مرقومك جملهٔ اشعارندندر

* ** (بیت) ** *

* ملك شقه باب خضرا کرد امان من بودی *
* هنوزم دست دوراز دامن جانان من بودی *

* ** (ذکر مولانا میر مرتاض) ** *

عالم صباوتندنبرو کندو مطالعه سیله تحصیل علوم ایدوب دانشمند
اولمشدر کیجه لرتابام وکوندزلرتا بشام مطالعهٔ کتب متنوعه ایله صحایف
شمار ایام ایدی بوحالده ایکن ینه زهد وتقواده دقیقه فوت ایتمیوب صائم
الدهر وبوریاضتی جهتندن موالیٔ زمان مرقومه میر مرتاض دیمشلر
وحالا بولقب ایله شهرت بولمشدر وادیٔ بحث علومده غایت لجاج اولدیغندن
برفرد بحث خصوصنده ملزم اولمدقجه دست میرمذکوردن رهایاب
اوله مزدی میر مرقومك وضو ونماز خصوصلرنده مبالغه سی اولدیغندن
شهرك ظرفاسی دیوانه دخی دیرلرایدی بازیچهٔ شطرنجه بررتبه ده مجبور
ومغلوب ایدیکه برشطرنجباز حریف النه کیرسه دستندن خلاص اولمق

ممکن دکلیدی اول سببدن دائما مرقومدن حریفلر کارکیر اولورلر ایدی اکر قضاء ایکی حریف دستنه کرفتار اولسه بریله اوینایوب و برینک محکم دامنن طوترایدیکه بری قاچرسه باری بری الده بولنه هر تقدیر ایله بو یله شوخ آدم از بولنور بو مطلع انکدر

* (بیت) *

* تا نیاید سوی دل غیر خیال دلستان *

* بر سر ره مردمان چشم کشته دیده بان *

* (ذکر فخر الواعظین حسین واعظ کاشفی) *

کاشفی تخلص ایدر عن اصل سبزه واری اولوب یکرمی سنه یه قریبدر که شهرده متمکندر مولانای مذکور جمیع علوم وفنونده یکتا وفن انشا و نجومده بی همتا اولوب هر برفنده متعدد تصنیفات غراسی متعین ومشهور وایادی ناسده مقبول ومبرور در تصنیفات شریفه لرندن بری جواهر التفسیر در که بقره سوره سین بر جلد یازوب قطع مصنف ایله یوز جزء اولمشدر وتفسیر مذکوری حین تألیفده مواهب لدنیه نامیله بر مختصر ترجمه تفسیر لطیف دخی تصنیف ایلمشدر الحاصل تألیفاتنه نهایت یوقدر برکون مولانای مومی الیه معتادی اوزره منبرده وعظه مشغول ایکن شوخان شهردن بری حضرت خواجه حافظ شیرازی قدس سره نک بو مطلعنی که

* (بیت) *

* واعظان کین جلوه در محراب ومنبر میکنند *

* چون بخلوت میروند آن کار دیکر میکنند *

یازوب تذکره صورتنده منبره قویمش مولانای مرقوم الوب اوقودقده زیاده متغیر ومضطرب اولوب خیلی خارج از بحث سوز سویلیوب بوندنصکره نیجه ایام وعظ ایتمدی خصم نامعلوم کندی غرضنی اجرا ایلدی اما مولانای مرقوم اظهار تلاش واضطراب ایتمیوب سکوت ایتمش اولسه ایدی کیمسه واقف اوله مزدی بیهوده تلاش ایدوب خطا ایلدی عیبسز قول اولماز عیبسز الجق واجب تعالیدر بو مطلع زادهٔ طبع معارف شعارلرندندر

* (بیت) *

* سبز خط از مشک تر غالیه بر سمن مزن * سنبل تاب داده را بر کل ونسترن مزن *

* ⁂ (ذکر مولانا میر خواند) ⁂ *

سید خواند شاه اوغلیدر ولایت بلخك متعین ودانشمند و بزرکی اولوب عالم شبابنده تحصیل علوم وتکمیل فنون ایدوب عالی نسب ووالاحسب وخوش خلق وفانی مشرب وفن انشا وتاریخده بی نظیر وکمالاتی مشهور ومجربدر بو فقیرك التماسیله ابتدای آفرینشدن بوکونه کلنجه جامع برتاریخ مطبوعه تحریرینه مباشرت ایدوب نصفنه رسیده اولمشدر ان شاءالله تعالی اتمامنه موفق اولور تواریخ سائره دن مفید و بوندن زیبا تاریخ انشا اولنمدی ظن اولنور میر مذکور وسعت مشربلری اقتضاسنجه کاهی نوش جام کلفامله دفع غنا وملالت و بعضا کسب نشاط وانبساط ایچون بازیٔ نرده میل ورغبت ایدرلر ایدی میر خسروك دریای ابراری تتبعنده بو بیتی غایت رنکین واقع اولمشدر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

⁂ هرکه دست از آب حیوان شست خضر وقت اوست ⁂

⁂ وانکه ازظلمات نفس آمد برون اسکندرست ⁂

* ⁂ (ذکر مولانا سلطان علی) ⁂ *

مشهد مقدسه دندر خراسانده وجمیع بلادده نسخ وتعلیق خطنده قبلهٔ الکتاب معارفنصابدر برتبه‌ده اطوار پسندیده ایله آراسته و بردرجه ده اخلاق حمیده ایله پیراسته ایدیکه تعریف و توصیفنده کلك شکسته زبان عاجز وناتواندر وادیٔ اشعارده دخی طبعی خوب واشعاری مرغوبدر بو مطلع جملهٔ اشعارندندر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

⁂ کل در بهار از ان رخ کلکون نمونه ایست ⁂

⁂ چون اشك من که ازدل پرخون نمونه ایست ⁂

چونکه مشهدی اولدیغندن الفاظه تغییر ویرمامشدر انجق محسنات کثیره‌ده عیب قلیله بقلمز

* ⁂ (ذکر مولانا صوفی پیرسیصد ساله) ⁂ *

مقام صوفیلغه علم طبابتی دخی ضم ایلمشدر که کویا مرض ریاضتی چکن سالکانه موتوا قبل ان تموتوا ارشادین ایدر بورباعی زادهٔ طبع صوفیانه‌لرندندر

* (بيت) *

* معماى بغير من رخ اى سمبذقن * كز غايت غيرتم رود جان ز بدن *
* خواهم كه شوم مردمك ديدهٔ خلق * تا روى تو هيچ كس نه بيند جز من *

روايت ايدرلر كه صوفئ مرقومك مزاج وطبيعتلرى برجوانه علاقه لرى واقع اولسه واول جوان مرقومك استحصال رضاسنده تكاسل ايتمش اولسه الفاظ فحشله شتم ودشنام وآخركار ضرب چوب ايله كندويه مطيع ورام ايدرمش العهدة على الراوى

* (ذكر مولانا ناخيبرى) *

خوارزمليدر ديوانه مشرب ونحس كوكب افلاس وفلاكتله اوقات كذار وصنعت شاعريتده حيلى قدرتى وار وغزليات وقصائدى دخى معنيدار ايدى اما اصحاب سخن عندلرنده طبعى غير مقبولدر زيرا سويلديكى ابياتك كندندن معناسى سؤال اولنسه بيلمز بيلسه ده سويلمز اولوجهله مسلم طوتمازلر ايدى بو مطلع جملهٔ اشعارندندر

* (بيت) *

* بروز تشنكى آب روان نبود هوس مارا *
* دم تيغ تراكر بركلو يابم بس مارا *

* (الطبقة الرابعة) *

بو محله كلنجه طبقهٔ ثالث قرين حسن ختام اولوب بوندنصكره بعض شعراى بنام وعلماى عظام كه نام ناميلرى تذكرهٔ دولتشاه وعليشير نوايىده ارايش صحيفهٔ سطور اولمامغله اول دودمان فضائل اركانك اوصاف جليله لرى خاصة تذكرهٔ سام ميرزادن بالترجمه نقل وتحرير وتذييل اولندى

* (ذكر خاتم المحققين مولانا جلال الملة والدين محمد بن المولى سعد الدين الصديقى الدوانى الشيرازى) *

شرح تجريد وتفريدلرى اصحاب توصيف وتحقيقك تعليق حواشيسندن مستغنى وبيان قدر جلالتلرى غايت اضائت اشراق انوار دانش وعرفانلرندن ناشى بسط بساط تطويل تبيندن بريدر ارسطوى ثانى وشكه افلاطون يونانى اولدقلرى جامهٔ مبالغه دن عاريدركه حق مشرابهده مولانا اميدى بو قطعه يى ديمشدر

(نظم)

❊ هر جا سمند حکمت راند ز راه حکمت ❊
❊ مانند از رکابت مشائیان راجل ❊
❊ نور ضمیرش آفاق روشن کند ز اشراق ❊
❊ زانو نهند بر طاق اشراقیان هیاکل ❊

مشار الیهك منشأ ومولدی نواحی کازروندن قصبهٔ دواندر بلدهٔ دار الفضل شیرازده افادهٔ علوم متنوعه ایله اوقات تکذار وزماننده بولنان علمای صاحب عرفان وفضلای دوران مشار الیهی مقام استادیده معزز ومسلم طوترلر واکا شاکردلك ایله فخر ومباهات ایدرلر ایدی ودائرهٔ ولایته دخی قدم نهاده اولدقاری مرویدر از جمله کرامات شریفه‌لرندن بری شو وجهله روایت اولنمشدرکه سلطان یعقوب میرزانك اواخر عمرلرنده روش عدالتلری بازکونه اولمغله جلال الدین دوانی حضرتلری بو خصوصدن رنجیده خاطر اولورلر وعلنا دستار سفیدلرین تغییر ایدوب بیوررلرکه تا وضع عالم متغیر اولمیه بن دخی دستارمی تغییر ایلمم بو اثناده سلطان مذکور برکیجه دست ساقی اجلدن نوش جام فنا ایدر اول وقت مولانای مشار الیه دخی دستار سفیدلرین وضع سر ایدرلر بونك کبی حال کرامت مقاللری بی نهایتدر هر نه وقت برحاکمدن بوی ظلم استشمام ایتسه‌لر ایدی درعقب رنجیده خاطر اولوب اول ظالم برکشته اولنجیه‌دك صلوة خمسه‌ده قرأت دعای قنوته مداومت ایدرلر ایدی علم تصوف وکلام وحکمت واخلاق وفنون سائره‌ده یوز جلده قریب تألیفات وتصنیفاتی اولدیغی روض الاخبارده محرردر طبع معارف مشحونلرینه نسبت مرتبهٔ شعر ومعما دون ایسه‌ده اول فنده دخی مهارتلری درجهٔ علیایه مقروندر سلطان ابو سعیدك شهادتلرینه تاریخ اولمق اوزره بو قطعه اول فیلسوف زمانك زادهٔ طبع بلاغت نشانیدر

(قطعه)

❊ سلطان ابو سعید که در فرخی ❊
❊ چشم سپهر پیر وجوانی چو او ندید ❊
❊ الحق چه کونه کشته نکشتی که کشته بود ❊
❊ تاریخ قتل مقتل سلطان ابو سعید ❊

بو رباعی دخی انلره منسوبدر

* * (نظم) * *

* خورشید کمالست نبی ماه علی * اسلام محمد ست ایمانست علی *
* کر بینتی درین سخن میطلبی * بنکر که ز بینات اسما ست علی *
(بو بیت دخی انکدر)

* * (بیت) * *

* من کجا شعر وشاعری زکجا * ید بیضا وساحری زکجا *
(بو مطلع جهانبها دخی انلرکدر)

* * (بیت) * *

* دست در زلفش زدم شب بود چشمش مست خواب *
* میکشودم ازهمه ناکه برآمد آفتاب *
(بو بیت لطیفه آمیز دخی انلرکدر)

* * (بیت) * *

* درد خمار دارم ودرمان من مىست * مى ده که مى ز بهر مداوا حرام نیست *
ظرفای شیراز بو بیتی جوامع وعمارت دیوارینه ترسیم وبیت مذکورک
آلتنه بو بیتی دخی ترقیم ایتدکده

* * (بیت) * *

* بهارست درکش می ارغوانی * بفتوی ملا جلال دوانی *
مشارالیه هر نه محله وارر ایسه بو ایکی بیتی برابر محرر اولمش کوردیکندن
بیحضور اولوب بر مطایبه صورتیله بو بیتی سو یلمشدک شمدی بدنام ملغمزه بادی
اولدی دیمشلر ملا جلال حضرتلرینک تاریخ ولادتلری قرة العین الفاظی
واقع اولوب عمر عزیزلری یتمش ساله رسیده اولدقده تاریخ هجرتک طقوز
یوزسکزسنه سی بو جهان فانیدن عالم جاودانی یه انتقال بیوردیلر مدفن
مبارکلری قصبهٔ دوانده واقع اولمشدر رحمة الله علیه

* * (ذکر مفخر الحکما وزبدة الفضلا مولانا حسین قاضیمیر) * *
یزد ولایتنک اکا برندن ومسقط رأسی قصبهٔ میبد اولوب اوان جوانیده
شیرازه عزیمت وانده علامهٔ زمان جلال الدین دوانی حضرتلرینک

حلقهٔ افادهلرینــه ملازمت ومداومت ایله تحصیل علوم وتکمیل منطق ومفهوم ایدوب منقولات ومعقولاتده وعلم تصوفده درجهٔ کماله واصل وعلی الخصوص اقسام علوم حکمتده عالم وکامل اولوب تصنایف بسیار وتالیف بی شمارلری قلادهٔ کردن روزکار اولمشدر اشهر تألیفاتندن دیوان معجز بیان حضرت امیرالمؤمنین علی کرم الله وجهه حضرتلرینه برشرح لطیف تحریرینه موفق اولمشدرکه بووقتــه قدر چشم روزکار مثلنی کورمامشدر شرح مذکورك مقدمه سنده فاتحهٔ سبعه تحریر ایدوب انده علم حکمت وتصوفی مزج ایدرك هر بر فاتحه‌سی رشك آور فتوحات مکیه اولمشدر شرح مذکور معــانی ورموز حضرت شاه ولایتی کشف و بیان ودقایق حقــایقنی ایضاح وعیان ایلمشدر مترجم عبدفقیر کتاب مزبوردن کلی مستفید اولمش اولدیغمدن من غیرحد بوقطعه ایله وصفنه جسارت ایتمش ایدم

*** ⁂ (قطعه لمترجمه) ⁂ ***

* شرح دیوان حضرت حیدر * پردرونش زحکمت اشراق *
* نیست حکمت که پرزعلم لدن * عقل اول شود براو مشتاق *
* ناظمش آفتاب چرخ علوم * شـد منور بعلم وی آفاق *
* شارحش ماه آسمـان حکم * کشته آثار او بعـالم طاق *
* وصف دیوان شـیر یزدان را * درنکنجد فهیم براوراق *

ایادیٔ ناسده متــداول اولان حکمت هدایه سنك قاضمیرنامنده شرحی وفن حکمتده کیتی نمانام رسالهٔ مطبوعه مولانای مشارالیهك آثار قلم معجز رقملرندندر دخی بونلردن بشقه هر برفنده بی نهایه تألیفاتی واردر وعلم شعرده دخی مهــارتلری رتبهٔ کماله رسیده ایدی واشعــارده منطقی تخلص ایدرلرایدی توحیدبارید بور باعیلر آثار طبع معارفشارلرندندر

*** ⁂ (رباعی) ⁂ ***

* ای نورتودر جملهٔ اشیا ظاهر * وزمنظر چشم اهل عرفان ناظر *
* عالم همه ازنورتوروشن کشته * هم اول این سلسلهٔ وهم آخر *

*** ⁂ (رباعی) ⁂ ***

* آن روزکه آفریده شدلوح وقلم * در بزم عیان نهادنور توقدم *

* کردند محققان اسرا رقدم * بر صفحهٔ دل حرف وفای تورقم *
شاه ولایت وصفنده اولان قصیده سندن دخی چند بیت تحریر اولندی

* * (نظم) * *

* بسکه تابد مهر حیدر هردم از سیمای من *
* آسمان راسبر فرازی باشد از بالای من *
* چون سخن کویم زمعراجش که آن دوش نبی است *
* پای دردامن کشد فکر فلك پیمای من *
* بهر وصافی اوسر قدم کشتم زبان *
* تانکرد دغیر مدحش ظاهر از اجزای من *
* طبع من پاکست چون دریاز فیض مرتضی *
* ابر کوهر بار جوید فیض از دریای من *

* * (ذکر بدر سپهر معانی مولانا هلالی) * *

اجدادی ترکان جغتا یدن ایسه ده ذات شریفلری ولایت استرابادده نشو ونما بولوب تحت الشعاع طفلیت ونادانیدن بعد الخروج غرهٔ ایام جوانیده خراسان طرفلرینه شتابان وافق شهر هریدن طالع ونمایان وچونکه ناصیهٔ استعدادنده نور قابلیت باهر وفروزان اولمغله اول محلده طالب رؤیت هلال اولان ارباب کمال جوان مرقومی مانند ماه بری برلرینه ارائه ایدرلر ایدی

* * (مصرع) * *

(در شهر چو ماه نوانکشت نما کرد)

بعده قطع منازل فضائل وطی درجات خصائل ایدرك هلال اماللری سرحد بدریته رسیده اولوب فی الواقع طبع تابناکلری کثافت کسوفدن وخوف احتراقدن معرا ومصون وبدر ضمیر منیرلری سمت نقصاندن محروس ومبرا ومأمون واشعار آبدارلری غایت خوب ودلنشین وقصائد ومثنویاتی زیاده مرغوب ورنکین ایدی مولانای مومی الیه حبلی دم دائرهٔ مصاحبتمزده همدم اولوب بردفعه نقل ایلدیلرکه اوائل حالمزده امیر علیشیرك حلقهٔ صحبتلرینه دخولمزده بومطلعی که

* * (بیت) * *

❊ چنان از پا فکندم امروز آن رخسار وقامت هم ❊
❊ که فردا بر نخیزم بلکه فردای قیامت هم ❊

اوقود یغمده امیر مشارالیهه زیاده خوش کلوب نامك ندر دیو سؤال بیور دیلر هلالیدر دیو جواب ویردیکمده بدری بدری دیو بیور دیلر وبنی مطالعه یه تحریص ایلدیلر بندخی مطالعه وتحصیله اشتغال کوستردم حقیقت حال مولانای مذکورك فضل وکمالاری فضائل علمای عصردن کم ونقصان اولمیوب خصوصا صنایع اشعارده کمالاتی جمله دن ازید وافزون ایدی ومثنویاتده اوچ قطعه کتاب نظم ایلمشلردر جمله دن بری شاه ودرویشدر که روانیٔ الفاظ وچاشنیٔ معانیله رشك آور کلستان وبلکه غیرتفزای بهارستاندر چند بیت وصف بزمده اوکا بدلدر

❊ ❊ (مثنوی) ❊ ❊

❊ شاه را میل شد که باده خورد ❊ باده با مهوشان ساده خورد ❊
❊ مجلس آرا ستند ومی خوردند ❊ می با آواز چنك ونی خوردند ❊
❊ روی ساقی زباده کل کل شد ❊ غلغل شیشه صوت بلبل شد ❊
❊ شد رخ کلرخان شراب آلود ❊ همچو برك کل کلاب آلود ❊
❊ عکس رخ در شراب افکندند ❊ در شفق آفتاب افکندند ❊
❊ لب شیرین بباده دیرین ❊ چون رسانند کشت لب شیرین ❊
❊ خندهٔ شاهدان شورانکیز ❊ کشت در جام باده شکرریز ❊
❊ پر می لعل شد پیالهٔ زر ❊ کل رعنا نمود پیش نظر ❊
❊ شیشهٔ صاف ازمی دلکش ❊ چون دل عاشقان بیغش ❊
❊ دختر رز که شیشه منزل کرد ❊ کرم خون بود جای در دل کرد ❊

(بو چند بیت دخی کتاب مرقومده تعریف دریاده واقعدر)

❊ ❊ (مثنوی) ❊ ❊

❊ لب دریاست چون لب دلبر ❊ از برون سبز وازدرون کوهر ❊
❊ ان نه دریا بود که صد قلزم ❊ صد چو طوفان نوح دروی کم ❊
❊ موج آن سر بر آسمان بسود ❊ یعنی از ماه تا بماهی بود ❊
❊ ازخوشی کف زنانکه دارددر ❊ کف او خالی وکنارش پر ❊

(بو بیت دخی شاهك تیراندازلغی تعریفنده کوزلدوشمشدر)

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* استخوان را اکر نشان کردی * تیر را مغز استخوان کردی *

بو چند ابیات دخی صفة العاشقین کتابنده علی طریق الحکایه زلیخانك پیر اولمسی بیاننده در

* ⁂ (مثنوی) ⁂ *

* غم پیری سمن سنبلش ریخت * ز آسیب خزان برك کلش ریخت *

* بیاض موی اوشد مجمر او * ببین کاخر چه آمد بر سر او *

* سیه بادام او از جور ایام * شد از عین سفیدی مغز بادام *

(اوچنجی کتابی لیلی ومجنوندر بو ابیات اول کتابدندر)

* ⁂ (مثنوی) ⁂ *

* چشمش زاغی نشسته در باغ * ابروی سیاه او بر زاغ *

* پاك برتنی چو نقرهٔ خام * نازك بدنی چو مغز بادام *

(بو چند غزل وابیات اول مقبول ابرارك اشعار آبدارلرندر)

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* غم بتان مخور ای دل که زار خواهی شد *

* اکر عزیز جهانی که خوار خواهی شد *

* اکر چو من هوس زلف یار خواهی کرد *

* ز عاشقان سیه روزکار خواهی شد *

* تو از طریقهٔ یاری همیشه غافل ومن *

* نشسته ام بامیدیکه یار خواهی شد *

* چو در وفای توام بر دلم جفا مپسند *

* که پیش اهل دل شرمسار خواهی شد *

* کنون بحسن تو کس نیست از هزار یکی *

* تو خود هنوز یکی در هزار خواهی شد *

* ز فکر کار جهان بار غم بسینه منه *

* وکرنه بر سر این کار وبار خواهی شد *

* هلال از پی آن شهسوار تند مرو *

* که نارسیده بکردش غبار خواهی شد *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* زهی سعادت اکر خاک آن حرم باشم * بهر کجا که نهی پای درقدم باشم *
* مکوش این همه در احترام وعزت ما * که ما بخواری عشق تو محترم باشم *
* مرو که آخر ایام عمر نزدیکیست * بیا که یکدو سه روزی دکر بهم باشم *
* غریب ملک وجودیم واندک ماندست * که بازساکن سر منزل عدم باشم *
* رقیب را بجناب تو قدر بیش ازماست * سک توایم چرا از رقیب کم باشم *
* حریف بزم که عیش را بقایی نیست * رفیق ماغم یارست یارغم باشم *
* نه حد ماست هلالی امید لطف ازیار * غنیمتست اکر قابل ستم باشم *

* ⁂ (غزل) ⁂ *

* اکر بلطف بخوانی وکر بقهر برانی *
* تو پادشهی وما بندهٔ توایم تودانی *
* ترا اکرچه نیاز کسی قبول نیفتد *
* من ازجهان بتونازم که نازنین جهانی *
* بهر کسی که نشستی مرا بخاک نشاندی *
* وکر بکس منشین تابر آتشم منشانی *
* بهر کجا که رسیدم زخوبی توشنیدم *
* چوروی خوب تودیدم هنوز بهترازانی *
* بغیرجان دکری نیست باتودردل تنکم *
* امید هست که آن هم نماند وتو بمانی *
* طریق مهرتوورزم بهرصفت که توانم *
* تونیز مرحمتی کن بدین قدر که توانی *

(بعض مطالع ومقاطع)

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* ای که میپرسی زمن کان ماه رامنزل کجاست *
* منزل اودر دلست امانداتم دل کجاست *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* نمی توان بتو شرح بلای هجران کرد * فتاده ام ببلاییکه شرح نتوان کرد *

* ⁂ (بیت) ⁂ *

❊ای آنکه بر نصیحت ما لب کشودهٔ ❊ معلوم میشود که تو عاشق نبودهٔ ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ ای دل وفا مجوی که خوبان شهر را ❊ ما آزموده ایم و تو هم آزمودهٔ ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ چند رسوا شوم از عشق من شیدایی ❊

❊ عشق خوبست ولیکن نه بدین رسوایی ❊

❊ سرو و گل نازک و رعناست ولی نتوان یافت ❊

❊ گل بدین نازکی و سرو بدین رعنایی ❊

(بو چند بیت دخی مخلص پرورلك صنعتنده در)

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ روزیکه فلك نام مرا کرد هلالی ❊ میخواست که من مائل ابروی تو باشم ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ با ابروی چو ماه نو هوش هلالی رامبر ❊

❊ ماه هلال ابروی من عقل مرا شیدا مکن ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ ای با بروی تو مائل همه کس چون مه عید ❊

❊ از هلالی چه عجب میل خم ابرویت ❊

❊ ❊ (قطعه) ❊ ❊

❊ محمد عربی آبروی هر دو سراست ❊

❊ کسی که خاك درش نیست خاك بر سر او ❊

❊ شنیده ام که تکلم نمود همچو مسیح ❊

❊ بدین حدیث لب لعل روح پرور او ❊

❊ که من مدینهٔ علمم علی درست مرا ❊

❊ عجب خجسته حدیث ایست من سك در او ❊

❊ ❊ (قطعه) ❊ ❊

❊ بصبر کوش هلالی که عاقبت چو هلال ❊

❊ بلند مرتبه کردی فلك مقام شوی ❊

* نهفته از نظر خلق باش ماه بماه * کرت هواست که منظور خاص وعام شوی

* * (قطعه) * *

* چومن بداغ بتان هرکه سوخت یکچندی *
* هوس کند که دکر باره بیشتر سوزد *
* بپای شمع قدد چون که سوخت پروانه *
* که شعله اش چوبپایان رسدوکرسوزد *

(بو برقاج رباعی دخی انکدر)

* * (رباعی) * *

* یاران کهن که بنده بودم همه را * از بند جفای خود شنودم همه را *
* زینهار وفا زکس مجویید که من * دیدم همه را وازمودم همه را *

* * (رباعی) * *

* انی که تمام از نمکت ریخته اند * ذات و جودت زنمك بیخته اند *
* باشیرهٔ جانها نمك امیخته اند * تاهمچوتو صورتی برانکیخته اند *

* * (رباعی) * *

* بکدا ختم ازدست ستم کردن تو * اینست طریق بنده پروردن تو *
* کر من نکنناه عاشق کشته شوم * خون من بیکناه در کردن تو *

(بوایکی بیت دخی انك قصائدندندر)

* * (نظم) * *

* ای خوش آن دائرهٔ دامن صحرا که درو *
* پرزنان همچو جلاجل بفغان آید جل *
* باغ شد مکتب وهر غنچهٔ خندان طفلی *
* که برآورده ورقهای کلستان زبغل *

مولانا هلالی یه اواخر عمرنده بر عجیب حالت واقع اولدیکه میان شیعه ده سنیلکله مشهورایکن عبید خان اوزبك مولانای مذکوری شیعه دردیو قتل ایلمشدر سبب قتلی بو وجهله روایت اولنورکه وقتا که عبید خان اوزبك مملکت هراتی محاصره ایدوب بحسب الایجاب مصالحه اولنمق لازم کلدکده صلح مز بورمتعینان قزلباشدن کبراسحاقك معرفتیله

صورت پذیر اولمغله اول وقت اوزبك خان بورباعیء مستزادی انشا ودرون ممالکته اسرا ایلمشیدی

❊) مستزاد (❊

* ای اهل هری زخاص تا عام شما * ازشاه وگدا *

* خواهیم بهم خورد سرانجام شما * ازلشکرما *

* چون باعث صلح کبراسحاق شده * یعنی که بود *

* کبری بهتر ز شیخ الاسلام شما * درمذهب ما *

مولانا هلالی دخی ایچرودہ بولنمغله جواب اوله رق بورباعی یی تحریر وتسییر ایلمشدر

* (مستزاد) *

❊ ای شهره شده بظالمی نام شما * ازجور وجفا ❊

❊ آواره شده خلق درایام شما * ازفقر وعنا ❊

❊ بستید براولاد علی آب نمك * چون قوم یزید ❊

❊ صد لعنت حق باد براولاد شما * درمذهب ما ❊

(مولانای مذکورك شهادتلرینه بووجهله تاریخ دینمشدر)

* * (نظم) * *

❊ شاعر مشهور مولانا هلالی آنکه بود ❊

❊ از پس جامی مرادرا درسخن صد گونه رشت ❊

❊ کشت چون دردست سیف الله کشته درهرات ❊

❊ زان سبب تاریخ قتلش کشت سیف الله کشت ❊

مولانای مذکورك قتلنه عبید خان فرمان ایلدکده اتفاقا اول محلده سیف الله نامنده صاحب حسن وآن برجوان حاضر اولمغله عبید خاندن بنم قتلمی بوجوانه سپارش وحواله بیورك دیو نیاز ایدوب خان مرقوم دخی مساعده ایتمکله جوان مزبورك یدینه گریبان حیاتی تسلیم وتیغ جوان مذکور ایله مقتول اولدیغندن تاریخ قتلی اکا بناء سیف الله کشت واقع اولمشدر منقولدر که مولانای مرقومی میدان سیاسته ایصال ایلدکلرنده رأسلری مجروح اولوب قان رخساری اوزره روان اولوردی اول حالده بو بیتی اوقورلر ایدی

*** (بيت) ***

* اين قطرهٔ خون چيست بروى تو هلالى *

* كويا كه دل از غصه بروى تو دويده *

اشبو واقعه طقوز يوز اوتوز آلتى سنه سنده ظهوره كلمشدر ستم ظريفان زماندن بعضيسنك خاطرينه خطور ايدركه مولاناى مومى اليه بالاده بسط و بيان اولنان مدح وستايشه لايق وشايان دكلدر ديواما حقير پيشواى عارفين خواجه حافظ شيرازى رحمة الله عليه حضرتلرينك قول شريفلرينه نظرا كه بو بيت حقيقت رهينلرى دستور العمل طوتلمشدر

*** (بيت) ***

* كمال سر محبت ببين نه نقص كناه *

* كه هركه بى هنر افتد نظر بعيب كند *

*** (ذكر عمدة الواعظين مولانا فخر الدين) ***

حسين واعظك ثمرهٔ شجرهٔ وجود معارف آلودلرندن اولوب پدر فصاحت پرورلرى كبى منابر ومساجدده وعظ و پند ايله مشغول ايديلر بركون اثناى وعظده بوكونا دهنباز حقيقت پرداز اولديلر كه اكر جانب شيعياندن كلام سويلسم كروه سنيانه كران كلور اكر اهل سنت طرفندن سخن ران اولسم اماميك خاطرلرى قالور حال بوكه بن نه سنى يم ونه شيعى

* (بيت) *

* تورندى نه زاهد شاهى * مى ندانم تراچه نام كنم ارى *

*** (مثنوى) ***

* مذهب عاشق زمذهبها جداست *

* عشق اسطرلاب اسرار خداست *

مولاناى مذكورك مذهب عاليلرى بوسياق اوزره ايمش ومشرب والالرى رنكين واشعار آبدارلرى شيرين ومنظومهٔ محمود واياز آثار طبع بلاغت رهينلرندندر بو مطلع انكدر

*** (بيت) ***

* كو بخت كه پى كه ومه من مست درايد *

* زلفش كشم وشب بسر دست برايد *

* (بيت) *

* بالب لعل وخط غاليه كون آمدهٔ *

* عجب آراسته از خانه برون آمدهٔ *

هجرتك طقوز يوز اوتوز طقوز سنه سى بو عالم فانيدن دار بقايه رحلت ايتمشلردر

* (ذكر كزيدهٔ افاضل وابرار قاضى محمد غفارى) *

قاضى عبسى ماضينك خاله زاده سى اولوب صحبتى خوش ونازكانه وجذب خاطرده يكانه وترتيب نظم ونثرده وهزلياتده فريد زمانه ايدى برمدت ولايت ريده قاضى دخى اولوب اشعاردهٔ وصالى تخلص ايدر ايدى بو مطلعلرى بين الشعرا مشهوردر

* (بيت) *

* چون من ديوانهٔ هركز قدم دردشت غم ننهاد *

* درآن وادى كه من سرمى نهم مجنون قدم ننهاد *

مرويدركه قاضئ مذكور صاحب حسن وآن صادق نام برجوانه عاشق ومفتون اولمغله بركون جوان مرقوم آب ايله مملو برحوضه قاضئ مزبورى انداخته ايدوب دستى شكست اولمغين بو قطعه يى اول وقت ديمشدر

* (قطعه) *

* بعشق صادق اكردست من شكست چه باك *

* كسى كه عاشق صادق بود چنين باشد *

* پى ثبوت مرا احتياج بينه نيست *

* كواه عاشق صادق در آستين باشد *

هجرتك طقوز يوز اوتوز ايكى سنه سنده مولاناى مذكورك سجل حياتلرى امضاى فنا ايله ممضى ومختوم اولمشدر

* (ذكر مولانا قاضى سنجانى) *

شاه سنجانك اولادندن اولوب قريهٔ سنجانده تحصيل كمالاته نقدينهٔ سعى وغيرتلرى مصروف ودقت ذهن وفرط فهمله معروف وحدت ذكا وصفاى خاطر ايله موصوف اولمشيدى منظر الابصار يكه مخزن الاسرار تتبعنده مير عليشير نامنه نظم ايتمشلردر بو ايكى بيت اول كتابده نعت نبيده واقع اولمشدر

* ❊ (نظم) ❊ *

❊ ریخت بپا خارش اکر بولهب ❊ پای کل خار نباشد عجب ❊
❊ تافت پراو پرتو صبح قدم ❊ طرفه صباحی که زد از نور دم ❊

مولانای مذکورك دیکر مثنویلری دخی واردر صاحبقران مغفورك وقایع بدایعلرین کشیدهٔ رشتهٔ نظم ایلمشدر بواوج بیت اول منظومه دن قلعه وکوه تعریفنده واقع اولمشدر

* ❊ (نظم) ❊ *

❊ بلان نعره زن بر سران حصار ❊ کزان تا فلك بود یك نعره وار ❊
❊ سپهر منقش پنلکی دور ❊ چوالبرز هر پاره سنکی درو ❊
❊ مثل کرکسی را درو ره بدی ❊ اجل را از ودست کوته بدی ❊

اتفاقا مولانای مزبور طقسان یاشنده ایکن متقاضی عشق کریبان ارادتلرین دردست ایتمکله سرکوی رسوایی وملامته کشیده وخمخانهٔ شوق ومحبتدن ساغرناب چشیده ایتمش وبو بیتك مألی حسبحالی اولمشدر

* ❊ (بیت) ❊ *

❊ قاضی بهمه عمر نماز یکه تو کردی ❊ محراب نه ابروی بتان بود قضا کن ❊

ازقضا برکون قاضیٔ مزبوره برجوان راست کلوب

* ❊ (بیت) ❊ *

❊ ای پیر کشته بهر جوانان زرمرو ❊ ریش سفید در پی زلف سیه مرو ❊

بیتنی اوقویوب مطایبه وجهیله استفسار ایدرکه معناو مکز میدر بو بیت کیمکدر همان قاضی مرقوم دخی بو بیتی اوقویوب

* ❊ (بیت) ❊ *

❊ پیرانه سر کشیدم سر در ره سکانت ❊ موی سفید کردم جاروب آستانت ❊

اشته جانم بو بیت هر کیمك ایسه اول بیت دخی انکدر جوابنی ویرر القصه قاضی پیر ملعبهٔ جوانان اولمغی اختیار ایتمش وبو بیتك مضمونی انك مصداق حالی واقع اولمشدر

❊ قاضی اخر زان جوان بازیچهٔ طفلان شدی ❊
❊ خود بکو پیرانه سر این عشق ورزیدن چه بود ❊

(بو مطلع دخی جملهٔ اشعارندندر)

* ⁑ (بیت) ⁑ *

* چو لاله بادل پرداغ حسرت ز بن چمن رفتم *

* تو ای شاخ گل رعنا بمان باقی که من رفتم *

هجرتك طقوز یوز قرق برسنه سنده عازم سوی فردوس برین اولمشلردر

* ⁑ (ذکر قدوة الشعرا نظام استرابادی) ⁑ *

دار المؤمنین استرابادك جملهٔ ارباب کمالندن اولوب طبع نازکانه لری فن معمایه ملایم اولمقدن ناشی اوائل حاللرنده اول فنی تحصیل واواخر حاللرنده ترك ایدوب غایت صفای نیت وخلوص طویتله مداحیٔ اهل بیت رضی الله عنهم طرفلرینه عزیمت ایتمکله رشحات اقلام بلاغت ارتسامندن ریاض سخنوری رشك آور فردوس جنان وآیات افاداتلریله حدایق دانشده کلهای کوناکون خندان اولمشدر وکاهی مثنوی نظمنه دخی مبادرت ایدوب کتاب بلقیس وسلیمان علیه السلام جملهٔ آثارکلك فصاحت نثارلرندندر بو بیتلر قصیده سندندر

* (نظم) *

* کسی ز محنت شبهای ما خبر دارد *

* که همچو صبح نهان داغ بر جگر دارد *

* چو خس فتاده بخاکیم لیك آب سرشك *

* امید هست که ما را ز خاك بردارد *

* بهم بود غم ومحنت اسیر دینی را *

* مگس دو دست بسر پای در شکر دارد *

* ⁑ (نظم دیکر) ⁑ *

* زیور معرفت کرد کار لم یزلی *

* نبی شناسم وانکه علی وآل علی *

* خداست انکه بود در ممالك تقدس *

* وجود منفردش متصف ز بی عللی *

* بنیت آنکه بود در مدارس تحقیق *

* بری کتاب کمالش ز نکتهٔ جدلی *

* علیست آنکه کذارد ببرق لمعهٔ تیغ *
* حسودرا که بود قلب پوتهٔ دغلی *

* * (نظم دیکر) * *

* کنندهٔ در خیبر علی ابو طالب *
* حریف غالب هرکس که هست درهمه باب *
* توآن شهی کما کر کرده اند فی الواقع *
* خلاف رأی تواصحاب وای بر اصحاب *

* * (نظم دیکر) * *

* زعمرتا نفسی هست کار خویش بساز *
* نفس چورفت چه سازی اکرنیایدباز *

* * (بیت) * *

* برکفم مانده نشانها بسکه در ایام غم *
* جذ بهٔ زلفت کشیده رشتهٔ صبرم زکف *

* * (بیت) * *

* بباغ دل درین بستان سرای عالم فانی * نهال ارزومنشان که بارآرد پشیمانی

* * (بیت) * *

* شب قضاازماه نوکشتی درآب انداخته *
* زآفتابش لنکرزرین طناب انداخته *

بو قصیده ده صفت حضرت شاه ولایتده بو بیت غایت رنکین دوشمشدر

* * (بیت) * *

* ازدم تیغ جهان سوزش هوابکریخته *
* خویش رادرخیمهٔ تنك حباب انداخته *

مولانای مذکورطقوز یوز یکرمی برسنه سی جانب دار بقایه عزیمت ایلمشلردر

* * (ذکر عمدة الشعراء المتأخرین مولانا امیدی) * *

منشأ وموادی قصبهٔ طهران و پدرلری اومحلده اعمال ریده رئیس وکتخدا اولوب مولانا مومی الیه جودت طبع سلیم وحدت ذهن مستقیم ایله سرآمد شعرای زمان و بی تکلف شعرای متأخریندن برفردبوندن رنکین قصیده

سو یلمدیکی اتفـا قـکردهٔ ارباب کمال وعرفاندر اوائل حاللرنده تحصیل علوم ومعارف ایچون شیرازه کلوب علامهٔ جهـان مولا نا جلال الدین دوانی حضرتلرینك سـلك زمرهٔ شاکردانته منسلك اولوب اکثر کتب متدولاتی مطالعه یه سعی وغیرت وجمله دن زیاده تحصیل علم طبه صرف نقدینهٔ مکنت ایدوب طبیب حاذق اولمشلر درمقـدما اسملری ارجاسب ایکن جلال الدین دوانی حضرتلری تبـدیل ایدوب مسعـود تسمیه بیورمشلر ایدی اکثرایامده صاحبقران مغفورك ارکان دولتیله اختلاط ایلمشیدی بو کیفیت طرز اشعـارندن دخی منفهم اولوراواخر عمرلرنده طهرانده اقامت و برباغ طرح ایدوب موسم باغه منتظر ایکن هنوز نهال امیدلری بارآوراولمزدن مقـدم صدمهٔ صرصر حوادثدن سمت قاعا صفصفا ظاهر وعیان اولوب طقوز یوزیکرمی بش سنه سی برکیجه برکـروه مانند زنبور بلاباشنه اوشوب قتل ایلمشلردر بعض کیسه لر بو وقوع بولان امر شنیعی نور بخشیان طائفه سنه اسناد ایلمشلردر مولانای مذکورك اعدامنه تاریخ اوله رق افضل نامی طهرانی بو قطعه یی نظم ایلمشدر

(تاریخ)

نادرالعصر امیدی مظلوم ٭ کو بنـا حق شهید شد نا کاه

شب بخواب من آمد وفرمود ٭ کای زحال درون من آ کاه

بهرتاریخ قتل من بنو یس ٭ آه از خون نا حق من آه

(بو چند ابیات مرقومك قصائدندندر)

(نظم)

٭ تو ترك نیم مستی من مرغ نیم بسمـل ٭

٭ کار تو از من آسان کام من از تو مشکل ٭

٭ خنجرکشی وساغر اهل وفا سرا سر ٭

٭ خون خورده دربرابر جان داده درمقابل ٭

٭ تو بانهی بمیدان من دست شویم ازجان ٭

٭ تو خون فشانی ازرخ من خونچکانم ازدل ٭

٭ دنبال آن مسافر از ضعف وناتوانی ٭

٭ برخیزم ونشـینم چون کرد تا بمنزل ٭

* (دیکر قصیده‌دن) *

* علی الصباح ساقی دهد شراب طهور *
* بنوش وباك مدار ان ربنا لغفور *

* مرید پیر خرابات کشتم وشستم *
* باب میکده دست ودل از متاع غرور *

* رواق مدرسه کر سرنکون شود سهلست *
* قصور میکدهٔ عشق را مباد قصور *

* بنای مدرسه از جنس عالی و سافل *
* خراب کشت وخرابات همچنان معمور *

* می مغانه که مرد افکنست وتوبه شکن *
* چنان بدور تو از شیخ وشاب برده شعور *

* که زاهدان سحر خیز برنمی خیزد *
* بجای حی علی کردهند نفخهٔ صور *

* غریق نعمت کیتی زذوق بی خبرست *
* مشابهٔ مکس مرده درقی زنبور *

* (دیکر قصیده سندن) *

* سپیده دمکه ازین عنکبوت زرین تار *
* کسست رابطهٔ تار وپود لیل ونهار *

* اکر کری بود این کرهٔ کشیده عنان *
* وکر مجره قوی حلقه ایست حلق فشار *

* کمندتست که پیچیده درکلوی سپهر *
* سمندتست که برچیده است ناف زهار *

* تبارك الله ازین آسمان برق عنان *
* تبارك الله ازین برق آسمان رفتار *

* علی الدوام بود چون سپهر در حرکت *
* ولی نه چو حرکات سپهر ناهموار *

* چنان زعدل تو عالم باعتدال آمد *
* که اختلاف برون شدز طبع بارد وحار *

(بو بیتلر دخی غزل طریقیله واقع اولان اشعارندندر)

* ⁂ (بيت) ⁂ *

⁂ ای جنك جو بقلب سپاه كه میزنی ⁂ دامان ناز برزده راه كه میزنی ⁂

* ⁂ (بيت) ⁂ *

⁂ تا بخاطر باشد ای بدعهد پیمان منست ⁂

⁂ بسته برانکشت باید رشتهٔ جان منست ⁂

* ⁂ (بيت) ⁂ *

⁂ کس را نه بینم روز غم جز سایه در پهلوی خود ⁂

⁂ آن هم چو بینم سوی او کرداند از من روی خود ⁂

* ⁂ (بيت) ⁂ *

⁂ خوش انکه چاك کریبان بناز باز کنی ⁂ نظر دران تن نازك کنی وناز کنی ⁂

* ⁂ (بيت) ⁂ *

⁂ کاش کردون از سرم بیرون برسودای تو ⁂

⁂ یارمرا صبری دهد چندانکه استغنای تو ⁂

* ⁂ (بيت) ⁂ *

⁂ ای جعد بویرانهٔ ماخانه نسازی ⁂

⁂ ترسم که توهم بامن دیوانه نسازی ⁂

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

⁂ بیمار تراشربت دیدار توبه ⁂ دیدارتو بهر عاشق زار توبه ⁂

⁂ به برسر بیمار فرستادی لیك ⁂ ان سیب ذقن بدست بیمار توبه ⁂

* ⁂ (رباعی) ⁂ *

⁂ شب قصهٔ هجران جکرسوز کنم ⁂ روز آرزوی وصل دلفروز کنم ⁂

⁂ القصه که بی تو بصد خون جکر ⁂ روزی بشب آرم وشبی روز کنم ⁂

* ⁂ (سرمست صهبای ارغوانی مولانا بابافغانی) ⁂ *

خمخانهٔ وجودی خاکپاك شیرازدن ریخته اولوب اوائل حالنده شاعریتله غیر معروف وکار دیکرایله مألوف ایکن سلطان یعقوبك خدمتلرنده استخدام واول مقامده کلی رعایت واعتبار مظهریتله بابای شعرا نامیله بنام اولمشلر ایدی اما مولانای مرقوم غایت حریص شرب باده ودائم الاوقات

سیاه مست اولمغله لیل ونهار میخانه‌لرده اقامت وقرار ایدرایدی سلطان
یعقوب بك وفاتندنصکره صاحبقران مغفورك زمانلرنده خراسان طرفلرینه
دوشوب شهر بیورد ده متمکن اولمغله اول ولایتك والیسی مولانای
مذکوره یومیه طقوز یوز درهم شراب وطقوز یوز درهم لحم تعیین ومقرر
ایتمشیدی آخر کار احوالی برمرتبه یه رسیده اولدیکه میخانه جیلر محتاج
اولدیغی باده‌یی ویروب هزل ایدرلرایدی مرقوم ایسه خربص اولدیغی
شبانه یی تحصیل ایچون مسفورانك هزلیاتنه تحمل ایدردی وآخر
حاللرنده مشهد مقدسهٔ رضویه یه عزیمت ایدوب طقوز یوز یکرمی بش
سنه‌سی جرعهٔ کل نفس ذائقة الموتی نوش وغم وآلام دنیایی فراموش ایلدی
بوچند ابیات اول صهباکش میخانهٔ طبیعتك آثارندندر

* * (بیت) * *

* مقیدان تواز یادغیر خاموشند * بخاطریکه تویی دیکرفراموشند *

* * (بیت) * *

* نخل توسرکش ودل خود کام من همان *

* نازتوهم چنان طمع خام من همان *

* * (بیت) * *

* نخل قدت که از چمن جان برآمده * شاخ کلی بصورت انسان برآمده *

* * (بیت) * *

* کرمیروم نزدیك اوذوق وصالم میکشد *

* ورمی نشینم کوشهٔ تنهاخیالم میکشد *

* * (نظم) * *

* فراموشم شود خندان کزو بیدادمی آید *

* ولی فریاد ازان ساعت که یك یك یادمی آید *

* ملامت بین که هرسنکی که جست ازتیشهٔ فرهاد *

* هوامیکیرد وهم برسر فرهادمی آید *

* * (دیکرنظم) * *

* اکریادآرمش یکدمکه ازدل غم بردبیرون *

* غمی آید که بازم بیخود از عالم بردبیرون *

❊ بو دازمردنم دشوارتردل سوزی همدم ❊
❊ چه باشد کز بالین من این ماتم برد بیرون ❊

* ❊ (ذکر املح سخن پردازی مولانا اهلی شیرازی) ❊ *

زبدهٔ شعرای کرام وعمدهٔ فضلای عظام اولوب دائما فقر ومسکنت وقلت اختلاط واهل دنیایه عدم رغبتله کذارندهٔ اوقات اولدقلری مشهور واکثر سالکان سخنوراندن فن اشعارده کمال مهارتله امتیازلری مسلم جمهور ایدی خصوصا علم عروض وقافیه ومعماده کامل وماهر وجمیع اصناف اشعارده هنر وکمالاتی آشکار وظاهر اولوب دو بحرین وهم تجنیس اوله رق مثنوی کشیدهٔ سلك نظم ایتمشلردرکه حیرت افزای عقلدر وخواجه سلمانك مصنوع قصیده سنك علیشیر نامنه تنظیرنده چند صنعت اندن زیاده درج ایتمکله سلمانك قصیدهٔ سندن سنك نظیره لك اعلا اولمش دیو علیشیر اقرار وانصاف ایلمشدر وغزلیاتده دخی اشعار عاشقانه سی واردر بوچند ابیات اشعار ابدارلرندندر

* ❊ (بیت) ❊ *

❊ یا من ناصبور را سوی خود از وفا طلب ❊
❊ یا تو که پاك دامنی صبر من از خدا طلب ❊

* ❊ (بیت) ❊ *

❊ ازمرك رقیبان توخرم نتوان بود ❊
❊ خوش حال بمرك همه عالم نتوان بود ❊

* ❊ (بیت) ❊ *

❊ زاهد بره کعبه رود که ره دینست ❊
❊ خوش میرود اما ره مقصود نه اینست ❊

* ❊ (بیت) ❊ *

❊ اکنون که شاها دیدمت لطف ارنه ازادی بکن ❊
❊ سنکی بزن تلخی بکوتیغی بکش کاری بکن ❊

* ❊ (بیت) ❊ *

❊ سوی که روم من که دلم سوی تو باشد ❊
❊ روی که به بینم که به ارزوی تو باشد ❊

* ⁂ (بيت) ⁂ *

من ومجنون دو رفيقم كه غم وشادى ماست
هر كه اين شيوه ندانست نه ازوادى ماست

* ⁂ (بيت) ⁂ *

زخشم ونازتو صد فتنه شد فزون دردل
تغافل توهمه التفات وما غافل

* ⁂ (بيت) ⁂ *

كر كشد خصم بدور از كف من دامن دوست
چه كند با كشش دل كه ميان من اوست

(بورباعى دخى انكدر)

* ⁂ (نظم) ⁂ *

كر در پى فعل وقول سنجيده شوى
كرديدۀ خلق مردم ديده شوى
با خلق چنان مكن كه چون فعسل ترا
هم باتو عمل كنند رنجيده شوى

(مولاناى مذكور طقوز يوز قرق ايكى سنه سى شيرازده وفات ايلدى)

* ⁂ (ذكر شاعر شيرين بيان مولانا نالسانى) ⁂ *

اصل منشأ ومولدى خاكپاك شيراز اولوب اما اكثر اوقاتده اطراف تبريز و بغدادده على طريق السياحه كشت وكذار وقرار ايدردى شاعر متين طبع ونكته دان وشيرين كفتار اولوب انجق اشعارنده وضع شتركر به بديدار ايدى حيلى دم فقيره همدم اولوب چوق اشعار ينى مطالعه ايلدم سرا پا هموار برغزلى نامشهود اما ايچنده بعض كوزل واقع اولان بيتى دخى غايت خوب ورنكين ايدى مولاناى مذكورك شاكردى شريف ستم ظريفك يوزندن برمقدار اشعار ينى سهولسانله موسم قيلوب مشهور ايلمشيدى مرقومك ايسه بوحالدن خبرى يوغيدى مولاناى مزمى اليهك شاعرلكدن فضله طريق فقر وفاقه يه سلوكى وار در بو اشعار آثار طبع معارفشارلرندندر

* ⁂ (نظم) ⁂ *

❊ نه لاف درد عشق دلربایی میتوانم زد ❊
❊ نه درراه وصالش دست و پایی میتوانم زد ❊
❊ توکرسوی محبت بی نصیبی چارها خودکن ❊
❊ که من پروانه ام خودرا بجایی میتوانم زد ❊
❊ دراثبات وفاکرمن خوشم یارمیداند ❊
❊ که عاشق پیشه ام لاف وفایی میتوانم زد ❊

* ❊ (نظم) ❊ *

❊ بدست عاشق ازسنك ملامت خانه مبسازد ❊
❊ بدستی نازغم برسرزند ویرانه مبسازد ❊
❊ میان زهد ورندی عالمی دارم نمیدانم ❊
❊ که چرخ ازخاك من تسبیح یاپیمانه مبسازد ❊

* ❊ (بیت) ❊ *

❊ هرکز غبار خاطرموری نبوده ام ❊
❊ این سلطنت بملك سلیمان برابرست ❊

* ❊ (غزل) ❊ *

❊ نه باتوهوس درکرتوان کردن ❊
❊ نه ارزوی توازدل بدرتوان کردن ❊
❊ بیا که کریهٔ من انقدرزمین بکذاشت ❊
❊ که ازفراق توخاکی بسرتوان کرزد ❊
❊ نه ازپی توتوان آمدن زبیم رقیب ❊
❊ نه بی توروبدیاردکرتوان کردن ❊
❊ چنان که عاشق روی توام زبیم رقیب ❊
❊ کی ازجمال توقطع نظرتوان کردن ❊
❊ اسانی ازپی وصل توکرزیاده رود ❊
❊ متاع زندکیش مختصرتوان کردن ❊

* ❊ (نظم) ❊ *

❊ صراحی اشك کلرنك ازخروش جنك میبارد ❊
❊ زابردست ساقی آب آتش رنك میبارد ❊

❊ کرفتم بادل چون شیشه راه عشق ورسوایی ❊
❊ چه دانستم که درکوی ملامت سنك میبارد ❊
(مولانا لسانی طقوز یوز قرق برسنه سی وفات ایلمشدر)

❊ ⁂ (ذکر مولانا حیرتی) ⁂ ❊

ولایت مرودن اولدیغی مشهو ایسه ده کندولری توندنم دیو روایت ایدردی شعرای کرامك بنا مندن اولوب انواع اشعارك انشاسنه قادر خصوصا منقبت کویلقده ماهر وریعان جوانیده بی قید ولاابالی اولوب اکثر خلق شمشیر زبانندن مجروح اولمشلر ایدی مولانای مزبور ایله وحید قمی میانه سنده چوق هجولر واقع اولمشدر بو محلده ایرادندن صرف نظر اولندی میرك طاشکندی مرحوم رساله سنده تحریر ایدر که مرقوم مولانا حیرتی عالم شبابده حسننه مغرور وسرکش ووصالنه طالب اولان سربازانه انواع جور و جفا ایتمك ومجلسلرندن یان جزمك پیشه سی اولمغله طالب وصالی اولانلر اتفاق ایله برکون بر بزم دلارام ترتیب ومهیا ایدوب برتقریب مرقومی دخی جلب وخواه ناخواه کلشن وصالندن کلچین مراد اولورلر بو حالك وقوعندنصکره مرقومك لسانی قاصر اولمق اقتضا ایدرکن اولکیدن بالا پرواز حرکته آغاز ایدنجه واقف اسرار اولان یارانی عجایب بو کیفیت موجب ذل وشرمساری اولور ظن ایتدك جنابکز حجاب دکل یوزیکز دخی قزارمدی دیدکلرنده فی الحال افتخار یوزندن بو مصراعی انشاد ایلدی ❊ شمع راهرچندسر کیرندروشنترشود ❊ هرنه حال ایسه مرقوم بوندنصکره دیارنده قرار واقامت ایده میوب چار ونا چار ترك دیاری اختیار ایلدی خلال راهده کندوکبی برجوان سایه پروره دوچار اولوب از کجایی وکجا میروی وسبب هجرت شما چه شد دیه رك مصاحبته آغاز ایلدی مکر حیرتینك باشنه کلان حال جوان مذکورك دخی سرکذشتی ایمش بربرلرینك حالنه واقف اولدقلرنده بو بیتی حسبحال اولمق اوزره حیرتی نظم ایلدی

❊ ⁂ (بیت) ⁂ ❊

❊ ازدست چرخ بادل افکار میرویم ❊ ماهردوسر کرفته بیکبار میرویم ❊
(بو ابیات دخی مرقومك اشعارندندر)

❊ ⁂ (بیت) ⁂ ❊

* حلقهٔ لعل بتان را نه زجان ساخته اند *
* بلکه جان رازلب لعل بتان ساخته اند *

* * (بيت) * *

* هرکز سوی من چشم کرم باز نکردی *
* کرنا ز بمن عربده اغاز نکردی *
* ازسبزه دمدکل چوتراسبزه زکل خواست *
* ور حسن چرا دعوی اعجاز نکردی *

* * (بيت) * *

* قضا که صورت یوسف چنان لطیف رقم کرد *
* برای صورت خوب توامتحان قلم کرد *

* * (بيت) * *

* که دل ازعشق بتان که جکرم میسوزد *
* عشق هرلحظه بداغ دکرم میسوزد *
* من زخود بیخبر وآتش هجران دردل *
* وه که این شعله شی بیخبرم میسوزد *

مولانای مرقوم غایت رند وعاشق وآلوده مشرب اولدیغندن بعض ظاهر بین اولان اهل تقوا برکون مرقومه دیمشلرکه نیچون بو کونه وادیٔ فسق وفجوره سالك اولورسن مرقومدخی بنم روز جزاده امیرالمؤمنین حضرت علی محبتندن غیری شفیع وظهیرم یوقدر اولوقت تماشا ایدك بنی معاف طوترلرمی یوخسه طوتمزلرمی دیو جواب ویرمش اولدیغنی روایت ایدرلر

* * (ذکر افضل دودمانی سخندانی مولانا اهلیٔ خراسانی) * *

اصلی خاندان اهالی تبریزدن اولوب عذوبت کفتار وحلاوت اشعار ایله شکرافشان معانی و بیان وهرزمان کوی عاشقیده مهمان وملاقات کلرخان جفا کاران ایچون روزان وشبان کریان ونالان اولمقدن خالی دکل ایدی انجامکار سلطان عشقك محکوم وفرمانبری اولوب خراسانده آفتاب آسمان ملاحت شهزاده فریدون حسین مرزانك زنجیرزلفنه کرفتار وسودای وصالیله مجنون وارسرنده موی ژولیده بدید وآشکار اولوب (بو بابده بو بیتی نظم ایتمشدر)

* (بيت) *

مویِ ژولیده که بر سر من ابتردارم
سایهٔ دولت عشقست که برسردارم

اخرکار برکون شهزادهٔ عاشق نوازعازم باغ وتفرجسازاولوب افتاده وبیچاره سنك ریش دل زار ینه دواسازمرحمت اولمق ایچون باغ مذکوره مرقومی دخی دعوت ایدوب بخت نام برسیاه غلامی باغك قپوسنه دربان تعیین ایدرکه بیکانه ایچرویه کیرمك استرسه منع ایده وقتاکه مولانای مذکورارزوی دیدار یارایله شتابان اوله رق باغه واصل اولدقده غلام مرقوم ایچرو دخوله مانع اولدقده برغزل بدیهی انشا وبرکاغده تحریر واملا وبال مومی ایچنه وضع وبرالمایه تعبیه قیلوب طشره دن درون باغه روان اولان جویبارایله اسرا ایدر شهزاده نك الما منظوری اولدقده اخذ ایدوب کیفیته واقف اولدقده باب لطف ورخصتی بازوایچرویه جلب ایله انواع لطف واعزاز ایدرلر غزل مذکوردن ایکی بیت تحریر اولندی

* (بيت) *

دو چشمم فرش آن منزل که سازی جلوه کاه انجا
بهرجا پانهی خواهم که کردم خاکراه انجا
چه خوش بزمیست رنکین مجلس جانان حسودا ما
که نتوان شد سفید ازشومیٔ بخت سیاه انجا

اول خاندانك انقراضی سببیله مولانای مومی الیه تبریزه رحلت ایلدیلر کمانکشلك هنرنده دخی صاحب قبضه اولدیغندن جوانان تبریزالدن اله مکرم وعزیز طوترلر اید آخرحاللرنده ضعف پیریدن وجودلری ناتوان اولمغله اختیار کوشهٔ عزلت ونهایت اول محلده ملك جاودانی یه رحلت ایتدیلر بو اشعارجملهٔ آثارندندر

* (غزل) *

چنان زبادهٔ شوق توسرکردان شده ام
که فارغ ازخودووارستهٔ جهان شده ام
رسید جان بلب ازمحنت فراق مرا
اجل کجاست که مشتاق او بجان شده ام

❊ کرفته دامن کرد غم بهر طرفی ❊
❊ اسیر محنت این تیره خاکدان شده ام ❊
❊ چنان که تشنه باب زلال مشتاقست ❊
❊ بخاکپای تو مشتاق تر ازان شده ام ❊
❊ مرا تو عشق تو بردل هزار بار غمست ❊
❊ عجب نباشد اکر بردلم کران شده ام ❊
❊ تو افتابی ومن در هوای آن کردی ❊
❊ که ذره ذره زمهرت بر آسمان شده ام ❊
❊ بزلف او نتوان کفت حال دل اهلی ❊
❊ اکر چوشانه زسر تاقدم زبان شده ام ❊

❊ ❊ (غزل) ❊ ❊

❊ ای مرا غرقه بخون دیدهٔ خونبار از تو ❊
❊ سینه مجروح وجکر ریش ودل افکار از تو ❊
❊ کاه تیر تو کشم ازدل وکه ناوك آه ❊
❊ اه تا چند کشم این همه ازار از تو ❊
❊ همه چون ذره زخورشید رخت رقص کنان ❊
❊ مانده چون سایه منم در پس دیوار از تو ❊
❊ ذره ذره مکراز مهر تو بردارم دل ❊
❊ ورنه دل برنتوان داشت بیکبار از تو ❊
❊ روی بنمایکه تا جان دهم از شوق رخت ❊
❊ جان سپردن زمن مست ودیدار از تو ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ چو آیم جانب کوی تو صد منزل یکی سازم ❊
❊ وکر بیرون روم در هر قدم صد جان کنم منزل ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ برمه روی تو کاکل ازشراب افتاده است ❊
❊ یا پریشان کشته برك کل درآب افتاده است ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❋ رهبرم درواديء غم بخت كمراه منست ❋
❋ يار دلسوز يكه دارم شعلهء آه منست ❋

❋ (بيت) ❋

❋ شمع رخسار ترا آفت جان ساخته اند ❋
❋ جان صددل شده پروانهٔ آن ساخته اند ❋
❋ سوختم بى تو ندانم كه اسيران فراق ❋
❋ باچنين آتش جان سوزخسان ساخته اند ❋

❋ (ذكر عاشق حسن وجمال مولانا ابدال) ❋

عن اصل خطهٔ اصفهاندن اولوب ابتداى حالنده عطارلق ايدرلر ايدى حيلى دم دائرهء مصاحبتمزده همدم اولمغله بركون ابداللغه بادى نه حادثه اولدى ديو كنندندن سؤال ايلديكمزده بو وجهله حكايت ايلديلر كه برجوان نامهر بانك كمند تار زلفنه كرفتار وروز وشب افكار وصاليله مجنون وار بيقرار اولديغمدن عرضحال سياقنده برغزل انشا و ترقيم و پيشكاه دكانمده علاقه بنداولديغم محبوب مزبوره عرض وتقديم ايتمك اوزره ايكن دكانه برترك كلوب برشىء طلب ايلدكده برمقدار توقف وصبر بيورك بعده مطلوبكى ويريرم ديدم چونكه طائفهٔ اتراك بى ادراك اولمغين بوسوزه انفعال ايدوب ضرب چوبله بنى تكديره آغاز ايدنجه محبوب مذكور بوحالى كوروب همان يولنه كتدى اما آتش هجران بنم كانون دلمدن شعله كشان اولمغله فى الحال دكانى آتش غيرتله سوزان ودرونده اولان متاعى عقلم كبى پريشان ايدوب قلندرلك واديسنه عزيمت وكندومى اثواب ناموسدن عريان قيلوب آستين دران وموى كنان وناله كنان راه كوى جانانه روان اولدم وقتا كه اقوام وتعلقاتم كيفيته واقف اولديلر زبان نصيحت وبلكه ملامتى حقمده دراز ايلديلر ايسه ده كاركر اولميوب لسان حال ايله اشبو بيتى اشعار ايدردم

❋ (بيت) ❋

❋ داشتى معذور ناصح بيخوديهاى مرا ❋
❋ كرچه من دل دركف نامهربانى داشتى ❋

انجامكار بنى تيمارخانه يه قوديلر واوچ ماه مدت بند زنجير ايلديلر ايسه ده

فائده منداولمدی زیرا بزرکان دیمشلردر (لایصلح العطار ما افسده الدهر)
بناء علیه بنی قید زنجیردن خلاص وکندو حالمه براقدیلر و بعده بو حال
اوزره باش آچق یالک اباق او ح سنه زمان اصفهانده کشت وکذار ایدوب
صکره تبریزه عزیمت و بو صورتله بش سنه علی الدوام میخانهٔ ارمنیان
کوشه لرنده آرام واول وقت بو غزلی کشیدهٔ سلك ارقام ایلمشیدم

* ⁑ (غزل) ⁑ *

✲ کبران همه کرد چو خویشان ✲ من کبر توام میان ایشان ✲
✲ این طور که دیدم از یشان ✲ والله ندیدم از مسلمان ✲
✲ دارند دل خوش وندارند ✲ طمع بدو خاطر پریشان ✲
✲ ابدال از بهر یك پیاله ✲ در دیر نشسته چون کشیشان ✲

بعده توفیق باری رفیقی اولمقدن ناشی ✲ یا ایها الذین آمنوا توبوا الی الله
توبة نصوحا ✲ قول شریفیله عامل وتائب ومستغفر اولوب تام اون ایکی
سال سجادهٔ طاعتده قیام ایلدیلر اما کاهی برمقدار افیون استعمال
ایدرلر ایدی افیون نشئه سیله انشا ایلدکاری اشعاری کیفیت بلاغتدن
خالی دکل ایدی تائب اولدقدنصکره آخر عمرلرنده بو غزلی نظم ایتمشلردر

* ⁑ (غزل) ⁑ *

✲ نظر افکنی بهر کس بمنت نظر نباشد ✲
✲ شده ام اسیر دردیکه آزان بتر نباشد ✲
✲ چه بلاست چشم مستت که بیك نظر بهر سو ✲
✲ بکشد هزار کس را که ازان خبر نباشد ✲
✲ بکجا بریم جانی که زهجر او نسوزد ✲
✲ بچه خوش کنیم دل را غم یار اکر نباشد ✲
✲ چو شراب خون دل بد جکرم شراب اولی ✲
✲ که کباب درد مندان بجز از جکر نباشد ✲
✲ پی عاشقی نهادم قدمی ودانم آخر ✲
✲ فکند مرا بجایی که رسم بدر نباشد ✲
✲ همه کفتهٔ توکو یا صف پریست ابدال ✲
✲ که چنین حدیث موزون صفت بشر نباشد ✲

(بو برقاج مطالع دخی مرقومكدر)

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* ای شمع بزم دوش چرامی كریستی *

* پروانه عاشقست توسر كرم كبستی *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* از برای جرعهٔ می خادم میخانه ام *

* خدمت رندان كنم تا پرشود پیمانه ام *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* آمد محرم ودرمیخانه بسته اند *

* رندان باده نوش بماتم نشسته اند *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* ابدال وش بكوبت شبها كه سر نهادم *

* خشتم بزیر سر بود خارم بزیر پهلو *

مولانای مذكور بعض قصیده دخی انشا ایدردی كاتبینك ردیفی كل قصیده سنی منقبت امیر المؤمنین امام علی كرم الله وجهه حضرتلرندن تتبع ایتمشدر بو ایكی بیت اول قصیده دندر)

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* كر كنند دعوئ یكرنكی ازو باور كنید *

* زانكه داردرنك ال حیدر كرار كل *

* چون سهیلی طلعتت می افكند عكسی برو *

* نیست حاجت دوختن بر پهلهٔ بلغار كل *

* ⁂ (ذكر نونهال كلشن سخندانی ضمیری همدانی) ⁂ *

كندوبی شاعرلكده یكانهٔ دوران وخوش طبیعتلكده وحید زمان ظن ایدرك خودرأیلك بلاسیله پنجهٔ عذاب وعقابه كرفتار اولمشدر وقتا كه مولانا اسیدینك قصیده سنی شهزاده بهرام مرزانك نامنه تتبع ایدوب بو ایكی بیتی اول قصیده ده درج ایتمشیدی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

* همه حافظ فلان ماهچه * همه درویش زمر یغرابی *
* که دلالی ود فکشی صد بار * بهتراز شاعری وملایی *

بو ابیات مذکوره‌یی حضور صاحبقران مغفورده اوقودقلرنده مضمون ابیاتدن آیینهٔ درونلری زنك اورانفعال اولمغله مولانای مذکوری حضورلرینه احضار و بو بیتلری نیچون ایراد ایلدك دیو خطاب ایلدکلرنده ابیات مرقومه تمام بو ایادك حسبحالیدر دیو جواب ناصواب و برمکله آتش غضب پادشاهی حق مرقومده شررافشان وخانهٔ وجود ضمیری سوزان اولمق ملحوظ ایکن جویبار حلم پادشاهی انطفایه بادی اولدی فقط بچه کلاه ایدوب تبریزك محلاتنده کزدر دیلر غریب حالدرکه مولانای مرقوم بو واقع اولان حقارتی کندو تقصیراتندن اولدیغنی درك واذعان ایده میوب حین تشهیرده بو مطلعی اوقوردی

* * (بیت) * *

* میروی جلوه کنان بیخبر از اهل نظر *
* روش مردم این شهر چنین است مگر *
(بو اشعاردخی انکدر)

* * (بیت) * *

* گریهٔ من سور وسوزم گریه می آرد زدرد *
* درد منـدم گریه و سوزم اثر دارد بسی *

* * (ذکر مولانا مشفق) * *

مولانا لسانینك حجرهٔ تربیتلرنده نشو ونما بوله‌رق فرزندی مقامنده ایدی چوق شعرا واصحاب کماله خدمت ایتمش وجویبار فیض همتلریله پرورش بولمش وقواعد اشعاره کمال وقوف تحصیل ایتمشیدی واواخر حاللرنده طاعت وطهارتله کذارندهٔ اوقات اولوب قطب العارفین کمال خجندی حضرتلرینك غزللرینه جواب دیمشدرکه (مطلع غزل کمال بودر)

* * (بیت) * *

* سرو دیوانه شده ازهوس بالایش * میرود آب که زنجیر نهد بر پایش *

* * (غزل) * *

* گرکند درنظرم خلق قدرعنایش * سر نهد مردمك دیدهٔ من در پایش *

* سرو پیش قداولاف زداز رعنایی *
* باد آمد بچمن تا بکند از جایش *
* سنبل آشفته شده در چمن ازطرهٔ او *
* آتش افتاد بکل ازرخ بزم آرایش *
* دل دیوانه که آشفتهٔ ان زلف دوتاست *
* پابرون کی نهداز سلسلهٔ سودایش *
* بهتر ازعمر عزیزست عزیزش دارم *
* هر بلایی که بمن میرسد ازبالایش *
* شاخ کل ساعد پرداغ ترادید که باز *
* کل کل افروخته سرتابقدم اعضایش *
* مشفقی دل بکسی دادهٔ امروز که او *
* بکشد زارم وازکس نبود پروایش *

میرك طاشکندی مجموعه سنده بویله تحریر ایتمشکه مولانا مشفقی برجوان سایه پروری برکون خانه سنه دعوت ایدوب جوان مزبور اجابت وتنزل ایلمز برایام مرورنده جوان مذکورمهتران پادشاهی ایله نوش باده ایدوب کله‌لرکرم اولدقده جوان سخت دلی مانند موم وصلته نرم ایدرك کامیاب اولورلر بوقصه‌یی مولانای مرقوم کوش ایلدکده بوقطعه‌یی دیمشدر

* * (قطعه) * *

* مهتران نقاره چی امشب * امردیرا که برك کل نزنند *
* چیزها میزدند برکن او * درشب عید برد هل نزنند *

بودخی مجموعهٔ مذکوره دن منقولدرکه شهرسمرقندك اورتاسنده برمقام بهشت آسا واردرکه بین الطاقین دیرلر مولانای مرقوم اول جای فرحفزاده زمانده بولنان شعرا ایله همنشین اولوب مشاعره یه مشغول ایمشلر نهالی نامنده برشاعره نکار حوری منظر وپری رفتار اولوب اول محلدن کذرایدرکن جمعیت شعرایی کوروب عنان کشیده اولوب طورر وشعرایه خطاب ایدرکه بوکیجه برمضمون بولوب نظم ایلدم غالبا بکراولمق کرکدر شعرا دخی بیورك کوره لم دیجك زیر بغلندن بررقعه چقاروب بو بیتی اوقودی

*** (بيت) ***

*هلال نيست كه بر اوج چرخ جا كرده * فلك بكشتن من تيغ بر هوا كرده *

شعر انكارك مضمونن كوش ايدنجه متحير اولديلر نكار دخى ابرام والحاح ايلديكه البته نظيره سن استرم مولانا مسفقينك طبعى غايت هزله مائل وكورديكه حسنياتده بيت مزبوره جواب نا قابل اولمغله بالبداهه نكاره خطاب ايدوب بو بيتى نظم ايلدى

*** (بيت) ***

* مناره نيست كه بر پهلوى طاق جا كرده *

* زمين بكادهٔ تو كير بر هوا كرده *

نكار مرقومه بو بيتى كوش ايلدكده محجوب و بحضور اولوب كيتدى و بوندن بويله مردان سخندانه اشعار عرض ايتمكه توبه ايلدى مولانا مشفقينك بو بيتى اكرچه هزلدر اما صنعت تضاد اولمغله جبلى مصنع واستادانه در

*** (ذكر مولانا حيدر هروى) ***

اصلى شهر هريدن اولوب اوائل حالنده غير صنعت ايله مألوف ايكن صكره وادى شاعريته وضع قدم واول كار ايله مشهور عالم اولديلر غزل وقصيده ونظم سائره ده عدد اشعارى اون بيك بيته قريب اولديغى رتبهٔ صحته مقروندر سائر اشعارينه نسبت غزلياتى معنيداردر وكاهى تجارتله هنده كيدوب تعيش ايدر و بر فرده عرض احتياج ايدرك بار اولمز ايدى انجق نظم ايلديكى اشعارك معناسنى كندو بيلمز ايدى حتى بر كون شعراى عصر يله بر محله عزيمتلرنده كندو نظمى اولان بر بيتك معناسنى سؤال ايلدكلرنده جوابندن عاجز اولوب همان بو بيتى بالبداهه انشا ايلدى

*** (بيت) ***

* چنان طوطى صفت حيران آن آيينهٔ رويم *

* كه ميكويم سخن اما نميدانم چه ميكويم *

مولانا حيدر كندى اشعارينه اول درجه معتقد وعندنده اول رتبه مقبول ومرغوب ايمشكه بر كون خانه سندن بر كتاب ضايع اولور بو خصوصى شعر خانه لرندن برينه اسناد ايلدكده حريف ابراء ذمت ايچون مصحف

شريفه قسم ايلمكه آغاز ايلدكده مولانای مرقوم ديرايمشكه اكر بنم مطلعمه قسم ايدرسك اعتماد ايدرم مطلع مزبور بودر

* * (بيت) * *

دلا مجنون صفت خود را خلاص از قيد عالم كن

ره صحرای محنت كير وودر وادئ غم كن

مولانای مذكور زماننده بولنان شاه ايرانك وصفنده برقصيده نظم وحضورينه عرض وتقديم ايلدكده شاه مذكور سكا كيم ديرلر ديو سؤال ايلدكده دلا مجنون صفت صاحبی يم ديوب آنفا ذكر اولنان بيتك قائل وناظمی اولديغنی افتخار يوزندن جواب ويرمشدر بو اشعار دخی مولانای مذكورك جملهٔ آثارندندر

* * (نظم) * *

دزد وغمت كه بهر دل ريش مرهمند

ياران همنشين ورفيقان همدمند

فرياد ازان كسانكه ندانند اين قدر

كز عمر اين خوشست بيكلحظه باهمند

* * (ذكر واقف فنون مولانا امير همايون) * *

اصلی سادات خراساندن شاعر نكته دان وناظم شيرين زبان اولوب ريعان جوانيلرنده عراقه عزيمت واقتضای لطافت طبيعتلری سلطان يعقوب بك بزم خاصلرينه ملازمت ايدوب اول محلده مظهر عز ورغبت وحتی سلطان مشار اليه كوچك خسرو ديمكله نائل التفات اولمشيدی مر ويدركه مولانای مذكور برجوان غدارك سلسلهٔ زلفنه كرفتار وسودای عشق ومحبتيله بيقرار اولمغله آخر كار كشيدهٔ بند زنجير ايلديلر برمدت زنجيركش اولدقدنصكره عقلی باشنه كلوب بو مطلعی ترقيم وحضور سلطانه تقديم ايلمشدر

* * (بيت) * *

بزنجيرم چو كرد از بيقراری داستان من

دل زنجير شد سوراخ سوراخ از فغان من

بعده زنجيردن آزاده اولنوب كما كان مجلس سلطانيده نديم اولمشيدی انجق

مذکورك تاریخ وفاتی مضبوط اولمیوب سمت کاشانده ارمکده مدفون اولدیغی معلومدر بوچند اشعار جمله آثارندندر

*** (بیت) ***

* بکوی می فروشان بهر جامی در بدر کشتم *

چه ابست این کزو هر چمد خوردم تشنه ترکشتم *

*** (بیت) ***

* یکدم ابر کز باران چشاند کوه را کردون *

* دهد از لاله در پی صد هزارش ساغر پرخون *

* دهانت غنچه چشمت نرکس ورخ لاله حیرانم *

* که در یك شاخ چون پیدا شد این کلهای کوناکون *

*** (ذکر مولانا هوشی) ***

شیراز یدر اکرچه مخلصی هر نقدر هوشی ایسه ده کندوسی بیهوش دیوانه روش بر آدم ایدی شعرای بنامك کزیده اشعارینی کندی نامنه اوقومق پیشه سی وآثارسلفی سرقت ایلمك افکار واندیشه سی اولوب بردفعه ملا جامی حضرتلرینك بو مقطع بیتنی تغییر ایدوب کندی نامنه اوقومش

*** (بیت) ***

* هوشی تو وجام می و بیهوشی ومستی *

* راه روش مردم هشیار چه دانی *

استماع ایدن مرقومه دیمشکه بو بنم دیوا اوقودیغك بیت ملا جامینك شعریدر کرچه اویله در لکن جامی سنیدر حال بو که بن شیعه یم مال سنی شیعه یه حلال اولمغله بندخی جامینك شعرینی غصب ایلدم دیو زعمنجه جواب صواب ویرمشدر

*** (ذکر عیار سوسنی) ***

اصلی آق قوینلو ایدکلری اترا کدن اولوب صاحبقران مغفورك قوروجیانی زمره سندن اولمشیدی بعده کندودن برامر نا ملایم صدوریله درکاه شاهیدن طرد وابعاد اولنمشیدی مرقوم شعر انشاسنه قادر اولمیوب بلکه بر بیتك معناسنی درك وفهمندن عاجز واولبابده عقلی قاصر ایکن ینه دعوای شاعریتی الدن برقیوب خود بخود عرض کالای اشعار ایلمك

شعاری اولمغله حقیر ترتیب تذکره یه مباشرت ایلدیکمده تذکره یه تحریر
اولنمق ایچون شاعر سوسنی عتیقك بو مطلعنی کندو قلمیله تحریر وطرفمزه
تسییر ایلمشیدی

* * (بیت) * *

* مجردان که زقید زمانه آزادند * نه صید کشته بدام کسی نه صیادند *

نقل ایدرکه ذکر اولنان سوسنی برقاچ یار ظریف ایله شهر تبریزی سیر
وتماشایه عزیمت وهر کوردکاری محبوبه مناسب بدیهی شعر انشا ایلمکی
میانه لرنده التزام ایدوب رو براه اولدیلر اتفاقا برقصاب جوانه دوچار
وچنکل عشقنه کرفتار * تیغ چشمی کرچه قصاب کندی قصاب زاده در *
اول قصاب زاده نك حسن وانه چسبان غزل انشاسنه اشتغال کوستردیلر
جمله دن اقدم مذکور سوسنی کالك بو مطلعنی اوقودی

* * (بیت) * *

* هر که ان قصاب خنجر بر کلوی من نهد *

* من نهم سر بر زمین تا پا بر وی من نهد *

بعده برمقدار سرفرو برده جیب تفکر اولوب بربیت دخی انشا الحاصل
براز وقت ایچنده یدی بیت برغزل رعنا نظم ایلدکده حاضر اولان یاران
بوحالی تعجب کاه اوله رق ساباش وتحسین وپسند وآفرین ایلدیلر که
یدی بیت برغزل بالبداهه انشا اولنمسی امر مشکل ایکن وجوده کلدی
دیو بعده برسبیل استراحت بر دکان صفه سنه کلوب جالس اولدیلر اتفاقا
دکان مزبورك طاقچه سنده برکتاب وارایدی یاراندن بری کتابی اخذ وفتح
ایلدکلرنده دیوان کمال ایمش صفحهٔ اولنده سوسنیك بدیهی سویلدیکی
غزل بدیدار اولدقده یاران سوسنی یه تعرض وملامت ایلدیلر مرقوم
کمال بی حیالغندن توارد اولمش دیه رك مغلطه یه اغاز وبن بوغزلی مدت
عمرمده بردیوانده کورمدم وبرفرددن استماع ایتمدم دیو هزار قسم ایله دمساز
اولمشدر صاحب تذکره سام مرزا دیرکه بن بوقوله اکرچه اعتماد ایتمزایدم
اکر مقدم سوسنی عتیقك مطلعنی بنم دیوطرفمزه کوندرمامش اولیدی
چونکه مطلع مزبوره نظرا حکایهٔ مزبوره دخی صحیح اولمق اقتضا ایدر
بوترکی بیت انکدر

* * (بیت) * *

* بولغای مهر رخك جیب قبادن طالع *
* آی وكون بولمدی كوك منظره سیدن لامع *

سوسنیٔ مذكوز منللو سركردان وادیٔ هذیان ودعوای شاعریتله رسوای جهان اولمش واشعاری اختلاط خوبانه وسیله عدایدرك جیب و بغلی مجموعهٔ غزلیاتله مملو وواردیغی محلده غزلخوان اولهرق ابراز كمال وعرفان ایلدم ظنیله مستثقل انجمن یاران اولان اشخاص بی اذعان الان دیار رومده بیحد و پایان ایدوكی وارستهٔ قید و بیان ندر از جمله بركون حقیر برجای دلكشاده ابناء زماندن بعض نكته وران ایله همبزم اولوب ادارهٔ اقداح مشاعره ومطارحه‌یه اشتغال اوزره ایكن طرفـه كویان روزكار دن كویاز غنچه واصل غورفن اشعار اولمش بریادكار ترهات نثارالنده بر ورقپاره چیقـه كلدی بوكیجه بوغزلی مانند مروارید آبدار رشتهٔ نظمه كشیده ایلدم هر بیتی مثال حصار آهنین استوار ومتین وابكار مضامینی لطیف ورنكین والفاظ ومعانیسی غایت نازك ودلنشین دیه‌رك عرض كالای هنر ایدوب ورقپاره‌یی دست عاجزانه مزه صوندی غزل مزبورك مطلعی بودر

* * (بیت) * *

* اولمدقچه تانوشته فهرس تقدیردن *
* مطلب ومقصد بولنمز نسخهٔ تدبیردن *

لدی المطالعه غزل مذكور راغب پاشا مرحومك شاعر سحر آفرین مولا نا ندیمك غزلنه جوابی اولان غزل اولدیغی اصحاب بزمك معلوملری اولمقدن ناشی ایچلرندن بری سلطانم بوغزل راغب پاشانكدر بیچه ماشاءالله بزم كیمك شعرینه احتیاجمز واردر دیوب خامی نك بو بیتنی انشاد ایلدی

* * (بیت) * *

* وارایسه شبهه‌ك اكر اور محك تجربه‌یه *
* اشته لوح اشته قلم اشته كتب اشته فحول *

اتفاقا ارباب مجلسدن برینك یاننده راغب دیوانی موجود بولنمغین همان آچوب غزل مذكوری مرقومه ارائه ایلیوب غالبا توارد ایتمش سكز دیو ریشخنده اغازاولندقده جاهل جسور اولدیغندن بی بروا توارد دكل انجق بزم غزل حرف نونده راغبك غزلی حرف هاده واقع اولمش

بونده نه بأس واردیو زعمنجه جواب ویردی زیرا راغبك غزلی بویله در

** (بیت) **

* اولمدیجه تا نوشته فهرس تقدیرده *

* مطلب ومقصد بولنمز نسخهٔ تدبیرده *

اصحاب مجلس مرقومك وقوع بولان اوضاع غریبه سنه دمبسته وحیران وتحریك توبیخ وملامته دخی امکان اولمیوب همان برغزلك برحرفی تغییر اولندقده مجرد برغزل اولورمش بوصنعته دخی واقف وآشنا اولدق جوابیله خندان اولدیلر مرقومك بونك کبی خنده انکیز ظرفا اولور حکایات غریبه سی قتی وافردر انجق بوجریده ده ایرادی غیر مناسب اولدیغندن تحریردن اغماض اولندی ایسه ده بوحکایه نك بالاده ذکر اولنان سوسنی حکایه سنه مناسبتی اولمغله کستاخانه تحریر وتفصیله ابتدار اولندی

** (ذیل) **

بومحله کلنجه دخی تذکرهٔ سام مرزاده محرر بعض شعرای بنامك احوال ومناقبلری بالترجمه ترقیم وتتمیم اولنوب سخن سنجان شیرین زبان متقدمین وناظمان سحر افرینان متأخریندن بعض ذوات کرامك حال ستوده مأللری تذکرهٔ دولتشاه وعلیشیر وسام مرزاده زیب اورصحیفهٔ سطور اولمامش اولمغله اول معادن فضائل ومعارفك جوهر گرانمایهٔ هنر ومناقبلری نهان زمین فراموشی ونسیان اولمق بروجهله روادهٔ انصاف اولمدیغندن هزار سعی وجدایله تواریخ وسائر کتب معتبراتده بولنه بلدیکی واریاب وقوفدن زبورکوش عاجزانهم اولدیغی مرتبه اشبو ذیله ثبت وتحریر اولندی

** (ذکر عمدة الحکما وزبدة الفضلا محیی مبانی الحکم والادب شیخ عمر بن محمد الخیام) **

علم حکمت وهیئاتده یکتا سوار عرصهٔ فضل ومعرفت وفن احکام نجوم وسائر علومده افلاطون ثانی ونظم وانشاده فاضل یدانی اولوب خصوصا کشیدهٔ سلك نظم ایلدکلری رباعیات حکمت آیاتی چرخ چارمه تعلیق اولنسه سزا وهر درت مصراعنه عناصر اربعهٔ قالب معانی وبیان دینسه لایق واحرادر رباعیسنك هر بریتی جوهر حقایق ایله مشحون وهر برمصراعی برحکمت عبرتمون در جناب عمر خیامك وفاتلرندنصکره رباعیات حکمت ایاتنی جمع وتدوین ایدن مولانا احمد بن حسین الرشیدی

التبریزی احوال مشارالیهی بر جهله صحیفه بیرای تحریر ایلمشکه عمر خیامك منشأ ومولدی استراباد سمتنده دهستان توابعندن نواحی فیروزده دهك نام محلدن اولوب عنفوان جوانیلرنده فخر العارفین حکیم سنایینك استادی اولان رئیس الحکما واخذین شیخ الاسلام والمسلمین ناصر الدین شیخ محمد منصور نورالله مرقده حضرتلرینك آفتاب علوملرندن اقتباس انوار معلومات ایتمشلردر (وحکیم سنایی حدیقه سنده استادی شیخی بو وجهله تعریف ایدر)

* (رباعی) *

در سیاهی بنور راه طلب ❀ وین چنین نور رازماه طلب

کفتم ان نور کیست کفت ان نور ❀ بوالمحامد محمد منصور

سن عزیزلری اون یدی ساله بالغ اولدقده علوم حکمتی تماما تحصیل ایدوب یکانهٔ عصر اولمشلر ایدی عالم شبابنده اکثریا بلخ سمتنده وآخر عمرلرنده نیشابورده بسط قالیچهٔ آرام واقامت ایلمشلردر تاریخ استظهارده محرردر که عمر خیام نزد سلاطین عظامده عزیز ورهین التفات واحترام اولوب حتی سلطان سنجر کندی تختی یاننده مومی الیهه کرسی وضع ایدوب جلوس ایتدرر ایدی عمر خیام ونظام الملك طوسی وحسن صباح اوائل حاللرنده برابر نیشابورده تحصیل علومه اشتغالده شریك اولمغله بربرلیله عقد مواخاة بغلمشلر ایدی چونکه خواجه نظام الملکك کوکب اقبالی درخشان وبالاستحقاق وزیر شهنشاه زمان اولدقده حقوق قدیمه یه اعترافا عمر خیام ایله حسن صباح برابر مشارالیهه ملازمت ایچون اصفهانه واردیلر مشارالیه بونلره اعزاز وتوقیر ایدوب نه مطلوب ایدرسکز دیو سؤال ایلدکده عمر خیام کندویه کافی نیشابورده برمقدار معاش تعیین بیوریلوب صفای بال ایله آرام ایتمك خصوصنی ایما وحسن صباح امور دنیا ایله اشتغاله خواهشکر اولدیغنی عرض وانبا ایتمکله عمر خیامه بروجه دلخواه معاش کافی تعیین وحسن صباحه دخی همدان حکومتنی توجیه ایلمشدر ومروی ومحققدر که عمر خیام مدت عمرنده هیچ تأهل ایتموب همان دنیاده اولاد مقامنده رباعیات وسائر فنون حکمته ونجومه دائر عربی وفارسی منثورة تألیفاتی یادکار قالمشدر شمس الدین شهرزورینك تاریخ حکماسنده زیب آور مسطر تحریردر که عمر خیام ایله شیخ السعید

ابو الخیر حضرتلری معاصر اولمغله میانه لرنده وافر تردد وارسال رسائل واقع اولمشیدی ازجمله بردفعه عمر خیام شیخ مشار الیهه اعتراضات حکما طریقیله بو رباعی یی تحریر وتسییر ایلمشدی

* (رباعی) *

* دارنده چو ترکیب طبایع آراست *
* از بهر چه اوفکندش اندر کم وکاست *
* کرنیك آمد شکستن از بهر چه بود *
* ور نیك نیامد این صور عیب کراست *

(جواب شیخ مشارالیه دخی بو رباعی در)

* (رباعی) *

* خیام تنت بخیمهٔ ماندراست *
* جان سلطانی که منزلش دار بقاست *
* فراش اجل ز بهر دیکر منزل *
* نه خیمه بیفکند چون سلطان برخاست *

منقولدر که جناب خیام حکمتمآبك بلخده اقامتلری ایامنده برکون پیشکاهلرنده باده ایله مملو بر مینا موجود اولمغله محتسب کلوب اول ظرفی قلب عاشق کبی شکست ایلدکده بالبداهه بو رباعی یی سویلمشدر

* (رباعی) *

* ازدیر برون آمده ناپاك تنی * وز دود جهنم به تنش پیرهنی *
* بشکست صراحیم که عمرش کم باد * انکه چه می لطیف مردی ومنی *

بو حالك بر ساعت مرورنده برکوشه ده براوستی اورتلوقیو اولمغله قضای باریله محتسب اول چاهه دوشوب هلاك اولمشدر جناب خیام حکمتمآب بردفعه بخارا جانبنه میل وعزیمت ووصولنده برقاچ کونصکره جمع الصحیح صاحبی امام العلامه نك مرقدینی زیارته کتمشلر واول محلده کندولره برجذبه کلوب اون ایکی کون وکیجه طاغ وصحراده پویان اولوب بو رباعیدن غیری قطعا تلفظلری اولمامش

* (رباعی) *

* کر کوهر طاعت نسفتم هرکز * ورکرد کنه ز رخ نرفتم هرکز *

* نومید نیم زبارگاه کرمت * زیراکه یکی رادونکفتم هرکز *

و بعضا مسموعدرکه خیام حکیمنك مذهبی تناسخ ایمش بوسببله که بروقتده نیشابورده عظیم زلزله واقع اولمغله جمله مساجد ومدارس خراب وویران اولوب بعده برمدرسه‌نك تعمیرینه اهتمام کلی ایله مشغول ووافر مرکبلر ایله کریج نقل اولنور ایکن ایچلرندن برمرکب قدمهٔ صفدیه کلدکده اصلا یوقرو چیقمق استمز ایمش الحاصل حرکتی هزار زجر وزحمته محتاج اولمش اول اثناده خیام اول محلده بولنمغله همان قالقوب مرکبك قولاغنه بورباعی یی اوقودقده دفعهٔ صفه یه صعود ایله یوکی محلنه ایصال ایلمش

* * (رباعی) * *

* ای رفته وباز آمده وخم کشته * نامت زمیان نامها کم کشته *

* ناخن همه جمع آمده وسم کشته * ریش از پس پشت آمده ودم کشته *

اول محلده حاضرون بوحالدن استفسارلرنده خیام دیمشکه بوبدنه تعلق ایدن روح برمدرسك روحی ایدیکه بوندن اول بوبقعه ده ساکن اولوردی چون عروج ایده میوب نزولده قالمغله بوحالی کسب ایلدیکه بعضلر عندنده جهنم ایجق بووجهله در بونك صفه یه عدم عروجی جابندن ناشی ایدیکه آشنا صحبتی کوش ایتمکله بی مکث وآرام روانه اولدی العهدة علی من استمع عنه بویله منقولدرکه جناب خیام وقتا که ارتحال دار بقا ایتمك اوزره خسته اولوب حالت نزعنده بعض ذوات عیادتنه کلوب وصیت التماس ایلدکلرنده بورباعی ایله جواب ویرمشلر

* * (رباعی) * *

* چنداز پی حرص وآز تن فرسوده * ای دوست روی کرد جهان کردیده *

* رفتند ورویم ودکرایند وروند * یکدم بمراد خویشتن نابوده *

حکیم مومی الیهك رباعیاتنی جمع وترتیب ایدن مولانای سالف الذکر دیرکه سبزه واره عزیمتده نظامی عروضینك خطیله برنسخه سی ذیلنده کوردم نظامیٔ مذکور بویله تحریر ایدرکه بشیوز اون ایکی سنه‌سی ولایت بلخده جناب خیام حکیمك خدمتلرنده ایکن کعبهٔ مکرمه یه عزیمته اذن طلب ایلدم خلال مصاحبتده بیوردیلرکه بجدن عودتکده نم قبریمی برمحلده بولورسنکه بادشمال اوزرینه کل افشانی ایدراوچ سنه‌دن

صکره عودتمده خاطریمه خطور ایلدیکه حکیم بیهوده سوز سویلمز
استرابادہ لدی الورود استفسار احوال حکیم اولندقده نیشابوره رحلتلری
معلومم اولدی همان مشیا علی الرأس نیشابوره عزیمت و وصولمده
بو آوانده جوار حقه انتقال ایلدی دیدیلر زیارتنه کتدمکه واقع حال
بر باغك دیواری کنارینه مدفون ودرختان میوه دار وشکوفه وازهار
دیوار باغدن قبرینی استیعاب ایتمش ظاهر اولدیکه حکیمك مقصدی ما
سویلدیکی کزاف دکل ایمش براز رقت واستمداددن صکره مسکنی اولان محله
متوجه اولدم برمحزون اختیار آدم کوردم اشنالق واستفسار حال وتعزیت
رسمندن صکره تفتیش احوال استاد اولندقده اول پیر دیدیکه جناب خیام
حکمتمآبك وفاتندن طقوز کون صکره واقعه مده زیاده خوشحال کوردم
کندندن سؤال ایتدمکه بو قدر ملاهی ومناهیله آلوده ایکن بو خوشحاللق
ندن واقع اولدی بناء علیه روز وشب دعام بو ایدیکه ای خداوند رحیم
عمر خیامه رحمت ایله دیر ایدم بو سوزدن غایت مکدر وخشمکین اولوب
بو رباعی یی اوقودی

* * (رباعی) * *

* ای سوخته سوخته سوختنی * وی آتش دوزخ زتو افروختنی *
* تاکی کویی که بر عمر رحمت کن * حق را تو کجا رحمت آموختنی *

(ذکر غواص دریای معانی وسخن پردازی مولانا عرفی شیرازی)

اصلی خاکپاك شیرازدن اولوب انواع علوم واصناف فنونده یکانهٔ دوران
وبتخصیص فن اشعارده فرید جهان وقصائد نظم وانشاسنده
وحیدزمان وممتاز اسلاف ومحسود سخن سنجان ایران اولدقلری مستغنی
عن البیاندر قدوة المحققین شیخ نظامی کنجوینك مخزن الاسراری
جوابنده بر کتاب نظمنه شروع ایدوب روزکار غدار اتمامنه میدان ویرمدی
اواخر حاللرنده شیرازدن هندده رحلت واکبرشاه هندده ملازمت ایدوب
غایت نائل الطاف وعنایت اولمشلر ایدی هندده اولدقلری اوانده خواجه
حسین وسید محمد نجفی وحکیم ابوالفتح گیلانی وسائر شعرای درکاه پادشاهی
مولانای مذکوری مقام استادیده معزز ومحترم طوترلر ایدی واو اوقت
معلم شهزادکان اولان ابو الفیض هندیکه مشهور آفاق اولان بی نقط
تفسیر صاحبیدرکه تخلصلری السنهٔ ناسده فیضیدر انکله دخی همصحبت

ومیانه‌لرنده عرض وداد محبت اولوب دائماطبع نازکانه سنی وصنعت شعرده
اولان مهارت وهنرینی تحسین و پسندایدرایدی بردفعه فیضی بو بیتی دیمش
ایدی * ⁂ (بیت) ⁂ *
❋ دست باچندزنی عرض شهیدان بردی ❋
❋ یك زمان صبرکن ای کشته که قاتل برود ❋
(جواب عرفی)

* ⁂ (بیت) ⁂ *
❋ باکم ازکشته شدن نیست ازان می ترسم ❋
❋ که هنوزم رمقی ماند وقاتل برود ❋
بعده مولانا عرفی هند دن لاهوره عزیمت وانده خان خانان عندلرنده
معزز ومکرم اولمغله اول اثناده غزلیات عاشقانه وقصائد بلیغ نه نظمندن
بردم وآن خالی اولمیوب کون بکون شاهد فضل وکماللری حسن ورونق
بولمش ایدی ابیات لطیفلرندن التی بیك بیت مقداری اشعاری ضایع
اولمشدر نتکیم بو بیتندن خصوص مزبور فهم اولنور

* ⁂ (بیت) ⁂ *
❋ رصد شرع هنرچون نشود محو که من ❋
❋ شش هزارآیت احکام هنر باخته ام ❋
طقوزیوز طقسان طقوز سنه‌سی اوتوز التی یاشنده دیارلاهورده عازم ملك
جاودانی اولمشدر منقولدرکه شهزاده شاه سلیمه عاشق صادق وسودای
محبتیله مانند وامق شوریده حال اولوب ارتحال داربقا ایده‌جکی
خسته‌لکنده حالت نزعه واردقده شهزادهٔ عاشق نوازافتادهٔ بیچاره سنك
درد جانکاهنه دواساز رحم وشفقت اولمق داعیه سیله عیادتنه قدم
رنجیده بیوره‌جغی خبر مسرت اثر واصل سمع عرفی بیچاره اولدقده
درعقب بو رباعی‌یی نظم ایلمشدر

* ⁂ (رباعی) ⁂ *
❋ ای مرگ مرازیار شرمنده مکن ❋
❋ نومیدم ازان کوهرار زنده مکن ❋
❋ یار اید وجان رود خدا با نفسی ❋
❋ مهلت ده ودرقیامتم زنده مکن ❋

حین وفاتلرنده نعشلری لاهورده اکرچه دفن اولنمشیدی لکن
صابر اصفهانی

(بیت)

بکاوش مژه از کور تا نجف بروم ✻ اکر بهند بخاکم کنند اکر بتتار

مرحومك بو بیت کرامت نمونیله عمل ایدوب میتی لاهوردن چیقروب نجفه نقل ایلمشدر الآن انده مدفوندر الحق مرحومك غرائب امورندندر که یکرمی طقوز سال زیر خاکده چورمیوب آخرد یاره انتقال ایده و بودخی کمان خلوص وکرامتندندر که بیت شریفك مفهومی نتیجه پذیر اوله شعرای کرام کراماتدن خالی دکللردر نیتکیم عارف روم قدس سره مثنویلرنده بیورر

(بیت)

از کرامات بلند اولیا ✻ اولا شعر است آخر کیمیا

مولانا عرفی خسته اولدقلرنده مسودات اشعارینی خان خانانه کوندروب تدوین اولنمسنی وصیت ایلمشلر ایدی وفاتلرندنصکره خان خانان بویله برندیم ومصاحبدن جدا اولدیغنه مکدر اولمغله پریشان حال اولوب وصیت مزبور خاطرندن زائل اوله رق مسودات مرقومه کتبخانه سنده حالی اوزره قالمش ایدی بعدازمان وصیت مرقوم خاطرینه کلمکله اول آیامده سراجا مخلصیله بنام اولان محمد قاسم اصفهانی یه جمع وترتیبنی امر ایدوب اکرچه مرقوم دخی حال حیاتنده برکره ترتیب وتدوین ایتمشدر حتی عدد ابیات واشعارینی بوتاریخده ذکر وبیان قیلمشدر

(تاریخ)

این طراز نکات سحر واعجازی ✻ چوکشت مکمل برقم پردازی
مجموعه طراز قدس تاریخش یافت ✻ اول دیوان عرفی شیرازی

بو مصراع تاریخك احادیکه یکرمی التی در عدد قصائده وعشراتیکه ایکیوز یتمشدر عدد غزلیاته ومآتی که یدییوزدر مقطعات ورباعیاتك عدد ابیاتنه اشارتدر وجمله سی طقوزیوز التیدر که تدوین وترتیب ایلدیکی زمانه اشارتدر مرحوم عزم بقا ایلدکده سالف الذکر سراجه قصیده وغزل ورباعی وقطعه ومثنوی وترکیب بند وترجیع بنددن اون درت بیك

بیتی مشتمل ترتیب کلیات ایلیوب تاریخ ترتیبی دخی سو یلمشدر

** (تاریخ سراجه) **

❋ ازخرد خواستم چوتاریخش ❋ کفت ترتیب داده تادانی ❋

تاریخ ترتیب داده الفاظیدر جمله سی بیک یکرمی التیدر لکن بیك یکرمی درتده ترتیبنه مباشرت و یکرمی التیده اتمام ایلمشدر مولانا عرفی نك دیوان بلاغت عنوانلری الان ایادی ناسده متداول اولوب انجق مشارالیه عرصهٔ قصیده پردازیده یکتاسوار هنر اولوب اکثر ابیات قصائدی مسائل فن حکمته طوقندیغندن زمانه مزده سخنور کورینن یاران معانی اشعارینی فهمدن قاصردرلر اکرچه هر بری میدان نظم واشعارك پهلوانی اولوب اما عرفینك بر بیتی معناسنی حل وایضاح ایده مزلر

** (بیت) **

❋ شعر کفتن کرچه درسفتن بود ❋ لیك فهمیدن به از کفتن بود ❋

بو وقته قدرسو یلنمش اشعار استادانك معانی ودقایقنی فهمدن عاجز اولان بیچاره لر غزل وقصائد نظمنه ورزش ایتمك قتی حماقتدر فافهم مولانای مشارالیهك مقادر اشعار آبدارلری دیوانلرینه حواله ایله برر باعی و برقاچ بیتی بو مجله یه تحریر اولندی

** (رباعی) **

❋ صوفی بعمارت بدن مشغولست ❋ زاهد بفریب مرد وزن مشغولست ❋

❋ دانا بکرشمهٔ سخن مشغولست ❋ عاشق بهلاك خویشتن مشغولست ❋

** (بیت) **

❋ خواهی بکعبه روکن خواهی بسومنات ❋

❋ دل بدمکن که ششجهت از بهر طاعتست ❋

❋ غافل مروکه تادر بیت الحرم عشق ❋

❋ صد منزلست ومنزل اول قیامتست ❋

** (بیت) **

❋ چنان بانیك وبد عرفی بسرکن کز پس مردن ❋

❋ مسلمانت بزمزم شوید وهند و بسوزاند ❋

** (بیت) **

☼ مالب آلوده بهر توبه بکشایم لیك ☼
☼ بانك عصیان میزند ناقوس استغفارما ☼

* ⁂ (ذکر مولانا حکیم شفایی) ⁂ *

مولدی اصفهاندن اولوب علوم متداوله نك اکثرنده کمالی باهر وخصوصا فن حکمت وطبابتده استاد حاذق وماهردر فن اشعارده دخی بعض شعرا مرقومی عرفی شیرازی یه ترجیح ایتمشلردر انجق بو ترجیح غیر مرجح اولدیغی بین العقلا ظاهردر مزبور غایت متکبر و بد خوی وخود پسند اولمغله اسلافده کذران ایلیان ارباب معارف وهنر وزماننده بولنان اصحاب کمال وسخنور عندنده لاشیٔ مقوله سندن عد اولنوب دخال وهزال وهتاك بی باك اولدیغندن امرایی هجو واصحاب جاهی تیغ زبانیله مجروح ایدرك تفرد ایلمشیدی شاه عباس اولك زماننده هم رئیس الاطبا وهم ملك الشعرالق عنوانیله سرافراز اولمش ایکن ینه شاهی بعض محلارده رو بروقدح وذم ایدوب اصلا خوف واندیشه ایتمزایدی شاه دخی مرقومه مماثل برطبیب حاذقه مالك اولمدیغندن خواه وناخواه اطوارنا هموارینه صبر وتحمل ایدرایدی ستم ظریفلك یوزندن چوق لطائفی واردرجمله دن بری هند پادشاهی شاه سلیمك وزیری اولان خان خانان سفارت رسمیله اصفهانه کلمشیدی مجلس شاهیده خان خانان مذکور حکیم شفایی یه خطاب ایدوب دیدیکه ایهام تام ندر شفایی دخی شول عبارتدرکه اندن درت وجهله معنا چیقمق کرکدر دیدی مثالی ننك کیبدر دیدکده شفایی اطرافه نظر ایدوب مکر خان خانانك قفاسنده مبارك نام برتازه غلام خدمتکاری طوررمش (کوزمبارك شماور یش مبارك شما) اشته بوندن درت وجهله معنا چیقردیجه شاه خنده ایدوب خان خانان ملزم اولور بو بیتلر مرقومك جملهٔ اشعارندندر

* ⁂ (بیت) ⁂ *

☼ منم کهنام نهم صبح وشامانم را ☼ هلال عید کنم نقش ناخن غم را ☼

* ⁂ (بیت) ⁂ *

☼ شب ناله ام بسینهٔ اخترستان شکست ☼
☼ دست دعای من درهفت آسمان شکست ☼

* ⁂ (بيت) ⁂ *

خوبان ستمكرند شفايى بوى عشق
كر بشنوند حرف وفا جفا كنند

شاه عباسك نامنه مهر ومحبت نام برمثنوى كتاب نظم وتأليف ايتمكله بو بيت اندندر

* ⁂ (بيت) ⁂ *

شكنج طرهٔ شمشاد عشقست شرار تيشهٔ فرهاد عشقست

نقل اولنوركه مولاناى مذكور شاه عباسك رئيس الاطباسى وديوان عباسده صاحب منزلت اولوب لكن قد وقامت وقيافت جهتى سائره قياس اولميوب منفور المنظر اولمغله شاه مشار اليهك وزيرى مؤمن خان بومقوله شخص ديوان شاهى يه عيب رساندر كلماتنى مجالس كبارده سويلديكى رسيده كوش شفايى اولدقده مؤمن خانه رنجيده خاطر اولوب تركيب بند صورتنده هجو اولهرق تراشيدهٔ سنك روزكار ايلديكى نظمده خيالخانهٔ خاطره كلمز معانى مضحكه درج ايلمشدر السنهٔ ظرفاده غايت اوصافى مذكور اولديغندن هرنقدر تحريرى بى ادبانه ايسه ده بنداولى قيد اولندى

* ⁂ (نظم) ⁂ *

مؤمن هله لم بازى چلان بكجا رفت
با كارى صد در صد كرمان بكجا رفت
خرجين ودف وتنبك وبوق وسك وبزكو
اسباب بزركى عزيزان بكجا رفت
ان سنك كه نقش قدم خضر بران بود
ميراث پدر اركه قليان بكجا رفت
آن پيلور پيركه آشتان وسپندان
ميبرد ديكدان والنجان بكجا رفت
انكا ودم ازسينه برون كه ميبرد
جدت بدر خانهٔ ياران بكجا رفت
حالوت كه كيك و پشه دركوچهٔ بازار
مى باخت باهنك نى انبان بكجا رفت

* عموی توان عنبر مدقوق که صد طوب *
* درمعرکه خور و یک نان بکجا رفت *
* آن یار مهمساز که از قاسم سقا *
* شد نصب فراشیٔ میدان بکجا رفت *
* سپاره و صندوق صفاهان بتعظیم *
* بروی بسر خرمن دهقان بکجا رفت *
* ان سیخ چراغی که نهم جدتو اشعب *
* می برشب جمعه بدیوان بکجا رفت *
* ان ریش چیر باف کهدر بخچه نکاهش *
* میداشت برای در دیوان بکجا رفت *
* پیراهن پشمین که زبس مندرسی بود *
* صد چاك پا ودست وکریبان بکجا رفت *
* کرد د ملك کل منی سك بازسقط کرد *
* بابای کله زنکله جنبان بکجا رفت *
* طومار نسب ازکرو بوزه برون آر *
* هیکل کن درقالب چو بینه نکهدار *

اشبو ذکر اولنان هجویه یی شعرای رومدن ادرنه لی کامی افندی شرح ایلمشدر مولانا شفایی یوزسنه دن زیاده معمر اولوب اصفهانده وفات ایلدی

* ⁂ (ذکر سند المحققین شیخ بهاء الدین آملی) ⁂ *

فضلای جهاندن صاحب حال برذات پر کمال اولدقلری مشهور روزکاردر جمیع علوم وفنونی درج و بیان ایدرك برمجموعهٔ پر معارف جمع وترتیب ایدوب نامنی کشکول تسمیه ایلمشدر بین الفضلا کشکول بهاء الدین دیمکله معروفدر شیخ مومی الیه اهل سنت و جماعتدن اولوب انجق برمقتضای وقت وحال مذهبلرینی میان شیعه ده ستر ونهان ایلدکلری مشهوردر هر وجهله علم وفضیلتلری مبرهن وباهر ووادی نظمده عذوبت کفتارلری مانند قند مکرر افواه سخن شناسانده متداراولوب نان وحلوا نامنده کشیده سلك نظم ایلدکلری مختصر جه مثنویلری حلاوتبخش شکرستان معانی و بیان ایدوکی ظاهر وعیاندر بو چند بیت مثنویلرندندر

(نظم)

* *** (نظم) *** *

نان وحلوا چیست این اعمال تو ❊ جامهٔ پشمین ردای شال تو
این مقام فقر خورشید اقتباس ❊ کی شود حاصل کسی را در لباس
زین رداو جبهات ای کج نهاد ❊ زین دو بیت مثنوی آمد بیاد
ظاهرت چون کور کافر پرخلل ❊ باطنت قهر خدای لم یزل
از برون طعنه زنی بر بایزید ❊ وزدر ونت ننك میدارد یزید
رو بشو این جبهٔ نا پاك را ❊ وین عصا وشانه ومسواك را
ظاهرت گر هست باباطن یکی ❊ خواستی تا فاش کرد داند کی
وزمخالف شد درونت بابرون ❊ رفته باشی در جهنم سرنکون
ظاهر باطن یکی باشد یکی ❊ تا بپایی راه حق را مسلکی

(بو غزل دخی اشعار سکرنثار لرندندر)

* *** (غزل) *** *

❊ پای امیدم بیابان طلب کم کرده ام ❊
❊ شوق موسایم سر کوی ادب کم کرده ام ❊
❊ با کلزار خلیلم شعله دارم در بغل ❊
❊ ناله ایوب دردم راه اب کم کرده ام ❊
❊ میکند زلفت منادی بر در دلها که من ❊
❊ کوهر خورشید در دامان شب کم کرده ام
❊ کوهر یکتای بحر دودمان دانشم ❊
❊ لیکن از تنك سراوازی لقب کم کرده ام ❊
❊ ای بهایی تا که کشتم سالك صحرای عشق ❊
❊ بسکه در طاعت سر راه طلب کم کرده ام ❊

مرویدرکه برکون شاه عباسك مجلسنده جالس ایکن شاهك قطمیری کلوب مولانای مذکورك طرفنه طوغری میل وحرکت ایلدکده مولانای مرقوم دامن چین اجتناب اولدیغی شاه کوردکده شاه عباس ای شیخ مساس سکدن دامنك مردار اولمسون ایچونمی دامنکی برچیده ایلدك دینجه خیر پادشاهم خوفم اولدر که تربیت دامن ناپاکدن سك شاهی مردار اولمسون دیوب بورباعی بی بدیهی سویلمشدر

(رباعی)

* درچهره ندارم ازمسلمانی رنك * برمن داردشرف سك اهل فرنك *
* ان روسیهم كه باشداز بودن من * دوزخ رانك واهل دوزخ رانك *

(ذكر مولانا صادقی)

اوائل حالنده شاه عباسك حافظ كتبلكی خدمتنده اولمشلردر اسان چغتایی اوزره مجمع الخواص نامنده تذكرهٔ شعرا جمع وترتیب ایلمشدرحیلی مدت سیاحت ایدوب چوق كشور و بلدان سیروتماشا ایتمشدرحتی حین سیاحتنده حلبه كلدكده اول وقت سلطان شعرای روم باقی مرحوم حلبده حاكم شرع بولنمغله میانه‌لرنده الفت وعرض وداد وموالات ومصاحبت واقع اولوب نیجه آب زلال لطائف جریان ایلمشیدی ازجمله باقی مرحوم هركیجه درت بش غزل انشا وعلی الصباح مولانای مذكوره عرض ایدرمش اماباقی مرحومك یوسف نامنده برغلام سیم اندامی اولوب درجهٔ حسن وانده ماه كنعان ثانی دینمكه سزا وشایان وجمال عالم فروزنی كورن یاران بو بیتی وردزبان ایدرمش

(بیت)

* سنی یوسفله كوزللكده صوررلرسه بزه *
* یوسفی بلمیز اماسنی رعنا بیلورز *

ینه بركون باقی افندی بش التی غزل عرض ایدوب اشته جمله سنی بوكیجه سویلدك دیدكده همان مولانای مرقوم دخی اكر كستاخلق اولمزایسه برشب یوسفی بو دعاجیكزه احسان بیورلك علی الصباح حضور شریفكزه اون عدد غزل كتوررم دیدكده بوسوزدن باقی مرحومك سیمالرنده كرد انفعال بدیدار اولوب تكرار عذر خواه اولندرق مصافحه اولنمش بوبیت مولانای مرقومك جملهٔ اشعارندندر

(بیت)

* ستون سر كند اعجاز حسنت دست موسی را *
* به بستر افكند بیماری چشمت مسیحارا *

(ذكر امیر ملك الكلام مولانا میر صائب)

اسملری محمد علی ومولدی تبریزدن اولوب عامهٔ ایران وهندستانده لطافت

الفاظ وعذوبت معانی ایله اشعار آبدارلری تحسین اهل هر دیاروفی الحقیقه اولواديده معسائر الكلمات شهرهٔ روزکاردر چونکه شعر علم حکمتدن جزؤ اولدیغی وارستهٔ قید وبیان اولوب عند حکماده شعردعوایه آتیان حجت وبرهان دیمك اولمغله

** (لمترجمه بیت) **

* اکر خواهی که دانی تورموز حکمت یونان *
* نظر افکن بافکار ریاضت نظم صائب را *

مولانای مشارالیه شاه عباس ثانی نزدنده اعظم اعاظم دولت ومستعد خان لقبیله پذیرفتهٔ عنوان وشهرت اولوب کفتارلری مقبول انام وکندولری میرملك الکلام ایدوکی تسلیمکردهٔ خاص وعامدر دیوان بلیغ البیان باهر البرهانلریکه الان ابادی اصحاب عرفانده متداول ومشهور جهاندر انواع ضروب وتمثیلات واصناف معانی واستعاراتله مزین ولبریزوجملهٔ اشعاری قرق بیك بیت اولدیغی تحقیقکردهٔ اصحاب دقت وتمییزدر

** (بیت) **

* مغز قرآنست کرچه مثنوی * مثنوی رامغز شد صائب قوی *

منقولدر که شاه عباس ثانی نوش بادهٔ کلفامه مجبور وروزشب ادارهٔ جام باده ایله کذارندهٔ ایام ودهور ومست اولدقده زیاده بیشعور اولمغله ترك عشرت ایلمریچون پند سیاقنده کشیدهٔ سلك نظم ایلدیکی قصیده دن بعض ابیات تحریر اولندی

** (نظم) **

* ای زمان دلکشایت نوبهار روزکار *
* سایهٔ چترتوتاج افتخار روزکار *
* برنیاورده ست ازصبح ازل تااین زمان *
* چون تو یی از پرده بیرون برده داررورکار *
* همت ازشیرخدا بستان جهان راپاك کن *
* چند باشی درنیام ای ذوالفقار روزکار *
* شیشه رابرطاق نسیان نه قدح راخرد کن *
* بشکن ازخون سیه مستان خمار روزکار *

* توبهٔ عهد جوانی راقبول دیکرست *
* بکذرازمی در جوانی ای بهار روزکار *
* درصلاح پادشاهانست عالم را صلاح *
* رحم برعالم کن ای پیمار دار روزکار *
* استقامت ازمزاج آفرینش میرود *
* منحرف شد چون مزاج شهریار روزکار *
* دختررزکیست تامردان ضعیف اوشوند *
* بکذراز بنت العنب ای شهسوار روزکار *
* برنمی دارد مزاج قدسیان الودکی *
* می مخورای خسروقدسی شعار روزکار *
* نورصبح صادق وذوق می کلکون یکیست *
* درکذرا زمستیٔ بی اعتبار روزکار *

غزلیاتنك اشتهاری درجهٔ کماله وارمش والیوم منظورسخن سنجان اولمقده اولدیغندن غزلیاتی دیوان بلاغت عنوانلرینه حواله ایله فقط سیاحیندن درویش بیرام نام برذات مولانا صائب ایله ملاقات ایدوب پندمحبوبه دائر کندولرندن تحریر ایلدیکی برغزل تحریر اولندی

---

* * (غزل) * *

* سرمه راهم محرم چشم سیاه خودمکن *
* تاتوانی آشنایی بانکاه خود مکن *
* قبلهٔ من عکس درشرع حیانامحرمست *
* خلوت آیینه را هم جلوه کاه خودمکن *
* لشکر غارتکرخط میرسد از کرد راه *
* تکیه برجمعیت زلف سیاه خود مکن *
* خاطرشرم وحیااز برك کل نازك ترست *
* شاخ کل رازینت طرف کلاه خودمکن *
* پندصائب راتودرکوش غرورحسن کش *
* پیش ازین آزار جان نیکخواه خودمکن *

مولانای مشارالیهك جانانی اولان محبوبك کوزی آغریوب کوزینی بغلدقده بوبیتی دیمشدر

** (بيت) **

بستهٔ چشم خودای سرو قد خوش اندام
سرو آزاد که دیداست که بند د بادام

(محبوب مذکور دخی بو بیت ایله جواب ویرمش)

** (بیت) **

نه بهر درد من این چشم خونفشان بستم
نظر بغیر تو حیفست بهر آن بستم

(زهی جواب بویله نکته‌دان جانانه قربان اولمق جانه منتدر عزیزم فافهم)
مولا نای مذکورك ترکی غزللری دخی اولوب بردفعه منظور نظر حقیر اولمش ایدی بو بیتی خاطرده قالمش اولمغله تحریر اولندی

** (بیت) **

خطادن چکدی جیران قانی مشك ایلدی صائب
دیمن عصیانی طاعت کفری ایمان ایلمك اولماز

مولانای مومی الیه تاریخ هجرتك بیك سكسان یدی سنه سی اصفهانده تارك عالم خواب و خیال وعازم صوب وصال اولمشلردر رحمة الله علیه

** (ذکر داور کشور نظم و بلاغت وشناور بحر خیال وفصاحت مولانا شوکت بخاری) **

اصلی بخارا خاندانی زاده لرندن اولوب پدر بزرکوارلری فوتندنصکره انقلابات جهان و حوادثات زمان سببیله عم زاده لری ملك موروثی یدحکومتندن نزع واسترداد ایتملریله ترك و تجرید وادیسنه عزیمت وفیما بعد دنیاومافیهایه عدم میل ورغبتله عالم سیاحتده پرکاروار دوران وصحرای عشق ومحبتده مانند قیس زارآهونکاهان خوبانه نکران وآینهٔ سینه لرینه باقوب حیران اولەرق کذارندهٔ لیال وروزان وورق‌کردان صحایف اقبال جهان اولدقلری مشهور عالمیاندر نظم قصائد وغزلیاتده اولان کمال مهارتلری و بتخصیص آل بیت وصفنده مانند مروارید کشیدهٔ سلك نظم ایلدکاری قصیده لرینك سواد مشکینی سرمهٔ چشم متنبی وسحبان ومینای خیالاتی پری خانهٔ معانی وبیان وانوار حروفی

حیرت افزای کلیم همدان وغبطه فرمای اشعار حسان اولدیغی تسلیم کردهٔ سخن سنجان در الحاصل مسلك اشعارده طوری ذاتنه مخصوص اولوب غواص دریای خیال اولدقجه ساحل معنایه کونا کون جواهر مضامین ایصال وانواع دراریٔ بدایع اشعارینه ادخال ایده کلدیکی منظور ارباب عرفان وکمالدر

* * (نظم) * *

ابنی الماسك ایدر جویبار ۞ قلعهٔ یاقوتی ایدر کوهسار

کاهیجه کل ساغرینی تنك ایدر ۞ که قدمك نقشنی فرسنك ایدر

ذره یی که عالم ایدر ادعا ۞ شمسی ایدر کاهیجه نجم سها

که کتورر بوی کلی باقطار ۞ شبنمی که موجلی دریا پار

غنچه لری کاه خم مل ایدر ۞ سینه ده کی داغنی که کل ایدر

رنك ورك وموجله سویلر سخن ۞ طور قدیما نه دکلدر بوفن

موجدیدر شوکت شیرین زبان ۞ ویردی او بو طوره نو حسن وآن

صکره کلنلر اکا تقلید ایدر ۞ رشتهٔ افکارینی تعقید ایدر

ویرمدی چوق کسه بوکا صورتی ۞ ویردی مقلدلك ایله شهرتی

مولانای مشارالیه ایام سیاحتلرنده امام همام موسی الرضا نوردیدهٔ ایقان مرتضی کرم الله وجهه حضرتلرینك خاکبوسی مشهد مقدسه لری شرفیله کامیاب اولدقلرنده مانند خوشهٔ پروین ومثال درثمین کشیدهٔ سلك سحر مبین ایلدکلری قصیدهٔ بلاغت فریده لرندن تبرکا چند بیت تحریر اولندی

* * (نظم) * *

از بسکه ریخت رنك جنون برسرم هوا

سودا بپای بست زمغز سرم حنا

رویم بسوی غربت ودل جانب وطن

افتاده کاه من بمیان دوکهربا

انجا مکار عشق زاغاز خوشترست

رنك حنا بهست زرنك کل حنا

مشهد مبارکه دن حین وداعده عرفی شیرازینك قصیده سنه نظیره

اوله رق برقصیدهٔ غرا دخی نظم وانشا ایمکله برقاج بیتی تحریر اولندی

** (نظم) **

* آشیان را زدم آتش زگلستان رفتم *

* کردم از برك سفر بال وز بستان رفتم *

* همت ای زاهد ورند انکه نلغزد پایم *

* شیشهٔ می بیغل سنك بدامان رفتم *

* باد خاکم بسر آتش بدل وآب بچشم *

* که زطرف درسلطان خراسان رفتم *

بعده اصفهانه عزیمت واول اوانده اصفهانده حکمران اولان محمد سعدالدین خانك مجلس خاصلرینه دخول ایله مرغوب ومقبول اولوب انواع نوازش و التفات وکوناکون احترام وتلطفاته نائل ودیوانلرینك جمع وترتیبنه خان مومی الیه بادی اولدیغندن برقاج قصائد ایله مدح وثناسنه مباشرت ایمکله مطالع قصائد مذکوره تحریر اولندی

** (مطلع) **

* ضعف طالع بسکه ارد ناتوانم ازجفا *

* میشود طوفان من چون کاه آب کهربا *

** (مطلع) **

* بسکه جوشد شعلهٔ حل کرده از مینای من *

* شیشه را فوارهٔ آتش کند صهبای من *

** (مطلع) **

* صبا حبارنك عیشت افزون باد *

* نکه ازدیدن تو کلکون باد *

** (مطلع) **

* بیاض صبح که آمد بدیدهٔ مخمور *

* سواد آیت لا تقنطوا زصفحهٔ نور *

** (مطلع) **

* حالت شرر زشعلهٔ کل اشکار کرد *

* خط لبت به پیرهن غنچه خار کرد *

شابیت دیوان انبیای حضرت رب العالمین مقطع قصائد سلسلهٔ مرسلین فخر الاولین والاخرین محمد الامین علیه الصلاة والسلام افندیمز حضرتلرینك نعت شریفلرنده انشا ایلدیکی قصیده دن چند بیت تحریر اولندی

* ⁂ (نظم) ⁂ *

*شبنم تشنه لب زتو سیراب * مرحبا افتاب عالمتاب *
* دورهٔ حلقهٔ حدوث وقدم * بحر نور تراست یك کرداب *
* ان محمد که چون کل سیراب * جیب افلاك کرده پرز کلاب *
* حق بدوشش ردای نورانی * شب معراج کرده پرز کلاب *
* نسبت مرتضی ومصطفوی * همچو مهتاب پرتو مهتاب *

مولانای مشار الیه کشور ایرانده آرام ایده میوب اول زمان شاه هندا اولان محمد علی کوهر شاهك ارزوی بزم صفا توأملریله هند طرفنه محمل بند عزیمت اولدقلرنده نظم ایلدکلری غزلدن بر بیت تحریر اولندی

* ⁂ (بیت) ⁂ *

ایران چو رشته بسکه مرا داد پیچ وتاب
*خود را بهند سایهٔ کوهر کشیده ام *

مجلس شاهی یه وصولنده بالبداهه بر قصیدهٔ غرا انشاسنه آغاز وبو بیتی

* ⁂ (بیت) ⁂ *

* جهان ازین دو محمد کرفت عزت وجاه *
* یکی محمد مرسل دوم محمد شاه *

قراءت ایلدکده شاه مذکور غایت تحسین وآفرین ایدوب اوج سپر التون اعطا اولنمسنه فرمان واشارت برله التون میدانه کلدکده همان شوکت سپرلره برسله اوروب ذر معهود اورتایه ریزان وبر قاج دانه سی شاهك اوزرینه طوغری دوان اولدقده مولانا عطیه مزیمی استحقار ایلدك دیو سوء اللرنده خیرشاهم بو هرجایی نابکار مدت وافره دنبرو وجود عاجزانه مه داغزن حسرت اولمش ایدی بحمد الله تعالی بوکون حضور همایونده اول قحبهٔ روزکاردن اخذ ثار ایلدم جوابنی ویردکده بو تقریر دلپذیردن شاه زیاده محظوظ اولوب زر مذکورك اوزرینه اوج سپر التون دخی ضم

وعلاوه ایله اعطا ایلمشدر مولانای مشارالیه بیك طقسان درت تاریخلرنده حیاتده اولدیغی بعض تحریر ایلدیکی تواریخدن معلوم ایسه ده قنغی تاریخده عالم وصاله متراهی اولدقلری معلوم اولمدیغندن تحریر اولنه مدی رحمة الله علیه الآن دیوان معارف بیانلری ایادیء سخن شناسانده متداول اولمغله اشعار فصاحت نثارلری دیوانلرینه حواله ایله برغزل بیبدللری وچند ابیات بلاغت اثرلری تبرکا بو محله یه تحریر اولندی

* * (غزل) * *

* خیالات متینم بسکه سنك کرده مطلع را *

* صدا خیزد بیکدیکر رسانم چون دو مصرع را *

* فلك حسن ترا ازحسن یوسف کرده کلکونتر *

* که رنکین ترکند شاعر ز مطلع حسن مطلع را *

* قدح را نام پیدا میشود از بادهٔ کلکون *

* می لعلی نکین دان میکند جام مرصع را *

* بهار فقر را از چشم کریان آب ورنکی ده *

* بخون دل چو کل آلوده کن دلق مرقع را *

* حریر لفظ می باشد قبای شاهد مضمون *

* حنا از معنیٔ رنکین بود انکشت مصرع را *

* بذکر او خوش آمد از جهان قطع نظر شوکت *

* که ازفیض تخلص نامدار بهاست مقطع را *

* * (رباعی) * *

* سواد سرمهٔ مضمون زمژکان قلم رفته *

* حنای معنیٔ رنکین زانکشت رقم رفته *

* نه ایمان را بعالم قیمتی نه کفر را قدری *

* خلیل از کعبه رفته آزر از بیت الصنم رفته *

* * (بیت) * *

* نه از کفر ونه از ایمان شد مقصود من حاصل *

* غلط کردم که دیر وکعبه را تعمیرها کردم *

* * (بیت) * *

* افتادن برخواستن باده پرستان *
* درمذهب رندان خرابات نمازست *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

*بی نشئه مشو بنك بكش وقت بهارست *
* بی نشئه نشستن هنرسنك مزارست *

* ⁂ (قطعه) ⁂ *

*مطرب فقرم بهرجا طرح عشرت افكند *
* منصب چینی نوازی میدهد فغفوررا *

* ⁂ (بو بيت مشكلا تندن عداولنور) ⁂ *

* زمرد حلقهٔ درحلق افعی كشت ناپیدا *
* كلید قفل اكر الماس كردد باز نكشاید *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* چوخواهد كرد سيلاب اجل رنج ترا ضايع *
* مكن ازنعمت الوان منقش خانهٔ تن را *
* كجا فكر متين راحاجت اصلاح كس باشد *
* نباشد احتياج آب وكل ديوار آهن را *
* بقدر ظلم خود ظالم مكافات عمل دارد *
* نمیباشد بسوزن احتیاجی خاردامن را *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* مرا این نكته روشن اززبان شمع مجلس شد *
* كه می آرد بپایان سركشی بالانشینان را *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* پادشاهی كمتر ازمردن نمی باشد مرا *
* تختهٔ تابوت داند اهل عرفان تخت را *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

* نه ازهستی نشان بكذارونه ازنیستی نامی *
* ازین كلزار بیرون كن كل رعنای امكان را *

* ⁂ (بيت) ⁂ *

❊ مغز عالم را زیك تصویر كردی جوی شیر ❊
❊ آفرین ای تیشهٔ فرهاد شیرین سازما ❊
❊ آستین د هرننك ود ست استغنا فراخ ❊
❊ زین سبب شوكت نمی كنجد بعالم نازما ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ قامتش موزون بود از تنكیٔ آغوش من ❊
❊ جامه چون چسبان فتد ادم كند اندام را ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ چشم میناتنك چو افتادمی كمتر چكد ❊
❊ خنده چون آید بلعل او تبسم میشود ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ خبر از معنیٔ خود كر بود صورت پرستان را ❊
❊ زقد خویش زاهد ابروی محراب خود كردد ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ ندارم ان قدر طالع كه یابم فرصت وصلش ❊
❊ شوم بیدار از آواز پایش چون بخواب آید ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ هر كه باشد زنده شوكت پادشاهی میكند ❊
❊ درجهان هر كس كه دارد جان شیرین خسروست ❊

❊ ❊ (بیت) ❊ ❊

❊ بود اهل جهان رادشمنی ازدوستی حاصل ❊
❊ كه میخیزد غبار اینجا بكردیكدیكر كشتن ❊

اشبو ایام میمنت انجامده سفینة الشعرا نامیله بنام بونواثر دلارام بحمد الله الملك العلام مسكی الختام اولوب مطالعه سنه نكاه انداز التفات اولان دانشوران كرامدن نیاز مستمندانه مزاولدركه تعبیرات بیألنده واقع سهو وخطای عاجزانه مزاذیال مروت اشتماللریله پوشیده ونهان بیورلمسی خصوصنه همت بیوره لر

* ⁂ (تاریخ ختام لمترجمه) ⁂ *

* محرر اولدی بود فترده نام اهل هنر * یازلدی هم نیجه شعر ومناقب بلغا *
بو نسخه کنج هنر کان معرفت اولدی * قرین رغبت اهل سخن اولورسه سزا
* سفینة الشعرا نامی ایله بو آثار * ختامه ایردی فهیما بلطف وفضل خدا
* بولوب دیدم یم معناده جوهر تاریخ * مجلد اولدی شرفله سفینة الشعرا *

۱۲۳۳

(تاریخ دیکر لمترجمه) ۱۲۳۳

* ز بحر معرفت آرم چو جوهر تاریخ * سفینة الشعراء فهیم دلجو شد *

(صاحب تألیف سفینه فهیم افندینک ختام طبعنه اثر خامه سی اولان تاریخدر

* قونوب بوفلك هنر دستکاه طبعه فهیم *
* تعدد ایلدی تمثیل اولندی پك اعلا *
* بو نسخه ذاکر اهل فصاحت اولمغله *
* تجدد ایلدی کویا اسامیٔ فصحا *
* ختامنه ایکی مصرع اولور برر تاریخ *
* چقاردی بحر هنردن قلم کهر آسا *
* سفینة الشعراء اولدی طبعله ممتاز * ۱۲۵۹
* باصلدی مژده سلامت سفینة الشعرا * ۱۲۵۹

---

* سخن سنجان عصردن وموالیٔ عظامدن قبریسی زاده حالا سلانیك
قاضیسی اسماعیل حقی افندینك چکیدهٔ قلم معجز رقملری اولان تاریخ غرادر *
* فهیم شاعر فلك هنرده اولدی رئیس *
* چیقاردی ساحل طبعه لآلی یی حقا *
* یم جواهر معناکه حقیا تاریخ *
۱۲۵۹ * باصلدی قلزم شعره سفینة الشعرا *

---

*) صاحب سفینه نك شاکردانی طائفه سندن سعید افندینك اثر خامه سی
اولان تاریخدر(*

* ملاذ اهل هنر فخر زمرهٔ شعرا *
* شناوریم حکمت دینلسه اکا سزا *
* فهیم نکتهٔ غامض یکانهٔ عرفا *
* کهرله بو یله سفینه یی ایلدی املا *

* كار طبعه ايرنجه ديدم سعيد تاريخ *
* دهرده تازه باصلدى سفينة الشعرا * ١٢٥٩

) طائفهٔ مذكوره دن احمد جودت افنديننك بولديغى تاريخدر (
* فهيم حضرت استاد حكيم دانا كيم *
* ايدر سفينهٔ طبعيله هنرده شنا *
* ويرنجه خامهٔ تردسته رخصت تحرير *
* براقدى لجهٔ معنايه زورق رعنا *
* نه زورق اول طلو كوهرله بلكه درج سخن *
* نه در درهٔ يكتاى حقهٔ معنا *
* نه دره بحر كهر كيم نظر اولنسه چيقار *
* كار موجهٔ هر سطر ينه دريكتا *
* كه سركذشت سلف سر بسر بيان اولدى *
* حديث تنزل رحمتله مدح اولنسه سزا *
* مساعد اولدى هواى هنر بو ايامده *
* كيدر دياركماله سفينة الشعرا *
* بو سال ساحل اتمامه كلدى طبعى شكر *
* بولنجه همت خاقان بادبان وفا *
* جناب حضرت عبد المجيد جمجا يه *
* شه سرير خلافت خديو بى همتا *
* باصلدى سايهٔ لطفنده چون بو كنج هنر *
* بتون هنرور عالم سويندى بولدى صفا *
* سرورله ديدى جودتده جوهر تاريخ *
* باصلدى مژده تماما سفينة الشعرا * ١٢٥٩

) طائفهٔ مرقومه دن فطين افنديننك زادهٔ طبعى اولان تاريخدر (
* زمان پادشه بحر و برده حمد اولسون *
* باصلدى خيلى كتاب نفيس مستثنا *
* حروف ونقطه باصلدقجه دشمننك ملكن *
* جيوش ظلم وستم باصسون ايلسون يغما *

❊ قطين طبعه سزادر بو كوهرين تاريخ ❊
❊ باصلدى شوقله مژده سفينة الشعرا ❊ ١٢٥٩

❊) طائفه مز بوره دن نظيف احمد بكك موفق اولديغى تاريخدر (❊
❊ خواجه فهيم هنرپروره هزار تحسين ❊
❊ كه ايتدى خامه سى بر بويله نو اثر پيدا ❊
❊ زهى اثركه بوفلك هنرده جمع اولدى ❊
❊ مناقب فصحا و معارف شعرا ❊
❊ بو نسخه طبع ايله تكثير اولندى حمد اولسون ❊
❊ اولور بو نسخه يه مالك كروه اهل صفا ❊
❊ نظيف اولدى مجوهر ختامنه تاريخ ❊
❊ سفينة الشعراتام باصلدى مدحه سزا ❊ ١٢٥٩

❊) نظم اوران زماندن طالب افنديك اثر قلمرى اولان تاريخدر (❊
❊ فهيم افنديك امواج بحر طبعندن ❊
❊ ايرشدى ساحل طبعه بوفلك پرمعنى ❊
❊ بولندى بحر هنرده شو جوهرين تاريخ ❊
❊ باصلدى يوزدى شرفله سفينة الشعرا ❊ ١٢٥٩

بعونه تعالى ❊ پادشاه دريانوال ❊ وشهنشاه اسكندر مثال ❊ سلطان البرين ❊ وخاقان البحرين ❊ السلطان ابن السلطان ❊ السلطان عبد المجيد خان ❊ لازال دواوين الشعراء مزينة باوصافه العليـة ❊ وارباب الكمال مفتخرة بالطافه البهية ❊ افنديمز حضرتلرينك سايه ٔ كردون پايه ٔ ملوكانه لرنده ادباى خواجكان ديوان معلادن فهيم افنديك اشبو اثر معتبرينك طبعخانه ٔ عامره ده طبع وتمثيلى ❊ داعى ٔ دولت ابد مدت ❊ يسارى زاده مصطفى عزتك نظارت عاجزانه سيله حد ختامه رسيده اولمشدر

اواسط جا ١٢٥٩